

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

«Πολιτικές εκ μέρους των οικονομικών οργανισμών για την προστασία του περιβάλλοντος. Νομοθεσία και οδηγίες της ΕΕ. Υλοποίηση από δύο τουλάχιστον οικονομικούς οργανισμούς στην περιφέρεια.»

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΝΟΜΙΚΟΥ ΖΑΦΕΙΡΟΥΛΑ (Α.Μ:6939)

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΠΑΤΡΑ,

ΜΑΙΟΣ - 2008

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για τις παραλείψεις και τα λάθη αυτής της εργασίας, η αποκλειστική υπεύθυνη φυσικά είναι η γράφουσα, αλλά για όσα θετικά στοιχεία έχει να προσφέρει, «υπεύθυνοι» είναι μια σειρά ανθρώπων χωρίς την βοήθεια των οποίων, η πραγματοποίηση της δεν θα ήταν εφικτή. Θα ήθελα να ευχαριστήσω καταρχήν την Κυρία Γεωργοπούλου Γεωργία, επιβλέπουσα καθηγήτρια σε αυτήν την πτυχιακή, που όχι μόνο με βοήθησε στην εκπόνησή της, αλλά και μου μετέδωσε χρήσιμες γνώσεις κατά την διάρκεια των σπουδών μου. Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω τις εταιρείες ΕΚΟ ΑΒΕΕ και ΑΦΗΣ Α.Ε, οι οποίες μου επέτρεψαν την αξιοποίηση και χρήση διαφόρων στοιχείων και δεδομένων τα οποία συμπεριλήφθηκαν στην συγκεκριμένη εργασία. Θα ήθελα να αναφερθώ ειδικά, χωρίς σε καμιά περίπτωση να υποτιμώ την συνεισφορά των υπολοίπων των οποίων τα ονόματα δεν αναφέρονται, στην Τμηματάρχη της Διεύθυνσης Εφοδιασμού της ΕΚΟ ΑΒΕΕ Κυρία Δημέα Ασπασία, η οποία μεσολάβησε ώστε να έρθω σε επαφή με πρόσωπα απ' τα οποία άντλησα χρήσιμες και αναγκαίες για την πτυχιακή πληροφορίες. Ευχαριστώ τέλος θερμά, τους καθηγητές μου στο ΑΤΕΙ Πατρών, οι οποίοι μου μεταλαμπάδευσαν γνώση και αξίες.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ξεκινώντας την παρουσίαση αυτής της πτυχιακής εργασίας, είναι σημαντικό να γίνει μια εισαγωγική αναφορά στο ευρύ επιστημονικό πεδίο της αναζήτησης της, που δεν είναι άλλο από το περιβαλλοντικό ζήτημα, και μέσω αυτού να γίνει η προσέγγιση του επιλεγμένου θέματος για μελέτη.

Το περιβαλλοντικό ζήτημα, όπως ορίζεται στην εποχή μας, είναι ένα κεφαλαιώδους σημασίας θέμα τόσο σε τοπικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Είναι ένα από τα κυρίαρχα θέματα που αναδείχτηκαν μέσα από την αναστάτωση που επήλθε σε ολόκληρο σχεδόν τον πλανήτη από τις δυναμικές μεταβολές που πραγματοποιήθηκαν με την επέκταση του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής και διαχείρισης της εργασίας και της κοινωνίας. Οι δραστηριότητες των ανθρώπινων κοινωνιών επηρέαζαν σε έναν βαθμό πάντα το περιβάλλον τους για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους, αλλά όλα σχεδόν τα οικονομικά -με την ευρεία έννοια του όρου- συστήματα πριν τον καπιταλισμό χαρακτηρίζονται περισσότερο από αδράνεια και επιδίωξη για σταθερότητα παρά από συνεχή τάση για εξέλιξη-αλλαγή, με αποτέλεσμα να μην μεταλλάσσουν ριζικά τον περιβάλλοντα χώρο ή τουλάχιστον να μην επεκτείνουν τις επιδράσεις τους σε μεγάλη ακτίνα. Οι μεταβολές αντίθετα που επέφερε ο καπιταλισμός πήραν εκρηκτικές διαστάσεις και μετάλλαξαν άρδην όλο τον γνωστό κόσμο, κατά την διάρκεια κυρίως του 20^{ου} αιώνα με την υπέρμετρη παραγωγή και κατανάλωση προϊόντων και υπηρεσιών, με αποτέλεσμα η επέκταση του συστήματος να μπορεί σήμερα να θεωρηθεί σχεδόν καθολική και παγκόσμια

Η δομή της εργασίας χωρίζεται σε δύο μέρη και περιέχει οκτώ κεφάλαια. Το πρώτο μέρος αποτελείται από έξι κεφάλαια . Πιο συγκεκριμένα:

- Το **πρώτο κεφάλαιο** πραγματεύεται την έννοια της επιχείρησης, τις διάφορες πτυχές της, τις λειτουργίες της αλλά και το περιβάλλον της.
- Στο **δεύτερο κεφάλαιο**, αναλύεται το περιβάλλον και δύο μεγάλες διαστάσεις αυτού· η προσβολή αλλά και η προστασία του.
- Η συσχέτιση μεταξύ επιχείρησης και περιβάλλοντος επιχειρείται στο **τρίτο κεφάλαιο**. Αναφέρεται στο πως η επιχείρηση με την λειτουργία της προσβάλλει το περιβάλλον, τονίζεται η επιτακτικότητα της προστασίας του περιβάλλοντος

από τις επιχειρήσεις για την αειφόρο ανάπτυξη και αναλύονται διάφορες πολιτικές και εργαλεία που αξιοποιούν οι οικονομικοί οργανισμοί για την προστασία του περιβάλλοντος.

- Στο **τέταρτο κεφάλαιο** δίνεται εισαγωγικά μία μικρή ιστορική αναδρομή της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής από το 1972 έως σήμερα. Επιπλέον παρουσιάζεται η συμβολή της Ε.Ε. για ένα ποιοτικό περιβάλλον, αναλύεται το κοινοτικό δίκαιο περιβάλλοντος αλλά και αναφέρεται η κατάσταση ενσωμάτωσης και εφαρμογής της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής από τα κράτη μέλη και την Ελλάδα.
- Το **πέμπτο κεφάλαιο** αφιερώνεται στην περιβαλλοντική ευθύνη αλλά και στην εταιρική κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων απέναντι στο περιβάλλον.
- Στο **έκτο κεφάλαιο** τεκμηριώνεται η άποψη πως η περιβαλλοντική προστασία συνδέεται άμεσα με την επιχειρηματικότητα και επιφέρει οφέλη για τους οικονομικούς οργανισμούς.

Στο δεύτερο μέρος, παρουσιάζονται μελέτες περιπτώσεων (case studies) δύο επιχειρήσεων από την Ελληνική πραγματικότητα. Ειδικότερα το **έβδομο κεφάλαιο** αφιερώνεται στην Εταιρεία Πετρελαιοειδών Προϊόντων ΕΚΟ ΑΒΕΕ, ενώ το **όγδοο κεφάλαιο** στην Εταιρεία ανακύκλωσης φορητών ηλεκτρικών στηλών (μπαταριών), ΑΦΗΣ Α.Ε.

Η εργασία ολοκληρώνεται με το:

Παράρτημα Ι (Παραδείγματα Πρωτοβουλιών, δράσεων και επενδύσεων περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένων εταιρειών).

B. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	i
B. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	iii

ΜΕΡΟΣ Α΄

1. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ.....	3
1.1.1 Η Επιχείρηση ως Παραγωγική Μονάδα-Οικονομική Οργάνωση.....	3
1.1.2 Η Επιχείρηση ως Κοινωνική Οργάνωση.....	4
1.1.3 Η Επιχείρηση ως Θεσμός.....	5
1.1.4 Η Πολιτισμική Διάσταση της Επιχείρησης.....	6
1.1.5 Η Επιχείρηση ως Σύστημα.....	6
1.2 Η ΑΛΥΣΙΔΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ.....	7
1.3 Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ.....	11
1.3.1 Στοιχεία του Περιβάλλοντος.....	12
1.3.2 Η Κοινωνική Ευθύνη της Επιχείρησης.....	14

2. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

2.1 ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΩΣ ΕΝΝΟΙΑ.....	16
2.2 ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	18
2.2.1 Τρόποι Προσβολής Περιβάλλοντος.....	18
2.2.2 Πρώτες μορφές Προσβολής Περιβάλλοντος.....	18
2.2.3 Συνέπειες Προσβολής Περιβάλλοντος.....	21
2.3 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	26

3. ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

3.1 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	28
3.2 ΑΝΑΓΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ / ΔΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	30
3.3 ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	34
3.3.1 Περιβαλλοντική Πολιτική.....	34
3.3.2 Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ).....	36
3.3.3 Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός.....	40
3.3.4 Περιβαλλοντικά Πρότυπα.....	42
3.3.5 Οικολογικά Σήματα.....	46
3.3.6 Οι 5 Στρατηγικές Αντιμετώπισης.....	50

4. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

4.1	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ (ΑΠΟ ΤΟ 1972 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ).....	52
4.2	ΠΩΣ ΣΥΜΒΑΛΕΙ Η Ε.Ε. ΓΙΑ ΕΝΑ ΠΟΙΟΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	54
4.2.1	Προαγωγή της Αειφόρου Ανάπτυξης.....	54
4.2.2	Η βάση για τη δράση της Ε.Ε.....	56
4.2.3	Η πρόκληση της αλλαγής του κλίματος.....	58
4.2.4	Ένα ασφαλές και υγιεινό περιβάλλον.....	61
4.2.5	Η διαχείριση των φυσικών πόρων και η αντιμετώπιση των αποβλήτων.....	62
4.2.6	Κοιτάζοντας πέρα από τα σύνορά μας.....	64
4.2.7	Η χρηματοδότηση των περιβαλλοντικών προόδων.....	66
4.2.8	Αντί συμπεράσματος.....	67
4.3	ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	68
4.3.1	Θεμελιώδεις αρχές του Κοινοτικού Δικαίου του Περιβάλλοντος.....	68
4.3.2	Σύννοχη Κοινοτικής Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας.....	75
4.3.2.1	Γενικές Διατάξεις.....	75
4.3.2.2	Αειφόρος Ανάπτυξη.....	80
4.3.2.3	Καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος.....	86
4.3.2.4	Διαχείριση των αποβλήτων.....	87
4.3.2.5	Ατμοσφαιρική ρύπανση.....	88
4.3.2.6	Προστασία και διαχείριση των υδάτων.....	90
4.3.2.7	Προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας.....	92
4.3.2.8	Προστασία του εδάφους.....	93
4.3.2.9	Χημικά προϊόντα.....	94
4.3.2.10	Πολιτική άμυνα.....	94
4.3.2.11	Ηχητικές οχλήσεις.....	95
4.3.2.12	Περιβάλλον: Συνεργασία με Τρίτες χώρες.....	95
4.4	Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	95

5. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ – ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

5.1	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	9
------------	--	----------

5.2	ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ : ΜΙΑ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	101
------------	---	------------

6. Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

6.1	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ Η ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	110
------------	---	------------

ΜΕΡΟΣ Β΄

7. ΕΚΟ Α.Β.Ε.Ε

7.1 ΙΣΤΟΡΙΚΟ.....	115
7.2 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ-ΑΣΦΑΛΕΙΑ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ..	117
7.2.1 Πιστοποιήσεις.....	119
7.2.2 Οργάνωση για την Ποιότητα – Υγεία - Ασφάλεια-Περιβάλλον.....	122
7.2.3 Εκτίμηση και έλεγχος επαγγελματικών κινδύνων και περιβαλλοντικών πτυχών	123
7.2.4 Διαρκής παρακολούθηση και εφαρμογή της νομοθεσίας.....	123
7.2.5 Εσωτερικές και εξωτερικές επιθεωρήσεις.....	124
7.2.6 Ασφάλεια Λειτουργίας – Διαχείριση αλλαγών.....	125
7.2.7 Στόχοι και Δείκτες.....	125
7.2.8 Σχέδια έκτακτης ανάγκης.....	126
7.2.9 Εκπαίδευση στην Υγεία, Ασφάλεια και Προστασία του Περιβάλλοντος.....	127
7.3 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	127
7.3.1 Διαχείριση αποβλήτων.....	127
7.3.1.1 Διαχείριση αερίων εκπομπών στις εγκαταστάσεις και τα Πρατήρια.....	127
7.3.1.2 Διαχείριση στερεών αποβλήτων.....	128
7.3.1.3 Διαχείριση υγρών αποβλήτων.....	128
7.3.2 Περιβαλλοντικές Επενδύσεις.....	137
7.3.3 Μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων.....	137
7.4 ΕΚΟ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ.....	138

8. ΑΦΗΣ Α.Ε

8.1 ΕΤΑΙΡΕΙΑ.....	143
8.2 ΑΦΗΣ, ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΠΑΤΑΡΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	146
8.2.1 Εναλλακτική Διαχείριση Ηλεκτρικών Στηλών και Συσσωρευτών.....	147
8.2.2 Βασικές Αρχές Εναλλακτικής Διαχείρισης.....	148
8.2.3 Ανακύκλωση.....	148
8.3 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	153
8.4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ.....	156

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	165
---------------	-----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	167
-------------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι (Παραδείγματα πρωτοβουλιών, δράσεων και επενδύσεων περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένων εταιρειών)	
--	--

1. Η Επιχείρηση

1.1. Εισαγωγικές έννοιες

Η επιχείρηση αποτελεί ένα στοιχείο της κοινωνίας μας, το ίδιο σημαντικό με την οικογένεια. Το μεγαλύτερο μέρος των ανθρώπων διαθέτει το ένα τρίτο περίπου από το χρόνο του στις επιχειρήσεις. Τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που καταναλώνονται προέρχονται από αυτές. Επίσης η απασχόληση και το εισόδημα των περισσότερων ανθρώπων καθώς και η εξέλιξη της οικονομίας κάθε χώρας, εξαρτάται από τις επιχειρήσεις.

Η επιχείρηση, αποτελεί ασφαλώς μια κοινωνική οργάνωση, ξεχωρίζει όμως από αυτή, γιατί συνδέεται με την έννοια του "επιχειρείν" ή της επιχειρηματικότητας. Πρακτικά, η έννοια αυτή:

- Πρώτο, σημαίνει το συνδυασμό των συντελεστών παραγωγής με σκοπό τη δημιουργία υλικών αγαθών ή υπηρεσιών.
- Δεύτερο, εμπεριέχει το στοιχείο της εισαγωγής και εφαρμογής καινοτομιών.
- Τρίτο, εμπεριέχει το στοιχείο του κινδύνου, που σημαίνει ότι κάθε επιχειρούμενος συνδυασμός συντελεστών παραγωγής μπορεί να αποτύχει στο σκοπό του. Με βάση αυτόν το γενικό εννοιολογικό προσδιορισμό, στη συνέχεια γίνεται προσπάθεια να διευκρινιστεί ακόμη περισσότερο τι είναι επιχείρηση.

1.1.1. Η Επιχείρηση ως Παραγωγική Μονάδα - Οικονομική Οργάνωση

Οργανισμός είναι ένα σύνολο οργανωμένων ανθρώπων, που εργάζονται μαζί για την ολοκλήρωση ενός κοινού στόχου. Όταν οι οργανισμοί έχουν οικονομικό σκοπό, τότε ονομάζονται επιχειρήσεις. Συνεπώς, *επιχείρηση είναι μια οργανωμένη προσπάθεια ανθρώπων, που αποσκοπεί με την ικανοποίηση των αναγκών των πελατών της, να μεγιστοποιήσει τα κέρδη της, κατά επαναλαμβανόμενο τρόπο.*

Η επιχείρηση αποτελεί μια παραγωγική - οικονομική μονάδα, με την έννοια ότι συνδυάζει και αξιοποιεί τους συντελεστές παραγωγής (εργασία, κεφάλαιο, γνώση, τεχνολογία κτλ.), προκειμένου να παράγει προϊόντα ή υπηρεσίες, με σκοπό τη διάθεση τους μέσω του μηχανισμού της αγοράς στους καταναλωτές. Αποτελεί δηλαδή,

την οργάνωση που παράγει πλούτο, με την έννοια των αγαθών με τα οποία ικανοποιούνται ανθρώπινες ανάγκες. Ταυτόχρονα όμως συμμετέχει σε όλα τα στάδια της οικονομικής δραστηριότητας, αφού προκειμένου να παράγει, παίζει τους ρόλους του επενδυτή, του καταναλωτή, του αποταμιευτή, του δανειζόμενου, κτλ.

Από την προηγούμενη περιγραφή είναι σαφές ότι η επιχείρηση αποτελεί μια κατ' εξοχήν παραγωγική μονάδα. Δεν είναι όμως όλες οι παραγωγικές μονάδες επιχειρήσεις. Δύο είναι τα κύρια χαρακτηριστικά που διακρίνουν τις επιχειρήσεις από τις υπόλοιπες παραγωγικές μονάδες:

- Πρώτο, η επιχείρηση παράγει προϊόντα ή υπηρεσίες τα οποία διαθέτει έναντι μιας αξίας ανταλλαγής μέσω του μηχανισμού της αγοράς. Έτσι, η ύπαρξη της εξαρτάται από την ικανότητα να αποκτά έσοδα και κέρδη μέσω του μηχανισμού αυτού. Οι παραγωγικές μονάδες που δεν είναι επιχειρήσεις, δε διαθέτουν τα προϊόντα με αυτόν τον τρόπο (έναντι μιας αξίας ανταλλαγής μέσω του μηχανισμού της αγοράς) και η επιβίωση τους δεν εξαρτάται από αυτό.
- Δεύτερο, απ' όσα προηγήθηκαν προκύπτει ότι η επιχείρηση συνδέεται με το στοιχείο του κινδύνου. Αυτό σημαίνει ότι η λειτουργία μιας επιχείρησης ή μια επιχειρηματική δραστηριότητα, συνδέεται με πιθανότητα κέρδους ή ζημίας.

Συμπερασματικά λοιπόν, « επιχείρηση είναι η οικονομική μονάδα, η οποία έχει τα γνωρίσματα των υπόλοιπων μονάδων, (δηλ. συνδυασμό των συντελεστών της παραγωγής, οργάνωση μέσων και δραστηριοτήτων, διάρκεια, αντιμετώπιση κινδύνων, επιδίωξη αποτελεσματικότητας ενεργειών κ.λ.π.), αλλά αποβλέπει και στην πραγματοποίηση κέρδους που περιέχεται τελικά στον φορέα της. Το κέρδος αυτό, πρέπει να είναι μεγαλύτερο από την ανταμοιβή εξαρτημένης απασχολήσεως του (δηλ. του φορέα της)».

(Μ. Τσιμάρα, Ι. Λαδοπούλου 1984)

1.1.2. Η Επιχείρηση ως Κοινωνική Οργάνωση

Η επιχείρηση αποτελεί μια *οργάνωση*, όπως έχει περιγραφεί προηγουμένως.. Είναι χρήσιμο όμως, να τονιστούν και τα κοινωνικά της στοιχεία. Η επιχείρηση αποτελεί μια κοινωνική πραγματικότητα ή "κοινωνική κατασκευή", αφού αποτελείται από ανθρώπους. Αυτό συνοπτικά σημαίνει ότι:

- Η επιχείρηση εκφράζει έναν τρόπο συλλογικής δράσης.

- Στο πλαίσιο αυτής αναπτύσσονται κοινωνικές σχέσεις, όπως διαπροσωπικές σχέσεις, σχέσεις αλληλεγγύης, κτλ.
- Η επιχείρηση αποτελεί μια κοινωνική οργάνωση στην οποία υπάρχουν, "συγκρούονται" και γίνονται αντικείμενο διαπραγμάτευσης διαφορετικά συμφέροντα διαφορετικών ομάδων, όπως, για παράδειγμα, εργαζόμενοι-εργοδότες. Στην επιχείρηση υπάρχουν σχέσεις εξουσίας, με την έννοια ότι για κάθε ζήτημα που απαιτείται απόφαση υπάρχει "νόμιμο" δικαίωμα, που προσδιορίζει ποιος ή ποιοι θα αποφασίσουν και ποιοι είναι υποχρεωμένοι να συμμορφωθούν σ' αυτήν ή να την εκτελέσουν.
- Η επιχείρηση λειτουργεί σύμφωνα με ένα πλαίσιο τυπικών ή άτυπων κανόνων, που ρυθμίζουν ή υποχρεώνουν σε συμμόρφωση την ατομική ή ομαδική συμπεριφορά των ανθρώπων.
- Η επιχείρηση, εκτός από προϊόντα ή υπηρεσίες, προσφέρει απασχόληση, ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών και πρέπει να "αισθάνεται" κοινωνική ευθύνη απέναντι στο περιβάλλον της.

1.1.3. Η Επιχείρηση ως Θεσμός

Η επιχείρηση αποτελεί ένα θεμελιώδη θεσμό, τουλάχιστον ίσης σπουδαιότητας με αυτή των υπόλοιπων θεσμών, όπως, για παράδειγμα, του σχολείου ή της δικαιοσύνης. Αποτελεί βασικό πυλώνα της κοινωνίας. Η φύση, η δομή, η λειτουργία, η ευημερία, η κοινωνική δικαιοσύνη, και η εξέλιξη των κοινωνιών συνδέεται άμεσα με το θεσμό της επιχείρησης. Η ίδρυση, η λειτουργία κάθε επιχείρησης, οι σχέσεις μεταξύ αυτής και του περιβάλλοντος της (π.χ. οι υποχρεώσεις της προς την κοινωνία), οι σχέσεις μεταξύ των ομάδων ενδιαφερομένων (π.χ. εργαζόμενοι, μέτοχοι, προμηθευτές, δανειστές, πελάτες) που συνδέονται με την επιχείρηση, ακόμη και ο "θάνατος" της (διάλυση της) προσδιορίζονται σε σημαντικό βαθμό από το πλαίσιο ρυθμιστικών διατάξεων (π.χ. Σύνταγμα, νόμοι) κάθε κοινωνίας. Η επιχείρηση είναι επίσης υποχρεωμένη να διατυπώνει επισήμως τους βασικούς κανόνες που διέπουν τη φύση και τη λειτουργία της (π.χ. καταστατικό) και να διαθέτει θεσμική οργάνωση (Γενική Συνέλευση, Διοικητικά Συμβούλια, κτλ.).

1.1.4. Η Πολιτισμική Διάσταση της Επιχείρησης

Η επιχείρηση, όπως και κάθε άλλη οργάνωση, διακρίνεται από τη δική της κουλτούρα (ή παιδεία). Με τον όρο κουλτούρα νοείται ένα σύστημα κοινών αξιών, "πιστεύω", εννοιών, παραδοχών, συμβόλων, εθίμων, κανόνων και προτύπων που ισχύουν σε μια ομάδα ανθρώπων ή μια οργάνωση. Για παράδειγμα, "η ποιότητα εξασφαλίζει την επιτυχία" ως ένα "πιστεύω" μπορεί να αποτελεί στοιχείο της κουλτούρας μιας επιχείρησης ή μιας άλλης οργάνωσης.

Η κουλτούρα αποτελεί ένα από τα κυριότερα συστατικά στοιχεία μιας κοινωνικής οργάνωσης, αφού προσδιορίζει σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο δομείται και λειτουργεί, τις αποφάσεις, τις ατομικές και ομαδικές συμπεριφορές. Προσδιορίζει τις σχέσεις των ανθρώπων στο πλαίσιο της οργάνωσης, τις σχέσεις της οργάνωσης με το περιβάλλον της, τις στάσεις της οργάνωσης ως προς τα προϊόντα, τους πελάτες, το περιβάλλον κτλ. Ουσιαστικά πρόκειται για μια φιλοσοφία, η οποία δίνει κατεύθυνση στα άτομα και τις ομάδες, συμβάλλει στη συνοχή, την αρμονία και την αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ αυτών στο πλαίσιο της οργάνωσης. Για παράδειγμα, αν σε μια ομάδα ατόμων υπάρχει ως "κοινή αξία" η εμπιστοσύνη, τότε τα μέλη της στηρίζονται σε αυτήν και συμπεριφέρονται με βάση αυτήν.

1.1.5. Η Επιχείρηση ως Σύστημα

Όπως κάθε οργάνωση, έτσι και η επιχείρηση ως οικονομικός οργανισμός έχει τη μορφή του ανοικτού συστήματος, που επηρεάζεται συνεχώς από το περιβάλλον της και μπορεί να γίνει αντιληπτή και να μελετάται ως τέτοιο. Σύμφωνα με το σχήμα 1.1 η επιχείρηση:

- ◆ Λαμβάνει ως εισροές από το περιβάλλον ανθρώπινους, οικονομικούς, υλικούς και αυλούς πόρους.
- ◆ Επεξεργάζεται-μετασχηματίζει-μεταποιεί τους πόρους αυτούς μέσω διάφορων λειτουργιών και μέσων.
- ◆ Δίνει στο περιβάλλον τις εκροές (π.χ. προϊόντα-υπηρεσίες).
- ◆ Είναι διακριτή από το περιβάλλον της, με την έννοια ότι έχει σύνορα.
- ◆ Προσαρμόζεται στο περιβάλλον της μέσω του μηχανισμού ελέγχου-ανατροφοδότησης.

Με βάση τη συστημική προσέγγιση, η διοίκηση των επιχειρήσεων απαιτεί την κατανόηση και τη μελέτη του κάθε στοιχείου-μέρους της ξεχωριστά, αλλά και τις σχέσεις μεταξύ αυτών. Για παράδειγμα, δεν αρκεί μόνο να μελετηθεί η τεχνολογία μιας επιχείρησης, αλλά και η σχέση αυτής με τους ανθρώπους. Αυτό ασφαλώς συνεπάγεται και για την επιχείρηση, όπως και για κάθε άλλο οργανισμό, τη διεπιστημονική προσέγγιση των ζητημάτων της διοίκησης τους.

Σχήμα 1.1

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ:

Οι επιχειρήσεις είναι δυνατόν να καταταγούν και να διακριθούν σύμφωνα με διάφορα κριτήρια, όπως ανάλογα με:

- i. τον τομέα της παραγωγής
 - Επιχειρήσεις πρωτογενούς παραγωγής - Επιχειρήσεις δευτερογενούς παραγωγής
 - Επιχειρήσεις τριτογενούς παραγωγής - Επιχειρήσεις μικτού αντικειμένου δράσης.
- ii. τον φορέα
 - Ιδιωτικές, Δημόσιες, Δημοτικές και Μικτές.
- iii. το μέγεθος των επιχειρήσεων
 - Μικρού, Μεσαίου, Μικρομεσαίου και Μεγάλου μεγέθους.
- iv. την νομική τους μορφή
 - Ατομικές - Εταιρικές - Προσωπικές (Ομόρρυθμη, Ετερόρρυθμη, Αφανής)
 - Κεφαλαιουχικές (Ανώνυμη, Περιορισμένης Ευθύνης)

1.2. Η αλυσίδα των Επιχειρησιακών Λειτουργιών.

Όπως κάθε οργανισμός, έτσι και η επιχείρηση προκειμένου να ζήσει, ν' ανταποκριθεί στην αποστολή της και να πετύχει τους στόχους της, πρέπει να αναπτύξει δράση με συγκεκριμένες λειτουργίες.

Κάθε μία από αυτές τις λειτουργίες, έχει συγκεκριμένο σκοπό και περιεχόμενο και όλες μαζί σε συνδυασμό, υλοποιούν το συνολικό έργο και την αποστολή της επιχείρησης.

Οι πιο σημαντικές είναι η Παραγωγική, η Εμπορική και η Οικονομική λειτουργία. Εκτός όμως από αυτές υπάρχουν και άλλες, γιατί μία σύγχρονη οικονομική μονάδα για να ανταποκριθεί με επιτυχία στην αποστολή της, δεν αρκεί μόνο να παράγει, να πουλά και να διαχειρίζεται τα οικονομικά της. Είναι ανάγκη να οργανώνει όσο γίνεται πιο αποδοτικά τα στοιχεία που θα της εξασφαλίσουν ανταγωνιστικότητα και βιωσιμότητα.

Η τεχνολογία που εξελίσσεται με ιλιγγιώδη ταχύτητα, αλλά και το σύγχρονο Marketing με τις καινοτόμες υποδείξεις του, ανατρέπουν καθημερινά τα δεδομένα τόσο στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών όσο και στον τρόπο ικανοποίησης των αναγκών.

Γίνεται έτσι, επιτακτική η ανάγκη διάθεσης πόρων στην κατεύθυνση της έρευνας και της ανάπτυξης της επιχείρησης, στα νέα τεχνολογικά δεδομένα και στην ανάγκη επικοινωνίας με το περιβάλλον της, μέσα από ένα σύστημα δημοσίων σχέσεων υψηλού επιπέδου.

Βλέπουμε λοιπόν ότι υπάρχουν αρκετές "δευτερεύουσες" επιχειρησιακές λειτουργίες, όπως "Προμήθειες" "Έρευνα και Ανάπτυξη", οι "Δημόσιες Σχέσεις" κτλ., που μπορούν να αποκτήσουν σημασία και να συμπληρώσουν τις πιο πάνω βασικές λειτουργίες. Ασφαλώς, οι λειτουργίες αυτές μπορεί να μην αναπτύσσονται όλες και στο ίδιο επίπεδο σε κάθε επιχείρηση, λόγω της διαφορετικότητας των δραστηριοτήτων, του μεγέθους κτλ., που υπάρχει μεταξύ τους. Για παράδειγμα, μια μικρή βιομηχανική ή μια εμπορική επιχείρηση, μπορεί να μη χρειάζεται να αναπτύξει τη λειτουργία έρευνας και ανάπτυξης.

Η εξάρτηση μεταξύ των επιχειρησιακών λειτουργιών, είναι μεγάλη και αυτή καθορίζει την καλή πορεία και τελικά την ύπαρξη της επιχείρησης. Παράδειγμα: Υψηλές πωλήσεις σημαίνουν ανάπτυξη της εμπορικής λειτουργίας, που είναι προϋπόθεση για να αναπτυχθούν και οι άλλες δύο βασικές λειτουργίες. Οι διαδικασίες που προκύπτουν από τις συναλλαγές (διαχειριστικές, χρηματοοικονομικές κτλ.), δίνουν περιεχόμενο στην οικονομική λειτουργία. Φυσικά δε θα υπήρχε τίποτα από όλα αυτά, αν αφετηρία και επίκεντρο όλων των λειτουργιών δεν ήταν το προϊόν, δηλαδή το αποτέλεσμα της παραγωγικής λειτουργίας.

Τέλος, ο αρμονικός συνδυασμός όλων των λειτουργιών, γίνεται αποτελεσματικός κάτω από το συνδετικό και καθοδηγητικό ιστό της "αόρατης" διοικητικής λειτουργίας. Αυτή είναι η δύναμη που συνδυάζει τους παραγωγικούς συντελεστές, σύμφωνα με τη "βασική οικονομική αρχή", με κατεύθυνση τον αντικειμενικό σκοπό της επιχείρησης και με κυρίαρχο το ρόλο του ανθρώπινου παράγοντα.

Η Παραγωγική Λειτουργία. Είναι η πιο βασική λειτουργία της οικονομικής μονάδας, αν σκεφτεί κανείς ότι το προϊόν ή η υπηρεσία που παράγεται είναι το επίκεντρο όλων των δραστηριοτήτων της, αλλά και ο λόγος ύπαρξης της. Η λειτουργία της παραγωγής αποτελείται από ένα σύνολο ενεργειών, οι οποίες συνδέονται άμεσα με την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών. Τέτοιες ενέργειες συνήθως είναι η επεξεργασία υλικών ή πληροφοριών, η συντήρηση των μέσων για την παραγωγή των προϊόντων ή των υπηρεσιών, ο έλεγχος της ποιότητας των παραγόμενων αγαθών κτλ. Για παράδειγμα, η ηλεκτρική ενέργεια παράγεται μέσω της παραγωγικής λειτουργίας της ΔΕΗ, η εκπαίδευση των μαθητών μέσω της παραγωγικής λειτουργίας του σχολείου, η περίθαλψη των ασθενών μέσω της παραγωγικής λειτουργίας του νοσοκομείου.

Η Εμπορική λειτουργία. Περιλαμβάνει όλες τις ενέργειες οι οποίες είναι απαραίτητες, προκειμένου η επιχείρηση να διαθέτει τα προϊόντα της ή τις υπηρεσίες της στην αγορά, ώστε να αγοράζονται από τους καταναλωτές -πελάτες. Οι ενέργειες αυτές συνήθως είναι: • η έρευνα των αναγκών των καταναλωτών, • ο σχεδιασμός προϊόντων ή υπηρεσιών που ικανοποιούν τις ανάγκες των καταναλωτών, • η προβολή και η προώθηση των προϊόντων ή υπηρεσιών, • η πώληση και η διανομή. Η εμπορική λειτουργία, εκφράζεται κυρίως με τις σύγχρονες έννοιες του Μάρκετινγκ και των πωλήσεων.

Η Οικονομική λειτουργία Η λειτουργία μιας επιχείρησης έχει ως συνέπεια την απόκτηση και χρήση κεφαλαίου. Οι αγορές και οι πωλήσεις προϊόντων ή υπηρεσιών, έχουν ως συνέπεια οικονομικές συναλλαγές. Συνεπώς, η επιχείρηση ή ο οργανισμός πρέπει να κάνουν συγκεκριμένες ενέργειες που αφορούν την πραγματοποίηση, την παρακολούθηση και καταγραφή όλων αυτών των οικονομικών ζητημάτων και συναλλαγών.

Το περιεχόμενο αυτής της λειτουργίας είναι: · η εξεύρεση του κεφαλαίου που απαιτείται για την ίδρυση της οικονομικής μονάδας, · η αξιοποίηση του με τις πλέον αποδοτικές επιλογές και όλες οι διαχειριστικές και λογιστικές διαδικασίες που

βοηθούν στην έγκαιρη διεκπεραίωση και την καταγραφή συναλλαγών της, · η αντιμετώπιση των νομικών και φορολογικών της υποχρεώσεων και ιδιαίτερα · η εξακρίβωση των αποτελεσμάτων της.

Λειτουργία προμηθειών. Αφορά τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν, ώστε να εξασφαλίζονται τα απαραίτητα προϊόντα ή υπηρεσίες, που μια επιχείρηση έχει ανάγκη για τη λειτουργία της και την επίτευξη των στόχων της. Τέτοιες ενέργειες συνήθως είναι:

- Η οικονομικότερη προμήθεια μηχανημάτων, πρώτων υλών και οποιωνδήποτε άλλων υλικών στοιχείων (π.χ. αναλώσιμων).
- Η έρευνα των τιμών, η αγορά και η αποθήκευση των πιο πάνω απαραίτητων στοιχείων.
- Η συνεχής παρακολούθηση των αποθεμάτων, ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο ο προγραμματισμός της παραγωγής και γενικά ο στόχος της επιχείρησης. Η λειτουργία των προμηθειών είναι ιδιαίτερα σημαντική, αφού εξασφαλίζει βασικούς πόρους οι οποίοι είναι απαραίτητοι για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού.

Έρευνα και ανάπτυξη. Η λειτουργία αυτή, έχει αντικείμενο την ανεύρεση νέων τρόπων παραγωγής και βελτίωσης των υπαρχόντων, με αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας και κάθε καινοτομίας που βοηθάει στη δημιουργία νέων αγαθών και υπηρεσιών, ικανών να καλύψουν τις ανάγκες της αγοράς και να αναδείξουν νέες. Για παράδειγμα, οι ενέργειες που γίνονται για το σχεδιασμό ενός νέου τύπου φρένων αυτοκινήτου είναι ενέργειες έρευνας και ανάπτυξης. Οι ενέργειες που γίνονται για τη βελτίωση της συσκευασίας των αναψυκτικών, είναι επίσης ενέργειες έρευνας και ανάπτυξης.

Η λειτουργία αυτή γίνεται όλο και περισσότερο σημαντική, αφού η ανταγωνιστικότητα και η ανάπτυξη των επιχειρήσεων, εξαρτάται όλο και περισσότερο από τις καινοτομίες που αφορούν νέα προϊόντα και μεθόδους παραγωγής, ή βελτιώσεις όσων υπάρχουν.

Ακόμη και για τις μικρές επιχειρήσεις, που δεν έχουν να επενδύσουν αρκετά κεφάλαια στην έρευνα και ανάπτυξη, η λειτουργία αυτή αναπτύσσεται σε απλές μορφές και υποστηρίζεται από δημοτικούς ή ιδιωτικούς οργανισμούς, όπως από ερευνητικά κέντρα, οργανισμούς μικρομεσαίων επιχειρήσεων, το κράτος.

Λειτουργία της Πληροφόρησης. Η δράση του ανθρώπου, των επιχειρήσεων και των οργανισμών, συνδέεται άμεσα με τη δημιουργία και την αξιοποίηση πληροφοριών. Στη σημερινή πραγματικότητα, η οποία χαρακτηρίζεται από πολυπλοκότητα και συνεχείς αλλαγές, η λήψη αποφάσεων και η υλοποίηση αυτών, η συνεργασία και ο συντονισμός, απαιτούν αρκετές πληροφορίες. Αυτή η αναγκαιότητα, έχει κάνει τις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς να αναπτύσσουν ένα οργανωμένο σύνολο ενεργειών, προκειμένου να αποκτούν, να επεξεργάζονται να αποθηκεύουν, να διανέμουν και να υλοποιούν τις απαραίτητες πληροφορίες. Το σύνολο αυτών των ενεργειών αποτελεί τη λειτουργία της Πληροφόρησης.

Λειτουργία Δημοσίων Σχέσεων. Κάθε επιχείρηση ή οργανισμός έχει την ανάγκη της ανάπτυξης καλών σχέσεων με άλλες επιχειρήσεις, οργανισμούς, άτομα ή ομάδες καθώς και την ανάγκη να προβάλλει μια καλή εικόνα προς αυτούς, για να κερδίσει την εκτίμηση, το σεβασμό και τις θετικές εντυπώσεις. Αυτό ασφαλώς επιτυγχάνεται με μια σειρά από ενέργειες, όπως η προβολή των θετικών σημείων και της συνολικής εικόνας, η οργάνωση και υλοποίηση εκδηλώσεων και άλλων δράσεων επικοινωνίας και επαφών, οι σχέσεις με τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, οι ενέργειες φιλανθρωπίας, οι χορηγίες πολιτιστικών, επιστημονικών ή άλλων δραστηριοτήτων κτλ. Όλες αυτές οι ενέργειες, αποτελούν τη λειτουργία των Δημοσίων Σχέσεων μιας επιχείρησης ή οργανισμού.

1.3 Η Επιχείρηση και το περιβάλλον της.

Ολόκληρο το οικονομικό σύστημα, λειτουργεί με αντικειμενικό σκοπό την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών. Αυτό, επιτυγχάνεται με την παραγωγή και διανομή των αγαθών, που μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες των ανθρώπων. Οποιοσδήποτε οικονομικός οργανισμός, ιδιωτικός ή δημόσιος, ακόμη και η πλέον μεμονωμένη μικρή επιχείρηση, θεωρείται υποσύστημα αυτού του οικονομικού συστήματος. Αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι κάθε επιχείρηση (ή οργανισμός), δέχεται πόρους (εισροές) από το ευρύτερο περιβάλλον (φυσικό-κοινωνικό- οικονομικό) και τους μετατρέπει σε αγαθά (εκροές), συμμετέχοντας στην προσπάθεια ικανοποίησης του αντικειμενικού σκοπού της.

Με την παραγωγή και διανομή των αγαθών, η επιχείρηση ικανοποιεί τους στόχους των μελών της, που είναι όμως και κοινωνικοί στόχοι. Με αυτήν την έννοια,

είναι δυναμική η σχέση της επιχείρησης με το περιβάλλον της και καθοριστική για τη συμπεριφορά της.

Οι παράγοντες που αποτελούν το περιβάλλον της επιχείρησης, σίγουρα επιδρούν στον τρόπο λειτουργίας της, ένας-ένας χωριστά, αλλά και σε πλήρη αλληλεξάρτηση ως " *Σύστημα Περιβάλλον* ".

Οι οικονομικοί παράγοντες είναι το βασικότερο στοιχείο του περιβάλλοντος και η επίδραση τους έχει καθοριστική σημασία για την ίδρυση, την ανάπτυξη και την αποτελεσματικότητα της οικονομικής μονάδας. Οι αγορές από τις οποίες εφοδιάζεται τους παραγωγικούς πόρους, όπως και αυτές στις οποίες διαθέτει τα προϊόντα της, βρίσκονται στο περιβάλλον της. Το ίδιο και το σύνολο των υπηρεσιών του τριτογενούς τομέα παραγωγής (τράπεζες κτλ.), που βοηθάει όλο το πρόγραμμα δράσης της επιχείρησης.

Οι επιχειρηματίες, οι προμηθευτές, οι πελάτες, τα διοικητικά στελέχη, οι διάφορες υπηρεσίες κτλ. αποτελούν ομάδες συμφερόντων, οι οποίες επιδρούν σημαντικά στον τρόπο λειτουργίας και ανάπτυξης της επιχείρησης, με στόχο την ικανοποίηση δικών τους συμφερόντων. Οι επιχειρηματίες επιδιώκουν υψηλά κέρδη και κοινωνική προβολή, μέσα από την κερδοφόρα πορεία και την καλή φήμη της επιχείρησης τους. Οι χρηματοδότες, επιζητούν ασφάλεια των κεφαλαίων τους και υψηλά κέρδη. Οι προμηθευτές, επιζητούν καλή συνεργασία, φερέγγυες και διαρκείς συναλλαγές. Οι πελάτες επιζητούν ποιότητα, καλές τιμές και εξυπηρέτηση. Το κράτος απαιτεί την είσπραξη φόρων και εισφορών καθώς και τη συμμόρφωση στους νόμους.

Το περιβάλλον όμως συνεχώς εξελίσσεται ως προς την τεχνολογία, τη νομοθεσία, τις καταναλωτικές συνήθειες κτλ. Έτσι οι επιχειρήσεις, προκειμένου να επιβιώνουν και να αναπτύσσονται, πρέπει να παρακολουθούν τις εξελίξεις αυτές και εγκαίρως να προσαρμόζονται.

Όσες το κατορθώνουν μεγεθύνονται, ελαχιστοποιούν το κόστος παραγωγής και τελικά επιβιώνουν. Οι υπόλοιπες συρρικνώνονται και λόγω του ανταγωνισμού σταματούν τη λειτουργία τους. Το φαινόμενο αυτό οι οικονομολόγοι το αποκαλούν "δημιουργική καταστροφή".

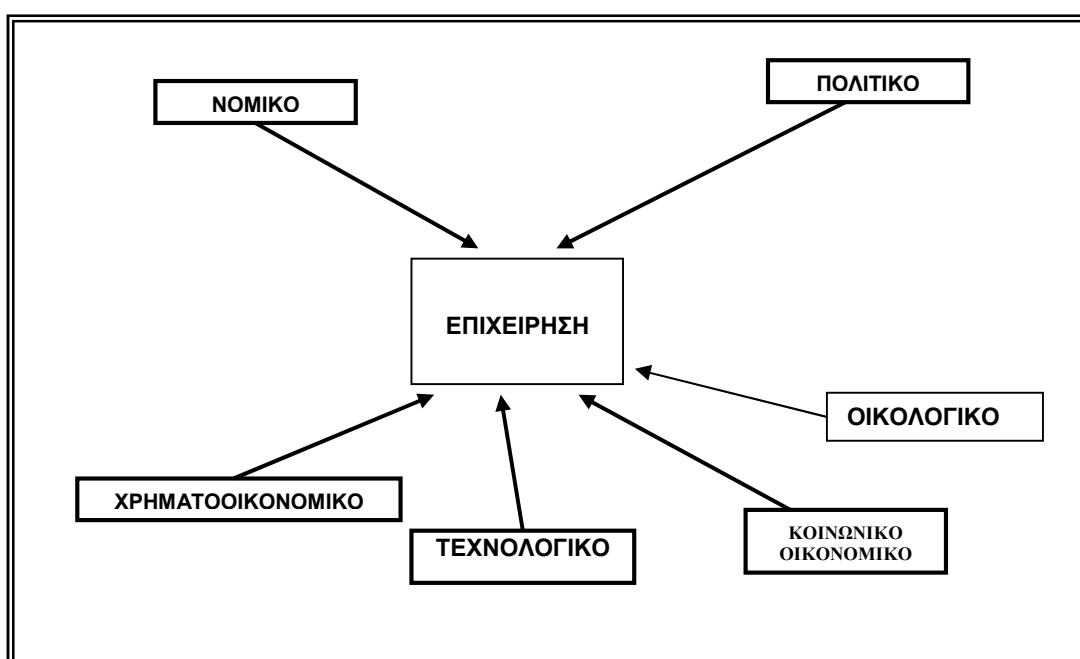
1.3.1. Στοιχεία τον περιβάλλοντος.

Με τον όρο "στοιχεία τον περιβάλλοντος", εννοούμε τους παράγοντες αυτούς που αποτελούν συνθετικά στοιχεία τόσο του γενικού (εξωτερικού) περιβάλλοντος, όσο και του ειδικού (εσωτερικού) περιβάλλοντος της επιχείρησης (σχήμα 1.2.).

Στο γενικό (εξωτερικό) περιβάλλον εντάσσονται:

- Το Οικονομικό περιβάλλον: Περιλαμβάνει τις δομές της οικονομίας, τους ρυθμούς ανάπτυξης, τους δείκτες σχετικούς με τον πληθωρισμό, την απασχόληση, το δημόσιο χρέος κτλ., την πορεία της κεφαλαιαγοράς και των εισοδημάτων, το βαθμό παρέμβασης του κράτους στην οικονομία, το φορολογικό σύστημα, τις διεθνείς οικονομικές σχέσεις κτλ
- Το Νομικό περιβάλλον: Περιλαμβάνει τους νόμους σύμφωνα με τους οποίους λειτουργεί η επιχείρηση, οι συναλλαγές, οι εργασιακές σχέσεις κτλ.
- Το Κοινωνικό περιβάλλον: Περιλαμβάνει την "κοινωνική οργάνωση της χώρας", μέσα στην οποία είναι ενταγμένες όλες οι κοινωνικές ομάδες, οι οποίες επιδρούν στη λειτουργία της και την εξέλιξη της. Οι επιλογές τους επηρεάζουν άμεσα τη διαδικασία παραγωγής και διανομής του προϊόντος. Στοιχεία αυτού του παράγοντα μπορούν να θεωρηθούν ακόμη τα δημογραφικά χαρακτηριστικά μίας χώρας, το συνδικαλιστικό της κίνημα κτλ.
- Το Τεχνολογικό περιβάλλον: Περιλαμβάνει την πλέον "ορατή" επίδραση του εξωτερικού περιβάλλοντος στην επιχείρηση. Επηρεάζει ποιοτικά και ποσοτικά τη φύση και την απόδοση του εξοπλισμού της και των εργαζομένων, το είδος των προϊόντων και των υπηρεσιών.
- Το Πολιτισμικό περιβάλλον: Περιλαμβάνει τα εθνολογικά και λαογραφικά χαρακτηριστικά μιας κοινωνίας, τα ήθη και τα έθιμα, τις παραδόσεις, τη θρησκεία και ότι έχει σχέση με το σύστημα αξιών που την εκφράζει.
- Το Πολιτικό περιβάλλον: Περιλαμβάνει το θεσμικό πλαίσιο, σύμφωνα με το οποίο λειτουργεί το κράτος (π.χ. εισοδηματική πολιτική, νομισματική πολιτική κτλ. Κυβερνητικές και Πολιτικές αποφάσεις).
- Το Οικολογικό περιβάλλον: Είναι ένας παράγοντας, που αποκτά ιδιαίτερη σημασία μέρα με τη μέρα για την επιχείρηση και γενικά για τον άνθρωπο. Η επιχείρηση προκαλεί προβλήματα στο περιβάλλον με την αλόγιστη εκμετάλλευση του και τη ρύπανση του, όπως επίσης δέχεται τις αρνητικές επιπτώσεις από τις βλάβες που η ίδια, ή άλλες αιτίες προκαλούν.

Στο ειδικό (εσωτερικό) περιβάλλον της επιχείρησης εντάσσονται: Οι προμηθευτές υλικών ή υπηρεσιών, οι καταναλωτές και οι πελάτες, οι εργαζόμενοι και η συνδικαλιστική τους ένωση, οι πιστωτές, χρηματοδότες, μέτοχοι, επιχειρήσεις που συνεργάζονται με την επιχείρηση ή την ανταγωνίζονται, οικονομικοί οργανισμοί και Τράπεζες με τους οποίους συναλλάσσεται και όποιο άλλο στοιχείο σχετίζεται με αυτήν και ως ένα βαθμό την επηρεάζει.

Σχήμα 1.2

1.3.2. Η Κοινωνική ευθύνη της επιχείρησης.

Αν εκτιμάται σωστά η σημασία της εργασίας για τον άνθρωπο καθώς και των αγαθών που παράγονται και καλύπτουν τις ανάγκες του, τότε βγαίνει το συμπέρασμα ότι η επιχείρηση είναι ένας πολύ σημαντικός κοινωνικός θεσμός, όπως η οικογένεια, το σχολείο κτλ.

Η ύπαρξη της και η ανάπτυξη της έχουν πολύ μεγάλη σημασία για το κοινωνικό σύνολο. Γι' αυτό η λειτουργία της και οι αποφάσεις της, δεν πρέπει να έρχονται σε αντίθεση με το συμφέρον των μελών του. Προκύπτει έτσι μία νέα διάσταση του

ρόλου της επιχείρησης, αυτή της ευθύνης της απέναντι στο κοινωνικό σύνολο. Οι ιδιοκτήτες, τα στελέχη και οι εργαζόμενοι, οφείλουν να κατανοούν το βαθμό ευθύνης της απέναντι στην κοινωνία και να προσαρμόζουν τη συμπεριφορά τους. Είναι ανάγκη λοιπόν να υπάρχει επαρκής νομοθεσία και κυρίως ένας κώδικας εθιμικών κανόνων ή "Κώδικας Επιχειρησιακής Ηθικής", όπως αλλιώς ονομάζεται.

Ορισμένες ευθύνες της επιχείρησης απέναντι στο κοινωνικό σύνολο είναι:

- Η προσφορά αγαθών, προϊόντων και υπηρεσιών.
- Η καταβολή φόρων στο κράτος, ανάλογα με τα κέρδη της.

- Η τήρηση της κείμενης νομοθεσίας και η αποφυγή αθέμιτων ενεργειών.
- Η κοινωνική και πολιτιστική συνεισφορά προς όφελος των εργαζομένων και γενικότερα του κοινωνικού συνόλου.
- Η συμβολή της στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας.
- Η συνεισφορά στην προστασία του περιβάλλοντος.

2.ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

2.1 ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΩΣ ΕΝΝΟΙΑ

~ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ

Υπάρχουν διάφοροι ορισμοί της έννοιας του περιβάλλοντος όπως αυτοί που προκύπτουν από τη νομολογία του ΣτΕ 3146/1986 και από τη νομοθεσία, Ν. 1126/1981, Ν. 360/1976. Ο ορισμός που δίνει το 1ο κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον είναι ο εξής: «περιβάλλον είναι το σύνολο των στοιχείων που συγκροτούν με την διαπλοκή των σχέσεών τους, το πλαίσιο, τα μέσα και τις συνθήκες ζωής του ανθρώπου και της κοινωνίας». Το περιβάλλον εννοείται εν στενή και εν ευρεία έννοια. Με τη στενή έννοια το περιβάλλον εμπεριέχει μόνον το φυσικό περιβάλλον, δηλαδή της βιοτικές βάσεις ή φυσικούς πόρους του ανθρώπου, ενώ με την ευρεία έννοια εννοείται το συνολικό περιβάλλον που περιλαμβάνει τον άνθρωπο, τους κοινωνικούς και πολιτιστικούς θεσμούς και αγαθά.

Το περιβάλλον ως όρος του κοινοτικού δικαίου αποτελεί την αντίδραση στις προσκλήσεις που προκύπτουν από τις περιβαλλοντικές καταστροφές. Μόνο μία ευρεία ερμηνεία μπορεί να συμπεριλάβει και τυχόν νέες επιβλαβείς για το περιβάλλον εξελίξεις. Για το λόγο αυτό περιβάλλον ως νομικός όρος δεν θα πρέπει να περιορισθεί στο αμιγώς φυσικό περιβάλλον. Αντίθετα διαθέτει πλατύ περιεχόμενο και αποτελεί τελικό όρο. Ως εκ τούτου, ο νομικός όρος «περιβάλλον», ορίζεται ως τα *φυσικά στοιχεία, ατμόσφαιρα, έδαφος ύδωρ, το σύνολο της πανίδας και της χλωρίδας, το ανθρωπογενές περιβάλλον, ο άνθρωπος ως μέρος τόσο του φυσικού όσο και του τεχνικού περιβάλλοντος καθώς και το σύνολο των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των παραπάνω στοιχείων.*

Πολλοί ορισμοί του περιβάλλοντος ορίζουν το περιβάλλον κάτω από το αυστηρό πρίσμα της βιολογίας ή της βιοφυσικής, εξετάζοντας χωριστά τις βιοτικές και αβιοτικές επιδράσεις και απομονώνοντας κατά κάποιο τρόπο το περιβάλλον από τον ανθρώπινο παράγοντα με την έννοια του ανθρώπινου είδους (*homo sapiens*). Το περιβάλλον όμως, δημιουργήθηκε για τον άνθρωπο.

Σύμφωνα άλλωστε και με την Ελληνική νομοθεσία, στην οποία διαφαίνεται η ανθρωποκεντρική αυτή τάση, «περιβάλλον» θεωρείται «ο περιβάλλον τον άνθρωπο χερσαίος, θαλάσσιος και εναέριος χώρος μετά των εν αυτό χλωρίδος και πανίδος, των φυσικών πόρων και στοιχείων πολιτισμού, ως ταύτα διαμορφώθησαν εκ της

δραστηριότητας του ανθρώπου». Εννοιολογικά δηλαδή, η λέξη Περιβάλλον σημαίνει οτιδήποτε μας περιβάλλει στη φυσική του μορφή --δηλαδή, η γη, ο αέρας, η θάλασσα, τα ποτάμια, τα δάση και τα ζώα. Η σχέση αυτή είναι αμφίδρομη: ο άνθρωπος δέχεται την επίδραση του περιβάλλοντος και το αντίστροφο, υπάρχει δηλαδή μια ενότητα σχέσεων που χαρακτηρίζεται από τη δυναμική ισορροπία που τη διέπει. Κάτω από φυσιολογικές συνθήκες, η ισορροπία αυτή δε διαταράσσεται.

Αναμφισβήτητα, είτε συμφωνεί κάποιος με την ανθρωποκεντρική έννοια του περιβάλλοντος είτε διαφωνεί με αυτή πρέπει να παραδεχτεί ότι το ανθρώπινο είδος ανήκει στο περιβάλλον, γιατί εξαρτάται απόλυτα από αυτό και για το λόγο αυτό κάθε σωστή επιστημονική προσέγγιση της έννοιας του περιβάλλοντος δεν θα πρέπει να διαχωρίζει το ανθρώπινο είδος από το φυσικό του χώρο, το περιβάλλον. Κάτω από αυτή τη νέα θεώρηση λοιπόν, επιλέγεται ένας «απλοϊκός», αλλά απολύτως κατανοητός ορισμός του περιβάλλοντος, σύμφωνα με τον οποίο περιβάλλον είναι *ο αέρας που αναπνέουμε, το οξυγόνο του οποίου έχουμε απόλυτη ανάγκη για τη σωστή λειτουργία του οργανισμού μας, ο οποίος ταλαιπωρείται πολύ όταν υπάρχει ατμοσφαιρική ρύπανση. Περιβάλλον είναι ακόμη το νερό που πίνουμε και που πρέπει να είναι διαυγές και καθαρό, γιατί είναι ο πρωταρχικός παράγοντας της υγείας μας, περιβάλλον είναι οι φυσικοί ήχοι που ακούμε, που μετατρέπονται σε εφιάλη, όταν λόγω υπερβολικής έντασης δημιουργούν ηχητική ρύπανση...περιβάλλον με λίγα λόγια είναι αυτό που όλοι νιώθουμε με τις αισθήσεις μας.*

~ ΧΩΡΙΚΗ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ

Πρόκειται για ένα για ένα υπερτοπικό όρο σύμφωνα με τον οποίο εάν παρουσιασθούν διασυνοριακά περιβαλλοντικά προβλήματα σε τρίτες χώρες τα οποία πιθανολογείται ότι θα έχουν επιπτώσεις στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, τα κοινοτικά όργανα μπορούν να αναλάβουν δράση. Μάλιστα, μπορούν να ενισχύσουν εγκαίρως υπό ένταξη κράτη, ακόμα και όταν τα περιβαλλοντικά προβλήματα που αυτά αντιμετωπίζουν δεν είναι διασυνοριακής φύσης.

Με βάση αυτή τη χωρική αντίληψη, η Κοινότητα μπορεί να λαμβάνει μέτρα τα οποία αποσκοπούν στην αντιμετώπιση διεθνών περιβαλλοντικών προβλημάτων, όπως είναι η προστασία του στρώματος του όζοντος ή του κλίματος. Νομιμοποιείται επίσης να προσχωρεί ως συμβαλλόμενο μέρος σε διεθνείς συμβάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος.

2.2 ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

2.2.1 ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΣΒΟΛΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- Ρύπανση, είναι ή άμεση ή έμμεση εισαγωγή, στην ατμόσφαιρα, το νερό ή το έδαφος, ως αποτέλεσμα ανθρώπινης δραστηριότητας, ουσιών, κραδασμών, θερμότητας ή θορύβου που ενδέχεται να θίξουν την ανθρώπινη υγεία ή περιβάλλον.
- Μόλυνση, είναι η μορφή ρύπανσης που χαρακτηρίζεται από την παρουσία παθογόνων μικροοργανισμών στο περιβάλλον ή δεικτών που υποδηλώνουν την πιθανότητα παρουσίας τέτοιων μικροοργανισμών.
- Υποβάθμιση, η πρόκληση από ανθρώπινες δραστηριότητες ρύπανσης ή οποιασδήποτε άλλης μεταβολής στο περιβάλλον, η οποία είναι πιθανό να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην οικολογική ισορροπία, στην ποιότητα ζωής και στην υγεία των κατοίκων, στην ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά και στις αισθητικές αξίες.

Η ρύπανση του περιβάλλοντος αφορά την ρύπανση των υδάτων, του αέρα και του εδάφους. Και στις τρίτες περιπτώσεις οι ρύποι περνούν στο οικοσύστημα-βιοκύκλο με βλαβερές συνέπειες. Τα αποτελέσματα της ρύπανσης του αέρα μπορεί να είναι άμεσα αντιληπτά (π.χ νέφος) ή μπορεί να μεταφέρονται (όξινη βροχή) σε αποστάσεις από την πηγή. Η ρύπανση του εδάφους και των υδάτων είναι στενά συνυφασμένες. Η ρύπανση του εδάφους περνά στον υδροφόρο ορίζοντα με τη διείσδυση των όμβριων υδάτων στο υπέδαφος όπου εξαπλώνεται με τις κινήσεις των υπόγειων υδάτων. Επίσης μεταφέρεται με τη ροή των επιφανειακών υδάτων σε ταμειυτήρες πόσιμου και αρδευτικού νερού από όπου, μέσω της τροφικής αλυσίδας, φθάνει στον άνθρωπο.

2.2.2 ΠΡΩΤΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΠΡΟΣΒΟΛΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.

Η καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος δεν αποτελεί νέα γνώση ενός σύγχρονου φαινομένου. Η υποβάθμιση του περιβάλλοντος άρχισε από τότε που ο άνθρωπος προσπάθησε να αξιοποιήσει, όπως μπορούσε, χρησιμοποιώντας τη διαχρονική γνώση του, ότι το φυσικό του περιβάλλον μπορούσε να του προσφέρει, προκειμένου να βελτιώσει τις συνθήκες της ζωής του. Στην πραγματικότητα η υποβάθμιση του περιβάλλοντος ανάγεται στην Εποχή του Λίθου, όταν ο άνθρωπος άρχισε να χρησιμοποιεί τη φωτιά δημιουργώντας ταυτόχρονα λόγω των προϊόντων καύσης μία ομολογουμένως «ελάχιστη» μορφή ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή όταν ο

άνθρωπος έμαθε να κόβει δέντρα για να τα χρησιμοποιεί όπως τον βόλευαν. Αυτές οι δύο μικρές τεχνολογικές ανακαλύψεις του ανθρώπου σηματοδότησαν την έναρξη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, δηλαδή της ρύπανσης και της εξάντλησης του ορυκτού πλούτου του πλανήτη μας. Φυσικά, η υποβάθμιση του περιβάλλοντος συνεχίστηκε και στη διάρκεια της Νεολιθικής Εποχής. Οι πρώτες μορφές σοβαρής ρύπανσης του περιβάλλοντος συνδέονται με αυτό που όλοι γνωρίζουμε ως «Βιομηχανική Επανάσταση», η οποία βασίστηκε στις ιδέες του καπιταλισμού με την έννοια και εκείνα τα πρόδρομα χαρακτηριστικά που του έδωσε ο Adam Smith, όταν δημοσίευσε, το έτος 1776 το "An Inquiry into the nature and causes of the Wealth of Nations".

Όταν, γύρω στο 1851, η Μεγάλη Βρετανία διαφήμιζε τον εαυτό της ως «το πρώτο εργαστήριο του κόσμου», έχοντας το προβάδισμα στη βιομηχανική ανάπτυξη και στην εφαρμογή νέων τεχνολογιών και χρησιμοποιώντας το «αχτύπητο δίδυμο» κάρβουνου-χάλυβα που διέθετε σε αφθονία, στην πράξη δημιουργούσε το πρώτο υπόδειγμα «μαύρης πόλης» με χαρακτηριστικό παράδειγμα βιομηχανικής πόλης του Birmingham. Η σοβαρή υποβάθμιση του περιβάλλοντος είχε δυστυχώς αρχίσει. Το έτος 1875

σημειώθηκαν οι πρώτες σοβαρές επιπτώσεις της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που είχαν ως επακόλουθο το θάνατο πολλών ανθρώπων στο Λονδίνο. Το έτος 1905 χρησιμοποιείται για πρώτη φορά ο όρος «καπνομίχλη», ενώ το έτος 1909 αποδίδονται στην καπνομίχλη οι θάνατοι περίπου 1000 ανθρώπων, στη Γλασκώβη και στο Εδιμβούργο. Το έτος 1952 εκτός από την καπνομίχλη σημειώθηκαν και υψηλές τιμές ενός άλλου επικίνδυνου ρύπου, του διοξειδίου του θείου στο Λονδίνο. Ο συνδυασμός των δύο αυτών ρύπων οδήγησε στο θάνατο περίπου 400 ανθρώπους μέσα σε χρονικό διάστημα τεσσάρων ημερών. Η ανάπτυξη της χημικής βιομηχανίας, η εφαρμογή καινοτομιών και η υιοθέτηση της οικονομικής πρότασης "big is beautiful" για την αύξηση της βιομηχανικής ισχύος συνδέθηκαν άρρηκτα με τα πρώτα σοβαρά προβλήματα του περιβάλλοντος. Σιγά-σιγά στο παιχνίδι της βιομηχανικής ανάπτυξης μπήκαν και άλλες χώρες, οι οποίες ακολούθησαν το παράδειγμα της Μεγάλης Βρετανίας, που ήταν τότε πρωτοπόρος της υφαντουργίας και της χημικής

βιομηχανίας. Η Γερμανία, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και, τέλος, η Ιαπωνία, της οποίας η βιομηχανική στρατηγική βασίστηκε στη υιοθέτηση της «δυτικής» τεχνολογίας, ήταν μερικές από αυτές τις χώρες.

Η υποβάθμιση του περιβάλλοντος έγινε εντονότερη γύρω στο δέκατο ένατο αιώνα, όταν η υφαντουργία, η σιδηρουργία, η χρήση του άνθρακα και οι ατμομηχανές υποσκελίστηκαν από μια νέα τεχνολογία αιχμής, τον ηλεκτρισμό, που εμφανίστηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και έπαιξε και εξακολουθεί να παίζει κρίσιμο ρόλο σε κάθε τεχνολογική ανάπτυξη. Ο ηλεκτρισμός σηματοδότησε αυτόν που πολλοί συνηθίζουν να αναφέρουν ως «Δεύτερη Βιομηχανική Επανάσταση».

Σήμερα, μπορούμε να πούμε ότι διανύουμε την «Τρίτη Βιομηχανική Επανάσταση», που αρχίζει μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου με τον Eniac, το πρώτο ηλεκτρονικό υπολογιστή που κατασκευάστηκε το έτος του 1946 και ζύγιζε 30 τόνους, και φθάνει στους σημερινούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές που είναι χιλιάδες φορές πιο ελαφροί και που με τα έξυπνα τσιπάκια σιλικόνης που διαθέτουν επιτυγχάνουν θαυμάσιες υπολογιστικές αποδόσεις σε σύγκριση με τον Eniac. Την περίοδο αυτή πρωταγωνιστικό ρόλο στην παγκόσμια βιομηχανία έπαιξαν η ανακάλυψη της πυρηνικής ενέργειας, που είχε και τις σοβαρότερες μορφές επίπτωσης στο περιβάλλον (ατομική βόμβα, ατυχήματα Three Miles Island και Chernobyl), η πετροχημική βιομηχανία, καθώς και η πολύ δημοφιλής εφεύρεση του Henry Ford, το αυτοκίνητο (1908), που όμως συντελεί στην αύξηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, λόγω εκπομπής των κυριότερων αερίων ρύπων. Το 1940 εμφανίζεται στην βιβλιογραφία ένας νέος τύπος ατμοσφαιρικής ρύπανσης, που παρατηρήθηκε στο Λος Άντζελες των ΗΠΑ, η «φωτοχημική ρύπανση» που συνδέεται άμεσα με τα καύσιμα των οχημάτων. Δυστυχώς, η πορεία του ανθρώπου προς αυτό που συνηθίζουμε να αποκαλούμε ανάπτυξη συνδέεται άρρηκτα με την καταστροφή του περιβάλλοντος. Το μέλλον θα δείξει αν οι σημερινές περιβαλλοντικές προκλήσεις πείσουν τον άνθρωπο να αποσυνδέσει την ανάπτυξή του από την καταστροφή του.

2.2.3 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΠΡΟΣΒΟΛΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.

Οι υπερβατικές ανθρώπινες επεμβάσεις επί του περιβάλλοντος είχαν ως αποτέλεσμα τη διατάραξη του περιβαλλοντικής ισορροπίας, την αλλοίωση των φυσικών του διεργασιών και την υποβάθμιση της ποιότητας της ανθρώπινης ζωής. Το αποκορύφωμα δε των αρνητικών τους συνεπειών είναι ότι έφτασαν να θέσουν σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα του πλανήτη δημιουργώντας παράλληλα πολλά και επικίνδυνα προβλήματα και σοβαρά περιβαλλοντικά ατυχήματα. Τα μεγαλύτερα και κυριότερα σύγχρονα περιβαλλοντικά προβλήματα – γνωστά ως «παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα» - είναι μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

◆ «Φαινόμενου θερμοκηπίου»

Ένα από τα οξύτερα περιβαλλοντικά προβλήματα του πλανήτη μας, το οποίο συντελεί στις συνεχώς παρατηρούμενες ανησυχητικές αλλαγές του κλίματος, αποτελεί το γνωστό «φαινόμενο του θερμοκηπίου». Το φαινόμενο αυτό πήρε την ονομασία του από τη συμπεριφορά των γυαλιών ενός θερμοκηπίου, τα οποία, ενώ επιτρέπουν την είσοδο του ορατού και του υπεριώδους φωτός της ηλιακής ακτινοβολίας, απαγορεύουν την έξοδο, ως αδιαπέραστα, σε μερικά υπέρυθρα μήκη κύματος ακτινοβολίας που διατηρούν την θερμοκρασία μέσα σε ένα θερμοκήπιο. Το φαινόμενο του θερμοκηπίου δεν αποτελεί ένα νέο φαινόμενο που δημιουργήθηκε εσχάτως από ανθρωπογενείς δραστηριότητες όπως όλοι νομίζουν. Αυτό που τώρα ονομάζουμε ως φαινόμενο του θερμοκηπίου είναι στην πραγματικότητα η ενίσχυση ενός φυσικού φαινομένου που προυπήρχε, προκειμένου να συντηρείται η ζωή πάνω στη γη. Αν δεν υπήρχε αυτό το φαινόμενο, τότε η μέση θερμοκρασία των κατώτερων στρωμάτων του αέρα – τροπόσφαιρας- θα ήταν -18 οC ενώ τώρα είναι περίπου 15ο C, δηλαδή υπάρχει διαφορά περίπου 30 βαθμών. Στην ατμόσφαιρα, υπάρχουν διάφορα αέρια που επιτρέπουν να φθάσει η ηλιακή ακτινοβολία στην επιφάνεια της γης, αλλά συγχρόνως απορροφούν και στέλνουν προς το διάστημα τη θερμική ακτινοβολία που εκπέμπεται από την επιφάνεια της γης. Ένα μέρος της υπέρυθρης ακτινοβολίας παγιδεύεται στην ατμόσφαιρα και αυτό έχει ως άμεσα αποτελέσματα τη θέρμανση των αερίων μαζών που βρίσκονται κοντά στο έδαφος, ώστε η θερμοκρασία του πλανήτη να είναι κατάλληλη για τις επικρατούσες συνθήκες ζωής. Οι ανθρώπινες δραστηριότητες όμως ενίσχυσαν το φυσικό φαινόμενο του θερμοκηπίου με την αύξηση των συγκεντρώσεων των γνωστών αερίων του θερμοκηπίου, όπως είναι το

διοξείδιο του άνθρακα (CO₂) και το μεθάνιο (CH₄), αλλά και με την εκπομπή άλλων ενώσεων, οι οποίες δεν προϋπαρχαν στην ατμόσφαιρα, όπως είναι οι χλωροφθοράνθρακες (CFCs). Ενδεικτικά αναφέρονται μερικές επιπτώσεις του φαινομένου του θερμοκηπίου:

- ανομοιόμορφη αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη
- μείωση των αποθεμάτων νερού
- μεταβολή της κίνησης των ανέμων
- αλλαγή της συμπεριφοράς των μουσώνων
- μεταβολές στις βροχοπτώσεις
- μεταβολή των καλλιεργήσιμων εκτάσεων
- ερημοποίηση
- άνοδος της στάθμης των θαλασσών
- αφανισμός πανίδας και χλωρίδας
- λιώσιμο των πάγων στους Πόλους
- μαζικές μετακινήσεις πληθυσμών

◆ Το φαινόμενο της «τρύπας του όζοντος»:

Το αέριο όζον (O₃), που πήρε το όνομά του από τον Ελβετό καθηγητή της Χημείας Schonbein το έτος 1839 από το ελληνικό «όζειν», λόγω της χαρακτηριστικής οσμής του, αποτελεί επικίνδυνο ρύπο για την εισπνοή, όταν βρίσκεται στα κατώτερα στρώματα της ατμόσφαιρας (τροπόσφαιρα). Στην περίπτωση όμως που το όζον βρίσκεται στη στρατόσφαιρα, σε απόσταση περίπου 25 χιλιομέτρων από την επιφάνεια της γης λειτουργεί ως φίλτρο προστασίας του πλανήτη, λόγω της ικανότητάς του να απορροφά την υπεριώδη ακτινοβολία. Η στοιβάδα του όζοντος διατηρείται μέσω της φυσικής ισορροπίας που υπάρχει μεταξύ σχηματισμού και διάσπασης, αλλά δυστυχώς επηρεάζεται από ανθρωπογενείς δράσεις, κυρίως μέσω της χρήσης χλωροφθορανθράκων (CFCs), που έχουν ως αποτέλεσμα την μείωση της στιβάδας του όζοντος στη στρατόσφαιρα.

Η μείωση αυτή συνεπάγεται αύξηση της υπεριώδους ακτινοβολίας που φθάνει στην επιφάνεια της Γης και κατ'ακολουθίαν κινδύνους, για πολλές μορφές ζωής και για τον ίδιο τον άνθρωπο. Η ρύπανση του αέρα των πόλεων και των βιομηχανικών

περιοχών (στην οποία οφείλεται η μείωση του όζοντος) προκαλεί και πλήθος άλλων προβλημάτων ευρύτερου χαρακτήρα όπως η όξινη βροχή.

♦ Το Φαινόμενο της «όξινης βροχής».

Το φαινόμενο της όξινης βροχής αναφέρθηκε για πρώτη φορά από τον R. Smith το έτος 1852, ο οποίος εισήγαγε και τον αντίστοιχο όρο, στο Manchester της Αγγλίας, μια έντονα αναπτυσσόμενη τότε βιομηχανική

περιοχή. Οι επιπτώσεις που παρατηρήθηκαν από την απόθεση κυρίως θειικού οξέος ήταν η καταστροφή μεταλλικών και οικοδομικών υλικών, υφασμάτων και βλάστησης. Το φαινόμενο της όξινης βροχής διακρίνεται σε ξηρή και υγρή εναπόθεση οξέων που προκαλεί σοβαρές επιπτώσεις λόγω της έντονης διαβρωτικής δράσης που ασκούν αυτές οι χημικές ενώσεις στο

περιβάλλον. Μεγαλύτερη καταστροφή προκαλεί στα δάση, αλλά υπάρχουν επίσης επιπτώσεις και στα νερά της επιφάνειας και του εδάφους. Αρνητικές επιπτώσεις υπάρχουν ακόμη και στις γεωργικές καλλιέργειες, όπου παρατηρείται μείωση των αποδόσεων, στις ιχθυοκαλλιέργειες γλυκού νερού, σε διάφορα υλικά, όπως σωλήνες, καλώδια, δομικά υλικά λόγω διάβρωσης, και φυσικά στην ανθρώπινη υγεία.

Αξίζει να αναφερθεί ότι το φαινόμενο της όξινης βροχής είναι δύσκολο να ελεγχθεί, γιατί λόγω των διάφορων μετεωρολογικών φαινομένων, όπως είναι η διεύθυνση και η ταχύτητα των ανέμων, ενδέχεται οι πηγές των ρυπαντών να βρίσκονται σε μια χώρα και την όξινη βροχή να δέχεται άλλη χώρα. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Σκανδιναβίας και πιο συγκεκριμένα το παράδειγμα της Νορβηγίας, της οποίας υπέστησαν οξύνιση οι λίμνες και οι ποταμοί και καταστράφηκε η ιχθυοπανίδα από τη ρύπανση των βιομηχανιών της Μεγάλης Βρετανίας.

Το φαινόμενο της όξινης βροχής έχει καταστρέψει στην Ευρώπη πολλές δασικές εκτάσεις. Στη χώρα μας εμφανίζεται, αλλά προς το παρόν είναι μικρής έντασης, γιατί η Ελλάδα απέχει σημαντικά από τα μεγάλα βιομηχανικά κέντρα της Κεντρικής και της Δυτικής Ευρώπης. Τα μέτρα περιορισμού του φαινομένου της όξινης βροχής στοχεύουν στον περιορισμό των εκπομπών διοξειδίου του θείου μέσω διαφόρων πρωτοκόλλων μείωσης των εκπομπών θείου έστω κατά κάποιο ποσοστό.

◆ Αλόγιστη εκμετάλλευση των υδάτινων πόρων:

Η αυξανόμενη ζήτηση για το νερό άρδευσης και άλλες χρήσεις είχε ως αποτέλεσμα σοβαρές ελλείψεις σε πολλές χώρες, κυρίως υποανάπτυκτες ή αναπτυσσόμενες. Στις χώρες αυτές ζει περίπου το ήμισυ του συνολικού ανθρώπινου πληθυσμού. Η ρύπανση των επιφανειακών και υπόγειων νερών, αποκλείει κάθε άλλη χρήση τους πέραν αυτής του αποδέκτη των ρύπων και περιορίζει ακόμη περισσότερο τα διαθέσιμα αποθέματα καθαρού νερού, θέτοντας σε σοβαρό κίνδυνο την παραγωγή τροφής και άλλες ζωτικές λειτουργίες των οικοσυστημάτων και, κατ'επέκτασιν, της κοινωνίας.

◆ Ρύπανση των θαλασσών:

Η πίεση που εξασκείται στις θάλασσες αφορά την άμεση ή έμμεση, μέσω των ποταμών, απόρριψη ποικίλων ρύπων (προϊόντων διάβρωσης, βιομηχανικών και αστικών λυμάτων), η οποία έχει προκαλέσει σε πολλές περιοχές δραματική μείωση των ιχθυοπληθυσμών που συνεπάγεται κινδύνους πλήρους κατάρρευσης της αλιείας.

◆ Ταχεία καταστροφή των δασών:

Τα δάση στις τροπικές και εύκρατες ζώνες καταστρέφονται με ταχύτετους ρυθμούς με αποτέλεσμα την απώλεια εδαφών από διάβρωση, την διαταραχή της ισορροπίας των αερίων της ατμόσφαιρας (αύξηση του διοξειδίου του άνθρακα και μείωση του παραγομένου οξυγόνου) και την επιτάχυνση της μεταβολής του κλίματος της Γης.

♦ Μείωση της Βιοποικιλότητας:

Η εξαφάνιση πολλών ζωικών και φυτικών ειδών υπολογίζεται μέχρι το 2100 να μειωθεί στο ένα τρίτο των ειδών που υπάρχουν σήμερα. Έτσι, εξαφανίζεται η δυνατότητα ωφελειών τους για τον ίδιο τον άνθρωπο (φάρμακα, νέα είδη τροφής), ελαττώνεται η γενετική ποικιλία καθιστώντας τα οικοσυστήματα πολύ ευάλωτα στις φυσικές ή τεχνικές μεταβολές υποβαθμίζοντας τη μοναδική αισθητική αξία του φυσικού κόσμου.

♦ Μεταβολή του κλίματος της Γης:

Η χρήση των ορυκτών καυσίμων και η καταστροφή των δασών οδηγεί σε αύξηση της μέσης θερμοκρασίας της Γης και αλλαγή του κλίματος, με ρυθμούς ταχύτερους από αυτούς που απαιτούνται για την προσαρμογή όλων των έμβιων όντων και των οικοσυστημάτων στις νέες συνθήκες. Τα μακροχρόνια αποτελέσματα μιας τέτοιας μεταβολής είναι μη-αντιστρεπτά και θα προκαλέσουν την άμεση ή έμμεση καταστροφή πολλών φυσικών, αγροτικών, τεχνητών και κοινωνικών συστημάτων.

2.3 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Ως προστασία του περιβάλλοντος μπορούμε να ορίσουμε το σύνολο εκείνων των μέτρων και ενεργειών που στοχεύουν στην πρόληψη, την αποκατάσταση του περιβάλλοντος, προκειμένου να μην υποβαθμιστεί η ποιότητά του και να διατηρηθεί η βιωσιμότητά του. Ένα σημαντικό μέσο για την περιβαλλοντική προστασία ή/ και την αποτελεσματική αποκατάσταση των περιβαλλοντικών προβλημάτων είναι η τήρηση και εφαρμογή των σχετικών κανόνων δικαίου.

Η εν λόγω προστασία, στο ελληνικό σύνταγμα, παρέχεται με το άρθρο 24 Σ, το οποίο επιτάσσει στη Διοίκηση και τον κοινό νομοθέτη να προσδιορίσουν υποχρεωτικά – και όχι κατά διακριτική ευχέρεια- τα αναγκαία μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος. Με τη ρύθμιση του άρθρου 24 καθιερώνεται το περιβάλλον ως συνταγματικό δικαίωμα. Συγκεκριμένα, στην παρ. 1 καθορίζεται ακριβώς η προστασία του περιβάλλοντος ως υποχρέωση του κράτους, το οποίο οφείλει να λαμβάνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα για τη διαφύλαξη του – προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Η προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων ρυθμίζεται με νόμο. Στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και στον έλεγχο του κράτους βρίσκεται επίσης και η χωροταξική αναδιάρθρωση της χώρας.

Στο άρθρο 18Σ προβλέπει ότι με νόμο ρυθμίζονται η ιδιοκτησία και η διάθεση του ορυκτού πλούτου, των αρχαιολογικών χώρων, των υδάτων, η διαχείριση και εκμετάλλευση των λιμνών και των θαλασσών, ο αναδασμός εκτάσεων για επωφελέστερη εδαφική εκμετάλλευση. Από νομοθετικής πλευράς, έχουμε για πρώτη φορά τον Ν360/1976, ο οποίος αναφέρεται στον χωροταξικό σχεδιασμό και αναγνωρίζει την ανάγκη διατομεακού συντονισμού σε κεντρικό επίπεδο, δημιουργώντας ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για άσκηση περιβαλλοντικής πολιτικής.

Το έτος 1986 είναι ένα έτος με οξύτατα περιβαλλοντικά προβλήματα και για το λόγο αυτό, ψηφίζεται ένας πολύ σημαντικός νόμος για το περιβάλλον: Ο Ν 1650/86 – νόμος πλαίσιο, ο οποίος βασικά εκσυγχρονίζει τον Ν 360/1976. Ο νόμος 1650/86 αποτελεί σήμερα τον κορμό της εθνικής νομοθεσίας για το περιβάλλον και υιοθετεί μία σφαιρική αντίληψη για τα περιβαλλοντικά προβλήματα, καθορίζει βασικούς στόχους επιδιώξεις αρμοδιότητες.

Το ευρύ φάσμα των νομοθετικών ρυθμίσεων του Ν 1650/86 καλύπτει πολλούς τομείς του περιβάλλοντος, όπως αυτούς της ατμόσφαιρας, των υδάτων, του εδάφους,

του τοπίου, των αποβλήτων, του θορύβου, της αποτροπής της ρύπανσης, της λήψης όλων των αναγκαίων μέτρων για τη μη υποβάθμιση του περιβάλλοντος προς διασφάλιση της ανθρώπινης υγείας, της διατήρησης της οικολογικής ισορροπίας, της αποκατάστασης του περιβάλλοντος και τέλος, της ευαισθητοποίησης των πολιτών σε περιβαλλοντικά θέματα μέσα από την εκπαίδευση και τη σωστή πληροφόρηση.

3. ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

3.1 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

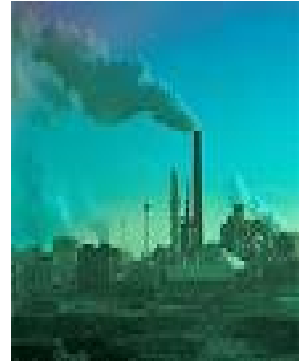
Όπως έχει ήδη προαναφερθεί, υπάρχει μία δυναμική σχέση ανάμεσα σε επιχείρηση και φυσικό περιβάλλον, αφού κάθε επιχείρηση λειτουργεί ως ανοικτό σύστημα με αυτό. Για να λειτουργήσει δηλαδή χρειάζεται εξόρυξη πόρων απ' το περιβάλλον (καύσιμα και πρώτες ύλες), την επεξεργασία τους (για τη μετατροπή τους σε καταναλωτικά προϊόντα ή την προσφορά υπηρεσιών) και την διάθεση των αποβλήτων αυτών των διεργασιών πίσω στο περιβάλλον. Όλη αυτή η διαδικασία είναι απαραίτητη για την ομαλή ροή της παραγωγικής λειτουργίας κάθε επιχείρησης αλλά και για την επίτευξη της προσπάθειας της στο να ικανοποιήσει τον αντικειμενικό σκοπό της.

Καταλαβαίνει εύκολα λοιπόν κανείς, πως το φυσικό περιβάλλον αποτελεί παράγοντα ζωτικής σημασίας για την λειτουργία και την βιωσιμότητα των οικονομικών οργανισμών. Σε αυτό το σημείο βρίσκεται και το μεγαλύτερο λάθος των επιχειρήσεων, οι οποίες προκαλούν προβλήματα στο περιβάλλον με την αλόγιστη εκμετάλλευσή του και τη ρύπανση του, με αποτέλεσμα να δέχονται αργότερα τις αρνητικές επιπτώσεις από τις βλάβες που οι ίδιες ή άλλες αιτίες προκαλούν.

Τα τελευταία χρόνια η βαθμιαία ρύπανση του περιβάλλοντος και η υπερβολική εκμετάλλευση της φύσης εξαιτίας της μεγάλης τεχνολογικής προόδου και της ραγδαίας βιομηχανικής ανάπτυξης, έχει πάρει επικίνδυνες και σε πολλές περιπτώσεις, καταστροφικές διαστάσεις για τη γήινη βιόσφαιρα. Η ρύπανση τείνει να καταστρέψει την πανίδα και τη χλωρίδα της γης, τις θεμελιώδεις δηλαδή προϋποθέσεις της ζωής στον πλανήτη μας.

Καθημερινά τεράστιες ποσότητες βιομηχανικών λυμάτων, απορριμμάτων και αποβλήτων ρυπαίνουν ακτές και θάλασσες, νεκρώνουν το πλαγκτόν, εξαφανίζουν πολλά είδη του φυσικού και του ζωικού βασιλείου και βάζουν σε κίνδυνο την υγεία των ανθρώπων που έρχονται σε επαφή με τη θάλασσα. Παράλληλα, κατά την ροή των μολυσμένων ποταμών και υδάτων ένα ποσοστό όμβριων υδάτων διεισδύει στο υπέδαφος και εξαπλώνεται με τις κινήσεις των υπόγειων υδάτων, τα οποία είναι δυνατόν να μεταφερθούν σε πολύ μεγάλες αποστάσεις. Επίσης η ρύπανση μεταφέρεται με τη ροή των επιφανειακών υδάτων σε ταμειυτήρες πόσιμου και αρδευτικού νερού, από όπου, μέσω της τροφικής αλυσίδας, φθάνει στον άνθρωπο.

Χιλιάδες καμινάδες εργοστασίων εκλύουν σε 24ωρη βάση χιλιάδες τόνους δηλητηριωδών αερίων και σωματιδίων ,με αποτέλεσμα αφενός την μόλυνση των φυτών που έχει σαν συνέπεια την μείωση της παραγωγής οξυγόνου από αυτά και συμβάλουν αφετέρου , στην κλιματική αλλαγή κάνοντας ανυπόφορη τη ζωή εκατομμυρίων κατοίκων αστικών κέντρων, που επιπλέον ασφυκτιούν μέσα στις γιγάντιες και απάνθρωπες πόλεις του αιώνα μας. Από μόνες τους πάντως, η τεχνολογική πρόοδος και η βιομηχανική ανάπτυξη δεν αποτελούν την πηγή του κακού. Αυτό έχει σχέση με τις κερδοσκοπικές διαθέσεις των βιομηχάνων, που αρνούνται να υποβληθούν στις δαπάνες τοποθέτησης φίλτρων και συστημάτων βιολογικού καθαρισμού των δηλητηριωδών αερίων και λυμάτων, που εκπέμπουν ή αποβάλλουν οι επιχειρήσεις τους. Ας μην ξεχνάμε άλλωστε πως δεν αποτελούν μικρό ποσοστό οι οικονομικές μονάδες οι οποίες αδιαφορούν για τις κλιματικές αλλαγές και τις επιπτώσεις τους.

Σύμφωνα με έρευνα που διενεργήθηκε στις 500 μεγαλύτερες επιχειρήσεις σε ΗΠΑ, Μεγάλη Βρετανία, Γερμανία, Ιαπωνία, Ινδία και Κίνα, το περιβάλλον και η προστασία του δεν βρίσκεται στην κορυφή της ατζέντας τους. Όπως αποκαλύπτει η Βρετανική εφημερίδα «The Independent», οι εννέα από τις δέκα συγκεκριμένες επιχειρήσεις δεν θεωρούν προτεραιότητά τους την καταπολέμηση των κλιματικών αλλαγών. Η συντριπτική πλειοψηφία «βλέπει» τις κλιματικές αλλαγές σαν κάτι για το οποίο «δαπανούν κεφάλαια», ενώ άλλες διακρίνουν ένα νέο επιχειρηματικό πεδίο, όπου μπορούν να πουλήσουν «πράσινα προϊόντα». Σύμφωνα με την εφημερίδα, η έρευνα καταρρίπτει τους ισχυρισμούς του προέδρου την Ηνωμένων Πολιτειών Τζόρτζ Μπους για «ιδιωτική πρωτοβουλία», αφού οι 4 στις 5 επιχειρήσεις υποστηρίζουν πως η καταπολέμηση της υπερθέρμανσης του πλανήτη είναι καθαρά «υπόθεση των κυβερνήσεων, που πρέπει να θέσουν τα όρια».

Καμιά βιομηχανία, επιχείρηση, ή παραγωγική δραστηριότητα δεν περιλαμβάνει στους σκοπούς της συνειδητά τη ρύπανση του περιβάλλοντος. Όμως τα προϊόντα, οι υπηρεσίες η κατανάλωση, οι μεταφορικές, οικοδομικές και άλλες δραστηριότητες που είναι βασικοί συντελεστές του υψηλού βιοτικού επιπέδου, δημιουργούν απόβλητα που υποβαθμίζουν αναπόφευκτα το περιβάλλον. Το αξίωμα «παράγω (προϊόν ή έργο) άρα ρυπαίνω» ισχύει για όλες τις δραστηριότητες του ανθρώπου.

Συμπερασματικά, η λειτουργία των επιχειρήσεων επιβαρύνει σημαντικά το περιβάλλον, είτε με την κατανάλωση φυσικών πόρων (ενέργεια, νερό, πρώτες ύλες) ή με την παραγωγή αποβλήτων (καυσαέρια, λύματα, απορρίμματα, ακτινοβολίες, θόρυβος). Επιπρόσθετα οι επιχειρήσεις, εκτός από την άμεση επίδραση εξαιτίας της λειτουργίας τους, συμβάλλουν και έμμεσα στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος με τα προϊόντα τους, η χρήση των οποίων από τους τελικούς καταναλωτές επιβαρύνει το περιβάλλον.

Η ιδέα ότι οι εταιρείες θα έπρεπε να αναδομήσουν την πολιτική τους για να γίνουν ηθικότερες και πιο οικολογικές, τα οποία πολλοί θεωρούν απαραίτητα για να ανταγωνίζονται με επιτυχία, είναι δελεαστικό αλλά εσχάτως και ουτοπικό. Για να επιτευχθεί ουσιαστική αλλαγή, οι κυβερνήσεις θα πρέπει να μεσολαβήσουν για να αναμορφώσουν την πρακτική των επιχειρήσεων μέσω νομοθεσίας, με το π.χ να πιάσουν τις εταιρείες να παρέχουν πληροφορίες για τις οικολογικές συνέπειες των προϊόντων τους, φορολογώντας την κατανάλωση της ενέργειας και των πρώτων υλών που δεν υπάρχουν σε αφθονία, και απαιτώντας από τις εταιρείες να ξεφορτώνονται οι ίδιες τα προϊόντα τους όταν τελειώσει η χρήση τους. Η πρόκληση για κάθε βιομηχανία θα είναι να μιμείται τη φύση, επαναχρησιμοποιώντας και ανακυκλώνοντας κάθε υπόλειμμα. (Bateson,1972 ; Naess & Rothenberg,1990 ; Shrivastava, 1995 ; Worldwatch Institute, 1996).

3.2 ΑΝΑΓΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ / ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.

Τα πιο σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα του πλανήτη μας οφείλονται σε ανθρωπογενείς δράσεις που είχαν ως στόχο την επίτευξη ανάπτυξης, όπως την εννοούσαμε μέχρι σήμερα, δηλαδή οικονομικής ανάπτυξης, βιομηχανικής και τεχνολογικής ανάπτυξης και φυσικά ανθρώπινης ανάπτυξης, με την έννοια της βελτίωσης των συνθηκών της ζωής και του κατά κεφαλή εισοδήματος. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι υπήρξε ανάπτυξη, αλλά αυτή δυστυχώς συνοδεύτηκε από μια εκθετική υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Βέβαια, η κοινωνία μας από τη στιγμή που ζητάει να καταναλίσκει, πρέπει να είναι προετοιμασμένη να δεχθεί και περιβαλλοντικές θυσίες. Από την άλλη όμως, ήδη σήμερα καλούνται οι παρούσες γενιές να πληρώσουν την αποκατάσταση του περιβάλλοντος που καταστράφηκε ή

αλλοιώθηκε στο παρελθόν από δραστηριότητες και αγαθά που οι ίδιοι ποτέ δεν απόλαυσαν. Το μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης που προκρίθηκε και χρησιμοποιήθηκε τα τελευταία χρόνια για κάποιους λόγους δεν είχε λάβει υπόψη του περιβαλλοντικές παραμέτρους και έτσι τα οικονομικά και τεχνολογικά επιτεύγματα του ανθρώπου πραγματοποιήθηκαν σε βάρος της βιοποικιλότητας, του ορυκτού πλούτου, των ενεργειακών πηγών και των κλιματολογικών συνθηκών του πλανήτη μας. Ο άνθρωπος αγνόησε το γεγονός ότι αποτελεί ένα κρίκο στην αλυσίδα του φυσικού περιβάλλοντος – ίσως τον πολυτιμότερο- που όμως έχει ανάγκη, προκειμένου να επιβιώσει, από το διακριτό ρόλο κάθε άλλου κρίκου και για το λόγο αυτό δεν πρέπει να σπάσει τη περιβαλλοντική αλυσίδα. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο άνθρωπος με διάφορες ενέργειές του, επιδιώκοντας τη μεγέθυνση του αποτελέσματος, έχει διαταράξει την ισορροπία του περιβάλλοντος και τώρα αρχίζει να συνειδητοποιεί ότι έχει πετύχει σύγκρουση στόχων.

Τα συσσωρευμένα περιβαλλοντικά προβλήματα που άρχισαν να γίνονται αντιληπτά από τις αρχές της δεκαετίας του 1970, άλλαξαν σταδιακά τις αντιλήψεις τόσο των κοινωνιών όσο και των επιχειρήσεων για τη σχέση τους με το περιβάλλον. Οι οικονομολόγοι θεωρούν ότι η υποβάθμιση του περιβάλλοντος δημιουργείται όταν οι οικονομικοί παράγοντες επιβάλλουν στην κοινωνία μας βεβαρημένο κόστος σε μορφή ρύπανσης. Το ζήτημα είναι, ότι πολλές οικονομικές δραστηριότητες χρησιμοποιούν τεχνολογία, αλλά και περιβαλλοντικά αγαθά και υπηρεσίες και με τον τρόπο αυτό διαταράσσεται η ισορροπία του περιβάλλοντος και εξαντλούνται τα φυσικά αποθέματα. Η συγκεκριμένη παρατήρηση αφορά κυρίως τον επιχειρηματικό κόσμο, ο οποίος θα πρέπει να συμβιβαστεί με την ιδέα της προστασίας του περιβάλλοντος και της αποτροπής της ρύπανσης, καθώς κατανοούμε όλοι, ότι τα περιβαλλοντικά αγαθά και οι υπηρεσίες δεν μας παρέχονται δωρεάν. Στην πραγματικότητα έχουν μια θετική οικονομική αξία, ακόμη και αν δεν την αποδέχονται οι δυνάμεις της αγοράς.

Η πλειονότητα των βιομηχανιών έχει διαπιστώσει ότι αρκετά από τα κυριότερα περιβαλλοντικά προβλήματα δεν θα εξαφανιστούν απλά με το να αρνούμαστε την ύπαρξή τους. Όλο και περισσότερες βιομηχανίες, τουλάχιστον στην Ευρώπη, αποδέχονται την ευθύνη που έχουν απέναντι στην προστασία του περιβάλλοντος. Φαίνεται να υπάρχει ειλικρίνεια, διαφάνεια και νέα θέληση να ακούσουν, να

συζητήσουν και να δράσουν. Ένα αναπτυσσόμενο κομμάτι της βιομηχανίας θεωρεί ότι θα υπάρχουν πλεονεκτήματα για την ίδια τη βιομηχανία εάν παρουσιάσει ένα "πράσινο" – οικολογικό- πρόσωπο πρέπει να περιλαμβάνει ισχυρά οικολογικά μέτρα καθώς και μια ισχυρή βούληση από πλευράς των βιομηχανιών για την υλοποίησή του.

Οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν τώρα την πρόκληση να επιτύχουν την οικονομική ανάπτυξη λύνοντας συγχρόνως τα περιβαλλοντικά προβλήματα. Οι επιχειρήσεις επηρεάζουν και επηρεάζονται από την κατάσταση του περιβάλλοντος και για αυτό το σκοπό θα πρέπει να είναι και αυτές συμμετέχουσες στη λύση των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Η λύση είναι να βρεθούν τρόποι και να προσαρμοστούν η παραγωγή και η κατανάλωση, ούτως ώστε να συμβαδίζουν με τις δυνατότητες του περιβάλλοντος. Γι' αυτό το λόγο θα πρέπει όποιοι χαράζουν την πολιτική να φροντίζουν για την παροχή των κατάλληλων κινήτρων, ώστε να γίνεται ορθολογική χρήση των πρώτων υλών και των περιβαλλοντικών αγαθών. Όμως πολλές οικονομικές, περιβαλλοντικές και πολιτικές δυνατότητες είναι ακόμη θεωρητικές, ενώ από την άλλη η βιομηχανία, οι επιχειρήσεις και η τεχνολογία εκπροσωπούν τον "πραγματικό κόσμο". Η απάντηση βρίσκεται σε διοικητικούς και οικονομικούς θεσμούς, οι οποίοι θα καταφέρουν να συνενώσουν τις προηγούμενες αρχές.

Απαιτείται ένα νέο υπόδειγμα οικονομικής ανάπτυξης και ίσως αυτό να σημαίνει ότι η οικονομική θεωρία πρέπει να επανεξεταστεί και να δημιουργηθεί ένα νέο οικονομικό σύστημα, στο οποίο οι τρεις συντελεστές της παραγωγής –ο άνθρωπος, το κεφάλαιο και οι φυσικοί πόροι- να λαμβάνονται εξίσου υπόψη. Μερικοί φοβούνται ότι με την καθιέρωση αυτού του νέου οικονομικού συστήματος που θα

λαμβάνει σοβαρά υπόψη του το περιβάλλον, ίσως δεν θα είναι εύκολη πλέον η επίτευξη οικονομικής ανάπτυξης. Όμως η μόνη αποδεκτή ανάπτυξη πρέπει να είναι η ΒΙΩΣΙΜΗ ανάπτυξη και να αποτελεί μελλοντική πρόκληση η επίτευξη της. Ο όρος «βιώσιμη ανάπτυξη» ή «αιφόρος ανάπτυξη» αναφέρθηκε το έτος 1987 στην έκθεση της Παγκόσμιας Επιτροπής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, γνωστής ως έκθεσης Brundland. Σύμφωνα με αυτήν, ως αιφόρος ανάπτυξη θεωρείται «η ανάπτυξη που καλύπτει τις ανάγκες του παρόντος, χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες». Ασφαλώς η δυσκολία της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης είναι το

γεγονός, ότι ανάπτυξη σημαίνει πρόοδος, η οποία περιλαμβάνει σύμπλοκες αξίες, που μεταβάλλονται συνεχώς. Όμως, πρέπει να υιοθετηθεί και να προωθηθεί η ιδέα, ότι το περιβάλλον και η ανάπτυξη θα πρέπει να ενωθούν ώστε να "μειωθούν οι ευθύνες των επιχειρήσεων, ως φορέων και διαχειριστών των φυσικών πόρων, απέναντι στις μελλοντικές γενιές". (Παγκόσμια Στρατηγική για την Διατήρηση του Περιβάλλοντος του ΟΗΕ).

Σύμφωνα με τον πιο πάνω αναφερόμενο ορισμό, η βιώσιμη ανάπτυξη περιέχει τρεις διαστάσεις την οικονομική, την κοινωνική και την περιβαλλοντική διάσταση. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια επιδιώκεται οικονομική ανάπτυξη που θα συνοδεύεται από οικολογική βιωσιμότητα. Αυτό σημαίνει ότι κάθε οικονομική επιχειρηματική δραστηριότητα σε εθνικό ή παγκόσμιο επίπεδο θα πρέπει να υπολογίζει τη «φέρουσα δυναμικότητα» των οικοσυστημάτων της γης, δηλαδή τη χρήση του περιβάλλοντος ως τροφοδότη πόρων και ως απορροφητή ρύπων. Υπάρχει ανάγκη διατήρησης της βιοποικιλότητας του περιβάλλοντος, του πολιτισμού και των πόρων. Στο συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών που έγινε στο Ρίο της Βραζιλίας, το έτος 1992, έγινε σαφές ότι η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης εκτός της περιβαλλοντικής διάστασης περιέχει πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές παραμέτρους. Η Agenda 21 που διαμορφώθηκε σε αυτό το συνέδριο στον όρο «ανάπτυξη» εισάγει πλέον τα δικαιώματα όλων των πολιτών του πλανήτη για καθαρό αέρα, νερό και έδαφος, δηλαδή με απλά λόγια για καθαρό περιβάλλον. Αυτό σημαίνει έμμεσα ότι επιδιώκεται ισότητα όλων των πολιτών του πλανήτη όσον αφορά στο περιβάλλον.

ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1. Ισόρροπη ανάπτυξη της Οικονομίας, της Κοινωνίας και του Περιβάλλοντος.
2. Προστασία περιβάλλοντος.
3. Σταθερή και μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή πολιτική.
4. Λειτουργικές διασυνδέσεις ανάμεσα στους κλάδους της τοπικής οικονομίας.
5. Έρευνα και Εκπαίδευση.
6. Τεχνογνωσία και Μάρκετινγκ.
7. Φορείς Σχεδίασης και Χρηματοδότησης.
8. Ενίσχυση καινοτομικών πρωτοβουλιών του τοπικού εργατικού δυναμικού.
9. Συνεχής ανατροφοδότηση των διαδικασιών της ανάπτυξης.

3.3 ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.

Οι οργανισμοί κάθε είδους ενδιαφέρονται ολοένα και περισσότερο να επιτυγχάνουν και να επιδεικνύουν μια ουσιαστική περιβαλλοντική επίδοση, συμβατή με την περιβαλλοντική τους πολιτική και στόχους, ελέγχοντας τις επιπτώσεις των δραστηριοτήτων, των προϊόντων ή των υπηρεσιών τους στο περιβάλλον. Οι οργανισμοί ενεργούν με τον τρόπο αυτό στο πλαίσιο της συνεχώς αυστηρότερης νομοθεσίας, της ανάπτυξης οικονομικών πολιτικών και άλλων μέτρων για την ενίσχυση της προστασίας του περιβάλλοντος και της γενικότερης αύξησης της ανησυχίας των ενδιαφερομένων μερών για τα περιβαλλοντικά θέματα, και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Πολλοί οργανισμοί έχουν διεξάγει περιβαλλοντικές "ανασκοπήσεις" ή "επιθεωρήσεις" για να αξιολογήσουν την περιβαλλοντική τους επίδοση. Εντούτοις, από μόνες τους αυτές οι "ανασκοπήσεις" και "επιθεωρήσεις" μπορεί να μην είναι αρκετές για να παρέχουν στον οργανισμό τη διασφάλιση ότι η επίδοση του όχι μόνο ικανοποιεί, αλλά και θα συνεχίσει να ικανοποιεί, τόσο τις νομικές απαιτήσεις, όσο και αυτές που απορρέουν από την πολιτική του. Προκειμένου να είναι αποτελεσματικές (ανασκοπήσεις-επιθεωρήσεις), αυτές πρέπει να διεξάγονται μέσα σε ένα δομημένο σύστημα διαχείρισης, ενσωματωμένο στη συνολική δραστηριότητα της διοίκησης του οργανισμού. Οι επιχειρήσεις δηλαδή, πρέπει και οφείλουν να ενσωματώνουν την ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ , σε όλο το φάσμα των λειτουργιών τους , να ενσωματώνουν δηλαδή περιβαλλοντικές στρατηγικές στις εταιρικές στρατηγικές τους, αλλά και να καθορίσουν και να εφαρμόσουν την περιβαλλοντική πολιτική τους, η οποία περιγράφει γενικά τις περιβαλλοντικές ευθύνες, αρχές και επιδιώξεις μιας επιχείρησης συμπεριλαμβάνοντας φυσικά και την συμμόρφωση με την σχετική νομοθεσία.

3.3.1 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η περιβαλλοντική πολιτική είναι η κινητήριος δύναμη για την εφαρμογή και βελτίωση ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης του οργανισμού, έτσι ώστε να μπορεί να διατηρεί και ενδεχομένως να βελτιώνει την περιβαλλοντική του επίδοση. Αντανακλά τη δέσμευση της ανώτατης διοίκησης του οργανισμού, για τη συμμόρφωση με τους εφαρμοστέους νόμους και για τη συνεχή βελτίωση. Η

περιβαλλοντική πολιτική αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία ο οργανισμός καθορίζει τους περιβαλλοντικούς του σκοπούς και στόχους. Είναι επαρκώς σαφής ώστε να μπορεί να γίνεται κατανοητή εντός του οργανισμού και από εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη και θα πρέπει να ανασκοπείται περιοδικά και να αναθεωρείται, ώστε να αντανακλά τις αλλαγές συνθηκών και τα νέα δεδομένα. Ο τομέας εφαρμογής της πολιτικής (δηλ. το πεδίο εφαρμογής) είναι σαφώς καθορισμένος και ανταποκρίνεται στην ιδιαίτερη φύση, μέγεθος και περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων, των προϊόντων και υπηρεσιών εντός του καθορισμένου πεδίου εφαρμογής του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Η περιβαλλοντική πολιτική θα πρέπει να γνωστοποιείται σε όλα τα πρόσωπα που εργάζονται στον οργανισμό ή για λογαριασμό του, περιλαμβανομένων των υπεργολάβων που εργάζονται στις εγκαταστάσεις του οργανισμού. Η επικοινωνία με τους εργολάβους μπορεί να πάρει άλλες μορφές από την δήλωση της πολιτικής, όπως κανόνες, οδηγίες και διαδικασίες, και μπορεί να περιλαμβάνει μόνο τα σημεία της πολιτικής που τους αφορούν. Η περιβαλλοντική πολιτική του οργανισμού καθορίζεται και τεκμηριώνεται από την ανώτατη διοίκηση του στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής πολιτικής του ομίλου στον οποίο ανήκει και με τη συγκατάθεσή του.

Με την έγγραφη δήλωση των περιβαλλοντικών στόχων και ευθυνών της επιχείρησής μπορεί να αποκτηθεί εύκολα ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, ειδικά σε μερικούς περιβαλλοντικά ευαίσθητους τομείς για τους παρακάτω λόγους:

- Εάν η επιχείρησή είναι μέρος μιας αλυσίδας εφοδιασμού, οι πελάτες της μπορεί να ζητήσουν την ύπαρξη περιβαλλοντικής πολιτικής για να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις του δικού τους συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισής (EMS).
- Η περιβαλλοντική πολιτική μπορεί να έχει θετική επίδραση στην κοινή γνώμη και στις δημόσιες σχέσεις, βελτιώνοντας την εικόνα και την φήμη της επιχείρησής.
- Η έγγραφη σύνταξη της περιβαλλοντικής πολιτικής είναι ένα σημαντικό πρώτο βήμα για την ανάπτυξη ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης (EMS). Με την γενική περιγραφή των περιβαλλοντικών στόχων και αρχών της επιχείρησής, η έγγραφη δήλωση της περιβαλλοντικής πολιτικής μπορεί να

χρησιμοποιηθεί ως ένα βασικό πλαίσιο πάνω στο οποίο μπορεί να αναπτυχθεί ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης (EMS).

3.3.2 ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ (ΣΠΔ)

Οι επιχειρήσεις εφαρμόζουν ποικίλα εργαλεία για να πετύχουν καλύτερη περιβαλλοντική διαχείριση, όπως τα *Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ)*, τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι των πολιτικών των οικονομικών οργανισμών για την προστασία του περιβάλλοντος.

Ένα ΣΠΔ ορίζεται ως *το τμήμα του συνολικού συστήματος διαχείρισης ενός οργανισμού που περιλαμβάνει την αναγκαία οργανωτική δομή, δραστηριότητες διαδικασίες, ρόλους και υπευθυνότητες, κατάλληλες πρακτικές, διεργασίες και πόρους με στόχο την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των προϊόντων, υπηρεσιών ή λειτουργιών του* (Morrow 2002, Jackson S. Web site, Μανδαράκα 2004, Europa web site). Είναι δηλαδή ένα δομημένο πλαίσιο διαχείρισης, το οποίο σχεδιάζεται για να βοηθήσει μια επιχείρηση ώστε να μειώσει την επίδραση της στο περιβάλλον χρησιμοποιώντας διάφορες επιχειρηματικές πρακτικές.

Επειδή τα ΣΠΔ διαφέρουν αρκετά ως προς την ποιότητα και το πεδίο τους, έχουν αναπτυχθεί διάφορα εθελοντικά πρότυπα, τα οποία μπορούν να αναγνωριστούν σε Εθνικό, Ευρωπαϊκό και Διεθνές Επίπεδο. Επομένως κάθε επιχείρηση μπορεί να εναρμονίσει το ΣΠΔ που διαθέτει επιλέγοντας ένα από τα παρακάτω πρότυπα:

- ISO 14001 - Διεθνές Πρότυπο
- Οικολογική Διαχείριση και Οικολογικός Έλεγχος (EMAS) - Ευρωπαϊκό Πρότυπο
- BS 8555 - Βρετανικό Πρότυπο καθοδήγησης για την σταδιακή εφαρμογή των προτύπων ISO 14001 και EMAS

Κίνητρα των επιχειρήσεων για την εφαρμογή ενός ΣΠΔ

Οι υπερασπιστές των ΣΠΔ ισχυρίζονται ότι τα αναμενόμενα οφέλη από την εφαρμογή τους μπορούν να παρακινήσουν τα ανώτατα στελέχη των επιχειρήσεων για την υιοθέτηση ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. Τα κίνητρα αυτά, τα οποία μπορούν να χωριστούν σε δύο κατηγορίες, εξωτερικά και εσωτερικά είναι τα παρακάτω:

1. Εξωτερικά κίνητρα

- ~ Η βελτίωση της εικόνας της επιχείρησης
- ~ Οι πιέσεις της τοπικής κοινωνίας
- ~ Η είσοδος σε διεθνείς αγορές
- ~ Η απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος
- ~ Η απαίτηση πιστοποίησης από τους πελάτες
- ~ Η συμμόρφωση με τη νομοθεσία

2. Εσωτερικά κίνητρα

- ~ Η μείωση κόστους
- ~ Η βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης
- ~ Η βελτίωση της εσωτερικής λειτουργίας και οργάνωσης της επιχείρησης
- ~ Η καλύτερη διαχείριση των περιβαλλοντικών θεμάτων
- ~ Η αύξηση της παραγωγικότητας
- ~ Η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, και
- ~ Η κρατική υποστήριξη μέσω των επιδοτήσεων (Morrow 2002, Poksinska 2003, Raines 2002)

Οφέλη των επιχειρήσεων από την εφαρμογή ενός ΣΠΔ

Αρκετά σημαντικά οφέλη μπορούν να προκύψουν από την εφαρμογή ενός ΣΠΔ και την πιστοποίησή με κάποιο πρότυπο. Ο προσδιορισμός τους όμως σε μία επιχείρηση, είναι πολύ δύσκολο να γίνει στο βαθμό που συνυπάρχουν με οφέλη που προκύπτουν από τη συνολική επιχειρηματική στρατηγική. Παρακάτω, παρατίθενται τα κυριότερα οφέλη από ένα ΣΠΔ, ταξινομημένα σε 3 βασικές κατηγορίες (Petroni2001):

1. Οικονομικά

- ~ Μείωση κόστους περιβαλλοντικής διαχείρισης
- ~ Εξοικονόμηση κόστους υλικών
- ~ Μείωση άλλων λειτουργικών εξόδων

2. Λειτουργικά

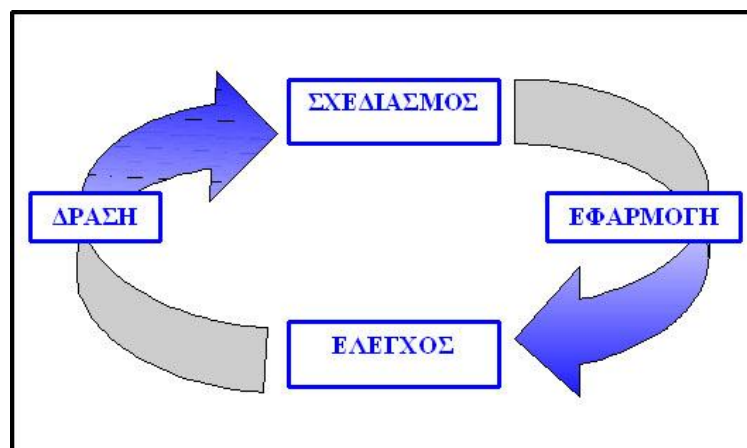
- ~ Σωστές επιχειρησιακές πρακτικές
- ~ Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού
- ~ Βελτίωση της αποδοτικότητας των λειτουργιών και των διεργασιών

- ~ Βελτίωση οργάνωσης και λειτουργίας της επιχείρησης

3. Εξωτερικά

- ~ Συμμόρφωση με τη νομοθεσία
- ~ Βελτίωση της ικανοποίησης των πελατών
- ~ Αύξηση Επενδύσεων
- ~ Μείωση ασφαλίσεων
- ~ Απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος
- ~ Αύξηση του μεριδίου στην αγορά
- ~ Βελτίωση δημόσιας εικόνας και φήμης της επιχείρησης
- ~ Προστασία του περιβάλλοντος (Alberti 2000, Petroni 2001)

Ο πυρήνας ενός οποιουδήποτε ΣΠΔ ουσιαστικά είναι ένας κύκλος συνεχούς βελτίωσης. Ο πυρήνας αυτός είναι γνωστός και ως κύκλος "Σχεδιασμός-Εφαρμογή-Έλεγχος-Δράση" που παρουσιάζεται κατωτέρω (Σχήμα 3.1) :

Σχήμα 3.1

Ο παραπάνω κύκλος αντιπροσωπεύει τη δυναμική ποιότητα που πρέπει να έχει ένα καλό ΣΠΔ και αποτελεί το βασικό πλαίσιο των προτύπων ISO 14001 και EMAS. Κάθε φάση έχει και ένα αριθμό από διάφορα στοιχεία. Ο αριθμός και ο τύπος αυτών των στοιχείων εξαρτάται από τι θεωρεί ως κατάλληλο η κάθε επιχείρηση. Ωστόσο, εάν ένα ΣΠΔ είναι πιστοποιημένο σε ένα από τα παραπάνω πρότυπα, τα στοιχεία

αυτά θα πρέπει να προσαρμοστούν ανάλογα με τις προδιαγραφές που περιγράφονται από τα συγκεκριμένα σχήματα.

Παρακάτω παρουσιάζονται τα βασικά στοιχεία που απαιτούνται κατά τον "Σχεδιασμό-Εφαρμογή-Έλεγχο-Δράση" για να πιστοποιηθεί μία επιχείρηση με το πρότυπο EMAS:

1η Φάση «Σχεδιασμός»

- Ανάπτυξη/Αναθεώρηση Περιβαλλοντικής Πολιτικής
- Προσδιορισμός περιβαλλοντικών επιδράσεων
- Προσδιορισμός των τομέων που απαιτείται νομική συμμόρφωση
- Καθορισμός των στόχων
- Περιγραφή των μεθόδων για την επίτευξη των στόχων

2η Φάση «Εφαρμογή»

- Εφαρμογή ενός ΣΠΔ

3η Φάση «Έλεγχος»

- Αναθεώρηση της φάσης εφαρμογής μετά από έλεγχο
- Ανάπτυξη και εισαγωγή διορθωτικών ενεργειών
- Ενημέρωση των περιβαλλοντικών αρχείων

4η Φάση «Δράση»

- Εφαρμογή διορθωτικών ενεργειών και εισαγωγή αλλαγών στην φάση «Ελέγχου»
- Δημιουργία περιβαλλοντικής δήλωσης για να εκφράσετε την περιβαλλοντική σας επίδοση

-Αναθεώρηση της περιβαλλοντικής πολιτικής (πίσω στην φάση «Σχεδιασμού»)

Πηγή: "EMAS 2000: Ένα δυναμικό εργαλείο για την προστασία του περιβάλλοντος και την βιώσιμη ανάπτυξη" από τον H.W. Engel.

ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΠΔ

- Wolstenholme International Ltd είναι μία μεσαίου μεγέθους κατασκευαστική επιχείρηση που εξοικονόμησε ετησίως £96,000 με την εισαγωγή ενός ΣΠΔ κατά το έτος 1995.
- Η Frudd construction and building services είναι μια μεσαίου μεγέθους επιχείρηση (160 υπάλληλοι) που εδρεύει στο Νότιγχαμ. Η συγκεκριμένη εταιρία ενθαρρύνθηκε από έναν πελάτη της να αναθεωρήσει την περιβαλλοντική της απόδοσή. Με την εφαρμογή του ΣΠΔ η εταιρία βελτίωσε την απόδοσή της, εξοικονόμησε περίπου £80,000 και έγινε περισσότερο ανταγωνιστική στην αγορά.
- Η Intramet εταιρία του ομίλου INTRACOM, είναι μία από τις σημαντικότερες βιομηχανίες μεταλλικών και ηλεκτρομηχανικών κατασκευών στην Ελλάδα και εφαρμόζει Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης σύμφωνα με το ISO 14001:1996

3.3.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Ο περιβαλλοντικός σχεδιασμός (είναι επίσης γνωστός και ως οικολογικός σχεδιασμός) αναφέρεται στον σχεδιασμό των προϊόντων ή στις διεργασίες που θα μπορούσαν να μειώσουν την περιβαλλοντική επίδραση διαμέσου του κύκλου ζωής. Ο περιβαλλοντικός σχεδιασμός είναι μία σημαντική διεργασία ή οποία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην Ανάλυση Κύκλου Ζωής (AKZ) του προϊόντος ή των διεργασιών που υποβάλλεται (π.χ. η συνθήκες προμήθειας και χρήσης των Α υλών, η αποτελεσματικότητα της μεταποίησης ή των μεθόδων διεργασίας και η διάθεση των υλικών στο τέλος της χρήσιμης ζωής τους), και ουσιαστικά στοχεύει στις φάσεις με την μεγαλύτερη περιβαλλοντική επίδραση.

Κάθε φάση του κύκλου ζωής είναι αρκετά σημαντική και πρέπει να αποτελεί αντικείμενο της επιχείρησης που επιθυμεί να μειώσει την συνολική περιβαλλοντική

της επίδραση. Η επίδραση αυτή εξαρτάται από το είδος της επιχείρησης και το προϊόν.

Από τον περιβαλλοντικό σχεδιασμό δεν ωφελείται μόνο το περιβάλλον. Υπάρχουν διάφοροι τρόποι που θα μπορούσε να βελτιωθεί η προοπτική και το όφελος μίας επιχείρησης υιοθετώντας φυσικά τον περιβαλλοντικό σχεδιασμό.

Αρχικά, η επιχείρηση μπορεί να αποκτήσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα με την εφαρμογή του περιβαλλοντικού σχεδιασμού λόγω της βελτίωσης της αγοραστικής αξίας του προϊόντος που παράγει. Ο Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός απαιτεί καινοτομία και υιοθέτηση των σύγχρονων τεχνολογιών ή υλικών, και μπορεί να βοηθήσει το προϊόν της επιχείρησης να διακριθεί στον χώρο της διαφήμισης επειδή π.χ. παράγεται με λιγότερα τοξικά υλικά, η μπορεί να αποσυναρμολογηθεί, ή να ανακυκλωθεί.

Ένα άλλο σημαντικό πλεονέκτημα του Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού είναι ότι δίνει την δυνατότητα μείωσης του κόστους που σχετίζεται με την παραγωγή ή άλλων επιχειρηματικών διεργασιών. Για παράδειγμα, η μείωση αυτή μπορεί να οφείλεται από την βελτίωση της αποδοτικότητας και την εξοικονόμηση του χρόνου των εργαζομένων ή την μείωση του κόστους των υλικών και του κόστους λειτουργίας.

Τέλος, ο Περιβαλλοντικός Σχεδιασμός για μερικές επιχειρήσεις είναι και θα αποτελεί ένα αναπόσπαστο κομμάτι της συμμόρφωσης με την περιβαλλοντική νομοθεσία. Το πιο αξιοσημείωτο παράδειγμα είναι η νομοθεσία που αφορά τα απόβλητα των ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών, η οποία καθορίζει (μεταξύ των άλλων απαιτήσεων) τον κατάλληλο σχεδιασμό των προϊόντων έτσι ώστε να μειωθούν τα επικίνδυνα υλικά και να διευκολύνεται η αποσυναρμολόγηση και η ανακύκλωση.

Απαραίτητες Ενέργειες:

Βήμα 1- Αναγνώριση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του προϊόντος. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί είτε μέσω μίας λεπτομερούς Ανάλυσης του Κύκλου Ζωής (ΑΚΖ), ή μίας πιο γενικής ΑΚΖ η οποία να επικεντρώνεται στην αναθεώρηση συγκεκριμένων φάσεων της. Η συνεργασία με τους προμηθευτές και τους αντιπρόσωπους είναι ένα σημαντικό μέρος αυτής της φάσης όχι μόνο επειδή είναι αδύνατον να

πραγματοποιηθεί μία AKZ χωρίς την συμμετοχή των παραπάνω, αλλά και από το γεγονός ότι η συγκεκριμένη συνεργασία είναι απαραίτητη για την επόμενη φάση-ανάπτυξη και εφαρμογή των ιδεών του περιβαλλοντικού σχεδιασμού.

Επίσης η περιβαλλοντική επίδραση μπορεί να οφείλεται σε μεγάλο βαθμό από τον προμηθευτή. Στην συγκεκριμένη περίπτωση ο μόνος τρόπος για να ελαχιστοποιηθεί η περιβαλλοντική επίδραση είναι μέσω της Περιβαλλοντικής Διαχείρισης της Εφοδιαστικής Αλυσίδας.

Ο λεπτομερής περιβαλλοντικός έλεγχος της παραγωγής και των άλλων σχετικών διεργασιών είναι ένα σημαντικό κομμάτι του περιβαλλοντικού σχεδιασμού για τις επιχειρήσεις που έχουν την δυνατότητα να μειώσουν τις αρνητικές τους επιπτώσεις διαμέσου εσωτερικών αλλαγών. Τέλος ο λεπτομερής περιβαλλοντικός έλεγχος θα αξιολογήσει την παρούσα κατάσταση και θα επισημάνει που και ποιες αλλαγές είναι απαραίτητες για την εφαρμογή του περιβαλλοντικού σχεδιασμού.

Βήμα 2-Ερευνα, Σχεδιασμός και Εφαρμογή των Αλλαγών του Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού. Το προηγούμενο βήμα συνήθως επισημαίνει που μπορούν να γίνουν βελτιώσεις ως προς τον σχεδιασμό, ενώ το επόμενο βήμα θα «κρίνει» εάν η εφαρμογή του περιβαλλοντικού σχεδιασμού είναι αποτελεσματική ως προς το κόστος. Επισημαίνεται ξανά, ότι η συνεργασία με τους προμηθευτές και τους καταναλωτές είναι σημαντική για να πραγματοποιηθεί ευκολότερα αυτό το βήμα, γιατί με αυτό το τρόπο θα αποκτηθούν ιδέες και γνώμες για τον περιβαλλοντικό σχεδιασμό. Είναι επίσης σκόπιμο να εξεταστεί η περιβαλλοντική νομοθεσία, τόσο η παρούσα όσο και αυτή που πρόκειται να εφαρμοστεί στο άμεσο μέλλον, για να εξακριβωθεί εάν υπάρχει οποιοδήποτε νομοθετικό θέμα το οποίο θα καθοδηγήσει ως προς τον σχεδιασμό του προϊόντος.

3.3.4 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

A. ISO 14001

Το ISO 14001 είναι ένα διεθνές πρότυπο για την εφαρμογή ενός Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ). Το ISO 14001 καθορίζει τις απαιτήσεις ενός ΣΠΔ έτσι ώστε η κάθε επιχείρηση να καταφέρει να μειώσει την περιβαλλοντική της επίδραση και να βελτιώνει συνεχώς την περιβαλλοντική της απόδοση. Τα υπόλοιπα μέρη της σειράς ISO 14000 είναι πρότυπα καθοδήγησης που αφορούν την περιβαλλοντική διαχείριση.

Το ISO 14001 έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε μπορεί να εφαρμοστεί από κάθε επιχείρηση, ανεξάρτητα από το μέγεθός της και σε ποιον κλάδο ανήκει. Το συγκεκριμένο πρότυπο έχει αναθεωρηθεί το 2004 (η έκδοση του 1996 δεν χρησιμοποιείται πλέον) για να γίνει περισσότερο φιλικό στον χρήστη και περισσότερο συμβατό με τα πρότυπα ISO 9001 και OHSAS 18001, δίνοντας με αυτό τον τρόπο την δυνατότητα στις επιχειρήσεις να εξοικονομήσουν πόρους που θα ήταν απαραίτητοι για το «στήσιμο» και την εφαρμογή των παραπάνω προτύπων χωριστά .

Αυτό το Διεθνές Πρότυπο εφαρμόζεται σε κάθε οργανισμό ο οποίος επιθυμεί:

- α) να καθιερώνει, εφαρμόζει, διατηρεί και βελτιώνει ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης
- β) να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με την καθιερωμένη περιβαλλοντική πολιτική του
- γ) να επιδεικνύει τη συμμόρφωση με αυτό το Διεθνές Πρότυπο με:
 - 1) ίδια δήλωση, ή
 - 2) επιβεβαίωση της συμμόρφωσης από ενδιαφερόμενα μέρη. όπως πελάτες, ή
 - 3) επιβεβαίωση από ανεξάρτητο μέρος, της ίδιας δήλωσης ή
 - 4) πιστοποίηση/καταχώρηση του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης από τρίτο μέρος

Η διαπίστευση με ISO 14001 μπορεί να προσφέρει στις επιχειρήσεις τα ακόλουθα πλεονεκτήματα:

- Εξασφάλιση και εύκολη συμμόρφωση με την παρούσα και μελλοντική νομοθεσία
- Πλεονέκτημα στον ανταγωνισμό καθώς οι μεγάλοι προμηθευτές ή οι πελάτες απαιτούν την περιβαλλοντική πιστοποίηση όλο και περισσότερο έτσι ώστε να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης που έχουν οι ίδιοι.
- Βελτίωση της φήμης της εταιρίας και σημαντικό πλεονέκτημα από τους μη πιστοποιημένους με ISO ανταγωνιστές
- Οικονομικά Κέρδη από την βελτίωση της απόδοσης των διεργασιών, την μείωση του ρυθμιστικού κόστους (π.χ. πρόστιμα) και πιθανόν της χαμηλότερης δόσης σε ασφάλιστρα

B. EMAS

Το EMAS είναι το Κοινοτικό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου στο οποίο μπορούν να συμμετάσχουν εθελοντικά επιχειρήσεις αλλά και οργανισμοί. Είναι ένα σύστημα σύγχρονης διαχείρισης περιβάλλοντος, διαφάνειας και συμμετοχής. Η διαχείριση του γίνεται από τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. EMAS (Eco-Management and Audit Scheme) σημαίνει Οικολογική Διαχείριση και Οικολογικός Έλεγχος.

Ουσιαστικά, το EMAS είναι ένα ευρωπαϊκό σύστημα οικολογικής διαχείρισης για τους διάφορους οργανισμούς. Αποσκοπεί στη διαρκή οικολογική πρόοδο των βιομηχανικών δραστηριοτήτων υποχρεώνοντας τις επιχειρήσεις σε αξιολόγηση και βελτίωση της οικολογικής απόδοσης των εγκαταστάσεών τους καθώς και στην ενημέρωση του κοινού.

Σκοπός του EMAS είναι η αναγνώριση των Ευρωπαϊκών επιχειρήσεων οι οποίες έχουν υιοθετήσει συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, προγράμματα

δράσης προστασίας του περιβάλλοντος που διαρκώς προσπαθούν να βελτιώσουν την περιβαλλοντική τους πρακτική, και η γνωστοποίηση της προόδου των επιχειρήσεων αυτών στο ευρύτερο κοινό.

Μία επιχείρηση που θέλει να καταχωρηθεί στο EMAS θα πρέπει να θέσει στόχους βελτίωσης των περιβαλλοντικών της επιδόσεων (μείωση ρύπανσης, ανακύκλωση αποβλήτων, εξοικονόμηση ενέργειας κ.α.) και να κάνει τις απαραίτητες διοικητικές αλλαγές ώστε να το πετύχει.

Το EMAS υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο της Ε.Ε. στις 29 Ιουνίου 1993 (Κανονισμός της Ε.Ε. αριθ. 1836/93) και άνοιξε τις πόρτες του στην συμμετοχή της βιομηχανία τον Απρίλιο του 1995. Από το 2001 στο EMAS μπορούν να συμμετέχουν όλοι οι τομείς οικονομικής δραστηριότητας-ιδιωτικός και δημόσιος τομέας (Κανονισμός της Ε.Ε. αριθμ. 761/2001 της Ευρωπαϊκής Βουλής και του Συμβουλίου στις 19 Μαρτίου 2001).

Το EMAS αντιπροσωπεύει μια καινούργια προσέγγιση στην προστασία του περιβάλλοντος μέσω της χρήσης των μηχανισμών της αγοράς. Οι περισσότερες επιχειρήσεις που είναι καταχωρημένες στο EMAS δηλώνουν ότι είναι ικανοποιημένες με τα οικονομικά οφέλη, την βελτίωση της περιβαλλοντικής τους επίδοσης και του ηθικού των εργαζομένων. Επίσης βοηθά τις επιχειρήσεις να λάβουν υπόψη τους περιβαλλοντικούς παράγοντες που επιδρούν στην καθημερινή διαχείριση της εταιρίας.

Τα οφέλη εφαρμογής ενός Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις είναι:

Εσωτερικά Οφέλη	Εξωτερικά Οφέλη
1. Πιθανές αποταμιεύσεις ενέργειας και πόρων	1. Καλύτερη επικοινωνία με τις αρχές
2. Μείωση Εξόδων	2. Καλύτερη εκτίμηση από τις τράπεζες και τις ασφαλιστικές εταιρίες
3. Βελτίωση του ηθικού των	3. Βελτίωση της δημόσια σας εικόνας

εργαζομένων	
4. Καλύτερη εσωτερική επικοινωνία	4. Πλεονέκτημα στην απόκτηση μελλοντικών δημόσιων συμβολαίων
5. Εκσυγχρόνιση της διαχείρισης	5. Αποτελέσματα «χιονοστιβάδας» στους προμηθευτές
Συμμόρφωση με την περιβαλλοντική νομοθεσία	
Πρόληψη περιβαλλοντικών ατυχημάτων	

Υπάρχουν εκατοντάδες επιχειρήσεις στην Ευρώπη που ωφελήθηκαν με το EMAS - οικονομικά και οργανωτικά- αλλά και βελτίωσαν την εικόνα και το όνομά τους.

Οικονομικά Οφέλη από την εφαρμογή του EMAS, Καθαρότερη Παραγωγή και ISO 14001				
Επιχείρηση	Τομέας	Δράση	Μέτρα	Οικονομικά Οφέλη
Secil Betao (Πορτογαλία)	Εργοστάσιο Τσιμέντου	Ενεργειακή Μείωση	Βελτίωση στην αποθήκευση πετρελαίου και καυσίμων	6000 €
Louis Letz GmbH (Γερμανία)	Παροχές Γραφείου	Μείωση Αποβλήτων	Χρήση ανακυκλωμένων κόκκων	225000 €
Secil Prebetao (Πορτογαλία)	Εργοστάσιο Τσιμέντου	Μείωση νερού	Διαχείριση νερού	7400 €
Industria Servas (Ισπανία)	Κατασκευή Φλαντζών	Μείωση πρώτων υλών	Αντικατάσταση με νερό	2000 €

Μέχρι τώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν περισσότεροι από 3000 καταχωρημένοι οργανισμοί στο EMAS.

3.3.5 ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΑΤΑ

Τα οικολογικά σήματα είναι ετικέτες που υποδεικνύουν στους καταναλωτές ότι τα προϊόντα που τις φέρουν είναι φιλικά προς το περιβάλλον σε σχέση με άλλα ανταγωνιστικά προϊόντα.. Συχνά χρησιμοποιούνται για να παρουσιάσουν πολύπλοκες περιβαλλοντικές πληροφορίες στους καταναλωτές με απλοϊκό τρόπο.

Η λογική που κρύβεται πίσω από τα οικολογικά σήματα είναι η κινητοποίηση των αγοραστών για την αύξηση του μεριδίου της αγοράς των επιχειρήσεων που σέβονται το περιβάλλον.

Σε ένα πολυκατάστημα μπορεί να βρει κανείς πάρα πολλές εφαρμογές του οικολογικού σήματος. Η σήμανση των «*βιολογικών ειδών διατροφής*», τα ψυγεία με την ένδειξη «*δεν βλάπτουν το όζον*», η σήμανση με το λουλούδι της Ευρωπαϊκής Ένωσης (που ενσωματώνει πολύπλοκους περιβαλλοντικούς ελέγχους) είναι μερικές μόνο από τις εφαρμογές που συναντάμε καθημερινά στις συσκευασίες διάφορων προϊόντων.

Ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης (ISO) αναγνωρίζει τρεις τύπους οικολογικής σήμανσης:

- Τα οικολογικά σήματα Τύπου I είναι αυτά που βασίζονται στα κριτήρια ελέγχου τρίτων οργανισμών με βάση την ανάλυση κύκλου ζωής ενός προϊόντος. Τα οικο-σήματα Τύπου I απονέμονται από ανεξάρτητους οργανισμούς σε παραγωγούς και κατασκευαστές που αποδεδειγμένα χρησιμοποιούν πρακτικές και πρώτες ύλες «φιλικές προς το περιβάλλον» με σκοπό τα προϊόντα τους να διαφοροποιηθούν σημαντικά έναντι ανταγωνιστικών προϊόντων στον ίδιο κλάδο.
- Τα οικολογικά σήματα Τύπου II είναι αυτά που αναδεικνύουν τους ισχυρισμούς των κατασκευαστών τους. Για παράδειγμα «*κατασκευασμένο κατά 40% από ανακυκλωμένα υλικά*».

- Τα οικολογικά σήματα Τύπου III είναι αυτά που παρουσιάζουν εύκολα συγκρίσιμες πληροφορίες βάσει του κύκλου ζωής ενός προϊόντος αλλά δεν προβαίνουν σε ισχυρισμούς έναντι άλλων ανταγωνιστικών προϊόντων.

Η σήμανση των οικολογικών προϊόντων εξελίσσεται στην Ευρώπη αλλά και στη χώρα μας σε εθελοντικό πλαίσιο. Δεν υπάρχει νομοθεσία που να επιβάλλει την οικολογική σήμανση. Η λογική του θεσμού αντιθέτως στοχεύει στην αλλαγή νοοτροπίας στο αγοραστικό κοινό με σκοπό την έμμεση πίεση προς τους παραγωγούς για την υιοθέτηση μεθόδων καθαρής παραγωγής.

Ο γερμανικός «Μπλε Άγγελος» (Der Blaue Engel) ήταν το πρώτο οικολογικό σήμα που παρουσιάστηκε στην αγορά το 1978. Από τότε έχουν αναπτυχθεί πάρα πολλά παρόμοια σήματα σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Το πιο γνωστό από αυτά είναι το Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα γνωστό και σαν «λουλούδι» το οποίο αναγνωρίζεται σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση και σε συνεργαζόμενες χώρες.

Οι επιχειρήσεις μπορούν να ωφεληθούν με διάφορους τρόπους από την χρησιμοποίηση ενός οικολογικού σήματος:

- Βελτίωση της φίλο-περιβαλλοντικής τους εικόνας.
- Εύκολη επικοινωνία με τους καταναλωτές για τα περιβαλλοντικά οφέλη του προϊόντος τους.
- Ξεκάθαρος τρόπος για την διατύπωση περιβαλλοντικών ισχυρισμών.
- Συγκριτικά δεδομένα για τη μέτρηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων.
- Διαφοροποίηση του προϊόντος έναντι των ανταγωνιστικών.
- Ανταμοιβή από την αγορά για την αξιοποίηση της καινοτομίας
- Συμμετοχή σε μια υγιή αγορά πλήρους ανταγωνισμού που προωθεί τα φιλοπεριβαλλοντικά προϊόντα.

Οι καταναλωτές ωφελούνται και οι ίδιοι από τα οικολογικά σήματα καθώς:

- Αυξάνουν τις γνώσεις για τα φιλοπεριβαλλοντικά προϊόντα με εύκολα κατανοητό τρόπο
- Χρησιμοποιούν ορθολογικά κριτήρια για να αγοράζουν καλύτερα προϊόντα

Υπάρχουν και οφέλη για το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο από τη διάδοση των οικολογικών σημάτων:

- Ανακύκλωση και εξοικονόμηση υλικών και πρώτων υλών.
- Μείωση της χρησιμοποίησης των τοξικών ουσιών
- Αντικατάσταση των επικίνδυνων υλικών από φιλικά προς το περιβάλλον
- Ενίσχυση γενικότερα των μηχανισμών που εξυπηρετούν τη βιώσιμη ανάπτυξη

Τα πιο γνωστά οικολογικά σήματα

Το Ευρωπαϊκό λουλούδι

Το λουλούδι της Ε.Ε. δημιουργήθηκε το 1992 και αναγνωρίζεται σε όλες τις χώρες της Ένωσης αλλά και σε τρίτες χώρες όπως η Νορβηγία, το Λιχτεστάιν, η Ισλανδία κ.α.. Το Ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα είναι μέρος της στρατηγικής της Ένωσης για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Από το 2000 εκτός από προϊόντα περιλαμβάνει και υπηρεσίες.

Η χρονική του ισχύς είναι περιορισμένη μέχρι την ανανέωση των κριτηρίων επιλογής. Μέχρι τώρα απονέμεται σε πάνω από 20 κατηγορίες προϊόντων και υπηρεσιών. Κάθε κράτος μέλος της Ε.Ε. έχει την υποχρέωση να ορίσει τις ανεξάρτητες επιτροπές οι οποίες απονέμουν το Ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα.

Ο Κύκνος της Νορβηγίας

Το οικολογικό σήμα του Νορβηγικού κύκνου εδραιώθηκε το 1989 από τη Νορβηγική Κυβέρνηση. Αναγνωρίζεται εκτός από τη Νορβηγία στην Σουηδία, την Φιλανδία, την Ισλανδία και τη

Δανία. Αν απονεμηθεί σε μία από αυτές τις χώρες σε κάποιο προϊόν τότε ισχύει και στις υπόλοιπες (αφού οι παραγωγοί πληρώσουν τα δικαιώματα του σήματος στις υπόλοιπες χώρες). Η τυπική του διάρκεια είναι τρία χρόνια και μετά το πέρας τους οι παραγωγοί πρέπει να κάνουν αίτηση ανανέωσης. Αν τα κριτήρια έχουν γίνει πιο αυστηρά, ή το προϊόν δεν τα πληρεί πια, τότε το δικαίωμα χρήσης του σήματος χάνεται.

Ο Μπλε Άγγελος

Ο μπλε άγγελος δημιουργήθηκε το 1978 στη Γερμανία και είναι το πρώτο οικολογικό σήμα που παρουσιάστηκε στην αγορά. Το σήμα αποτελεί ιδιοκτησία του Γερμανικού υπουργείου Περιβάλλοντος και η διαχείριση- προώθησή του γίνεται από τη Γερμανική υπηρεσία περιβάλλοντος και τον εθνικό οργανισμό πιστοποίησης. Και σε αυτή την περίπτωση ανεξάρτητη αρχή είναι αυτή που θέτει τα περιβαλλοντικά κριτήρια και απονέμει το σήμα σε όσους τα πληρούν με διαφανείς διαδικασίες.

3.3.6 ΟΙ 5 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Οι 5 Στρατηγικές Αντιμετώπισης αντιπροσωπεύουν τις ακόλουθες ενέργειες:

1. Επανεξέταση των πρακτικών που εφαρμόζονται από την επιχείρηση.
2. Μείωση της κατανάλωσης των υλικών που χρησιμοποιεί η επιχείρηση, των φυσικών πόρων και των παραγόμενων αποβλήτων.
3. Επαναχρησιμοποίηση των υλικών και πόρων όπου αυτό είναι δυνατόν, και επισκευή των παραγωγικών στοιχείων όταν αυτό είναι εφικτό.
4. Αντικατάσταση των παραγωγικών στοιχείων που είναι αντιπαραγωγικά ή δημιουργούν περιττά απόβλητα.
5. Ανακύκλωση των αποβλήτων.

Οι 5 στρατηγικές αντιμετώπισης αποτελούν τις βασικές αρχές της περιβαλλοντικής επίδοσης μιας επιχείρησης. Ο στόχος τους είναι να μειωθεί η ποσότητα των πρώτων υλών και των φυσικών πόρων που καταναλώνονται από τις παραγωγικές διαδικασίες, αποδίδοντας οφέλη τόσο στην επιχείρηση όσο και στο περιβάλλον.

Επιχειρηματικά οφέλη:

- Η υιοθέτηση των 5 στρατηγικών αντιμετώπισης μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικές βελτιώσεις στην αποδοτικότητα των πόρων και της παραγωγικής διαδικασίας, με άμεσο αποτέλεσμα την εξοικονόμηση δαπανών οι οποίες θα μπορούσαν να ξαναεπενδυθούν στην επιχείρηση.
- Διαφημίζοντας την φιλική διάθεση της επιχείρησής προς το περιβάλλον υπάρχει η δυνατότητα απόκτησης ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος και διεύρυνση της πελατείας.
- Οι 5 στρατηγικές αντιμετώπισης μπορούν επίσης να βοηθήσουν σχετικά με τη νομοθετική συμμόρφωση. Η βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης, όχι μόνο θα βοηθήσει την επιχείρηση να συμμορφωθεί με την τρέχουσα σχετική νομοθεσία, αλλά και να αντιμετωπίσει την μελλοντική εξέλιξη της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, έτσι ώστε να βρίσκεται πάντοτε μπροστά στο πεδίο του ανταγωνισμού .

Περιβαλλοντικά οφέλη

Αν και οι μεμονωμένες μικρές επιχειρήσεις φαίνονται να ασκούν μικρή επίδραση στο περιβάλλον, έχει βρεθεί ότι οι Βρετανικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις παράγουν το 60% των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα από το σύνολο των βρετανικών επιχειρήσεων. Παράγουν επίσης και ένα παρόμοιο ποσοστό στερεών αποβλήτων (ENDS Report No 354, July, 2004). Ουσιαστικά οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις ασκούν σοβαρή πίεση προς το περιβάλλον, η οποία μπορεί να ελαχιστοποιηθεί μόνο εάν οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις λάβουν μέτρα για να μειώσουν τις μεμονωμένες τους επιδράσεις.

Μια καλή αρχή είναι η ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ των πρακτικών της επιχείρησής. Πρέπει δηλαδή να εξεταστεί που και ποιες αλλαγές μπορούν να γίνουν ώστε να βελτιωθεί η περιβαλλοντική επίδοση. Ο στόχος είναι η ΜΕΙΩΣΗ των αρνητικών περιβαλλοντικών επιδράσεων της επιχείρησής. Επίσης άλλες μέθοδοι που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου είναι η ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ, η ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ και η ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ.

4. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

4.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ (ΑΠΟ ΤΟ 1972 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ)

Το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος και των κλιματικών αλλαγών έχει εισέλθει δυναμικά στο προσκήνιο τα τελευταία χρόνια, καθώς οι συνέπειες της ανθρώπινης επέμβασης στο περιβάλλον και της ανόδου της θερμοκρασίας στον πλανήτη έχουν γίνει αισθητές με επώδυνο τρόπο.

Είναι γνωστό ότι η προστασία του περιβάλλοντος και η αντίστοιχη πολιτική περιβάλλοντος δεν ήταν στις προτεραιότητες της ιδρυτικής Συνθήκης της (πρώην) ΕΟΚ (1957). Η έμφαση είχε τότε δοθεί στην ανάπτυξη – μεγέθυνση μέσω της αγοράς, και ειδικότερα στην εναρμόνιση της τελευταίας στο πλαίσιο της εγκαθίδρυσης και λειτουργίας της κοινής αγοράς. Η σχετική ενασχόληση, όχι πάντως υπό τη μορφή πολιτικής, άρχισε το 1972 (έτος σύγκλισης της πρώτης παγκόσμιας συνδιάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον στη Στοκχόλμη) με τη διάσκεψη κορυφής των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων στο Παρίσι, με το πρώτο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον (1973) και την έκδοση των πρώτων τομεακών «περιβαλλοντικών» οδηγιών. Ακολούθησαν μέχρι σήμερα άλλα πέντε τέτοια προγράμματα (1976, 1982, 1987, 1993 και 2002) με σπουδαιότερο αναμφισβήτητο το πέμπτο, το λεγόμενο της αειφόρου ανάπτυξης, το οποίο σηματοδοτεί τη ριζική αλλαγή στη φιλοσοφία προσέγγισης του περιβαλλοντικού προβλήματος: στην παραδοσιακή κανονιστική (άμεση) προσέγγιση «επιταγής και ελέγχου» (command and control) προστέθηκαν τα νέα - «δεύτερης γενιάς»- περιβαλλοντικά εργαλεία, κυρίως οικονομικά και προαιρετικά, με βάση την αγορά και την εσωτερικευση του εξωτερικού περιβαλλοντικού κόστους (αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»). Επίσης, το 1993, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε την Πράσινη Βίβλο για την Περιβαλλοντική Ευθύνη, που ακολουθήθηκε από ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με το οποίο ζητείτο η υιοθέτηση Οδηγίας για το θέμα. Το Φεβρουάριο του 2000 η Επιτροπή υιοθέτησε τη Λευκή Βίβλο για την Περιβαλλοντική Ευθύνη, το οποίο έθετε σε πρακτική εφαρμογή την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Τέλος, έμφαση δίδεται στην ολοκληρωμένη προστασία του περιβάλλοντος μέσω οδηγιών-πλαισίων, όπως η οδηγία 96/61/EK για την ολοκληρωμένη πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης, η οδηγία 2000/60/EK για την πολιτική των υδάτων, η οδηγία 96/62/EK για την ποιότητα του περιβάλλοντος αέρα.

Υπό τον περιορισμό της θεσμικής αρχής της επικουρικότητας η οποία κατανέμει τις αρμοδιότητες ανάμεσα στην Κοινότητα και τα κράτη μέλη, και της γενικής αρχής της αναλογικότητας, σύμφωνα με την οποία η δράση της Κοινότητας δεν πρέπει να υπερβαίνει αυτό που είναι αναγκαίο για την πραγματοποίηση των (περιβαλλοντικών) στόχων, τα παραπάνω προγράμματα υλοποιούνται νομικά (κυρίως μέσω οδηγιών, άνω των 350 περίπου μέχρι σήμερα) σε αυτόνομη βάση από το 1987 (αρχικά ως «δράση» με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη – άρθρα 130 Π-Σ Συνθ ΕΟΚ και, στη συνέχεια, ως αυτόνομη πολιτική με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ 1992 – άρθρα 130Ρ- 130Τ Συνθ ΕΚ). Βασικός, θεσπισμένος πλέον με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ (1997), πολιτικός και στρατηγικός στόχος της κοινοτικής περιβαλλοντικής (νέα άρθρα 174-176 ΣΕΚ) είναι η πολυσυζητημένη, και από μερικούς αμφισβητούμενη, έννοια της βιώσιμης ή αειφόρου ανάπτυξης (άρθρο 2 ΣΕΚ), η οποία προσπαθεί να συγκεράσει περιβαλλοντική προστασία, οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική δικαιοσύνη (συνοχή). Κύριο γενικό – οριζόντιο εργαλείο για την επίτευξη του στόχου αυτού παρουσιάζεται η – θεσπισμένη και αυτή με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ (άρθρο 6 ΣΕΚ) ως γενική πλέον αρχή, και όχι απλώς ως περιβαλλοντική, όπως είχε θεσπισθεί με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ-, αρχή της ενσωμάτωσης. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, οι απαιτήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας πρέπει να ενταχθούν στον καθορισμό και την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών και δράσεων, ιδίως προκειμένου να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη.

Παράλληλα, η ΕΕ κατά τη διάρκεια των ετών, υπέγραψε διεθνείς συμφωνίες και συνθήκες περιβαλλοντικής προστασίας και ενσωμάτωσε κανονισμούς προστασίας του περιβάλλοντος στις διάφορες πολιτικές της, με γνώμονα πάντα την βιώσιμη ανάπτυξη. Ανάμεσα στις συμφωνίες/ συμβάσεις αυτές ήταν η Σύμβαση της Βέρνης για τη διατήρηση της ευρωπαϊκής πανίδας και του φυσικού περιβάλλοντος (1981), το πρωτόκολλο του Μόντρεαλ για τις ουσίες που βλάπτουν το στρώμα του όζοντος (1990), η Σύμβαση για την προστασία των Άλπεων (1996) και το πρωτόκολλο του Κιότο για την Κλιματική Αλλαγή (2002), που προβλέπει μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου κάτω από τα επίπεδα του έτους 1990 μέχρι το έτος 2012.

Η κοινοτική περιβαλλοντική πολιτική πορευόταν στην εξέλιξη της ανάμεσα στην πραγματική αυτονόμησή της και στην εξάρτησή της από την ενιαία ανοιχτή και ανταγωνιστική αγορά. Ωστόσο, από τις αρχές της δεκαετίας του '90 σημειώνεται σταδιακά ένας επαναπροσδιορισμός της σχέσης των δύο «εννόμων αγαθών» της

αγοράς και του περιβάλλοντος στο κοινοτικό σύστημα, με έμφαση, κατά περίπτωση, στο δεύτερο, χωρίς όμως η κοινότητα να έχει απαγκιστρωθεί από το ιερό θεμέλιό της: την ανοιχτή ανταγωνιστική οικονομία της αγοράς-ανάπτυξης. Η «καταστατική» αυτή εξάρτηση φαίνεται να καθορίζει ακόμη σε μεγάλο βαθμό τις επιλογές της κοινοτικής πολιτικής περιβάλλοντος στη μέχρι σήμερα εξέλιξή της (παρ' όλο που αποτελεί, με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, αυτοτελή σκοπό αποσυνδεδεμένο από οικονομικές ιδίως, επιδιώξεις), αλλά και στην υλοποίησή της και εφαρμογή της από τα κοινοτικά όργανα αλλά και τα κράτη μέλη. Έτσι το παράγωγο περιβαλλοντικό δίκαιο της Κοινότητας (κυρίως οδηγίες, όπως προαναφέραμε) στοχεύει αφενός στην προστασία του περιβάλλοντος και αφετέρου στη διασφάλιση του ελεύθερου ανταγωνισμού και της ενιαίας αγοράς (με συνυπολογισμό τις περισσότερες φορές της σχέσης κόστους-οφέλους). Οι περιβαλλοντικές οδηγίες, οι οποίες ως γνωστόν θα πρέπει να μεταφέρονται-ενσωματώνονται στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών, δεν στοχεύουν στην άμεση προστασία του περιβάλλοντος, δεν λύνουν δηλαδή το πρόβλημα της σύγκρουσης των συμφερόντων, αλλά παρέχουν στα κράτη μέλη απλώς τα στοιχεία και τη διαδικασία για τη λύση του, παραπέμποντας κάθε φορά σε συγκεκριμένες μικρο-οικονομικό-περιβαλλοντικές εκτιμήσεις και αποφάσεις. Εν κατακλείδι, η ένταση φαίνεται πλέον να συναιρείται μέσα από τη γέννηση-δημιουργία μιας «οικοαγοράς» και ενός «οικοανταγωνισμού».

4.2 ΠΩΣ ΣΥΜΒΑΛΕΙ Η Ε.Ε. ΓΙΑ ΕΝΑ ΠΟΙΟΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.

4.2.1 ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ταχθεί υπέρ της αειφόρου ανάπτυξης. Με άλλα λόγια, της ανάπτυξης που θα επιτρέψει στις μελλοντικές γενεές να απολαύσουν καλύτερη ποιότητα ζωής όχι μόνο στην Ευρώπη αλλά και παντού ανά την υφήλιο.

Προς τούτο απαιτείται προσεκτική ισορροπία της οικονομικής ευημερίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και του υγιούς περιβάλλοντος. Στην πράξη, εάν επιδιωχθεί παράλληλα η επίτευξή τους, οι ως άνω τρεις στόχοι μπορούν να αλληλοενισχυθούν. Οι πολιτικές που ευνοούν το περιβάλλον είναι δυνατόν να είναι χρήσιμες για την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα, οι οποίες με τη σειρά τους ενισχύουν την

οικονομική ανάπτυξη που είναι καθοριστικής σημασίας για την επίτευξη των κοινωνικών στόχων.

Ως εκ τούτου η αειφόρος ανάπτυξη καλύπτει την προστασία και τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος. Συνολικά αυτό σημαίνει διαφύλαξη της ικανότητας της γης να υποστηρίζει τη ζωή σε όλη της την ποικιλομορφία καθώς και το σεβασμό των ορίων που θέτουν οι φυσικοί πόροι του πλανήτη.

Προστατεύοντας το περιβάλλον, η Ευρωπαϊκή Ένωση όχι μόνο αντιμετωπίζει πιεστικά προβλήματα, αλλά παράλληλα λαμβάνει υπόψη τις επιθυμίες των πολιτών της. Οι δημοσκοπήσεις συστηματικά αποκαλύπτουν ότι η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών της ΕΕ περιμένει από τους αρμόδιους για τη χάραξη των πολιτικών να αποδώσουν στην περιβαλλοντική πολιτική προσοχή ανάλογη της αποδιδόμενης στην οικονομία ή την κοινωνική πολιτική.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ΕΕ καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια να εξασφαλίσει ότι οι αποφάσεις της σε έκαστο των εν λόγω τριών τομέων, τον οικονομικό, τον κοινωνικό και τον περιβαλλοντικό, δεν έχουν αρνητικές επιπτώσεις στους άλλους δύο. Κατά συνέπεια, όταν λαμβάνονται αποφάσεις για τη γεωργία, την αλιεία, τις μεταφορές, την ενέργεια, το εμπόριο, την ανάπτυξη κ.λ.π., αποδίδεται πάντα σημασία στις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις.

ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Οι αποφάσεις σχετικά με την πολιτική περιβάλλοντος της ΕΕ βασίζονται σε σειρά βασικών αρχών. Η πρόληψη θεωρείται καλύτερη από τον καθαρισμό: είναι καλύτερο να αντιμετωπίζεται η ρύπανση στην πηγή της από το να αντιμετωπίζονται οι επιπτώσεις της. Οι ρυπαίνοντες πληρώνουν για την ρύπανση που έχουν προκαλέσει, και, όταν υφίστανται σοβαρές ενδείξεις για την εμφάνιση περιβαλλοντικού προβλήματος, λαμβάνεται προληπτικά δράση ακόμη και όταν δεν υπάρχει πλήρης επιστημονική τεκμηρίωση.

Μια περιβαλλοντική πολιτική για ολόκληρη την ΕΕ έχει νόημα επειδή όλοι οι πολίτες της ΕΕ έχουν το δικαίωμα να απολαμβάνουν τι ίδιο επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας και επειδή οι επιχειρήσεις έχουν το δικαίωμα να λειτουργούν υπό τις αυτές συνθήκες ανταγωνισμού. Ωστόσο, καθοριστικής σημασίας αρχή αποτελεί η ελαστικότητα. Επιβάλλεται να λαμβάνονται υπόψη οι διαφορές των εθνικών

περιστάσεων στο μέτρο του δυνατού, και ορισμένες αποφάσεις είναι σκοπιμότερο να λαμβάνονται σε τοπικό επίπεδο.

Επιπλέον, ουδεμία πολιτική ή νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποβάλλεται δίχως να προηγηθούν διαβουλεύσεις με τους εμπλεκομένους. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί (ΜΚΟ), οι ενώσεις των πολιτών και οι εμπειρογνώμονες. Οι προτάσεις που διατυπώνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποτελούν αντικείμενο αναλυτικού διαλόγου μεταξύ των εκλεγμένων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και του Συμβουλίου των Υπουργών της ΕΕ πριν από τη λήψη τελικών αποφάσεων.

Η περιβαλλοντική πολιτική αναπτύσσεται, εγκρίνεται, εφαρμόζεται και αξιολογείται από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ (το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή) και από τις εθνικές κυβερνήσεις της ΕΕ. Κατά τη διάρκεια της εν λόγω διαδικασίας τα ως άνω θεσμικά όργανα έχουν το δικαίωμα να ζητούν ανεξάρτητες πληροφορίες σχετικά με το περιβάλλον από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος στην Κοπεγχάγη.

4.2.2 Η ΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ Ε.Ε.

Η περιβαλλοντική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν είναι κάτι το καινούριο. Το ήδη υφιστάμενο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον, το οποίο καλύπτει τις δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέχρι το 2012, είναι το έκτο στη σειρά. Οικοδομείται πάνω σε ένα παρελθόν 30 ετών σχετικών δραστηριοτήτων που έχουν ήδη αποδώσει σειρά ωφελειών –συμπεριλαμβανομένων του καθαρότερου αέρα και του νερού, της διεύρυνσης των προστατευμένων φυσικών οικολογικών ενδιαιτημάτων (οικοτόπων), της καλύτερης διαχείρισης των αποβλήτων, της καλύτερης εξαρχής εξέτασης των περιβαλλοντικών συνεπειών των αποφάσεων για την εκτέλεση σχεδίων, και φιλικότερων προϊόντων για το περιβάλλον. Ωστόσο εξακολουθούν να υφίστανται σοβαρότατες προκλήσεις.

Το έκτο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον ορίζει τέσσερις προτεραιότητες:

- ◆ την αλλαγή του κλίματος
- ◆ τη φύση και τη βιοποικιλότητα
- ◆ το περιβάλλον, την υγεία και την ποιότητα της ζωής
- ◆ τους φυσικούς πόρους και τα απόβλητα.

Η αλλαγή του κλίματος αποτελεί μείζονα πρόκληση γι' αυτήν και τις επόμενες δεκαετίες. Ο μακροπρόθεσμος στόχος της ΕΕ είναι η πρόληψη της αύξησης των θερμοκρασιών παγκοσμίως κατά περισσότερο από δύο βαθμούς συγκριτικά προς τα επίπεδα που επικρατούσαν πριν από τη βιομηχανική περίοδο. Αυτό σημαίνει ότι έως το 2050 οι εκπομπές αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου θα πρέπει να έχουν μειωθεί παγκοσμίως τουλάχιστον κατά 15%, και κατά πάσα πιθανότητα κατά πολύ περισσότερο, συγκριτικά προς τα επίπεδα του 1990. Ιδιαίτερο στόχο αποτελεί το διοξείδιο του άνθρακα (CO₂) που εκπέμπεται κατά την καύση ορυκτών καυσίμων όπως ο άνθρακας, το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο.

Η προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας είναι σημαντική όχι μόνο λόγω της απόλαυσης που μπορούμε να αποκομίσουμε από το φυσικό μας περιβάλλον, αλλά πρωτίτως, επειδή τα αποθέματα τροφίμων μας απειλούνται από την απερίμωση, την απώλεια φυτικών και ζωικών ειδών καθώς και της γενετικής ποικιλότητας. Οι εν λόγω απώλειες υποβαθμίζουν επίσης τους φυσικούς πόρους που χρησιμοποιούνται σε ευρύ φάσμα κλάδων από τις κατασκευές έως τη φαρμακοποιία.

Η ποιότητα του περιβάλλοντος έχει άμεσο αντίκτυπο στην υγεία μας και την ποιότητα της ζωής μας. Αυξάνονται οι ασθένειες που προκαλούνται από περιβαλλοντικούς παράγοντες. Στόχος της ΕΕ είναι να εξασφαλίσει ένα περιβάλλον το οποίο να μην είναι επιβλαβές για την υγεία και το οποίο να διαφυλάσσει τη σημερινή ποιότητα ζωής μας.

Η οικονομική ανάπτυξη συνεπάγεται ανάλωση φυσικών πόρων και παραγωγή αποβλήτων. Στόχος της ΕΕ είναι να μειωθεί ο περιβαλλοντικός αντίκτυπος της χρήσης των πόρων και να παράγονται λιγότερα απόβλητα για την επίτευξη του αυτού βαθμού οικονομικής ανάπτυξης. Αυτό σημαίνει μεγαλύτερη χρήση των ανανεώσιμων πόρων (εφόσον η χρήση τους είναι βιώσιμη), μεγαλύτερη ανακύκλωση και καλύτερη διαχείριση των λυμάτων.

Ορισμένες από τις άνω προτεραιότητες καλύπτονται από τις επτά «θεματικές στρατηγικές» οι οποίες υιοθετούν συνολική προσέγγιση όσον αφορά την προστασία του εδάφους, τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, την αειφόρο χρήση των φυτοφαρμάκων, την ατμοσφαιρική ρύπανση, το αστικό περιβάλλον, την αειφόρο χρήση και διαχείριση των πόρων καθώς και την πρόληψη και την ανακύκλωση των αποβλήτων.

Η ΕΕ προχωρεί σε όλα τα ως άνω μέτωπα, ενώ παράλληλα καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια να μην οπισθοχωρήσει σε τομείς όπου είχε σοβαρά επιτεύγματα κατά το παρελθόν. Προτεραιότητα αποτελεί η πλήρης και ορθή εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθεί συστηματικά κατά πόσον τα κράτη μέλη μεταφέρουν πλήρως και εγκαίρως τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εθνικούς κανόνες καθώς και κατά πόσον οι εν λόγω εθνικοί κανόνες εφαρμόζονται δεόντως.

Όταν ένα κράτος μέλος δεν έχει τηρήσει τις υποσχέσεις του, η Επιτροπή δύναται να το παραπέμψει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Το Δικαστήριο έχει το δικαίωμα να επιβάλει πρόστιμα στα κράτη που παραβατούν κατ' εξακολούθηση. Οι επιχειρήσεις που δεν ανταποκρίνονται στις ειδικές απαιτήσεις όχι μόνο αντιμετωπίζουν κυρώσεις, αλλά ενδέχεται να κληθούν να επωμισθούν το κόστος του καθαρισμού τυχόν περιβαλλοντικών ζημιών που έχουν προκαλέσει.

4.2.3

Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ

Η αλλαγή του κλίματος είναι μια από τις σοβαρότερες περιβαλλοντικές, κοινωνικές, και οικονομικές απειλές που αντιμετωπίζει ο πλανήτης. Κατά τον 20^ο αιώνα, η μέση θερμοκρασία στην επιφάνεια της γης αυξήθηκε περίπου κατά 0,6 οC. Υπάρχουν σοβαρές αποδείξεις ότι ως επί το πλείστον η άνοδος των θερμοκρασιών ανά την υφήλιο κατά τα τελευταία 50 χρόνια οφείλεται σε ανθρώπινες δραστηριότητες. Ιδιαίτερες ευθύνες φαίνεται να φέρουν τα ορυκτά καύσιμα που καταναλώνουμε για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και τις μεταφορές, τα οποία απελευθερώνουν στην ατμόσφαιρα αέρια όπως το διοξείδιο του άνθρακα (CO₂) το οποίο θερμαίνει την επιφάνεια της γης.

Αύξηση των θερμοκρασιών σημαίνει ανύψωση του επιπέδου της θάλασσας λόγω της τήξης των πολικών πάγων. Η ανύψωση της επιφάνειας των θαλάσσιων υδάτων θέτει σε κίνδυνο παράκτιες περιοχές και μικρές νήσους. Η αλλαγή του

κλίματος καθιστά ασταθέστερο τον καιρό, προκαλώντας περισσότερες καταιγίδες και ξηρασίες και με αυτές πλημμύρες και λειψυδρίες. Ορισμένες ασθένειες όπως η ελονοσία αναμένεται να εξαπλωθούν σε νέες περιοχές. Ορισμένα είδη τα οποία δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τον συγκεκριμένο ρυθμό αλλαγής θα

εκλείνουν. Θα μεταβληθούν τα πρότυπα παραγωγής των καλλιεργειών. Θα κινδυνεύσουν οι πόροι διαβίωσης και η επιβίωση ολόκληρων κοινοτήτων σε ορισμένα μέρη της υφελίου. Σε άλλα, το φυσικό περιβάλλον και η χρήση του ενδέχεται να αλλάξουν ριζικά. Ορισμένες από τις εν λόγω επιπτώσεις είναι ανέκκλητες.

Για να ελαχιστοποιηθούν οι αναγκαίες προσαρμογές και να αποφευχθούν οι χειρότερες των απειλών, η ΕΕ πρέπει να βασιστεί περισσότερο σε προϊόντα και δραστηριότητες που έχουν ως αποτέλεσμα χαμηλότερες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Προς τούτο απαιτείται να υιοθετηθεί προσέγγιση που να περιορίσει τις εκπομπές άνθρακα από την βιομηχανική πολιτική, την πολιτική μεταφορών και την πολιτική ενέργειας. Αυτό σημαίνει αποτελεσματικότερη χρήση των ορυκτών καυσίμων και αντικατάστασή τους από ανανεώσιμες μορφές ενέργειας όπως η αιολική και η ηλιακή. Έχουν ήδη πραγματοποιηθεί ορισμένα βήματα για να κατευθυνθεί η ΕΕ προς μια κοινωνία στην οποία η χρήση του άνθρακα να είναι περιορισμένη, και παράλληλα έχουν τεθεί σχετικοί στόχοι.

Για παράδειγμα οι κανόνες σήμανσης διευκολύνουν τους καταναλωτές να αναγνωρίσουν πότε αγοράζουν ένα ενεργειακά αποδοτικό ψυγείο ή πλυντήριο ή άλλη οικιακή συσκευή. Τα πρότυπα ενεργειακής αποδοτικότητας μειώνουν τις απαιτήσεις θέρμανσης και κλιματισμού των κτιρίων που σήμερα καταναλώνουν 40% της ενέργειας της ΕΕ.

Η ΕΕ έχει θεσπίσει ως στόχο έως το 2010 το 21 % της ηλεκτρικής ενέργειας να παράγεται από ανανεώσιμες πηγές, όπως η βιομάζα, η αιολική και η ηλιακή ενέργεια. Όλες οι χώρες της ΕΕ εργάζονται για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου και παράλληλα έχουν αναλάβει τη δέσμευση ανά αυξήσουν σε 5,75 % έως τα τέλη της τρέχουσας δεκαετίας τα βιοκαύσιμα που χρησιμοποιούνται στα μείγματα καυσίμων για τις μεταφορές.

Στις περιπτώσεις που η χρήση ορυκτών καυσίμων είναι αναπόφευκτη, ενδέχεται να είναι δυνατή η δέσμευση και η αποθήκευση του εκπεμπόμενου άνθρακα σε απενεργοποιημένα ορυχεία ή πεδία άντλησης πετρελαίου και φυσικού αερίου αντί της απελευθέρωσής του στην ατμόσφαιρα. Ήδη πραγματοποιούνται σχετικά πειράματα.

Η ΣΤΡΟΦΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΚΑΘΑΡΟΤΕΡΑ ΚΑΥΣΙΜΑ

Η στροφή προς καθαρότερες πηγές ενέργειας και καθαρότερα καύσιμα είναι καθοριστικής σημασίας για να μπορέσει η ΕΕ να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που ανέλαβε με το πρωτόκολλο του Κιότο το οποίο υπεγράφη το 1997. Ως πρώτο βήμα, η συγκεκριμένη διεθνής συμφωνία υποχρεώνει την ΕΕ και άλλες αναπτυγμένες χώρες να μειώσουν τις εκπομπές CO₂ και άλλων αερίων του θερμοκηπίου έως το 2012. Καθ' οδόν προς την επίτευξη του εν λόγω στόχου, οι χώρες της ΕΕ έχουν καθιερώσει το πρώτο ανά την υφήλιο διεθνές σύστημα εμπορίας εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Το συγκεκριμένο σύστημα καλύπτει περισσότερες από 11.000 ενεργειοβόρες μονάδες ανά την ΕΕ. Οι συγκεκριμένες μονάδες αντιπροσωπεύουν περίπου το ήμισυ των εκπομπών CO₂ της ΕΕ. Οι κυβερνήσεις αποδίδουν στις συγκεκριμένες μονάδες «ποσοτώσεις (δικαιώματα) εκπομπής», καθορίζοντας τοιούτοτρόπως τις ποσότητες CO₂ που επιτρέπεται να εκπέμπουν ετησίως. Οι μονάδες που εκπέμπουν μικρότερες από τις προβλεπόμενες ποσότητες έχουν το δικαίωμα να πωλούν τα πλεονασματικά δικαιώματα εκπομπής τους σε μονάδες που δεν τα καταφέρνουν τόσο καλά και οφείλουν να καλύψουν τις υπερβολές τους.

Το συγκεκριμένο σύστημα εξασφαλίζει τις φθηνότερες δυνατές μειώσεις, επειδή επιτρέπει στις εταιρείες να επιλέξουν μεταξύ αγοράς δικαιωμάτων εκπομπής και πραγματοποίησης επενδύσεων στον τομέα των τεχνολογιών για τη μείωση των εκπομπών. Παράλληλα αναμένεται να προωθήσει τη χρήση τεχνολογιών φιλικών για το κλίμα και να παράσχει στην ΕΕ ανταγωνιστικό πλεονέκτημα όσο θα αυξάνει η παγκόσμια ζήτηση για ανάλογες τεχνολογίες.

Πέραν του Κιότο υπάρχει η προοπτική παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας χρησιμοποιώντας νέες τεχνολογίες οι οποίες να βασίζονται στο υδρογόνο από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Ωστόσο θα πρέπει να πραγματοποιηθούν πολύ περισσότερες έρευνες πριν καταστούν βιώσιμες οι εν λόγω τεχνολογίες. Η ΕΕ χρηματοδοτεί εν μέρει ανάλογες έρευνες, και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δημιουργήσει την ευρωπαϊκή τεχνολογική πλατφόρμα (υδρογόνο και κυψέλες καυσίμου) με στόχο να συντονιστούν όλες οι εργασίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα αυτό.

Η καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος αποτελεί σημαντικότερη πρόκληση και είναι καθοριστικής σημασίας για το μέλλον του πλανήτη μας. Θα βελτιώσει

επίσης την ποιότητα του αέρα και θα οδηγήσει σε οικονομικά οφέλη, καθιστώντας την ΕΕ λιγότερο εξαρτημένη από το εισαγόμενο πετρέλαιο και το φυσικό αέριο και λιγότερο ευπαθή έναντι της αύξησης των τιμών των ορυκτών καυσίμων.

4.2.4 ΕΝΑ ΑΣΦΑΛΕΣ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.

Θεμελιώδης υποχρέωση των κυβερνήσεων είναι να εξασφαλίζουν ότι η ρύπανση δεν θέτει σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία. Αυτό έχει και οικονομικό νόημα. Οι περιβαλλοντικές ασθένειες κοστίζουν χρήματα σε επίπεδο μέριμνας, φαρμάκων, αδειών ασθένειας, χαμηλότερης παραγωγικότητας, αναπηριών και πρόωρων συνταξιοδοτήσεων. Συχνά οι εν λόγω δαπάνες υπερβαίνουν το κόστος της πρόληψης.

Εδώ και πολύ καιρό η Ευρωπαϊκή Ένωση καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την προστασία της υγείας στο χώρο της εργασίας καθώς και για την πρόληψη της ρύπανσης του αέρα, του νερού και της τροφικής αλυσίδας από εξαιρετικά διαφορετικές πηγές όπως το πετρέλαιο και οι χημικές ουσίες στους συσσωρευτές. Εντούτοις παρατηρείται αύξηση της συχνότητας των ασθενειών που προκαλούν περιβαλλοντικοί παράγοντες.

Κατά τα φαινόμενα εν προκειμένω ιδιαίτερο ρόλο διαδραματίζουν χημικές ουσίες. Εντούτοις οι διαθέσιμες πληροφορίες για τη συντριπτική πλειοψηφία των χρησιμοποιούμενων χημικών ουσιών είναι στοιχειώδης και ατελείς. Γι' αυτόν το λόγο η ΕΕ κατέληξε στο σύστημα REACH («καταχώριση, αξιολόγηση και έγκριση χημικών»).

Στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος οι παραγωγοί και οι εισαγωγείς των χημικών ουσιών θα έχουν την υποχρέωση να καταχωρίζουν περίπου 30.000 ευρύτατα χρησιμοποιούμενες ουσίες –και να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις ιδιότητες, τις επιπτώσεις και τις χρήσεις τους καθώς και σχετικά με τις ασφαλείς μεθόδους χρήσης τους.

Οι παραγωγοί και οι εισαγωγείς θα έχουν επίσης την υποχρέωση να διαβιβάζουν τις πληροφορίες αυτές σε οποιονδήποτε χρησιμοποιεί χημικές ουσίες στις παραγωγικές του διαδικασίες. Τοιουτοτρόπως οι χώροι εργασίας και τα τελικά προϊόντα θα καταστούν ασφαλέστερα. Παράλληλα το REACH θα διευκολύνει τη διάθεση νέων χημικών ουσιών στην αγορά και τοιουτοτρόπως θα συμβάλει στη

δημιουργία αειφόρου και ανταγωνιστικής βιομηχανίας χημικών της οποίας τα προϊόντα θα τηρούν αυστηρά πρότυπα ασφαλείας.

Παράλληλα πρέπει να βελτιωθούν οι γνώσεις σε ότι αφορά τις πολύπλοκες αλληλεπιδράσεις μεταξύ ρύπων και ανθρώπινης υγείας δεδομένου ότι εκτιθέμεθα σε πολλούς και διαφορετικούς ρύπους οι οποίοι, συνδυαζόμενοι, έχουν επιπτώσεις « κοκτέιλ ». Ένα πρόγραμμα δράσης σχετικά με το περιβάλλον και την υγεία μας προσφέρει περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά το ως άνω φαινόμενο κοκτέιλ, χάρη στην εστιασμένη έρευνα και τη μακροπρόθεσμη παρακολούθηση της υγείας και του περιβάλλοντος. Οι γνώσεις που θα συγκεντρωθούν θα χρησιμοποιηθούν για να μειωθούν οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει η υγεία μας λόγω της ρύπανσης.

4.2.5 Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ.

Τα βουνά αστικών απορριμμάτων είναι απλώς το ορατό μέρος του επιβλαβούς για το περιβάλλον τρόπου με τον οποίο χρησιμοποιούμε τους φυσικούς πόρους. Η εξόρυξη ή η συλλογή των πόρων αυτών μπορεί επίσης να ρυπάνει το έδαφος, το νερό και την ατμόσφαιρα. Σε ορισμένες μορφές εξόρυξης, για παράδειγμα, χρησιμοποιούνται χημικές ουσίες οι οποίες εάν δεν είναι υπό προσεκτικό έλεγχο είναι δυνατόν να καταλήξουν στα αποθέματα νερού που χρησιμοποιούμε. Τα δέντρα απορροφούν άνθρακα και τοιουτοτρόπως περιορίζουν τις ποσότητες των αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα. Κατά συνέπεια, όταν τα κόβουμε δίχως να τα αντικαθιστούμε, όχι μόνο επιβαρύνεται το φυσικό μας οικολογικό ενδιαίτημα, αλλά επιδεινώνεται και η αλλαγή του κλίματος. Ρυπαίνουμε την ατμόσφαιρα όταν οδηγούμε αυτοκίνητα, πετάμε με αεροπλάνο και θερμαίνουμε τα σπίτια μας. Αποδίδοντας μεγαλύτερη προσοχή στον τρόπο με τον οποίο παράγονται και χρησιμοποιούνται οι φυσικοί πόροι μπορούμε να μειώσουμε όλες αυτές τις επιπτώσεις και να διαφυλάξουμε περισσότερους φυσικούς πόρους για τις μελλοντικές γενεές.

Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΛΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ.

Η απάντηση είναι να παρακολουθήσουμε ολόκληρο τον κύκλο ζωής των προϊόντων από την «κούνια μέχρι το μνήμα». Η εξεύρεση τρόπων για τη χρήση λιγότερων πρώτων υλών και πιο ανακυκλώσιμων ή ανανεώσιμων πόρων για την παραγωγή των προϊόντων σημαίνει λιγότερα απόβλητα καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους και στο τέλος του χρήσιμου χρόνου ζωής τους. Σκεπτόμενοι εξαρχής την ενεργειακή αποτελεσματικότητα του προϊόντος, μπορούμε να εξοικονομήσουμε ενέργεια ενόσω το εκάστοτε προϊόν χρησιμοποιείται.

Κάθε χρόνο στην Ευρωπαϊκή Ένωση παράγουμε περισσότερο 3,5 τόνους στερεών αποβλήτων ανά πολίτη. Ως επί το πλείστον τα απόβλητα αυτά καταλήγουν σε χώρους υγειονομικής ταφής ή καίγονται σε εγκαταστάσεις αποτέφρωσης. Και οι δύο όμως αυτές μέθοδοι συνεπάγονται ζημιές για το περιβάλλον. Η υγειονομική ταφή έχει ως αποτέλεσμα να αναλώνεται ολοένα και περισσότερο έδαφος και μπορεί επίσης να προκαλέσει ρύπανση στον αέρα, το νερό και το έδαφος καθώς και να οδηγήσει στην εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα.

Κατά συνέπεια είναι προτιμότερο να χρησιμοποιούνται όσο το δυνατόν περισσότερο αντί της υγειονομικής ταφής των αποβλήτων άλλες εναλλακτικές λύσεις. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται η πρόληψη των αποβλήτων, η αποτελεσματικότερη ανακύκλωση και η ποιοτική λιπασματοποίηση. Η αποτέφρωση αποτελεί άλλη εναλλακτική λύση, αλλά σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ θα πρέπει να χρησιμοποιούνται οι βέλτιστες δυνατές τεχνολογίες. Τοιουτοτρόπως εξασφαλίζεται ότι οι εκπομπές επικίνδυνων ρύπων όπως οι διοξίνες περιορίζονται δραστικά καθώς και ότι η διαδικασία της αποτέφρωσης οδηγεί στην παραγωγή ενέργειας και ηλεκτρική ισχύ και θέρμανση.

Η ΕΕ έχει ήδη καθιερώσει σειρά μέτρων για τον περιορισμό των αποβλήτων που καταλήγουν σε τελική εναπόθεση. Για παράδειγμα υπάρχουν στόχοι της ΕΕ για τις ποσότητες των αποβλήτων συσκευασιών που πρέπει να ανακυκλώνονται και κανόνες σχετικά με την εναπόθεση ηλεκτρικών στηλών, ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών αποβλήτων (παραδείγματος χάρη ηλεκτρονικών υπολογιστών), οχημάτων και ελαστικών επισώτρων. Παράλληλα η ΕΕ προωθεί κάθε τεχνολογία που

συμβάλλει στη συρρίκνωση των αποβλήτων που καταλήγουν στους χώρους υγειονομικής ταφής.

ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

Τα αυτοκίνητα είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα του πώς λειτουργεί η πρόληψη των αποβλήτων. Εκατομμύρια αυτοκίνητα καταλήγουν στα σκουπίδια στην ΕΕ κάθε χρόνο. Η ΕΕ έχει ήδη συμφωνήσει να περιοριστεί η χρήση των επικίνδυνων ουσιών όπως ο μόλυβδος και ο υδράργυρος ώστε κατά τον τελικό παροπλισμό των οχημάτων να απορρίπτονται λιγότερα υλικά αυτού του είδους. Επιπλέον έχουν καθιερωθεί όρια όσον αφορά την ποσότητα των απορριπτόμενων οχημάτων που μπορεί να καταλήξουν σε τελική διάθεση αντί για ανακύκλωση. Το ανώτατο όριο είναι 20% από το 2006 και θα μειωθεί σε 15% το 2015.

Η ΕΕ διευκόλυνε την κάλυψη των δαπανών που συνεπάγονται οι εν λόγω στόχοι χρηματοδοτώντας εν μέρει την έρευνα για την ανεύρεση καινοτόμων λύσεων όσον αφορά την αποσυναρμολόγηση, την ανακύκλωση των υλικών, τη χρήση και την επεξεργασία των καταλοίπων από τον τεμαχισμό των οχημάτων που βρίσκονται στο τέλος του κύκλου ζωής τους καθώς και την έρευνα για την παράταση του χρόνου ζωής των ελαστικών επισώτρων. Παράλληλα συμμετέχει στο κόστος των ερευνών για νέες αγορές αποβλήτων υλικών καθώς και για αγορές εκτός της ΕΕ για τις τεχνολογίες που αναπτύσσουν τα εν λόγω προγράμματα.

Οι εργασίες που χρηματοδοτεί η ΕΕ σε ανάλογους τομείς τροφοδοτούν αυτοδεσμευτικές συμφωνίες εκ μέρους της βιομηχανίας όσον αφορά τις περιβαλλοντικές βελτιώσεις και νέα μέτρα υπέρ της αειφόρου παραγωγής και της διαχείρισης των αποβλήτων.

4.2.6 ΚΟΙΤΑΖΟΝΤΑΣ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΑ ΣΥΝΟΡΑ ΜΑΣ.

Η αλλαγή του κλίματος, η βιοποικιλότητα, η υγεία του περιβάλλοντος και τα απόβλητα είναι παγκόσμια προβλήματα. Ως η μεγαλύτερη ανά την υφήλιο εμπορική οντότητα, η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου και μείζων πολιτικός σχηματισμός, η ΕΕ έχει διεθνείς ευθύνες. Παράλληλα πρέπει να σημειωθεί ότι είναι προς το συμφέρον της ΕΕ να αντιμετωπίζονται τα παγκόσμια περιβαλλοντικά θέματα. Η υποβάθμιση των θαλασσιών ενδιαιτημάτων στην άλλη άκρη του κόσμου επηρεάζει

και τον δικό μας επισιτιστικό εφοδιασμό. Οι πετρελαιοκηλίδες στα ύδατα της ΕΕ μπορεί να οφείλονται σε πετρελαιοφόρα νηολογημένα εκτός της ΕΕ. Η οζονόσφαιρα που σε ύψος 10 με 50 χιλιόμετρα πάνω από τη γη μας προστατεύει από την επικίνδυνη υπεριώδη ακτινοβολία του ήλιου είναι σημαντική, γιατί ενδεχόμενη υποβάθμισή της ενδέχεται να μας επηρεάσει όλους ανεξάρτητα του κατά πόσο το ψυγείο που περιέχει χημικές ουσίες που καταστρέφουν την οζονόσφαιρα βρίσκεται στο σπίτι μας ή στην άλλη άκρη του κόσμου.

Ως εκ τούτου η ΕΕ συμμετέχει ενεργά στη διαπραγμάτευση των διεθνών συνθηκών για το περιβάλλον. Ορισμένες εξ αυτών είναι ευρύτερα γνωστές όπως το πρωτόκολλο του Κιότο για τις εκπομπές των αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και το πρωτόκολλο του Μόντρεαλ για τις ουσίες που καταστρέφουν την οζονόσφαιρα. Πολλές άλλες είναι εξίσου καθοριστικής σημασίας για τη βελτίωση της κατάστασης του περιβάλλοντος. Μεταξύ των πολλών θεμάτων που καλύπτουν είναι η ατμοσφαιρική ρύπανση, η βιοποικιλότητα, το εμπόριο των απειλούμενων ειδών, των επικίνδυνων χημικών ουσιών και των γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών, η μεταφορά των αποβλήτων, η απερίμωση, οι καταστροφές, η διαχείριση των υδάτινων ρευμάτων και η πρόσβαση του κοινού στις περιβαλλοντικές πληροφορίες.

Η ΕΕ έχει επίσης δεσμευθεί να λαμβάνει δεόντων υπόψη τα περιβαλλοντικά μελήματα κατά την εξέταση των συμφωνιών που προτίθεται να συνάψει με άλλες χώρες. Δεν πρόκειται απλώς για τη χρηματοδότηση έργων. Η ως άνω προσέγγιση επιδιώκει να διευκολύνει τις εν λόγω τρίτες χώρες να δημιουργήσουν το απαραίτητο διαχειριστικό δυναμικό για να εφαρμόζουν αειφόρες περιβαλλοντικές πολιτικές μακροπρόθεσμα. Η συμφωνία του Κοτονού, που διέπει τις σχέσεις της ΕΕ με περίπου 80 αναπτυσσόμενες χώρες στην Αφρική, την Καραϊβική και τον Ειρηνικό (τις χώρες ΑΚΕ), περιλαμβάνει ειδικό κεφαλαίο σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και την αειφόρο αξιοποίηση και διαχείριση των φυσικών πόρων. Προσδιορίζει προτεραιότητες όπως τα τροπικά δάση, το νερό, η αλιεία, η βιοποικιλότητα, τα ευπαθή οικοσυστήματα (π.χ. κοραλλιογενή φράγματα), οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η αειφόρος αγροτική και αστική ανάπτυξη, η απερίμωση, η ξηρασία, η αποδάσωση, ο αειφόρος τουρισμός και η μεταφορά και η διάθεση των επικίνδυνων αποβλήτων.

Η ΕΕ έχει επίσης δεσμευθεί σοβαρά να τηρήσει τα συμπεφωνημένα σχετικά με την αιεφόρο ανάπτυξη στην Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Αειφόρο Ανάπτυξη που πραγματοποιήθηκε στο Γιοχάνεσμπουργκ το 2002. Στόχο αποτελεί να συνδυαστεί η εξάλειψη της ένδειας με αιεφόρα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης και να προστατευθούν οι φυσικοί πόροι που θα είναι καθοριστικής σημασίας για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των μελλοντικών γενεών.

4.2.7 Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΡΟΟΔΩΝ.

Η ΕΕ παρέχει κονδύλια για να διευκολύνει τα κράτη μέλη της να εφαρμόσουν την περιβαλλοντική νομοθεσία της και να χρηματοδοτήσουν τη βελτίωση του περιβάλλοντος. Στο μεγαλύτερο μέρος τα διατιθέμενα ποσά για τα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος προέρχονται από τα διαρθρωτικά ταμεία και το Ταμείο Συνοχής της ΕΕ. Στόχος των εν λόγω ταμείων είναι να καλυφθεί το χάσμα (συμπεριλαμβανομένου και του χάσματος ως προς τα περιβαλλοντικά πρότυπα) μεταξύ των φτωχότερων και των πλουσιότερων περιφερειών της ΕΕ.

Χρηματοδότηση εξασφαλίζεται επίσης από το Ταμείο για την Ανάπτυξη της Υπαιθρου της ΕΕ που υποστηρίζει φιλικές προς το περιβάλλον μεθόδους καλλιέργειας. Οι χώρες που είναι υποψήφιες για να γίνουν μέλη της ΕΕ λαμβάνουν «προενταξιακή» χρηματοδότηση ώστε να διευκολυνθούν κατά την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ.

Η ΕΕ υποστηρίζει, για παράδειγμα, προγράμματα βελτίωσης των δημόσιων μεταφορών και στροφής των μεταφερόμενων εμπορευμάτων από το οδικό δίκτυο στα πλοία και τους σιδηροδρόμους. Τοιουτοτρόπως εξασφαλίστηκε ο περιορισμός των εκπομπών CO₂ στην Ιταλία.

Η χρηματοδότηση της επεξεργασίας του νερού στην Πολωνία για να ετοιμαστεί η χώρα αυτή ενόψει της προσχώρησής της στην ΕΕ είχε ως αποτέλεσμα το πόσιμο νερό και η επεξεργασία των υγρών λυμάτων στην πόλη του Szczecin να ανταποκρίνονται στα αντίστοιχα πρότυπα της ΕΕ. Η χρηματοδότηση έγινε με τη μορφή επιδοτήσεων εκ μέρους της ΕΕ και δανείων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Ανάλογα δάνεια αποτελούν σοβαρή πηγή χρηματοδότησης για τη βελτίωση του περιβάλλοντος και των υποδομών τόσο στην ΕΕ όσο και στους γείτονές της.

Παράλληλα η ΕΕ παρέχει αρωγή μέσω του Ταμείου Αλληλεγγύης για έκτακτες περιβαλλοντικές καταστάσεις. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται οι δασικές πυρκαγιές, οι πλημμύρες, οι πετρελαιοκηλίδες και η χημική ρύπανση των υδάτων.

Η χρηματοδότηση από το πρόγραμμα LIFE καταλήγει σε περιβαλλοντικά έργα τα οποία διευκολύνουν την καθιέρωση νέων μέτρων πολιτικής για την επίδειξη και τη διάδοση βέλτιστων πρακτικών ή τη διευκόλυνση της εφαρμογής του δικτύου προστατευόμενων φυσικών περιοχών Natura 2000. Ανάλογα έργα αφορούν θέματα από τον καθαρισμό του ποταμού Skjern στην Δανία έως τα σχέδια διαχείρισης τοποθεσιών για την προστασία φυσικών ενδιαιτημάτων και της άγριας ζωής στην Κύπρο. Τα έργα επίδειξης του LIFE έχουν επιτρέψει την ανάδειξη τεχνικών λιπασματοποίησης για τη διάθεση βιοαποικοδομήσιμων οργανικών αστικών αποβλήτων στη Λετονία και έχουν επιτρέψει την υποστήριξη συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης στο Βέλγιο για φεστιβάλ και εμπορικές εκθέσεις.

Η χρηματοδότηση από το LIFE είναι επίσης διαθέσιμη σε ορισμένους από τους γείτονες της ΕΕ. Μεταξύ των εκτελούμενων έργων συμπεριλαμβάνεται η προστασία των δελφινιών της Μαύρης Θάλασσας στη Ρουμανία και η ανάπτυξη αειφόρου κυκλοφορίας στα Τίρανα, την πρωτεύουσα της Αλβανίας.

Φυσικά χρειάζεται να είμαστε σίγουροι ότι η περιβαλλοντική πολιτική βασίζεται σε αξιόπιστες και καλές επιστημονικές γνώσεις. Πολλές από τις απαραίτητες πληροφορίες προέρχονται από ερευνητικά προγράμματα που χρηματοδοτούνται από πολυετή προγράμματα-πλαίσια της ΕΕ για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη. Τα προγράμματα αυτά έχουν ήδη διευκολύνει εκατοντάδες διακρατικά έργα σε ευρύ φάσμα τομέων. Για παράδειγμα έχουν καλύψει θέματα όπως ο κίνδυνος καρκίνου του δέρματος και οι ζημιές της βιοποικιλότητας λόγω της υποβάθμισης της οζονόσφαιρας πάνω από την Αρκτική, ο ρόλος των πράσινων εκτάσεων όσον αφορά την εξασφάλιση υψηλής ποιότητας αστικού περιβάλλοντος, η ανάπτυξη λογισμικού που να επιτρέπει τον ταχύτερο προσδιορισμό μολυσμένων τοποθεσιών, η ανάπτυξη καλύτερων μεθόδων παρακολούθησης της ποιότητας του ύδατος και η επίτευξη φθηνότερης ηλιακής ενέργειας.

4.2.8 Αντί συμπεράσματος

Συμπερασματικά, βλέπει κανείς πως η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναλάβει, από την ίδρυσή της αλλά ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, πολλές και ποικίλες δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Οι δράσεις που προαναφέρθηκαν είναι λίγες, ενδεικτικές μόνο από το σύνολο των πρωτοβουλιών, κανονισμών και οδηγιών της Ένωσης προς το σκοπό αυτό. Το κατά πόσον οι θεσμοθετημένες αυτές πρωτοβουλίες της Ένωσης θα έχουν από αποτέλεσμα στο άμεσο μέλλον και αν αυτές επαρκούν θα το διαπιστώσουμε στα χρόνια που έρχονται. Το μόνο σίγουρο πάντως είναι πως τίποτα δε μπορεί να έχει αποτέλεσμα χωρίς τη δική μας συμβολή και συνειδητή δράση για την προστασία του περιβάλλοντος και του μέλλοντός μας στον πλανήτη.

4.3 ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

4.3.1 ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Οι θεμελιώδεις αρχές, από τις οποίες ο κοινοτικός νομοθέτης αντλεί τις κατευθυντήριες γραμμές για τον προσήκοντα χειρισμό του εννόμου αγαθού περιβάλλοντος ως ρυθμιστέου αντικειμένου του κοινοτικού δικαίου είναι: η αρχή της ενσωμάτωσης, η αρχή της προφύλαξης και της πρόληψης, η αρχή της επανόρθωσης των προσβολών του περιβάλλοντος κατά προτεραιότητα στην πηγή τους όπως και η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Αναλυτικά:

§ Η αρχή της ενσωμάτωσης

Ιστορική διαδρομή και περιεχόμενο

Σύμφωνα με την αρχή της ενσωμάτωσης, *η πολιτική της Κοινότητας, σε κάθε τομέα της αρμοδιότητάς της, πρέπει να διαμορφώνεται μετά από συνεκτίμηση των απαιτήσεων της προστασίας του περιβάλλοντος*. Η αρχή αυτή συνιστά, ίσως, το σημαντικότερο εργαλείο που προβλέπει το πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο για τη διασφάλιση του εννόμου αγαθού περιβάλλοντος.

Η αρχή αυτή διατυπώθηκε για πρώτη φορά στο πλαίσιο της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης (1986), στο άρθρο 130Π παρ. 2 τελ. εδάφιο. Την εποχή εκείνη, δεν γινόταν μνεία του περιβάλλοντος στο πρώτο μέρος της Συνθήκης, ωστόσο, με την εισαγωγή της αρχής της ενσωμάτωσης, αποδόθηκε στην προστασία του περιβάλλοντος μια ιδιαίτερη θέση στο κοινοτικό σύστημα. Προστέθηκε, δηλαδή, ως ασφαλιστική δικλείδα, λόγω του περιθωριακού χαρακτήρα και των αδυναμιών που εμφάνιζε η προστασία του περιβάλλοντος στην κοινοτική έννομη τάξη.

Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992), αναδιατυπώθηκε η αρχή της ενσωμάτωσης, διατηρούμενη στην τελευταία πρόταση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 130Ρ, μετατρέποντας μια απλή «ευχή» σε συγκεκριμένη υποχρέωση των κοινοτικών οργάνων: οι ανάγκες της προστασίας του περιβάλλοντος δεν αποτελούν πια απλώς συνιστώσα των άλλων πολιτικών της Κοινότητας, αλλά πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη διαμόρφωση των κοινοτικών πολιτικών.

Με την αναθεώρηση του Άμστερνταμ (1997), η υποχρέωση ενσωμάτωσης μεταφέρθηκε από το άρθρο 130Ρ ΣυνθΕΚ στο πρώτο μέρος της Συνθήκης και συγκεκριμένα στο άρθρο 6. Η ενσωμάτωση μετατρέπεται σε θεμελιώδη κοινοτική αρχή, γιατί αναγνωρίζεται η σπουδαιότητα του εννόμου αγαθού του περιβάλλοντος για την Κοινότητα. Η ενσωμάτωση επιβάλλεται «ιδίως προκειμένου να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη», πράγμα που σημαίνει ότι η αειφόρος ανάπτυξη επιβάλλει, πριν από κάθε κοινοτική δράση, να λαμβάνεται υπόψη η παράμετρος του περιβάλλοντος.

Η αρχή του άρθρου 6 ΣυνθΕΚ αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της περιβαλλοντικής προστασίας, ενώ η ίδια η εισαγωγή ειδικού άρθρου στο πρώτο μέρος της Συνθήκης συνιστά επιβεβαίωση της ιδιαιτερότητας του περιβάλλοντος ως εννόμου αγαθού. Περαιτέρω, η επιταγή αυτή κατοχυρώνει παράλληλα, στη βαθμίδα του πρωτογενούς κοινοτικού δικαίου, τη γενικότητα της περιβαλλοντικής προστασίας: κάθε ρυθμιστικό αντικείμενο έχει άμεση ή έμμεση σχέση με τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος.

Ακόμα και με την αναβάθμισή της, με την αναθεώρηση του Άμστερνταμ, η συζητούμενη αρχή δεν αποτελεί ούτε την αφετηρία ούτε το κεντρικό σημείο αναφοράς της ευρωπαϊκής πολιτικής, αλλά το όριο της. Η επιδίωξη της ανάπτυξης δεν μπορεί να ξεφύγει από μια σημαντική σταθερά, εκείνης της προάσπισης του περιβάλλοντος. Κατοχυρώνεται, επομένως, η αρνητική διάσταση της περιβαλλοντικής προστασίας, ως απαράβατου εμποδίου στην υποβάθμιση του

εννόμου αυτού αγαθού. Λειτουργεί, δηλαδή, ως εμπόδιο στην άσκηση δραστηριοτήτων με συνέπειες στο περιβάλλον.

Η αρχή της ενσωμάτωσης έχει δεσμευτικό χαρακτήρα και άμεσο αποτέλεσμα. Τα κοινοτικά όργανα, τα κράτη μέλη αλλά και κάθε υποκείμενο δικαίου μπορούν να προβάλουν την παράλειψη τήρησης της υποχρέωσης αυτής ως λόγο ακυρότητας μιας κοινοτικής πράξης η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο άσκησης μιας άλλης πολιτικής της κοινότητας, δεν λαμβάνει, όμως, υπόψη την παράμετρο της προστασίας του περιβάλλοντος. Η επίκληση, βεβαίως, της αρχής αυτής μόνο σε ακραίες περιπτώσεις θα καταλήγει στη δικαστική ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης, αφού τα αρμόδια κοινοτικά όργανα διαθέτουν σημαντικά περιθώρια δράσης.

Περαιτέρω, η αρχή της ενσωμάτωσης μπορεί να συνδεθεί με ειδικότερες υποχρεώσεις που βαρύνουν τα κοινοτικά όργανα, δεδομένου ότι διάφορες διατάξεις - όπως π.χ. αυτές των Κανονισμών- θεωρούνται ότι υλοποιούν στην πράξη την αρχή αυτή και της αποδίδουν συγκεκριμένο περιεχόμενο.

Τέλος, μέσα από την εφαρμογή της αρχής της ενσωμάτωσης, η προστασία του περιβάλλοντος μετατρέπεται σε θεμιτό περιορισμό της οικονομικής ελευθερίας, ακόμα κι αν τέτοιος περιορισμός δεν είχε προβλεφθεί ρητώς από τον κοινοτικό νομοθέτη.

§ Η αρχή της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης (άρθρο 174 παρ. 2 ΣυνθΕΚ, πρώην 130Ρ)

Περιεχόμενο

Η αρχή της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης στηρίζεται στην ιδέα ότι η εκ των προτέρων αποφυγή των προσβολών στο περιβάλλον και η αντίστοιχη αντιμετώπιση των κινδύνων πριν την επέλευσή τους είναι, συνήθως, η αποτελεσματικότερη μέθοδος περιβαλλοντικής προστασίας, άρα και προτιμότερη από την εκ των υστέρων επέμβαση για παύση και ανόρθωση των βλαβών.

Συχνά η αρχή της πρόληψης συγχέεται με την αρχή της προφύλαξης, παρόλο που, κατ' ακρίβεια, πρόκειται για δύο αρχές με διαφορετικό περιεχόμενο η καθεμία που, ωστόσο, σε μεγάλο βαθμό αλληλοσυμπληρώνονται.

Στην αλυσίδα της περιβαλλοντικής προστασίας η αρχή της προφύλαξης λειτουργεί σε προγενέστερο χρονικά στάδιο, όταν, δηλαδή, υπάρχει επιστημονική αβεβαιότητα ως προς την ύπαρξη και την έκταση του κινδύνου, ο οποίος πιθανολογείται ως αποτέλεσμα μιας νέας δραστηριότητας. Στην αρχή της προφύλαξης δεν υπάρχει η επιστημονική βεβαιότητα για τον κίνδυνο, υπάρχει, όμως, μια επιστημονική αφετηρία για να διαπιστωθεί ότι η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί εν δυνάμει να οδηγήσει σε κάποιες δυσμενείς επιπτώσεις για την υγεία ή/και το περιβάλλον. Σχετική με το ζήτημα της επιστημονικής αβεβαιότητας είναι η διάταξη του Πρωτοδικείου στην απόφαση T-13/99 (σκ.146), σύμφωνα με την οποία, *«η αρχή της προφυλάξεως μπορεί, επομένως, να εφαρμοστεί μόνον σε καταστάσεις κινδύνου, ιδίως για την υγεία του ανθρώπου, οι οποίες χωρίς να στηρίζονται σε απλές υποθέσεις που δεν έχουν ελεγχθεί επιστημονικά, δεν έχουν πλήρως αποδειχθεί»*.

Η αρχή της πρόληψης ενεργοποιείται, όταν είναι επιστημονικά βέβαιο ότι μια συγκεκριμένη δραστηριότητα έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην υγεία· ο κοινοτικός νομοθέτης ή ο δικαστής έρχεται εδώ να περιορίσει τις επιπτώσεις αυτές επιτρέποντας την άσκηση μιας συγκεκριμένης δραστηριότητας μέσα από έναν ελεγχόμενο τρόπο άσκησης της. Νομοθετικές προσπάθειες για την εξασφάλιση της πρόσβασης των ενδιαφερομένων πολιτών σε πληροφορίες που έχουν σχέση με το περιβάλλον βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση με την αρχή της πρόληψης: η γνώση του περιβαλλοντικού κινδύνου είναι το πρώτο βήμα για την προληπτική υπεράσπιση του εννόμου αυτού αγαθού. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο της Οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 27.6.1985 για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημόσιων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, με την οποία τάσσεται η υποχρέωση προηγούμενης εκπόνησης μελετών, το ενδιαφερόμενο κοινό δικαιούται να πληροφορηθεί για το σχεδιαζόμενο έργο και να εκφράσει τη γνώμη του.

Κατά συνέπεια, η σωρευτική χρησιμοποίηση των όρων της προφύλαξης και της πρόληψης δεν είναι τυχαία ούτε συνιστά ταυτολογία, αλλά εκφράζει τη σχέση αλληλοσυμπλήρωσης που χαρακτηρίζει αυτές τις δύο αρχές. Ενώ η πρόληψη ενέχει την ιδέα της εκ των προτέρων αρνητικής δράσης (π.χ. τη θέσπιση ορίων για τη ρύπανση ή καθεστώς προηγούμενης αδείας για την άσκηση ορισμένων δραστηριοτήτων), η ορθή προφύλαξη απαιτεί οργανωμένη επέμβαση στο πρόβλημα με θετικά, ως επί το πλείστον, μέτρα. Η πρόληψη εξαντλείται σε απαγορεύσεις, η

προφύλαξη προϋποθέτει όχι μόνο τη ρυθμιστική παρέμβαση αλλά και την εκπόνηση συγκεκριμένων έργων που μπορούν να αποτρέψουν οικολογικές καταστροφές.

Οι αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης καθιερώνονται στο άρθρο 174 παρ. 2 εδ. 1 ΣυνθΕΚ. Παράλληλα, θεωρείται πως οι αρχές αυτές προσλαμβάνουν οριζόντια εμβέλεια μέσω του άρθρου 6 ΣυνθΕΚ -το οποίο ορίζει ότι οι απαιτήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας πρέπει να ενταχθούν στον καθορισμό και την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών και δράσεων, προκειμένου να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη. Θα πρέπει, επίσης, να σημειωθεί ότι πολλές παράγωγες κοινοτικές ρυθμίσεις σχετικά με επικίνδυνες ουσίες για τον άνθρωπο και το περιβάλλον εκφράζουν την ανησυχία να προληφθούν οι κίνδυνοι (βλ. για παράδειγμα την Οδηγία 93/67 της Επιτροπής σχετικά με την εκτίμηση των κινδύνων για τον άνθρωπο και το περιβάλλον των επικίνδυνων ουσιών).

§ Η αρχή της επανόρθωσης των προσβολών του περιβάλλοντος κατά προτεραιότητα στην πηγή τους (άρθρο 174 παρ. 2, πρώην 130P)

Περιεχόμενο

Με την αρχή της επανόρθωσης των προσβολών του περιβάλλοντος κατά προτεραιότητα στην πηγή τους διατυπώνονται στην πραγματικότητα δύο θέσεις: από την μια μεριά, η ανάγκη για κατασταλτικά μέτρα ως προς την προστασία του περιβάλλοντος και από την άλλη μεριά, εκείνη η θέση, σύμφωνα με την οποία η κοινοτική προσπάθεια θα πρέπει να τείνει σε επανόρθωση κατά προτεραιότητα στην πηγή της προσβολής.

Η ανάγκη για κατασταλτικά μέτρα ως προς την προστασία του περιβάλλοντος εκφράζει μια θέση που απορρέει και από τις υπόλοιπες διατάξεις του πρωτογενούς κοινοτικού δικαίου με περιβαλλοντικό αντικείμενο. Αποτελεί τη θετική συνιστώσα της απαγόρευσης υποβάθμισης του περιβάλλοντος αλλά και την απαραίτητη προϋπόθεση για τη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του. Είναι, ωστόσο, αμφίβολο αν μπορεί να θεωρηθεί ως δεσμευτικός κανόνας δικαίου, δεδομένου ότι διατυπώνεται με αόριστο τρόπο.

Αντιθέτως, η θέση της επανόρθωσης κατά προτεραιότητα στην πηγή έχει συγκεκριμένο περιεχόμενο, διότι υποδεικνύει τον ενδεδειγμένο τρόπο επέμβασης. Αποκτά ιδιαίτερη σημασία σε περιπτώσεις διασυνοριακών ρυπάνσεων, μεταφοράς επικινδύνων υλικών ή διαχείρισης αποβλήτων, βρίσκεται δε σε άμεση σχέση με τις αρχές της αυτάρκειας και της γειτνίασης που κατοχυρώνονται με τη Σύμβαση της Βασιλείας της 22^{ης} Μαρτίου 1989 «περί του ελέγχου των διασυνοριακών μεταφορών επικινδύνων αποβλήτων και της διαθέσεώς τους».

§ Η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»

Ιστορική διαδρομή και περιεχόμενο

Η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» έχει ως περιεχόμενο την επίρριψη στο φορέα έργου ή δραστηριότητας από την οποία προκαλείται οικολογική ζημία του κόστους της αποκατάστασής της. Διατυπώθηκε για πρώτη φορά το 1972 σε μία σύσταση του ΟΟΣΑ με τη μορφή αμιγώς οικονομικού κανόνα και περιλαμβάνεται πλέον στην διακήρυξη του Ρίο. Στο κοινοτικό δίκαιο καθιερώθηκε πριν από την ένταξή της στη Συνθήκη. Εμφανίστηκε για πρώτη φορά στη Σύσταση 75/436 του Συμβουλίου με τον ακόλουθο ορισμό: «Φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που είναι υπεύθυνα για την πρόκληση μόλυνσης οφείλουν να αναλάβουν τα έξοδα των μέτρων εκείνων που είναι απαραίτητα για την εξάλειψη της μόλυνσης ή για τον περιορισμό της σε συμμόρφωση προς τις προδιαγραφές ή τις αντίστοιχες ρυθμίσεις οι οποίες καθιερώνουν ποιοτικούς στόχους ή ελλείπει αυτών, σε συμμόρφωση προς τις προδιαγραφές ή αντίστοιχα μέτρα που τίθενται από τις δημόσιες αρχές». Επίσης, η αρχή αυτή μνημονεύεται ρητά σε διάφορα κείμενα του παραγώγου κοινοτικού δικαίου, ωστόσο, ο νομοθέτης έχει αμελήσει να λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την εφαρμογή της στην πράξη.

Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» :

Με την επιβολή στον προκαλούντα την περιβαλλοντική ζημία του κόστους επανόρθωσής της οι επιχειρηματίες αναγκάζονται να μειώσουν τα επίπεδα ρύπανσης που οφείλονται στη δική τους δραστηριότητα ή να επιδεικνύουν περισσότερη

προσοχή, όταν προβαίνουν σε ενέργειες επικίνδυνες για το περιβάλλον, ενώ αποκτούν και το κίνητρο της ενίσχυσης της έρευνας προς αναζήτηση των λεγ. καθαρών τεχνολογιών. Ωστόσο, η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» παρουσιάζει και μειονεκτήματα, συγκεκριμένα: Εξαιτίας του γεγονότος ότι για την υλοποίησή της απαιτούνται στέρεες γνώσεις στον τομέα της οικονομίας, η εν λόγω αρχή δεν είναι εύχρηστη ως προς την άσκηση του δικαστικού ελέγχου. Επιπλέον, η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» στη διεθνή πρακτική καταλήγει, συνήθως, να επιβαρύνει τον παραγωγό, τη στιγμή που ο περιβαλλοντικός κίνδυνος μπορεί να προέρχεται κυρίως από καταναλωτές. Και μπορεί το οικονομικό βάρος του βιομηχανικού παραγωγού να μετατοπίζεται στους καταναλωτές κατά τον προσδιορισμό της τιμής του προϊόντος, όμως η λύση αυτή καταλήγει να ευνοεί τον καταναλωτή εκείνο που ρυπαίνει σε βάρος του καταναλωτή που δεν ρυπαίνει. Επίσης, η εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» δεν βοηθά σε περιπτώσεις «αλυσιδωτής» ή «σωρευτικής» μόλυνσης, όταν, δηλαδή, στην προσβολή του περιβάλλοντος συνετέλεσαν από κοινού ή διαδοχικά πολλά φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Εξάλλου, δεν είναι σαφές τι καλείται ο ρυπαίνων να πληρώσει. Μια περιβαλλοντική καταστροφή έχει πολλές και ποικίλες, παρούσες ή μέλλουσες, συντελεσθείσες ή πιθανολογούμενες αρνητικές προεκτάσεις, με αποτέλεσμα ο ρυπαίνων να κινδυνεύει να αναλάβει την επανόρθωση και ζημιών που δεν εντάσσονται στο πεδίο της ευθύνης του. Τέλος, η κυριότερη ένσταση έναντι της εν λόγω αρχής είναι ότι αυτή ενδέχεται να υπερτονίσει την οικονομική διάσταση της ρύπανσης σε βάρος της οικολογικής της διάστασης. Υπάρχει, δηλαδή, ο κίνδυνος το περιβάλλον να υποβιβαστεί από ιδανικό σε ανταλλάξιμο είδος, δεδομένου ότι για παράδειγμα στις Η.Π.Α. υπάρχει ήδη σύστημα, σύμφωνα με το οποίο ένας επιχειρηματίας μπορεί να «αγοράσει» το δικαίωμα ρύπανσης του περιβάλλοντος.

Εφαρμογές της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» :

Η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» βρίσκει εφαρμογή, *de lege lata* ή *de lege ferenda*, σε διάφορα πεδία της έννομης προστασίας του περιβάλλοντος, ειδικότερα:

Η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» αποτελεί τη δικαιολογητική βάση για την επιβολή ειδικών φορολογικών ή άλλων οικονομικών επιβαρύνσεων σχετικών με τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος. Βέβαια, η ιδέα των *eco-taxes*, παρόλο που έχει με επιτυχία εφαρμοστεί σε ορισμένα κράτη μέλη, δεν έχει συγκεντρώσει το απαραίτητο *consensus* προκειμένου να εφαρμοσθεί σε κοινοτικό επίπεδο. Επίσης, η αρχή «ο

ρυπαίνων πληρώνει» συνδέεται και με την ασφάλιση των επιχειρήσεων για το ενδεχόμενο πρόκλησης ζημίας στο περιβάλλον, δεδομένου ότι υπάρχουν κάποιες δραστηριότητες που από τη φύση τους είναι πιο επικίνδυνες από άλλες (π.χ. χημικές βιομηχανίες, πυρηνικοί αντιδραστήρες κ.α.). Ωστόσο, μεγάλη σημασία αποκτά η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» αναφορικά με την αστική ευθύνη. Οι ιδιαιτερότητες που χαρακτηρίζουν την επέλευση της ζημίας στο περιβάλλον, π.χ. ο σύνδεσμός της με πολλά πρόσωπα και πολλούς γεωγραφικούς τόπους ταυτόχρονα ή οι ιδιομορφίες της αποκατάστασής της, καθιστούν ιδιαίτερος δυσχερή την προσπάθεια για εγκαθίδρυση ενός λειτουργικού συστήματος υποκειμενικής αστικής ευθύνης. Η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» δικαιολογεί την αντικειμενική ευθύνη του προσώπου που προκάλεσε τη ρύπανση. Το γεγονός της ρύπανσης αρκεί από μόνο του για την αναγνώριση της ευθύνης, χωρίς να είναι απαραίτητη η εκτίμηση των υποκειμενικών στοιχείων της συμπεριφοράς του.

4.3.2 ΣΥΝΟΨΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ.

Νερό, τροφή, οξυγόνο, ενέργεια και τόσα άλλα... Ο άνθρωπος χρησιμοποιεί το περιβάλλον με πολλούς τρόπους, βασικής σημασίας για τη ζωή του. Οφείλει να διαφυλάσσει το περιβάλλον του και να το εκμεταλλεύεται με σύνεση: διακυβεύεται η υγεία του, ακόμη και η ίδια η επιβίωσή του.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1970, η Ευρώπη ανέλαβε σταθερή δέσμευση όσον αφορά το περιβάλλον: η προστασία της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα και των υδάτων, η διατήρηση των φυσικών πόρων και της βιοποικιλότητας, η διαχείριση των αποβλήτων και των δραστηριοτήτων που έχουν δυσμενείς επιπτώσεις συγκαταλέγονται μεταξύ των πεδίων της ευρωπαϊκής δράσης, τόσο σε επίπεδο κρατών μελών όσο και στον διεθνή χώρο. Στόχος της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής, που βασίζεται στο άρθρο 174 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, είναι η εξασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, ανεξαρτήτως του εάν πρόκειται για διορθωτικά μέτρα με σκοπό την αντιμετώπιση συγκεκριμένων περιβαλλοντικών προβλημάτων ή

για μέτρα που καλύπτουν περισσότερους τομείς ή ενσωματώνονται σε άλλους τομείς άσκησης πολιτικής.

4.3.2.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

(-Προγράμματα δράσης, - Αρχές, -Περιβαλλοντικά μέσα, - Εφαρμογή και έλεγχος)

Το έκτο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον, που θεσπίστηκε τον Ιούλιο του 2002, ορίζει τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) μέχρι το 2010. Δίνεται έμφαση σε τέσσερα πεδία δράσης προτεραιότητας: αλλαγή του κλίματος, φύση και βιοποικιλότητα, σχέση περιβάλλοντος και υγείας, διαχείριση των φυσικών πόρων και των αποβλήτων. Η περιβαλλοντική πολιτική της ΕΕ διέπεται από την αρχή της προφύλαξης και την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Παράλληλα, διαθέτει πολλά μέσα - θεσμικά, οικονομικά και διαχειριστικά - ώστε η εφαρμογή της να είναι αποτελεσματική. Η συμμετοχή των πολιτών αποτελεί, επίσης, βασικό στοιχείο της πολιτικής αυτής.

◆ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: Έκτο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον

Ακρογωνιαίος λίθος της δράσης της ΕΕ στον τομέα του περιβάλλοντος είναι το πρόγραμμα δράσης με τίτλο "Περιβάλλον 2010: Το μέλλον μας η επιλογή μας" που εστιάζεται στα ακόλουθα:

- ~ αλλαγή του κλίματος και υπερθέρμανση του πλανήτη
- ~ φυσικά ενδιαίτηματα και άγρια πανίδα και χλωρίδα
- ~ θέματα σχετικά με το περιβάλλον και την υγεία
- ~ φυσικοί πόροι και διαχείριση των αποβλήτων.

Τα διατομεακά ζητήματα αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο θεματικών στρατηγικών, οι οποίες αφορούν τη ρύπανση του αέρα, την πρόληψη αποβλήτων και την ανακύκλωσή τους, το θαλάσσιο περιβάλλον, το έδαφος, τα φυτοφάρμακα, τη χρήση των πόρων και το αστικό περιβάλλον.

Επιπλέον, στο πρόγραμμα δράσης τονίζεται η βαρύτητα που έχουν:

- ~ η ουσιαστική εφαρμογή των υφισταμένων περιβαλλοντικών νόμων
- ~ η συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ (π.χ. γεωργία, αναπτυξιακή βοήθεια, ενέργεια, αλιεία, βιομηχανία, εσωτερική αγορά, μεταφορές)

- ~ η ενεργός συμμετοχή των επιχειρήσεων και των καταναλωτών στην εξεύρεση λύσεων για τα οικολογικά προβλήματα
- ~ η παροχή στους πολίτες των απαραίτητων πληροφοριών ώστε να κάνουν φιλικές προς το περιβάλλον επιλογές
- ~ η αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη σημασία που έχει η ορθολογική χρησιμοποίηση των γαιών για την προστασία των φυσικών ενδιαιτημάτων και τοπίων και για την ελαχιστοποίηση της αστικής ρύπανσης.

Καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του παρόντος και των πέντε παλαιότερων προγραμμάτων δράσης, και μετά από 30 έτη εφαρμογής κανόνων, η ΕΕ έχει δημιουργήσει ένα ολοκληρωμένο σύστημα περιβαλλοντικής προστασίας. Τα καλυπτόμενα θέματα ποικίλλουν από το θόρυβο μέχρι τα απόβλητα, από τα χημικά προϊόντα έως τις εξατμίσεις αυτοκινήτων και από τα ύδατα κολύμβησης έως το δίκτυο ευρωπαϊκής κλίμακας για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών καταστροφών, όπως είναι οι πετρελαιοκηλίδες ή οι δασικές πυρκαγιές.

Ο προβληματισμός σχετικά με τις επιπτώσεις της ρύπανσης στην ανθρώπινη υγεία έχει συμπεριληφθεί στο σχέδιο δράσης για το περιβάλλον και την υγεία για την περίοδο 2004-2010. Η υγεία μας επιβαρύνεται ολοένα και περισσότερο από περιβαλλοντικούς παράγοντες. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα βελτιώνει τις γνώσεις όσον αφορά τη σχέση υγείας – περιβάλλοντος με στόχο την προστασία .

◆ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ: ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.

Με στόχο την υποστήριξη της αειφόρου ανάπτυξης για τη συμβολή στην ουσιαστική και μετρήσιμη βελτίωση στο περιβάλλον της Ευρώπης, ο Ευρωπαϊκός οργανισμός περιβάλλοντος έχει ως στόχο την παροχή αξιόπιστων και συγκρίσιμων πληροφοριών για το περιβάλλον στους υπεύθυνους για τη λήψη αποφάσεων και το κοινό, σε συνεργασία με το ευρωπαϊκό δίκτυο πληροφοριών και παρατηρήσεων σχετικά με το περιβάλλον.

◆ ΜΕΣΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒ/ΝΤΟΣ:

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ. Το κοινοτικό σύστημα απονομής οικολογικού σήματος αποβλέπει:

-στην προαγωγή των προϊόντων τα οποία έχουν περιορισμένες επιπτώσεις στο περιβάλλον αντί άλλων προϊόντων της αυτής κατηγορίας

-την παροχή στους καταναλωτές επακριβών και επιστημονικώς διασταυρωμένων πληροφοριών και συμβουλών σε ό,τι αφορά τα προϊόντα.

Εξαιρούνται του πεδίου εφαρμογής του κανονισμού:

-τα τρόφιμα

-τα ποτά

-τα φαρμακευτικά προϊόντα

-τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα που ορίζονται στην οδηγία 93/42/ΕΟΚ (Επίσημη Εφημερίδα L 169 της 12.07.1993)

-οι ουσίες ή τα παρασκευάσματα που χαρακτηρίζονται ως επικίνδυνα κατά την έννοια των οδηγιών 67/548/ΕΟΚ (Επίσημη Εφημερίδα L 196, 16.08.1967) και 1999/45/ΕΟΚ (Επίσημη Εφημερίδα L 200, 30.07.1998)

-τα προϊόντα που παρασκευάζονται με μεθόδους που ενδέχεται να βλάψουν σημαντικά τον άνθρωπο ή/και το περιβάλλον.

Το οικολογικό σήμα δύναται να αποδοθεί σε προϊόντα που διατίθενται εντός της Κοινότητας εφόσον ανταποκρίνονται σε ορισμένες απαιτήσεις σχετικά με το περιβάλλον καθώς και στα κριτήρια που έχουν θεσπιστεί για την απονομή του οικολογικού σήματος.

Οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις καθορίζονται βάσει του πίνακα αξιολόγησης του παραρτήματος Ι του κανονισμού και πρέπει να ανταποκρίνονται στις μεθοδολογικές απαιτήσεις που ορίζει το παράρτημα ΙΙ. Το σήμα δύναται να αποδοθεί σε κάθε προϊόν που συμβάλλει ουσιαστικά στη βελτίωση βασικών οικολογικών χαρακτηριστικών.

◆ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ (EMAS).

Στόχος του κοινοτικού συστήματος οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) είναι η βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των οργανισμών όλων των τομέων, μέσω:

- ~ της κατάρτισης και της εφαρμογής συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης από τους οργανισμούς, όπως περιγράφεται στο Παράρτημα Ι του κανονισμού
- ~ της αντικειμενικής και περιοδικής αξιολόγησης των συστημάτων αυτών

- ~ της επιμόρφωσης και της ενεργού συμμετοχής του προσωπικού των οργανισμών
- ~ της ενημέρωσης του κοινού και άλλων ενδιαφερομένων.

♦ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ:

LIFE

Το LIFE+ έχει ως στόχο τη συμβολή στην ανάπτυξη, την εφαρμογή και την αναπροσαρμογή της κοινοτικής πολιτικής και νομοθεσίας στον τομέα του περιβάλλοντος. Το συγκεκριμένο χρηματοδοτικό μέσο επιδιώκει επίσης να διευκολύνει την ενσωμάτωση του περιβάλλοντος σε άλλες πολιτικές καθώς και τη βιώσιμη ανάπτυξη της Κοινότητας. Το LIFE συγχρηματοδοτεί δράσεις υπέρ του περιβάλλοντος στην Κοινότητα και σε ορισμένες τρίτες χώρες (παράκτιες χώρες της Μεσογείου Θαλάσσης και της Βαλτικής Θαλάσσης, χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης υποψήφιες για προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση). Για τις τελευταίες, η συμμετοχή στο LIFE-Φύση και στο LIFE-Περιβάλλον είναι δυνατή υπό τον όρο ότι οι ενδιαφερόμενες χώρες θα συμμετάσχουν στη χρηματοδότηση. Το LIFE εκτελείται σταδιακά:

- ~ το πρώτο στάδιο καλύπτει την περίοδο από 23 Ιουλίου 1992 έως 31 Δεκεμβρίου 1995, με προϋπολογισμό 400 εκατ. ευρώ
- ~ το δεύτερο στάδιο άρχισε την 1η Ιανουαρίου 1996 και ολοκληρώθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 1999 (για το στάδιο αυτό διατέθηκαν περίπου 450 εκατ. ευρώ)
- ~ το τρίτο στάδιο άρχισε την 1η Ιανουαρίου 2000 και προβλεπόταν να λήξει στις 31 Δεκεμβρίου 2004 (ο αρχικός προϋπολογισμός ανερχόταν σε 640 εκατ. ευρώ). Λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής για την ενδιάμεση αξιολόγηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1655/2000 LIFE (βλ. «Συναφείς πράξεις»), ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1682/2004 παράτεινε το εν λόγω στάδιο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2006 (με αντίστοιχο προϋπολογισμό για την ως άνω επιπλέον περίοδο ύψους 317,2 εκατ. ευρώ).

Το LIFE αποτελείται από τρία θεματικά σκέλη: LIFE-Φύση, LIFE-Περιβάλλον και LIFE-Τρίτες χώρες. Όσον αφορά την κατανομή των χρηματοδοτικών πόρων προβλέπεται ότι 47% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος προορίζεται για το LIFE-Φύση και το LIFE-Περιβάλλον, αντιστοίχως, 6% του προϋπολογισμού διατίθεται για το LIFE-Τρίτες χώρες, 95% του προϋπολογισμού αφιερώνεται στα έργα και 5% για τα συνοδευτικά μέτρα.

♦ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η πρόσβαση στις πληροφορίες σε θέματα περιβάλλοντος που κατέχουν οι δημόσιες αρχές αποτελεί πρωταρχική προϋπόθεση για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή και τον έλεγχο του κοινοτικού περιβαλλοντικού δικαίου.

Η ύπαρξη διαφορών στις νομοθεσίες των κρατών μελών, σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες σε θέματα περιβάλλοντος που κατέχουν οι δημόσιες αρχές, δημιουργεί στους κόλπους της Κοινότητας ανισότητα πρόσβασης στις πληροφορίες, καθώς και στους όρους ανταγωνισμού.

Ως πληροφορία σχετική με το περιβάλλον θεωρείται: κάθε διαθέσιμη πληροφορία γραπτής, οπτικής και ακουστικής μορφής ή μηχανογραφικής μορφής, για την κατάσταση των υδάτων, της ατμόσφαιρας, του εδάφους, της πανίδας, της χλωρίδας, του εδάφους και των φυσικών τόπων, καθώς και για τις δράσεις ή τα μέτρα που τα επηρεάζουν ή μπορούν να τα επηρεάσουν, καθώς και για τις δράσεις ή τα μέτρα που αποσκοπούν στην προστασία τους (συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών μέτρων και των προγραμμάτων διαχείρισης του περιβάλλοντος).

Η παρούσα οδηγία έχει ως στόχο να διατίθενται και να κοινοποιούνται συστηματικά στο ευρύ κοινό οι πληροφορίες σε θέματα περιβάλλοντος. Οι εν λόγω πληροφορίες περιλαμβάνουν τουλάχιστον:

- τις διεθνείς συνθήκες, συμβάσεις και συμφωνίες, την κοινοτική, εθνική, περιφερειακή ή τοπική νομοθεσία σχετικά με το περιβάλλον
- τις πολιτικές, τα προγράμματα και τα σχέδια σχετικά με το περιβάλλον
- τις εκθέσεις για την κατάσταση του περιβάλλοντος (πρέπει να δημοσιεύονται τουλάχιστον ανά τετραετία)
- τα δεδομένα σχετικά με τις δραστηριότητες που έχουν επίπτωση στο περιβάλλον
- τις περιβαλλοντικές άδειες και συμφωνίες
- τις μελέτες επιπτώσεων στο περιβάλλον και τις αξιολογήσεις κινδύνων.

4.3.2.2 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

(-Στρατηγική της αειφόρου ανάπτυξης, - Ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής πολιτικής)

Σύμφωνα με τον κλασικό ορισμό, αειφόρος ανάπτυξη είναι η «ανάπτυξη που καλύπτει τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες», με άλλα λόγια η μέριμνα ώστε η σημερινή μεγέθυνση να μην υπονομεύει τις δυνατότητες μεγέθυνσης των μελλοντικών γενεών. Η αειφόρος ανάπτυξη έχει επομένως τρεις συνιστώσες - οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική - που απαιτούν ισόρροπη πολιτική συνεκτίμηση. Η στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη, που εγκρίθηκε το 2001 και αναθεωρήθηκε το 2005, συμπληρώνεται, μεταξύ άλλων, από την αρχή της ένταξης των περιβαλλοντικών προβληματισμών στις ευρωπαϊκές πολιτικές που έχουν αντίκτυπο στο περιβάλλον.

♦ Στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει διατυπώσει μια μακροπρόθεσμη στρατηγική για να συναρμολογήσει τις πολιτικές για οικονομικά, την κοινωνικά και περιβαλλοντικά βιώσιμη ανάπτυξη, ο στόχος της που είναι βιώσιμη βελτίωση της ευημερίας και του βιοτικού επιπέδου των τρεχουσών και μελλοντικών γενεών.

NOMΟΣ

Ανακοίνωση από την Επιτροπή της 15ης Μαΐου 2001 "μια βιώσιμη Ευρώπη για έναν καλύτερο κόσμο: Μια στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη" (πρόταση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμπουργκ) [COM (2001) 264 - μην δημοσιευμένος στην Επίσημη Εφημερίδα].

Ανακοίνωση από την Επιτροπή της 13ης Δεκεμβρίου 2005 στην αναθεώρηση της στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξης - μια πλατφόρμα για τη δράση (COM (2005) 658 - μην δημοσιευμένος στην Επίσημη Εφημερίδα).

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η στρατηγική αυτήν παρέχει ένα πολιτικό πλαίσιο για την βιώσιμη ανάπτυξη, δηλ. για να ικανοποιηθούν οι ανάγκες του παρόντος χωρίς να συμβιβάζεται η

δυνατότητα των μελλοντικών γενεών για να ικανοποιηθούν οι ανάγκες τους. Στηρίζεται σε τρεις πυλώνες - οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό - που πρέπει να ενισχύσουν ο ένας τον άλλον για να εξασφαλιστεί η βιώσιμη ανάπτυξη. Οι οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνέπειες όλων των πολιτικών πρέπει έτσι να εξεταστούν με έναν συντονισμένο τρόπο και να ληφθεί υπόψη τότε εκείνες οι πολιτικές σχεδιάζονται και υιοθετούνται.

Αυτή η στρατηγική, η οποία προσθέτει μια τρίτη περιβαλλοντική διάσταση, αποτελεί καταλύτη για τους φορείς χάραξης πολιτικής και την κοινή γνώμη, με στόχο την αλλαγή συμπεριφοράς ολόκληρης της κοινωνίας. Εφαρμόζονται διάφορα μέτρα για να επιτευχθούν οι μακροπρόθεσμοι στόχοι και η αποτελεσματική προετοιμασία και ο έλεγχος των πολιτικών.

Μέτρα για να επιτευχθούν οι μακροπρόθεσμοι στόχοι:

Η στρατηγική προσδιορίζει έξι μη αποδεκτές τάσεις στις οποίες πρέπει να ληφθούν τα μέτρα: κοινωνικός αποκλεισμός και μια γηράσκουσα κοινωνία (που καλύφθηκε ήδη από τη στρατηγική της Λισσαβόνας), αλλαγή κλίματος, υγεία, φυσικοί πόροι, μεταφορά. Αυτή η στρατηγική απαριθμεί μια σειρά από συγκεκριμένα μέτρα σε επίπεδο ΕΕ για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι. Αυτά τα μέτρα αναπτύχθηκαν στην αναθεώρηση της στρατηγικής του 2005.

Ο πρώτος μακροπρόθεσμος στόχος της στρατηγικής είναι να περιορίσει την αλλαγή του κλίματος, σύμφωνα με το πρωτόκολλο του Κιότο αλλά και να μειώσει τις εκπομπές των αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου κατά έναν μέσο όρο 1% ετησίως, έως το 2020. Η ΕΕ θα ασκήσει πίεση στις σημαντικότερες βιομηχανικές χώρες, να συμμορφωθούν σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την Συνθήκη του Κιότο και θα προσπαθήσει να συνάψει τις κατάλληλες διεθνείς συμφωνίες για την περίοδο μετα-Κιότο. Οι τομείς της ενέργειας και των μεταφορών θα αποτελέσουν το αντικείμενο ιδιαίτερων προσπαθειών.

Ο περιορισμός των δυσμενών αποτελεσμάτων της μεταφοράς και η γεφύρωση των διαφορών μεταξύ των κρατών - μελών είναι ένας άλλος μακροπρόθεσμος στόχος, για τον οποίο πρέπει να σπάσει η σύνδεση μεταξύ οικονομικής ανάπτυξης και αύξησης των μεταφορών και να γίνουν προσπάθειες για να αναπτυχθεί μία φιλική προς το περιβάλλον μεταφορά. Το μερίδιο που θα αντιπροσωπεύεται από τις οδικές

μεταφορές το 2010 δεν πρέπει να είναι υψηλότερο από ότι το 1998. Η στρατηγική προβλέπει, μεταξύ άλλων μέτρων, την προώθηση των εναλλακτικών λύσεων στις οδικές μεταφορές και τα λιγότερα ρυπογόνα οχήματα.

Η ορθή διαχείριση των φυσικών πόρων είναι επίσης ένας στόχος. Πρέπει να σπάσει η σύνδεση μεταξύ οικονομικής ανάπτυξης και χρήσης των πόρων και να σταματήσει η απώλεια της βιοποικιλότητας μέχρι το 2010. Η ΕΕ θα πρέπει να προωθήσει την βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση και να εξασφαλίσει αποτελεσματική προστασία της βιοποικιλότητας, ιδιαίτερα μέσω του Natura 2000.

Ο περιορισμός σημαντικών απειλών για τη δημόσια υγεία είναι άλλος ένας εκ των στόχων της στρατηγικής. Η ασφάλεια και η ποιότητα τροφίμων θα εξασφαλιστούν σε όλη την τροφική αλυσίδα. Οι απειλές για την υγεία και το περιβάλλον από τις χημικές ουσίες πρέπει να εξαλειφθούν μέχρι το 2020 και η έρευνα για τη σχέση μεταξύ υγείας και ρύπων να αναπτυχθεί. Τα ζητήματα σχετικά με τις επιδημίες πρέπει να αντιμετωπιστούν.

Η αναθεωρημένη στρατηγική τέλος, καλύπτει την πάλη ενάντια στην παγκόσμια ένδεια με την αύξηση του ποσού ενίσχυσης που παρέχεται στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, που βελτιώνει τη συνοχή και την ποιότητα των πολιτικών αναπτυξιακής ενίσχυσης οι οποίες προωθούν την καλύτερη διεθνή διακυβέρνηση.

♦ Εσωτερικές πολιτικές : Επιχειρήσεις

Βιομηχανία και περιβάλλον

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναπτύξει μια στρατηγική για τα περιβαλλοντικά ζητήματα στην επιχειρηματική πολιτική, καθώς επίσης και μέτρα που στοχεύουν στον περιορισμό των αρνητικών επιδράσεων των επιχειρήσεων στο περιβάλλον, μην παρακωλύοντας ταυτόχρονα την ανάπτυξή τους.

ΝΟΜΟΣ

Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 14ης και 15ης Μαΐου 2001 " μια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη στην επιχειρηματική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης" για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμπουργκ.

Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 6ης και 7ης Ιουνίου 2002 στην επιχειρηματική πολιτική και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι δραστηριότητες που πραγματοποιούνται από τις επιχειρήσεις μπορούν να ασκήσουν ιδιαίτερη πίεση στο περιβάλλον. Η ευρωπαϊκή νομοθεσία καθορίζει κανόνες που στοχεύουν στην παρεμπόδιση της ρύπανσης και την αποκατάσταση της ζημιάς που προκαλείται στο περιβάλλον, εξαιτίας των επιχειρήσεων.. Περιέχει επίσης μέτρα που στοχεύουν στην ανάπτυξη βιομηχανικών δραστηριοτήτων φιλικών προς το περιβάλλον.

Ο στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να διαχωρίσει την οικονομική ανάπτυξη των επιχειρήσεων από την περιβαλλοντική ζημία που οι δραστηριότητές τους προκαλούν, με την εξασφάλιση ενός υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος χωρίς συμβιβασμό της επιχειρησιακής ανταγωνιστικότητας.

Παρεμπόδιση της ρύπανσης και αποκατάσταση της ζημιάς στο περιβάλλον :

Το άρθρο 174 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Συνθήκη ΕΚ) καθορίζει τις βασικές αρχές της κοινοτικής δράσης για το περιβάλλον, ειδικότερα με την αρχή της πρόληψης και με την αρχή ο ρυπαίνων πληρώνει.. Αυτές οι γενικές αρχές εφαρμόζονται στις βιομηχανικές δραστηριότητες στην Ευρώπη.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 της Συνθήκης ΕΚ η προστασία του περιβάλλοντος, πρέπει να ενσωματωθεί στις κοινοτικές πολιτικές, με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης.

Με την υιοθέτηση της στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμπουργκ το 2001, η ΕΕ έκανε μία από τις προτεραιότητές της την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων και την ταυτόχρονη ένταξη του περιβάλλοντος στους γενικότερους οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους.

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία για το περιβάλλον, θέτει τα όρια για τις ποσότητες των ρυπογόνων ουσιών που απορρέουν από τη βιομηχανία.

Επίσης προκειμένου να αποτραπούν ή να ελαχιστοποιηθούν οι ρύποι και τα απόβλητα που απελευθερώνονται στον αέρα, το νερό και το έδαφος από τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις, η οδηγία IPPC θέτει τις ελάχιστες προδιαγραφές που απαιτούνται για την έκδοση αδειών βιομηχανικών αλλά και γεωργικών δραστηριοτήτων, ιδιαίτερα από την άποψη των ρύπων που απελευθερώνονται.

Επιπλέον, η οδηγία EIA απαιτεί την πραγματοποίηση μιας εκτίμησης για την περιβαλλοντική επίδραση ορισμένων δημοσίων και ιδιωτικών προγραμμάτων προτού εγκριθούν. Αυτό συμβαίνει ειδικότερα για τα προγράμματα που περιλαμβάνουν επικίνδυνες βιομηχανικές εγκαταστάσεις όπως εγκαταστάσεις καθαρισμού πετρελαίου ή οι χημικές εγκαταστάσεις.

Η περιβαλλοντική ευθύνη των επιχειρήσεων καλύπτεται συγκεκριμένα από την Οδηγία 2004/35/EK, με σκοπό την παρεμπόδιση και την αποκατάσταση της ζημιάς στο περιβάλλον. Αυτό το καθεστώς ευθύνης ισχύει για μερικές ρητά απαριθμημένες επαγγελματικές δραστηριότητες, καθώς επίσης και άλλες επαγγελματικές δραστηριότητες όταν ο χειριστής είναι ένοχος του λάθους ή της αμέλειας.

Επιχειρήσεις των οποίων οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν επικίνδυνες ουσίες, υπόκεινται επίσης σε ορισμένες συγκεκριμένες υποχρεώσεις προκειμένου να αποτραπούν τα ατυχήματα και να περιοριστούν οι συνέπειές τους.

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία καθορίζει επίσης λεπτομερείς κανόνες για την διαχείριση των αποβλήτων που παράγονται από τις επιχειρήσεις, για τα "παραδοσιακά" απόβλητα (ανακύκλωση, υλικά οδόστρωσης, αποτέφρωση, κ.λπ....) αλλά και για ορισμένους τύπους αποβλήτων (ραδιενεργές ουσίες και απόβλητα, πλαστικά, απόβλητα ως αποτέλεσμα ορισμένων βιομηχανικών δραστηριοτήτων).

Η διαχείριση των αποβλήτων θεωρείται όλο και περισσότερο σαν ένα στάδιο στον κύκλο ζωής των προϊόντων. Θεματικές στρατηγικές υιοθετούνται επάνω στην παρεμπόδιση και ανακύκλωση αποβλήτων και στην βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων, οι οποίες εστιάζονται κυρίως στους τρόπους για περισσότερη βιώσιμη διαχείριση των αποβλήτων, στην περιβαλλοντική επίδραση των αποβλήτων και στη χρήση των πόρων. Αυτή η σφαιρική προσέγγιση, βασισμένη στον κύκλο-ζωής, υποχρεώνει τις επιχειρήσεις να διαχειριστούν τους πόρους και τα προϊόντα τους με έναν πιο βιώσιμο τρόπο.

Προώθηση των φιλικών προς το περιβάλλον δραστηριοτήτων :

Το Συμβούλιο δήλωσε στα συμπεράσματά του τον Μάιο του 2001, ότι μια αποτελεσματική στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη στη βιομηχανική πολιτική δεν μπορεί να βασιστεί στη νομοθεσία μόνο, αλλά ότι ένα μεγάλο μέρος αυτής της εργασίας πρέπει να είναι αποτέλεσμα εθελοντικών ενεργειών. Επανέλαβε ότι η ενσωμάτωση της βιώσιμης ανάπτυξης είναι μια πρόκληση, αλλά συγχρόνως μια ευκαιρία να υποκινηθεί η καινοτομία και να δημιουργηθούν νέες οικονομικές προοπτικές και ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις.

Η ΕΕ έχει θεσπίσει οικονομικά όργανα που ευνοούν την ανάπτυξη των φιλικών προς το περιβάλλον δραστηριοτήτων. Στόχος είναι να προωθηθεί η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που ανταποκρίνονται στα περιβαλλοντικά πρότυπα. Αυτά τα όργανα περιλαμβάνουν κίνητρα και μέτρα που στοχεύουν στη διευκόλυνση των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων.

Μεταξύ αυτών των κινήτρων, η ΕΕ προσφέρει στις επιχειρήσεις πολυάριθμες δυνατότητες χρηματοδότησης υπό τη μορφή συγχρηματοδότησης, ή δάνεια μέσω των διάφορων οικονομικών οργάνων και προγραμμάτων, ή μέσω άλλων χρηματοδοτικών οργανισμών όπως η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ETE) η το Ευρωπαϊκό διαρθρωτικό ταμείο .

Υπάρχουν επίσης κίνητρα τα οποία στοχεύουν στη διαφάνεια και στην βελτίωση της επιχειρησιακής εικόνας. Τα κύρια παραδείγματα είναι η Οικολογική ετικέτα , το Κοινοτικό σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και περιβαλλοντικού ελέγχου (EMAS) και ορισμένα Ευρωπαϊκά βραβεία για τις περιβαλλοντικές επιδόσεις των επιχειρήσεων .

Η δράση της ΕΕ στοχεύει επίσης στην διευκόλυνση των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων στον έλεγχο ρύπανσης μέσω της ευρωπαϊκής οδηγίας IPPC, η οποία πραγματεύεται μεταξύ άλλων την πρόληψη, μία ολοκληρωμένη πολιτική για τα προϊόντα κ.α. Η ολοκληρωμένη πολιτική προϊόντων είναι η κύρια πολιτική για την προώθηση της βιώσιμης παραγωγής και κατανάλωσης. Η Επιτροπή και οι εθνικές και τοπικές δημόσιες αρχές πρέπει να ενεργήσουν ως καταλύτες με την ενθάρρυνση του διαλόγου και το συντονισμό της διάδοσης της γνώσης και των καλύτερων πρακτικών.

Η ΕΕ έχει αναπτύξει επίσης όργανα για να βελτιώσει τα ρυθμιστικά και διοικητικά πλαίσια στα οποία οι επιχειρήσεις αναπτύσσονται. Αυτοί περιλαμβάνουν

το πρόγραμμα δράσης υπέρ των "πράσινων - τεχνολογιών", το σύστημα EMAS και την προώθηση εθελοντικών συμφωνιών μεταξύ των επιχειρήσεων.

Οι εθελοντικές πρωτοβουλίες που λαμβάνονται από τις επιχειρήσεις ως τμήμα των εταιρικών κοινωνικών πρακτικών ευθύνης, διαδραματίζουν έναν σημαντικό ρόλο στην ενσωμάτωση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβληματισμών στις επιχειρησιακές στρατηγικές και τη δράσεις. Αυτές οι πρωτοβουλίες καταδεικνύουν τη δέσμευση του επιχειρησιακού τομέα για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα.

4.3.2.3 ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ

(-Πολιτικό πλαίσιο, - Πρωτόκολλο του Κιότο, -Μείωση εκπομπών αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου, - Ενέργεια, -Μεταφορές, - Επιχειρήσεις, -Γεωργία, -Καινοτομία)

Η αλλαγή του κλίματος αποτελεί για την ανθρωπότητα μια από τις σοβαρότερες προκλήσεις των επόμενων ετών. Η αύξηση της θερμοκρασίας, το λιώσιμο των πάγων, τα αυξανόμενα φαινόμενα ξηρασίας και πλημμυρών αποτελούν σαφείς ενδείξεις της αλλαγής του κλίματος. Οι κίνδυνοι για τον πλανήτη και τις μελλοντικές γενιές είναι τεράστιοι και χρειάζεται να λάβουμε αμέσως μέτρα για την αντιμετώπισή τους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση συμμετέχει εδώ και αρκετά χρόνια, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο, στη μάχη κατά της αλλαγής του κλίματος, η οποία αποτελεί πλέον μείζονα προτεραιότητα του στρατηγικού της προγραμματισμού και, κατά συνέπεια, της κλιματικής της πολιτικής. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εντάξει τον έλεγχο των αερίων του θερμοκηπίου σε όλους τους τομείς δράσης της επιδιώκοντας τους εξής στόχους: βελτίωση της αποδοτικότητας της κατανάλωσης ενέργειας, μείωση των παραγόμενων ρύπων, ανάπτυξη φιλικότερων προς το περιβάλλον και πιο ισορροπημένων συστημάτων μεταφορών, ενίσχυση της υπευθυνότητας των επιχειρήσεων κατά τρόπο ώστε να μη θίγεται η ανταγωνιστικότητά τους, υπαγωγή του χωροταξικού σχεδιασμού και της γεωργίας στις επιταγές της προστασίας του περιβάλλοντος και δημιουργία ενός πλαισίου ευνοϊκού για την έρευνα και την καινοτομία.

- Η κλιματική κοινοτική πολιτική
- Πιο καθαρή και αποδοτική ενέργεια
- Πιο καθαρές και ισορροπημένες μεταφορές
- Πιο υπεύθυνες και ανταγωνιστικές επιχειρήσεις
- Η γεωργία και η χωροταξία στην υπηρεσία του περιβάλλοντος
- Ένα κατάλληλο πλαίσιο για την καινοτομία

4.3.2.4 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

(-Ανακύκλωση και πρόληψη των αποβλήτων, - Ειδικά απόβλητα, -Επικίνδυνα απόβλητα, - Ραδιενεργά απόβλητα)

Στα κράτη μέλη παράγονται 2 δισ. τόνοι αποβλήτων ετησίως, ποσότητα που αφενός περιλαμβάνει και ιδιαίτερος επικίνδυνα απόβλητα, αφετέρου αυξάνεται συνεχώς. Η αποθήκευση των αποβλήτων δεν αποτελεί βιώσιμη λύση, η δε καταστροφή τους δεν συνιστά ικανοποιητική επιλογή, επειδή συνεπάγεται απορρίψεις και αφήνει πολύ πυκνά και ρυπογόνα κατάλοιπα. Η καλύτερη λύση εξακολουθεί να είναι η πρόληψη της δημιουργίας των αποβλήτων αυτών και η επανεισαγωγή τους στον κύκλο των προϊόντων μέσω της ανακύκλωσης των συστατικών τους στοιχείων, στις περιπτώσεις που υπάρχουν λύσεις οικολογικά και οικονομικά βιώσιμες.

4.3.2.5 ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ

(-Ποιότητα του αέρα, - Ατμοσφαιρικοί ρύποι, -Μεταφορές, -Βιομηχανίες)

Πέραν της αντιμετώπισης των εκπομπών αερίων του φαινομένου του θερμοκηπίου, που ευθύνονται για την αλλαγή του κλίματος, η περιβαλλοντική νομοθεσία έχει επίσης ως βασικό στόχο τη βελτίωση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα, του οποίου η ρύπανση ευθύνεται, μεταξύ άλλων, για βλάβες στην υγεία του ανθρώπου και δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον, όπως η οξίνιση και ο ευτροφισμός. Η ευρωπαϊκή πολιτική καλύπτει τα διάφορα είδη ρύπων και τις πηγές τους. Παράλληλα, το 2005 η Επιτροπή πρότεινε θεματική στρατηγική με σκοπό τη μείωση, έως το 2020, των θανάτων που συνδέονται με την ατμοσφαιρική ρύπανση, κατά 40% έναντι των επιπέδων του 2000.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης: οδηγία IPPC

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζει τις υποχρεώσεις που πρέπει να τηρούνται στο πλαίσιο βιομηχανικών και γεωργικών δραστηριοτήτων υψηλού δυναμικού ρύπανσης, θεσπίζει μια διαδικασία έκδοσης άδειας για τέτοιες δραστηριότητες και προσδιορίζει ελάχιστες απαιτήσεις τις οποίες πρέπει να καλύπτει κάθε άδεια, σε ό,τι αφορά κυρίως την απόρριψη ουσιών που ρυπαίνουν. Στόχος είναι η μη ρύπανση ή η ελαχιστοποίηση των ρύπων στον αέρα, στο νερό και στο έδαφος, καθώς και των αποβλήτων που προέρχονται από βιομηχανικές και γεωργικές εγκαταστάσεις με σκοπό να επιτευχθεί μια υψηλής στάθμης προστασία του περιβάλλοντος.

ΠΡΑΞΗ

Οδηγία 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου, της 24ης Σεπτεμβρίου 1996, σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης

ΣΥΝΟΨΗ

Η οδηγία (η λεγόμενη «οδηγία IPPC») θεσπίζει την έκδοση άδειας για βιομηχανικές και γεωργικές δραστηριότητες υψηλού δυναμικού ρύπανσης. Για την έκδοση μιας τέτοιας άδειας προϋποτίθεται η τήρηση ορισμένων περιβαλλοντικών απαιτήσεων, έτσι ώστε οι επιχειρήσεις να αναλαμβάνουν οι ίδιες την πρόληψη και τη μείωση της ρύπανσης που ενδεχομένως θα προξενήσουν.

Η ολοκληρωμένη πρόληψη και ο έλεγχος της ρύπανσης αφορούν βιομηχανικές και γεωργικές δραστηριότητες, νέες ή ήδη υπάρχουσες, υψηλού δυναμικού ρύπανσης, όπως αυτές ορίζονται στο παράρτημα I της οδηγίας (ενεργειακές βιομηχανίες, παραγωγή και μεταποίηση μετάλλων, εξορυκτική βιομηχανία, χημική βιομηχανία, διαχείριση των αποβλήτων).

Περιβαλλοντικοί όροι που πρέπει να τηρούνται:

Για να πάρει άδεια λειτουργίας, μια βιομηχανική ή γεωργική εγκατάσταση πρέπει να τηρεί ορισμένες θεμελιώδεις υποχρεώσεις αναφορικά κυρίως με:

- τη χρησιμοποίηση όλων των αναγκαίων μέτρων καταπολέμησης της ρύπανσης και κυρίως την προσφυγή στις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές (ώστε να προκύπτουν τα λιγότερα δυνατά απόβλητα, να χρησιμοποιούνται οι λιγότερο επικίνδυνες ουσίες, να είναι δυνατή η ανάκτηση και ανακύκλωση των εκπεμπόμενων ουσιών κ.λπ.).
- την πρόληψη κάθε ρύπανσης μεγάλων διαστάσεων.
- την πρόληψη, ανακύκλωση ή διάθεση των αποβλήτων, με τις λιγότερο ρυπαντικές συνέπειες.
- την αποτελεσματική χρησιμοποίηση της ενέργειας.
- την πρόληψη των ατυχημάτων και τον περιορισμό των συνεπειών τους.
- την αποκατάσταση της τοποθεσίας μετά την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων.

Επιπλέον, η απόφαση για έγκριση άδειας περιέχει αριθμό συγκεκριμένων απαιτήσεων, οι κυριότερες μεταξύ των οποίων είναι:

- οριακές τιμές εκπομπής ρύπων (εξαιρούνται τα αέρια που προξενούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου όταν εφαρμόζεται το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων - βλ. παρακάτω).
- ενδεχόμενα μέτρα για προστασία του εδάφους, του νερού και του αέρα.
- μέτρα διαχείρισης των αποβλήτων.
- μέτρα για εξαιρετικές περιστάσεις (διαρροές, δυσλειτουργίες, στιγμιαίες διακοπές ή οριστική παύση κ.λπ.).
- ελαχιστοποίηση της ρύπανσης σε μεγάλες αποστάσεις (διασυνοριακής ρύπανσης).
- επιτήρηση της απόρριψης αποβλήτων.
- τέλος, κάθε άλλη ενδεδειγμένη απαίτηση.

Προκειμένου για το συντονισμό μεταξύ της διαδικασίας αδειοδότησης που προβλέπει η οδηγία και του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής, άδεια που εγκρίνεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της οδηγίας δεν πρέπει να περιέχει οριακές τιμές εκπομπής αερίων που προξενούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου εάν τα

τελευταία αποτελούν αντικείμενο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής, και υπό τον όρο βέβαια ότι δεν υπάρχει πρόβλημα ρύπανσης σε τοπικό επίπεδο. Επιπλέον, οι αρμόδιες αρχές θα έχουν τη δυνατότητα να μην επιβάλουν μέτρα ενεργειακής αποτελεσματικότητας στις μονάδες καύσης.

4.3.2.6 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

(-Χρήση των υδάτων, - Θαλάσσια ρύπανση, -Εσωτερικά ύδατα, - Απόρριψη ουσιών)

Οι θάλασσες και οι ωκεανοί καλύπτουν το 70% της επιφάνειας της Γης και παράγουν περίπου τα τρία τέταρτα του οξυγόνου που εισπνέουμε. Ο άνθρωπος, όμως, μπορεί να χρησιμοποιήσει άμεσα μόνο το 1% του νερού, ενώ πολλές από τις δραστηριότητές του ασκούν σημαντική πίεση στον φυσικό αυτό πόρο. Το νερό που έχει ρυπανθεί, ανεξάρτητα από την πηγή της ρύπανσής του, επιστρέφει με κάποιον τρόπο στη φύση - κυρίως στη θάλασσα και στους υδροφόρους ορίζοντες - και, επομένως, μπορεί να προκαλέσει βλάβες στην υγεία του ανθρώπου και στο περιβάλλον. Μια από τις σημαντικότερες νομοθετικές ρυθμίσεις στον συγκεκριμένο τομέα είναι η οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα.

Ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης: οδηγία IPPC

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζει τις υποχρεώσεις που πρέπει να τηρούνται στο πλαίσιο βιομηχανικών και γεωργικών δραστηριοτήτων υψηλού δυναμικού ρύπανσης, θεσπίζει μια διαδικασία έκδοσης άδειας για τέτοιες δραστηριότητες και προσδιορίζει ελάχιστες απαιτήσεις τις οποίες πρέπει να καλύπτει κάθε άδεια, σε ό,τι αφορά κυρίως την απόρριψη ουσιών που ρυπαίνουν. Στόχος είναι η μη ρύπανση ή η ελαχιστοποίηση των ρύπων στον αέρα, στο νερό και στο έδαφος, καθώς και των αποβλήτων που προέρχονται από βιομηχανικές και γεωργικές εγκαταστάσεις με σκοπό να επιτευχθεί μια υψηλής στάθμης προστασία του περιβάλλοντος.

ΠΡΑΞΗ

Οδηγία 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου, της 24ης Σεπτεμβρίου 1996, σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης [Βλέπε πράξεις τροποποίησης]

ΣΥΝΟΨΗ

Η οδηγία (η λεγόμενη «οδηγία IPPC») θεσπίζει την έκδοση άδειας για βιομηχανικές και γεωργικές δραστηριότητες υψηλού δυναμικού ρύπανσης. Για την έκδοση μιας τέτοιας άδειας προϋποτίθεται η τήρηση ορισμένων περιβαλλοντικών απαιτήσεων, έτσι ώστε οι επιχειρήσεις να αναλαμβάνουν οι ίδιες την πρόληψη και τη μείωση της ρύπανσης που ενδεχομένως θα προξενήσουν.

Η ολοκληρωμένη πρόληψη και ο έλεγχος της ρύπανσης αφορούν βιομηχανικές και γεωργικές δραστηριότητες, νέες ή ήδη υπάρχουσες, υψηλού δυναμικού ρύπανσης, όπως αυτές ορίζονται στο παράρτημα I της οδηγίας (ενεργειακές βιομηχανίες, παραγωγή και μεταποίηση μετάλλων, εξορυκτική βιομηχανία, χημική βιομηχανία, διαχείριση των αποβλήτων).

Περιβαλλοντικοί όροι που πρέπει να τηρούνται:

Για να πάρει άδεια λειτουργίας, μια βιομηχανική ή γεωργική εγκατάσταση πρέπει να τηρεί ορισμένες θεμελιώδεις υποχρεώσεις αναφορικά κυρίως με:

- τη χρησιμοποίηση όλων των αναγκαίων μέτρων καταπολέμησης της ρύπανσης και κυρίως την προσφυγή στις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές (ώστε να προκύπτουν τα λιγότερα δυνατά απόβλητα, να χρησιμοποιούνται οι λιγότερο επικίνδυνες ουσίες, να είναι δυνατή η ανάκτηση και ανακύκλωση των εκπεμπόμενων ουσιών κ.λπ.).
- την πρόληψη κάθε ρύπανσης μεγάλων διαστάσεων.
- την πρόληψη, ανακύκλωση ή διάθεση των αποβλήτων, με τις λιγότερο ρυπαντικές συνέπειες.
- την αποτελεσματική χρησιμοποίηση της ενέργειας.
- την πρόληψη των ατυχημάτων και τον περιορισμό των συνεπειών τους.
- την αποκατάσταση της τοποθεσίας μετά την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων.

4.3.2.7 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ

(-Βιοποικιλότητα, - Πανίδα και χλωρίδα, - Δάση, - Γενετικά μεταλλαγμένοι οργανισμοί)

Η ένταση της αστικοποίησης και η αύξηση των υποδομών, η υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων, η κάθε είδους ρύπανση και η εισαγωγή ξενικών ειδών στα οικοσυστήματα βλάπτουν πολύ τη βιοποικιλότητα. Έτσι, στο σύνολο της ευρωπαϊκής ηπείρου, απειλούνται το 42% των θηλαστικών, το 15% των πτηνών και το 52% των ψαριών του γλυκού νερού. Παράλληλα, πάνω από 1.000 είδη φυτών απειλούνται με εξαφάνιση ή τελούν υπό εξαφάνιση.

Επιδιώκοντας να προστατεύσει τη βιοποικιλότητα και να αντιμετωπίσει την εξαφάνιση ζωικών και φυτικών ειδών, η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιούργησε, μεταξύ άλλων, ένα τεράστιο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών, το Natura 2000, και συμπεριέλαβε την προστασία της βιοποικιλότητας μεταξύ των βασικών στόχων του έκτου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον.

4.3.2.8 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ

(-Διαχείριση ορισμένων ειδικών εδαφών, - Απόρριψη ουσιών, -Επικίνδυνες δραστηριότητες)

Το έδαφος αποτελεί το κύριο υπόβαθρο των δραστηριοτήτων και των κατοικιών του ανθρώπου. Πρόκειται, όμως, για πεπερασμένο και ευάλωτο φυσικό πόρο: η διάβρωση, οι απώλειες οργανικής ύλης, οι κατολισθήσεις, η διαφόρων ειδών μόλυνση συγκαταλέγονται στα προβλήματα που προσπαθεί να αντιμετωπίσει η ευρωπαϊκή περιβαλλοντική πολιτική.

Θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους

Η Επιτροπή προτείνει κοινό πλαίσιο και στόχους για την πρόληψη της υποβάθμισης του εδάφους, τη διαφύλαξη των λειτουργιών του και την αποκατάσταση των ήδη υποβαθμισμένων εκτάσεων. Η ως άνω στρατηγική και η αντίστοιχη πρόταση προβλέπουν το χαρακτηρισμό των απειλούμενων περιοχών, καθώς και των τοποθεσιών που έχουν υποστεί ρύπανση παράλληλα με την αποκατάσταση των ήδη υποβαθμισμένων εδαφών.

ΠΡΟΤΑΣΗ

Ανακοίνωση της Επιτροπής της 22ας Σεπτεμβρίου 2006 με τίτλο: «Θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους» [COM(2006) 231 τελικό - Δεν έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα].

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Σεπτεμβρίου 2006 με την οποία καθορίζεται το πλαίσιο για την προστασία του εδάφους και τροποποιείται η οδηγία 2004/35/EK.

ΣΥΝΟΨΗ

Η θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) προτείνει μέτρα με στόχο την προστασία του εδάφους και τη διαφύλαξη της ικανότητάς του να επιτελεί τις οικολογικές, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές λειτουργίες του.

Η στρατηγική προβλέπει τη διαμόρφωση νομοθετικού πλαισίου για την προστασία και τη βιώσιμη αξιοποίηση του εδάφους, την ενσωμάτωση της προστασίας του εδάφους στις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές, την ενίσχυση του αντίστοιχου γνωστικού υπόβαθρου, καθώς και τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση του κοινού.

Η πρόταση οδηγίας αποτελεί μείζον στοιχείο της στρατηγικής και θα επιτρέψει στα κράτη μέλη να λάβουν τα δέοντα μέτρα ανάλογα με τις τοπικώς επικρατούσες συνθήκες. Προβλέπει μέτρα που αποσκοπούν στον εντοπισμό των προβλημάτων, στην πρόληψη της υποβάθμισης του εδάφους και στην αποκατάσταση των ήδη υποβαθμισμένων ή μολυσμένων εκτάσεων.

4.3.2.9 ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

(-REACH, - Ουσίες και επικίνδυνα παρασκευάσματα, - Φυτοφάρμακα, - Βιοκτόνα, - Λιπάσματα, - Έλεγχος των κινδύνων)

Η δράση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα των χημικών προϊόντων εντάσσεται σε μια συνεχή διαδικασία με μακρά ιστορία, αφού η πρώτη οδηγία για την ταξινόμηση, τη συσκευασία και την επισήμανση των επικίνδυνων ουσιών

χρονολογείται από το 1967. Οι νομοθετικές ρυθμίσεις REACH (καταχώριση, αξιολόγηση και αδειοδότηση των χημικών προϊόντων), που θεσπίστηκαν στα τέλη του 2006, ορίζουν ένα ενισχυμένο πλαίσιο με το οποίο επιδιώκεται να διασφαλιστούν η ελεύθερη κυκλοφορία των χημικών προϊόντων και η προστασία της υγείας του ανθρώπου και του περιβάλλοντος.

4.3.2.10 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΜΥΝΑ

(-Μηχανισμός και χρηματοδότηση της πολιτικής προστασίας, - Περιβαλλοντικά ατυχήματα)

Οι σύγχρονες κοινωνίες εκτίθενται ολοένα και περισσότερο σε κάθε είδους κινδύνους, φυσικούς και τεχνολογικούς, με σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Με στόχο τη συμβολή στην πρόληψη των κινδύνων αυτών και την ετοιμότητα για τη διαχείριση των συνακόλουθων καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, η Ευρωπαϊκή Ένωση θέσπισε, ειδικότερα, μηχανισμό συνεργασίας για τις επεμβάσεις παροχής βοήθειας, καθώς και προγράμματα χρηματοδότησης μέτρων πολιτικής προστασίας.

4.3.2.11 ΗΧΗΤΙΚΕΣ ΟΧΛΗΣΕΙΣ

(-Διαχείριση του θορύβου, - Ειδικές πηγές θορύβου)

Ο θόρυβος δεν επιδρά μόνο στην ποιότητα ζωής αλλά και στην υγεία των πολιτών, όταν η ηχοστάθμη υπερβαίνει κάποια όρια [από 60 Ldn dB(A) και άνω, κατά τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος]. Πέραν των διορθωτικών μέτρων που εφαρμόζονται σε ορισμένες πηγές θορύβου, η Ευρωπαϊκή Ένωση θέσπισε, το 2002, μια οδηγία που προβλέπει γενική προσέγγιση της διαχείρισης και της αξιολόγησης του θορύβου του περιβάλλοντος.

4.3.2.12 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΙΣ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ

(-Διεύρυνση, - Συνεργασία με τις τρίτες χώρες, -Διεθνείς συνθήκες)

Οι δυσμενείς επιπτώσεις στο έδαφος, στις θάλασσες, στους ποταμούς και στην ατμόσφαιρα δεν γνωρίζουν σύνορα και οι προκλήσεις της προστασίας του περιβάλλοντος υπερβαίνουν κατά πολύ τα εθνικά ή περιφερειακά μελήματα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της ασκούν ενεργό πολιτική για την προστασία του περιβάλλοντος στο πλαίσιο των διαφόρων διαδικασιών διεύρυνσης της ΕΕ, των

διεθνών σχέσεων τους με τρίτες χώρες ή περιφερειακούς οργανισμούς, καθώς και με τη διαπραγμάτευση της σύναψης διεθνών συμβάσεων και την προσχώρηση σε αυτές.

4.4 Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Α. Στα τριάντα και πλέον περίπου χρόνια άσκησης της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής, ο απολογισμός (και τα «αποτελέσματα χρήσης»), αν και είναι δύσκολο να αποτιμηθούν λόγω της συνθετότητας, πολυπλοκότητας και επιστημονικής αβεβαιότητας του προβλήματος, δεν φαίνεται αν είναι αισιόδοξα. Παρ' όλο το τεράστιο νομοθετικό οπλοστάσιο, η γενική κατάσταση δεν βελτιώνεται, αν δεν χειροτερεύει. Το περιβάλλον δεν φαίνεται να αντιμετωπίζεται ολιστικά και συστηματικά.

Τα κράτη μέλη όπου, όπως ήδη αναφέρθηκε, υλοποιείται η κοινοτική περιβαλλοντική πολιτική, σε μεγάλο βαθμό καθυστερούν, επειδή δυσκολεύονται ή, σπανιότερα, αρνούνται να μεταφέρουν και να εφαρμόσουν στην πράξη την περιβαλλοντική νομοθεσία. Ως αιτία αναφέρεται η τεχνική πολυπλοκότητα των περιβαλλοντικών οδηγιών, όπως επίσης οι (νέες) δομές και υποδομές τις οποίες απαιτούν κατά την (ουσιαστική και μετά την μεταφορά τους στο εσωτερικό δίκαιο) εφαρμογή τους: τα κράτη δηλαδή να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα (σχέδια, έλεγχοι, κυρώσεις κ.λ.π.) για την επίτευξη του στόχου των οδηγιών, με αποτέλεσμα οι προσφυγές από την Επιτροπή στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) για παραβίαση από τα κράτη της περιβαλλοντικής νομοθεσίας να αυξάνονται.

Από την άλλη η αδυναμία ουσιαστικής ενσωμάτωσης- εφαρμογής των περιβαλλοντικών οδηγιών δεν οφείλεται πάντα στα κράτη μέλη. Πράγματι, πολλές από αυτές τις οδηγίες δεν είναι σαφείς ως προς τους στόχους τους, αφού μέσα από πολλούς και ποικίλους συμβιβασμούς αντιτιθέμενων συμφερόντων («ρυθμιστικός ανταγωνισμός» όχι μόνο των κρατών αλλά και ιδιωτικών) ακολουθούν την υβριδική τακτική του «ναι μεν αλλά» (προστασία του περιβάλλοντος με προστασία της ενιαίας ανταγωνιστικής αγοράς) ή κυμαίνονται ανάμεσα στη ρύθμιση-προστασία και στην απορρύθμιση-ευέλικτη μη κανονιστική διαχείριση. Τέλος, πολλές φορές τα κράτη μέλη καλούνται να εφαρμόσουν ουσιαστικά μία οδηγία, με την (εσωτερική τους)

κοινωνία αντίθετη προς το ρυθμιστέο αντικείμενο. Το παράδειγμα της κοινοτικής ρύθμισης (που καταλήγει τελικά, όπως διαφαίνεται, σε αποδοχή) των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών, είναι χαρακτηριστικό.

B. Ειδικότερα για την Ελλάδα, ενώ το ποσοστό της (τυπικής) ενσωμάτωσης της κοινοτικής νομοθεσίας (οδηγιών) στο εσωτερικό δίκαιο είναι αρκετά υψηλό (97,47%) σε σχέση με άλλες χώρες (π.χ. Ισπανία, Ιταλία) και με τη δεκαετία του '90 (76% στην αρχή και 85 % στην συνέχεια), εν τούτοις είναι εμφανές το έλλειμμα σε ποσοστό 70% των εκκρεμών περιβαλλοντικών υποθέσεων, και η υστέρηση υλοποίησης της κοινοτικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας – σε επίπεδο δηλαδή λήψης των αναγκαίων μέτρων, εκπόνησης των προβλεπόμενων από τις κοινοτικές οδηγίες σχεδίων, ελέγχου εφαρμογής και παρακολούθησης αυτών (κακή εφαρμογή), όπως επίσης και σε επίπεδο κοινοποίησης των εθνικών μέτρων μεταφοράς μιας οδηγίας. Η κατάσταση αυτή αναφέρεται στους τομείς, οι οποίοι αφορούν κυρίως τη διαχείριση των στερεών, ιδίως, αποβλήτων, την προστασία της φύσης και των ειδών, και ιδίως την υλοποίηση του δικτύου Φύση 2000, την προστασία των υδάτων, την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων ιδιωτικών και δημόσιων έργων για το περιβάλλον και την προστασία από την ατμοσφαιρική ρύπανση. Παρ' όλο που το 2006 σημειώνεται βελτίωση στον αριθμό των ανοικτών υποθέσεων παραβάσεων της κοινοτικής νομοθεσίας περιβάλλοντος σε σχέση με το 2005, εν τούτοις οι παραβάσεις αυτές στους προαναφερθέντες τομείς εξακολουθούν να αναδεικνύουν τις ελλείψεις δομών και υποδομών για τις ανάγκες εφαρμογής των οδηγιών, τις γνωστές και επισημασμένες αδυναμίες της συγκεντρωτικής ελληνικής διοίκησης (και ιδίως το κατακερματισμό των αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων και υπηρεσιών, και την έλλειψη οργανωτικών πόρων, σε συνδυασμό με την έλλειψη εμπέδωσης του «περιβαλλοντικού κεκτημένου » από τη λεγόμενη κοινωνία των πολιτών και τις τοπικές κοινωνίες. Οι τελευταίοι είναι παντελώς απόντες από τη διαδικασία της κοινοτικής περιβαλλοντικής εφαρμογής και συμμόρφωσης. Τέλος, έχει επισημανθεί η μηδαμινή συμμετοχή της Βουλής στην άσκηση της περιβαλλοντικής συμμετοχής με επίκληση του κοινοτικού περιβαλλοντικού δικαίου. Πρόσφατα πάντως το Ελληνικό Κοινοβούλιο απέκτησε Επιτροπή Προστασίας Περιβάλλοντος με τριάντα βουλευτές. Αντικείμενο της επιτροπής είναι η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της περιβαλλοντικής κατάστασης στη χώρα και των συνεπειών των διαφόρων δράσεων

επ' αυτού. Η Επιτροπή έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα κατά τη χάραξη της εθνικής περιβαλλοντικής στρατηγικής.

Αν τα αποτελέσματα από την υλοποίηση και την εφαρμογή του κοινοτικού κανονιστικού περιβαλλοντικού κεκτημένου είναι πενιχρά έως απογοητευτικά, τα αποτελέσματα της κοινοτικής περιβαλλοντικής χρηματοδότησης φαίνονται πιο καθαρά, και υπ' αυτήν την έννοια μπορεί, ενδεχομένως, να γίνει λόγος για «εξευρωπαϊσμένο» περιβαλλοντικό «τυπικό εκσυγχρονισμό». Σ' αυτό συνέβαλαν οι (ελάχιστες) χρηματοδοτήσεις του Ταμείου Συνοχής και των διαρθρωτικών προγραμμάτων για το περιβάλλον μέσω του πρώτου (1989-1993, με 6,5% του συνόλου των δαπανών), δευτέρου (1994-1999, με 3,9 % του συνόλου των δαπανών) και τρίτου (2000-2006, με 1,89 % του συνόλου των δαπανών) κοινοτικού πλαισίου στήριξης (ΚΠΣ). Όμως, και τα τρία ΚΠΣ εγγράφονται στην ίδια αναπτυξιακή λογική, ήτοι της ενίσχυσης της συγκέντρωσης των οικονομικών δραστηριοτήτων στα κέντρα και ιδίως στην Αθήνα, και το σχεδιασμό της περιφερειακής ανάπτυξης με γνώμονα την εξυπηρέτηση των κέντρων αυτών. Επίσης, η εντύπωση είναι ότι δεν δημιουργείται τελικά μια ολοκληρωμένη περιβαλλοντική υποδομή (π.χ. για τον βιολογικό καθαρισμό, για την εποπτεία και φύλαξη των προστατευόμενων οικοτόπων ή την παρακολούθηση και καταγραφή της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, της ηχορύπανσης, της ποιότητας των υδάτων κ.λ.π.). Από την άλλη, θα ήταν παράλειψη να μην επισημανθεί ότι η υλοποίηση των χρηματοδοτούμενων έργων ανάδειξαν ως «κεκτημένη» και «εμπεδωμένη» πλέον την, έστω και δικαίως επικριθείσα ως τυπική, διαδικασία εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των έργων αυτών.

5. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ / ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

5.1 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Οι περιβαλλοντικές ζημιές του τελευταίου αιώνα ήταν καταστρεπτικές εξαιτίας των μεγάλων ρυθμών ανάπτυξης, κυρίως των βιομηχανικών χωρών. Για το σκοπό αυτό, από το 1991, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) θέσπισε την έννοια της αειφόρου ανάπτυξης, δηλαδή της ανάπτυξης αυτής που υλοποιείται σε τέτοιο βαθμό, ώστε να μην εμποδίζει την αντίστοιχη ανάπτυξη των μελλοντικών γενεών.

Έκτοτε οι κυβερνήσεις διεθνώς έχουν λάβει σοβαρά μέτρα για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης, καθώς και την καταπολέμηση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, όπως για παράδειγμα το Πρωτόκολλο του Κιότο για τη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου. Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), η οποία όπως έχει ήδη αναφερθεί πρωτοπορεί στα περιβαλλοντικά ζητήματα σε διεθνές επίπεδο, προωθεί τα ζητήματα της προστασίας του περιβάλλοντος σε δύο παράλληλα επίπεδα:

- Με την ανάπτυξη θεσμικού πλαισίου: υφίστανται επί του παρόντος περισσότερα από 500 νομοθετικά κείμενα (κανονισμοί, οδηγίες, αποφάσεις) που αφορούν το περιβάλλον
- Με την παροχή οικονομικών κινήτρων: περίπου 26% των κονδυλίων επιδότησης του Δ' ΚΠΣ (περίοδος 2007-2013) θα αφορά επενδύσεις στον τομέα του περιβάλλοντος (70-90 δισ. από το σύνολο των 307 δισ. ευρώ)._Επειδή το περιβάλλον δεν έχει σύνορα, επιπλέον 10 δισ. Ευρώ θα δοθούν για περιβαλλοντικές επενδύσεις στις γειτονικές χώρες της ΕΕ (δυτικά βαλκάνια, Τουρκία, μεσόγειος κλπ). Ωστόσο, τα πραγματικά ποσά που επενδύονται στην προστασία του περιβάλλοντος είναι στην πράξη πολύ μεγαλύτερα, διότι:
 - σημαντικά κεφάλαια δαπανώνται και μέσω άλλων συναφών Ευρωπαϊκών πολιτικών (π.χ βιολογική γεωργία, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας κλπ)
 - οι επιδοτήσεις αφορούν το 50 – 75 % του συνολικού ύψους των προϋπολογισμών των εκπονούμενων έργων, αφού το υπόλοιπο 25-50% αποτελεί ίδια συμμετοχή του Κράτους ή των ιδιωτών.

Με την παραπάνω διττή περιβαλλοντική πολιτική, τύπου "bonus-malus", η ΕΕ στοχεύει στη βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών, την καταπολέμηση των

παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων και την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης στα κράτη-μέλη.

Εκτός από την ευθύνη των κρατών, ευθύνη για την προστασία του περιβάλλοντος έχουν εξίσου και οι επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις επηρεάζουν και επηρεάζονται από την κατάσταση του περιβάλλοντος και για αυτό το σκοπό θα πρέπει να είναι και αυτές συμμετόχες στη λύση των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Η περιβαλλοντική ευθύνη υφίσταται σαν έννοια από την δεκαετία του '90 στο Ευρωπαϊκό περιβαλλοντικό δίκαιο και στηρίζεται στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Ωστόσο στην πράξη, εξαιτίας διαφόρων παραγόντων (π.χ αδυναμία εύρεσης και τεκμηρίωσης του μεγέθους της υποβάθμισης, χαμηλά πρόστιμα κλπ) ο ρυπαίνων δεν είχε σοβαρό κίνητρο να μην ρυπαίνει και προτιμούσε να διακινδυνεύει ή/και να πληρώσει. Το υφιστάμενο καθεστώς αλλάζει με τη νέα νομοθεσία για την περιβαλλοντική ευθύνη, η οποία τέθηκε σε ισχύ από 1/5/2007 και :

- Παρέχει έννομο συμφέρον σε οποιονδήποτε να καταγγέλλει την περιβαλλοντική ζημιά. Μέχρι πριν την νέα νομοθεσία δηλαδή, ένας ιδιώτης ή μία Μη Κυβερνητική Οργάνωση (ΜΚΟ) θα έπρεπε να αποδείξει ότι έχει υποστεί ζημιά από την περιβαλλοντική υποβάθμιση μιας επιχείρησης, γεγονός πολύ δύσκολο να αποδειχθεί πρακτικά. Πλέον το περιβάλλον είναι προστατευμένο αγαθό και καθένας μπορεί να εγείρει έννομο συμφέρον και να καταγγείλει την περιβαλλοντική ζημιά.
- Υποχρεώνει για την αποκατάσταση της ζημιάς. Μέχρι πριν την νέα νομοθεσία, σε περίπτωση που βρεθεί περιβαλλοντική ζημιά η ποινή ήταν κάποιο οικονομικό πρόστιμο. Πλέον ο ρυπαίνων υποχρεούται πέρα από το πρόστιμο να αποκαταστήσει τη ζημιά στο περιβάλλον, το οποίο επιφέρει τεράστια κόστη (π.χ κόστος απορρύπανσης εδάφους ή υπόγειων υδάτων). Για να δοθεί μια τάξη μεγέθους του ζητήματος αναφέρεται για παράδειγμα ότι σε περίπτωση ανακάλυψης ρύπανσης του εδάφους, ενδέχεται να επιρριφθεί πρόστιμο 300.000 ευρώ, ενώ η μελέτη αποκατάστασης θα ανέλθει σε 100.000 ευρώ και οι εργασίες αποκατάστασης θα ανέλθουν σε 2 εκατομμύρια ευρώ. Συνεπώς η αποκατάσταση αποτελεί τη μερίδα του λέοντος στο συνολικό κεφάλαιο του κόστους που συνδέεται με την περιβαλλοντική ευθύνη.
- Αποδίδει αντικειμενική και υποκειμενική ευθύνη στους ρυπαίνοντες. Οι δραστηριότητες οι οποίες ενέχουν υψηλή περιβαλλοντική επικινδυνότητα θα

πρέπει να λαμβάνουν προληπτικά μέτρα και να αποδεικνύουν, σε περίπτωση ανακάλυψης περιβαλλοντικής ζημιάς, ότι δεν ευθύνονται για αυτήν. Δηλαδή στο περιβάλλον ισχύει πλέον η αρχή «ένοχος, μέχρι αποδείξεως του εναντίου».

Ουσιαστικά η νομοθεσία αυτή θέτει το πλαίσιο εφαρμογής της περιβαλλοντικής ευθύνης στις επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις καλούνται και αυτές με τη σειρά τους να συμβάλλουν ενεργά στην προστασία του περιβάλλοντος, αφού η λειτουργία τους το επιβαρύνει σημαντικά, είτε με την κατανάλωση φυσικών πόρων ή με την παραγωγή αποβλήτων. Επιπλέον, συμβάλλουν στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος με τα προϊόντα τους, τα οποία χρησιμοποιούν οι τελικοί καταναλωτές. Άρα, για να είναι μία επιχείρηση περιβαλλοντικά υπεύθυνη θα πρέπει να διαχειρίζεται τόσο τις άμεσες όσο και τις έμμεσες επιπτώσεις της στο περιβάλλον.

5.2 ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ: ΜΙΑ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.

Η περιβαλλοντική προστασία είναι κατά κύριο λόγο νομικώς προστατευμένη. Οι επιχειρήσεις δηλαδή οφείλουν να προστατεύουν το περιβάλλον δια νόμου και δεν έγκειται στην καλή τους θέληση αν θα υιοθετήσουν σχετικά μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης περιβαλλοντικής ζημιάς. Αντιθέτως μέχρι σήμερα η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αποτελεί εθελοντική πρακτική των επιχειρήσεων, παρά τις πιέσεις και συγκρούσεις σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Άρα οι επιχειρήσεις δεν υποχρεούνται να είναι κοινωνικά υπεύθυνες πέρα και πάνω από το ελάχιστο όριο της τήρησης της νομοθεσίας και η ύπαρξη νομιμότητας δεν αποτελεί και απόδειξη κοινωνικής υπευθυνότητας.

Ο όρος Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αναφέρεται στις ενέργειες των επιχειρήσεων που αποσκοπούν στην συμβολή αντιμετώπισης περιβαλλοντικών και κοινωνικών ζητημάτων. Συγκεκριμένα οι επιχειρήσεις αποτελούν οντότητες οι οποίες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με το κοινωνικό σύνολο μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται, επηρεάζοντας και επηρεαζόμενες από τα δεδομένα της εποχής και του χώρου δράσης τους. Οφείλουν επομένως να αναγνωρίζουν την ευθύνη που τους αναλογεί, απέναντι στην κοινωνία και το περιβάλλον. Να σέβονται δηλαδή τις αρχές και τις αξίες που χαρακτηρίζουν τον πολιτισμό μας (τον σεβασμό προς τον άνθρωπο-

την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την παροχή ίσων ευκαιριών, τον σεβασμό στο περιβάλλον που κληρονομήσαμε και την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής).

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η οικιοθελή δέσμευση των επιχειρήσεων να εντάξουν στις επιχειρηματικές τους πρακτικές κοινωνικές και περιβαλλοντικές δράσεις, που είναι πέρα και πάνω από όσα επιβάλλονται από τη νομοθεσία και έχουν σχέση με όλους όσους επηρεάζονται από τις δραστηριότητές τους (εργαζόμενοι, μέτοχοι, συνεργάτες, προμηθευτές, επενδυτές, καταναλωτές, κοινότητες μέσα στις οποίες δραστηριοποιούνται κλπ). Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη δεν πρέπει να θεωρηθεί υποκατάστατο των κανονιστικών ρυθμίσεων ή της νομοθεσίας όσον αφορά τα κοινωνικά δικαιώματα ή τα περιβαλλοντικά πρότυπα, συμπεριλαμβάνοντας την ανάπτυξη νέας κατάλληλης νομοθεσίας. Αν και υπάρχει η αίσθηση ότι αυτό που λέμε κράτος πρόνοιας συνεχώς περιορίζεται, δεν μπορούμε σε καμιά περίπτωση να πούμε ότι η κοινωνική δράση των επιχειρήσεων το υποκαθιστά ή μπορεί να καλύψει τα κενά που υπάρχουν.

Σήμερα, ο θεσμός της Εταιρικής Ευθύνης, προσδιορίζεται και με πολιτικές και δράσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία στοχεύει να του δώσει μεγαλύτερη πολιτική προβολή, να επιβραβεύσει ευρωπαϊκές επιχειρήσεις για τις ενέργειές τους σε αυτόν τον τομέα και να ενθαρρύνει την ανάληψη μεγαλύτερων πρωτοβουλιών. Αναγνωρίζοντας ότι οι επιχειρήσεις έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι μπορεί να επιτύχει καλύτερα τους στόχους της σε συνεργασία με τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και έχει ήδη εξαγγείλει την υποστήριξή της στην δημιουργία ευρωπαϊκής συμμαχίας για την Εταιρική κοινωνική ευθύνη. Έτσι στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπάρχει ένα πλέγμα νόμων και κανόνων για την προστασία του περιβάλλοντος κατά την διαδικασία παραγωγής που προστατεύει και προάγει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Αυτό το πλαίσιο, αποτελεί μία βάση ώστε οι εταιρείες να ξεκινούν από εκεί και να προχωρούν ένα βήμα μπροστά υιοθετώντας έναν κώδικα δεοντολογίας που προάγει την ποιότητα ζωής την εκπαίδευση και την επιμόρφωση των εργαζομένων κλπ. Ο όρος έχει πολύ στενή σχέση με την ηθική επιχειρήσεων. Στα ελληνικά απαντάται επίσης ο όρος επιχειρηματική κοινωνική ευθύνη.

Στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, οι εταιρείες όπως προαναφέρθηκε, αποφασίζουν οικιοθελώς να συμβάλλουν στην επίτευξη μιας

καλύτερης κοινωνίας και ενός καθαρότερου περιβάλλοντος, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, που εγκρίθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ τον Ιούνιο του 2001 και η οποία αναφέρει ότι : η οικονομική ανάπτυξη, η κοινωνική συνοχή και η περιβαλλοντική προστασία συμβαδίζουν μακροπρόθεσμα.

Οι λόγοι για τη δημιουργία αυτού του θεσμού παρατίθενται στην Πράσινη Βίβλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την προώθηση ενός Ευρωπαϊκού πλαισίου για την Κοινωνική Εταιρική Ευθύνη και είναι : οι νέες ανησυχίες και προσδοκίες των πολιτών, των καταναλωτών, των δημοσίων αρχών και των επενδυτών στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της βιομηχανικής αλλαγής σε μεγάλη κλίμακα, τα κοινωνικά κριτήρια που επηρεάζουν όλο και περισσότερο τις επενδυτικές αποφάσεις των ατόμων και των φορέων, τόσο ως καταναλωτών όσο και ως επενδυτών, η αυξημένη ανησυχία για τις ζημιές που προκαλεί η οικονομική δραστηριότητα στο περιβάλλον, η διαφάνεια στις επιχειρηματικές δραστηριότητες που επήλθε με την επανάσταση στις επικοινωνίες και τις σύγχρονες τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών.

Μία εκ των εσωτερικών διαστάσεων της Κοινωνικής Εταιρικής Ευθύνης είναι η διαχείριση των φυσικών πόρων και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από αυτήν. Άλλη επίσης σημαντική διάσταση είναι η αλληλεπίδραση επιχειρήσεων και τοπικού φυσικού περιβάλλοντος. Το θέμα προσλαμβάνει παγκόσμιες διαστάσεις λόγω των διασυνοριακών συνεπειών πολλών περιβαλλοντικών προβλημάτων που συνδέονται με την λειτουργία των επιχειρήσεων. Οι επενδύσεις και οι δραστηριότητες των εταιρειών σε τρίτες χώρες μπορούν να έχουν άμεση επίδραση στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη σε αυτές τις χώρες. Το ζήτημα της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων με έμφαση στο περιβάλλον αποτελεί εδώ και καιρό αίτημα του οικολογικού κινήματος.

ΟΦΕΛΗ:

- Βελτίωση της εικόνας και της φήμης της επιχείρησης αλλά και θετική ανταπόκριση των καταναλωτών και του κοινωνικού περιβάλλοντος: οι συμμετέχοντες (καταναλωτές, ευρύ κοινό) είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένοι στα θέματα ΕΚΕ μετά από ορισμένα σκάνδαλα που αποκάλυψαν μη υπεύθυνες εταιρικές πρακτικές, όπως Exxon-Mobil (καταστροφή του περιβάλλοντος), Nike (καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων), Enron (διαφθορά και μη ορθή εταιρική διακυβέρνηση). Επίσης, όλο και περισσότεροι καταναλωτές αγοράζουν

με κριτήριο την κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων. Στροφή στις κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις κάνουν οι πολίτες, επιλέγοντας όλο και περισσότερα τα προϊόντα τους: δύο στους τρεις Ευρωπαίους δηλώνουν πως η δέσμευση μίας επιχείρησης απέναντι στη λεγόμενη εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι κριτήριο για την αγορά ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, ενώ ένας στους πέντε εμφανίζεται διατεθειμένος ακόμη και να πληρώσει για τέτοια προϊόντα.

- Οι εργαζόμενοι είναι ευχαριστημένοι. Όταν ένας άνθρωπος ξέρει ότι δουλεύει σε μια επιχείρηση που είναι κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνη και επιπλέον του εξασφαλίζει πρόσθετες παροχές, τότε γίνεται πιο παραγωγικός και θέλει να συνδράμει στη βελτίωση και την ανάπτυξή της. Βάσει μελέτης, το 78% των ερωτηθέντων ανέφεραν πως θα προτιμούσαν να εργάζονται για μια επιχείρηση η οποία έχει εξαιρετική φήμη αλλά τους πληρώνει μισθό που απλώς καλύπτει τις ανάγκες τους. Αντιθέτως, μόνο το 17% είπε ότι θα εργαζόταν για μια επιχείρηση που θα έδινε υψηλούς μισθούς αλλά θα είχε κακή φήμη.
- Μείωση του ρίσκου: με την εστίαση στην πρόληψη παρά στην αντιμετώπιση των θεμάτων ΕΚΕ, με την αποφυγή αντιδράσεων και την καλλιέργεια καλών σχέσεων με τους συμμετέχοντες (π.χ τοπική κοινωνία κλπ).
- Μείωση του λειτουργικού κόστους: με την εξοικονόμηση ενέργειας και φυσικών πόρων, τη μείωση της παραγωγής αποβλήτων στην πηγή κλπ.
- Προσέλκυση κεφαλαίων από Κοινωνικά Υπεύθυνους Επενδυτές: Οι επενδυτές αυτοί απαιτούν από τις επιχειρήσεις να δεσμεύονται στην προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης. Τονίζεται ότι στην Ευρώπη οι Κοινωνικά Υπεύθυνες Επενδύσεις ανήλθαν το 2006 σε ύψος 1 τρις. Ευρώ (αύξηση κατά 36% από το 2002) και αποτελούν το 10-15% όλων των Ευρωπαϊκών κεφαλαίων. Οι επιχειρήσεις που αποσκοπούν στην προσέλκυση κεφαλαίων από υπεύθυνους επενδυτές θα πρέπει να εφαρμόζουν υπεύθυνες πρακτικές και να δεσμεύονται στη συνεχή βελτίωση της αειφόρου επίδοσής τους. Η απόδοσή τους στην αειφόρο ανάπτυξη αξιολογείται από διεθνείς χρηματιστηριακούς δείκτες αειφορίας, όπως FTSE4GOOD, Dow Jones Sustainability Index, οι οποίοι αναλύουν την πορεία των επιχειρήσεων στην αειφορία.

Συνεπώς, οι σύγχρονες επιχειρήσεις, τόσο για τη μείωση του ρίσκου όσο και για την αξιοποίηση επιχειρηματικών ευκαιριών, απαιτείται να διαχειρίζονται τα θέματα της ΕΚΕ με στόχο την αειφόρο ανάπτυξή τους.

6. Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ.

Το περιβάλλον και η ανάπτυξη δεν είναι έννοιες ανταγωνιστικές. Αντίθετα, σωστά σχεδιασμένες περιβαλλοντικές πολιτικές δεν έχουν αρνητικές επιπτώσεις σε όρους ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης ενώ μπορούν να αποτελέσουν εφελκυστήρα για ανάπτυξη και καινοτομία και αυτό είναι ήδη φανερό σε τομείς της παραγωγής και των υπηρεσιών.

Τόσο η διεθνής όσο και η ελληνικά εμπειρία από τον κόσμο των επιχειρήσεων δείχνει ότι η σύνδεση της επιχειρηματικής δράσης με την προστασία του περιβάλλοντος επιφέρει:

- Οικονομικά οφέλη για τις επιχειρήσεις
- Νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες
- Αναπτυξιακά οφέλη για τον τόπο
- Ποιότητα ζωής για τις παρούσες και τις μελλοντικές γενιές.

Η επιχειρηματική ευκαιρία, βασίζεται στο γεγονός ότι ο επιχειρηματίας, μπορεί να «βλέπει» οικονομικό όφελος από την ικανοποίηση μιας ανάγκης-επιθυμίας της αγοράς, εκεί που οι περισσότεροι από εμάς αδυνατούμε να δούμε οτιδήποτε πέρα από προβλήματα και ελλείψεις. Οι επιχειρηματικές ευκαιρίες :

- Μπορεί να προέρχονται από παράγοντες που επιφέρουν αναταραχή-έλλειψη ισορροπίας στην αγορά
- Από παράγοντες που αυξάνουν τις πιθανότητες για παραγωγή
- Από δραστηριότητες άλλων επιχειρηματιών. Αρκετοί μάλιστα υποστηρίζουν ότι οι περασμένες παρελθοντικές επιχειρηματικές δραστηριότητες αποτελούν την πιο σημαντική πηγή μελλοντικών επιχειρηματικών ευκαιριών.

Ας σκεφτούμε τώρα τα εξής:

1. Οι πολίτες πιέζουν τις κυβερνήσεις για τη θέσπιση αυστηρότερων μέτρων περιβαλλοντικής προστασίας από τις επιχειρήσεις
2. Οι πολίτες αναζητούν προϊόντα που προέρχονται από φιλικές προς το περιβάλλον παραγωγικές διαδικασίες
3. Αρχίζει να γίνεται κατανοητός από το ευρύ κοινό ο όρος Αειφόρος Ανάπτυξη

Τα σύγχρονα περιβαλλοντικά προβλήματα, απαιτούν νέες δημιουργικές λύσεις και τη χρήση καινοτόμων τεχνολογιών. Ταυτόχρονα, δημιουργούνται επιχειρηματικές ευκαιρίες, για νέα προϊόντα και υπηρεσίες οι οποίες αντανακλούν ενδιαφέρον για το περιβάλλον (π.χ. ανακυκλώσιμες συσκευασίες, νέες πηγές ενέργειας, βιολογικά προϊόντα κτλ). Οι ευκαιρίες αυτές μπορούν να οδηγήσουν στην ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών δράσεων.

Η καθαρή παραγωγή έχει ένα διπλό όφελος: α) τη διατήρηση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων και β) αν πιστέψουμε τον Michael Porter, οικονομολόγο στο Πανεπιστήμιο του Harvard, την αύξηση της ανταγωνιστικότητας. Σύμφωνα με την «υπόθεση Porter», περιβάλλον και ανταγωνιστικότητα δεν είναι αντιθετικές έννοιες, αλλά συμπληρωματικές: η προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι βάρος, αλλά προϋπόθεση για υψηλή ανταγωνιστικότητα. Η αυστηρή περιβαλλοντική νομοθεσία αποτελεί έναυσμα για την ανάπτυξη και την εφαρμογή νέων καθαρότερων τεχνολογιών, οι οποίες έχουν επιχειρηματικό νόημα.

Οι οικολογικές καινοτομίες και οι « πράσινες » τεχνολογίες δεν είναι καλές μόνο για το περιβάλλον. Παράλληλα προσφέρουν ευκαιρίες οικονομικής ανάπτυξης – επειδή έχουν θετικό επιχειρηματικό νόημα και προσφέρουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις. Μπορούν επίσης να μειώσουν τις απαιτήσεις σε φυσικούς πόρους ανά μονάδα παραγόμενου προϊόντος, την απαιτούμενη ενέργεια ανά μονάδα προϊόντος, τις εκπομπές ανά μονάδα προϊόντος, βασικοί παράγοντες διασφάλισης περιορισμών εκπομπών και βιώσιμης ανάπτυξης.

Η παγκόσμια αγορά για περιβαλλοντικά αγαθά και υπηρεσίες υπολογιζόταν σε 500 δισ. Ευρώ το 2003. Είναι δηλαδή συγκρίσιμου μεγέθους προς την αεροναυτική και τα φαρμακευτικά προϊόντα. Δεδομένου μάλιστα ότι ο ρυθμός με τον οποίο αυξάνει ο συγκεκριμένος κλάδος είναι περίπου 5%, πρέπει να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη αγορά αυξάνει ταχύτερα από την οικονομία της ΕΕ. Παράλληλα επίσης δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας. Ιδιαίτερα η ΕΕ αξιοποιεί αποτελεσματικά τη συγκεκριμένη ευκαιρία. Η Ευρώπη διαθέτει πραγματικά το πλεονέκτημα του πρωτοστατήσαντος σε ότι αφορά την τεχνολογία της αιολικής ενέργειας. Το πρόγραμμα δράσης για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες έχει στόχο να εξασφαλίσει ανάλογο πλεονέκτημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση όταν θα αρχίσουν να χρησιμοποιούνται και άλλες περιβαλλοντικές τεχνολογίες. Το πρόγραμμα διευκολύνει τη χρηματοδότηση νέων τεχνολογιών και την επικύρωση των επιδόσεών

τους. Παράλληλα προάγει τις βέλτιστες πρακτικές και ενθαρρύνει τις κυβερνήσεις και τις τοπικές αρχές να προβαίνουν σε « πράσινες αγορές».

Τοιουτοτρόπως η προστασία του περιβάλλοντος και η καθαρή παραγωγή μπορεί να καταστεί ένα θετικό κίνητρο για την οικονομική και κοινωνική πρόοδο. Πρόκειται για τη στρατηγική που είναι επωφελής για όλους. Η ρύπανση είναι, ένδειξη οικονομικής αστοχίας. Οι προσπάθειες για λιγότερη ρύπανση και υψηλότερα κέρδη στοχεύουν συνεπώς προς την ίδια κατεύθυνση: την αποτελεσματικότερη χρήση των πρώτων υλών και τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού εξοπλισμού.

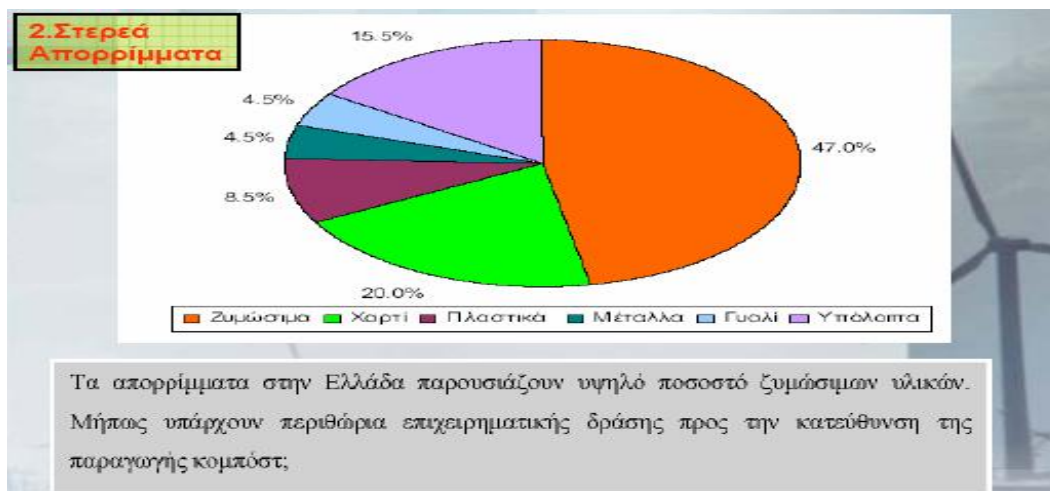
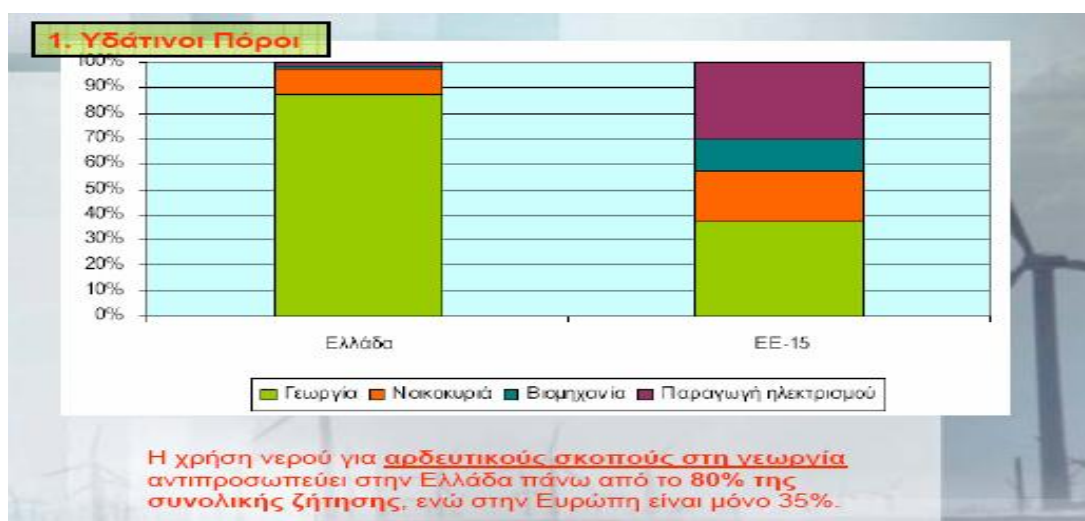
Η υπόθεση Porter έχει επαληθευτεί εμπειρικά σε διάφορες χώρες, ανάμεσα στις οποίες και στη Γερμανία, τη χώρα με την αυστηρότερη νομοθεσία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι γερμανικές επιχειρήσεις τηρούν τους στόχους της αυστηρής περιβαλλοντικής νομοθεσίας χωρίς αυτό να μειώνει την υψηλή τους ανταγωνιστικότητα. Πέρα από τα κίνητρα για τεχνολογικό εκσυγχρονισμό και καλύτερη εκμετάλλευση των πόρων, το κόστος για την προσαρμογή των επιχειρήσεων στις απαιτήσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας αποδείχθηκε αμελητέο συγκρινόμενο με το κόστος για την αντιμετώπιση του ανταγωνισμού. Μια επιχείρηση που ρυπαίνει ενδέχεται να είναι σήμερα κερδοφόρα. Θα είναι όμως και αύριο; Δύσκολο να το εγγυηθεί κανείς στο μεταβαλλόμενο θεσμικό και οικονομικό περιβάλλον. Λίγοι πλέον είναι αυτοί που θα υποστήριζαν ότι η πορεία της οικονομίας στη σημερινή της τροχιά είναι δυνατόν να συνεχισθεί επ' άπειρο. Και είναι σαφώς λιγότεροι απ' όσους ήταν την περασμένη δεκαετία. Γιατί δεν γίνονται τότε όλοι οι επιχειρηματίες πράσινοι; Το αργά μεταβαλλόμενο θεσμικό πλαίσιο, θα τους αναγκάσει κάποτε να γίνουν. Μακρο-μακροπρόθεσμα βέβαια, σύμφωνα με την πιο αισιόδοξη προοπτική.

Η μεταμόρφωση της από BP -British Petroleum σε BP -Beyond Petroleum είναι ένα παράδειγμα που δείχνει την τάση. Υποκρισία; Έστω πως είναι. Μοιάζει όμως με την μεταστροφή του Σαύλου σε Παύλο κατά την πορεία του προς τη Δαμασκό. Όπως ο Σάβλος μετονομάστηκε σε Παύλο για να υποδηλώσει ότι από διώκτης των Χριστιανών έγινε ο ίδιος Χριστιανός, έτσι και η BP άλλαξε επωνυμία σε της σε Beyond Petroleum για να δηλώσει ότι δεν είναι πια μια εταιρία πετρελαίου. Η BP ήταν μια εταιρεία πετρελαίου που μεταμορφώθηκε σε μια εταιρεία παραγωγής ενέργειας και μάλιστα από ανανεώσιμες πηγές. Αυτό που είχε τελειώσει για το Σάβλο ήταν ο αρχαίος κόσμος, αυτό που έχει τελειώσει για την BP είναι ο αιώνας του

πετρελαίου. Η μαργαρίτα στο σήμα είναι ένα το «εν τούτω νικά» της εταιρείας. Διφορούμενο, υποκριτικό, σαηγευτικό. Παρά τη μαργαρίτα στο σήμα και την αλλαγή της επωνυμίας, κύρια δραστηριότητα της Beyond Petroleum παραμένει, η διανομή και πώληση πετρελαίου.

Οι μεταμορφώσεις τύπου Σαύλου-Παύλου αυξάνονται στο χώρο της οικονομίας. Πράσινες (καθαρές, βιολογικές) επιχειρήσεις, γνήσιες ή μαϊμού ξεπετάγονται παντού σαν τα μανιτάρια.

Παρακάτω, θα παρουσιαστούν επιλεκτικά ορισμένα στοιχεία σχετικά με την περιβαλλοντική κατάσταση στη χώρα μας από τα οποία μπορούν να αναδυθούν επιχειρηματικές ευκαιρίες:

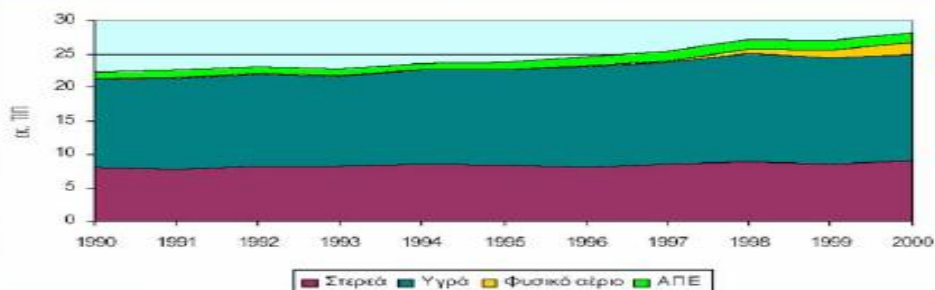
3. Αναδασώσεις περιοχών κατεστραμμένων από πυρκαγιές

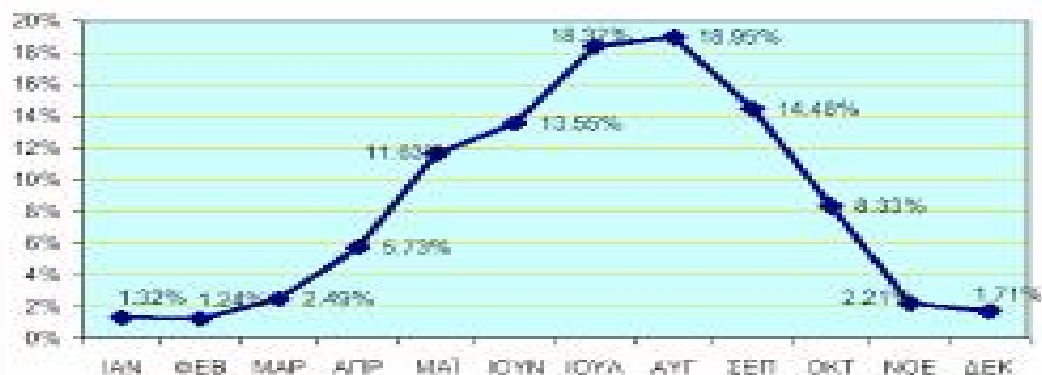
Μήπως υπάρχουν περιθώρια επιχειρηματικής δράσης προς την κατεύθυνση της δημιουργίας φυτωρίων με δασοπονικά είδη;

4. Ενεργειακή Ζήτηση

Η ενεργειακή ζήτηση στη χώρα μας **αυξάνεται με ένα μέσο ετήσιο ρυθμό 2%** κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 1990-2000. Η αύξηση αυτή αφορά κυρίως στα υγρά καύσιμα των οποίων η συμμετοχή παραμένει σταθερή γύρω στο 60%, μέχρι το 1998, όταν αρχίζει και γίνεται αισθητή η διείδυση του φυσικού αερίου

5. Τουρισμός

Μήπως υπάρχουν περιθώρια επιχειρηματικής δράσης προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού;

6.1 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ Η ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Έγινε αντιληπτό λοιπόν, ότι η επιχειρηματικότητα και το περιβάλλον μπορούν να συνυπάρχουν και ότι η Αειφόρος Ανάπτυξη μπορεί να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και να αποτελέσει πηγή νέων επιχειρηματικών ευκαιριών.

Μπορούμε να πούμε ότι η έννοια της περιβαλλοντικής ή πράσινης επιχειρηματικότητας, αναφέρεται στην μετατροπή ενός τομέα της οικονομίας προς μια Αειφόρο κατεύθυνση, με τη δημιουργία επιχειρήσεων στον τομέα αυτό, οι οποίες έχουν « πράσινο », οικολογικό σχεδιασμό και διαδικασίες.

Η περιβαλλοντική επιχειρηματικότητα, αναπτύχθηκε στην ουσία, ως μια νέα στρατηγική, μέσα από το οικολογικό-περιβαλλοντικό κίνημα. Τα τελευταία 25 χρόνια, «προσοχή για το περιβάλλον», σήμαινε την εφαρμογή νόμων και κανονισμών. Αυτοί οι νόμοι στο σύνολο τους σχεδόν, χρησιμοποιούσαν το φόβο της ποινής προκειμένου να επιτύχουν την περιβαλλοντική προστασία. Παρά το γεγονός ότι η προσέγγιση αυτή παρουσίασε ικανοποιητικά αποτελέσματα, κάποιοι πειραματίστηκαν αναλαμβάνοντας οικονομικές πρωτοβουλίες απευθυνόμενοι στις ανάγκες της αγοράς, με σκοπό να την ανακουφίσουν από τα περιβαλλοντικά προβλήματα. Έτσι η περιβαλλοντική επιχειρηματικότητα, είναι μια προσέγγιση βασιζόμενη στις ανάγκες της αγοράς κατά την οποία, αναγνωρίζονται επιχειρηματικές ευκαιρίες οι οποίες στοχεύουν στην είτε στη βελτίωση είτε στην προστασία του περιβάλλοντος.

Οι «πράσινες επιχειρήσεις», ή «περιβαλλοντικά υπεύθυνες επιχειρήσεις», δηλαδή οι επιχειρήσεις οι οποίες έχουν ένα «πράσινο», οικολογικό σχεδιασμό, ανήκουν σε δύο γενικές κατηγορίες:

- Η πρώτη περιλαμβάνει αυτές, οι οποίες δεν ξεκίνησαν ως πράσινες, αλλά στην πορεία της λειτουργίας τους διαπίστωσαν ότι αποκτούν σημαντικά πλεονεκτήματα, εφόσον κάνουν πιο οικονομική την λειτουργία τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, αποτελεί η αμερικάνικη εταιρεία 3M, η οποία εφάρμοσε στα τέλη της δεκαετίας του 1980, το πρόγραμμα “η πρόληψη της ρύπανσης πληρώνει” – Pollution Prevention Pays, εξοικονομώντας πάνω από 750 εκατομμύρια δολάρια ως αποτέλεσμα επανασχεδιασμού προϊόντων και ανακύκλωσης υλικών.

- Η δεύτερη κατηγορία, περιλαμβάνει τις επιχειρήσεις εκείνες, οι οποίες από την αρχή σχεδιάστηκαν και ξεκίνησαν έχοντας ένα οικολογικό προσανατολισμό και επιπλέον έχουν ως στόχο να μετατρέψουν κοινωνικά τον τομέα στον οποίο δραστηριοποιούνται, προς ένα μοντέλο αειφόρου ανάπτυξης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η γνωστή αλυσίδα καταστημάτων σκευασμάτων περιποίησης προσώπου και σώματος The Body Shop.

Οικονομικά οφέλη για τις επιχειρήσεις που εντάσσουν την προστασία του περιβάλλοντος στην αναπτυξιακή τους στρατηγική:

§ Μειώνοντας το κόστος παραγωγής.

Π.χ σε κάποια ξενοδοχεία έχουν τοποθετηθεί μαγνητικοί διακόπτες στα δωμάτια, για την αυτόματη απενεργοποίηση όλων των ηλεκτρικών συσκευών με την έξοδο του πελάτη από το δωμάτιο.

§ Από την προστιθέμενη αξία του προϊόντος.

Τα “ οικολογικά προϊόντα” επιτυγχάνουν κατά κανόνα υψηλότερη τιμή στην αγορά. Κυκλοφορούν πολλά τέτοια προϊόντα στα ράφια των Super Market ή σε εξειδικευμένα καταστήματα. Παράλληλα, φαίνεται να αυξάνει το ενδιαφέρον των Ελλήνων καταναλωτών για τα βιολογικά αγροτικά προϊόντα, για τρόφιμα απαλλαγμένα από συντηρητικά, για φυτικά καλλυντικά, οικολογικά απορρυπαντικά και βαφές, και άλλα πολλά.

§ Μεγιστοποιώντας την αξιοποίηση των πρώτων υλών.

Η συντήρηση π.χ κήπων σε ξενοδοχεία και άλλης μορφής παραγωγικές εγκαταστάσεις, απαιτεί τη δαπάνη σημαντικών ποσοτήτων νερού, ιδιαίτερα κατά την θερινή περίοδο. Αποτελεί, ήδη, κοινή πρακτική η χρήση του επεξεργασμένου νερού που εξέρχεται από τους βιολογικούς καθαρισμούς για το πότισμα παρτεριών στους κήπους. Σε σύγχρονα κτίρια, έχει εφαρμοσθεί και η λογική των τριών δικτύων. Εκτός δηλαδή από την ύδρευση και την αποχέτευση, προβλέπεται και ένα δίκτυο επαναχρησιμοποίησης νερού. Στα κτίρια αυτά, η αποχέτευση από σημεία με λιγότερο ρυπασμένο νερό (μπάνιο, νιπτήρες, ντους) οδηγείται σε δεξαμενή – φίλτρο για καθαρισμό με απλή διήθηση.

§ Ανακυκλώνοντας.

Τα Super Market δεν πετάνε πια τις άδειες χαρτόκουτες. Οι κούτες δεματοποιούνται και πωλούνται σε βιομηχανίες για την παραγωγή ανακυκλωμένου χαρτιού. Πέραν του

οικονομικού οφέλους των Super Market από την πώληση του χαρτονιού, η πρακτική αυτή είναι φιλική στο περιβάλλον. Η χρήση εκτυπωτών από ηλεκτρονικό υπολογιστή είναι πλέον διαδεδομένη σε όλες τις επιχειρήσεις. Το κόστος των αναλωσίμων (γραφίτης, μελάνια, μελανοταινίες κτλ) δεν είναι αμελητέο. Η ανακύκλωση των αναλωσίμων αυτών μπορεί να εξοικονομήσει μέχρι και 50% του κόστους αγοράς νέων προϊόντων.

§ Προβάλλοντας την Επιχείρηση (Έμμεσο οικονομικό όφελος).

Η τοποθέτηση π.χ των αυτόματων διακοπών στα ξενοδοχεία, η ανακύκλωση των χαρτονιών από τα Super Market κλπ, έχουν ένα επιπλέον, έμμεσο, οικονομικό όφελος για τις επιχειρήσεις αυτές. Αν τονιστεί προς τον πελάτη ότι μια σειρά ενεργειών της επιχείρησης έχει ως σκοπό και την προστασία του περιβάλλοντος, προβάλλεται ο φιλοπεριβαλλοντικός χαρακτήρας της επιχείρησης και ενδυναμώνεται η ανταγωνιστικότητά της.

Έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί αναφέρουν ότι, τους επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στον τομέα του περιβάλλοντος, μπορούμε να τους κατατάξουμε σε δύο γενικές κατηγορίες:

- ο η πρώτη περιλαμβάνει τους *περιβαλλοντικά ευσυνείδητους επιχειρηματίες* environment-conscious entrepreneurs
- ο και η δεύτερη περιλαμβάνει τους *πράσινους επιχειρηματίες*- green entrepreneurs.

Στην *πρώτη κατηγορία* ανήκουν εκείνοι οι επιχειρηματίες οι οποίοι, γνωρίζουν καλά τα περιβαλλοντικά ζητήματα, αλλά δεν δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά στην περιβαλλοντική αγορά. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν επιχειρηματίες οι οποίοι αναπτύσσουν κάποιο είδος καινοτομίας (σε προϊόν, υπηρεσία, ή διαδικασία), η οποία είτε χρησιμοποιεί περιορισμένους φυσικούς πόρους και έχει μικρό περιβαλλοντικό αντίκτυπο, ή λειτουργεί περισσότερο αποδοτικά σε σχέση με άλλες τεχνολογίες.

Στη *δεύτερη κατηγορία*, ανήκουν επιχειρηματίες οι οποίοι γνωρίζουν καλά τα περιβαλλοντικά ζητήματα και παράλληλα δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά στον τομέα του περιβάλλοντος. Οι επιχειρηματίες αυτοί, δημιουργούν επιχειρήσεις οι οποίες παρουσιάζουν σημαντικές προοπτικές κερδοφορίας. Οι επιχειρηματίες αυτοί δραστηριοποιούνται στη λεγόμενη περιβαλλοντική βιομηχανία, δηλαδή στην ανακύκλωση και διάθεση στερεών αποβλήτων, στην αποκατάσταση ρυπασμένων

περιοχών, στον έλεγχο της αέριας ρύπανσης, στην επεξεργασία υδάτων, σε κατασκευαστικές εταιρείες και εταιρείες συμβούλων κτλ.

Η Περιβαλλοντική Βιομηχανία

Η περιβαλλοντική βιομηχανία, περιλαμβάνει επιχειρήσεις οι οποίες γενικά μπορούν να υποδιαιρεθούν σε τρεις τομείς:

Προσφορά υπηρεσιών. Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει επιχειρήσεις, οι οποίες προσφέρουν υπηρεσίες

Κατασκευή εξοπλισμού και μηχανημάτων. Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει επιχειρήσεις οι οποίες κατασκευάζουν υλικά και εξοπλισμούς που χρησιμοποιούνται σε διαδικασίες περιβαλλοντικής προστασίας και ελέγχου

Παροχή εναλλακτικών περιβαλλοντικών πόρων. Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει επιχειρήσεις οι οποίες προσφέρουν εναλλακτικές πηγές ενέργειας (ηλιακή, αιολική κτλ), καθώς και ανακυκλωμένα προϊόντα

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΡΑΣΙΝΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ

ΑΙΟΛΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΙΚΑ

ΒΙΟΜΑΖΑ

ΒΙΟΚΑΥΣΙΜΑ

7. ΕΚΟ ΑΒΕΕ

7.1 Ιστορικό

Το 1982, μετά την απόφαση της EXXON να εγκαταλείψει τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες στην Ελλάδα, εκδηλώνεται ενδιαφέρον από την πλευρά του Ελληνικού Δημοσίου για την αγορά του πακέτου των μετοχών της Esso.

Στις 6 Μαρτίου 1984, η ΕΚΟ ΕΛΕΠΕΧ (εταιρεία Holding) αγοράζει σε χαμηλή τιμή για λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου τις μετοχές του Ομίλου Εταιρειών της ESSO Pappas και κατ' αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η ομαλή συνέχιση όλων των δραστηριοτήτων της επιχείρησης.

Η ESSO μετονομάζεται σε ΕΚΟ, υπάγεται στη ΔΕΠ και λειτουργεί πλέον ως επιχείρηση του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Ακολουθεί συνεχή ανοδική πορεία στην πετρελαϊκή και πετροχημική αγορά της χώρας.

Το 1995 επεκτείνει τις δραστηριότητες της και στο εξωτερικό με την ίδρυση θυγατρικής εταιρείας εμπορίας καυσίμων στη Γεωργία.

Από τα μέσα του 1996 αρχίζει η υλοποίηση της απόφασης για την Νέα Εταιρική Ταυτότητα της ΕΚΟ, η οποία σηματοδοτεί μια καινούργια αρχή στην ιστορία της Εταιρείας.

Τον Μάρτιο 1998 γίνεται η μεταβίβαση των μετοχών της Πετρολίνα Overseas στην ΕΚΟ ΑΒΕΕ και η ενσωμάτωση της ΠΕΤΡΟΛΙΝΑ και της ΕΚΟΛΙΝΑ στις θυγατρικές της εταιρείες.

Από τον Απρίλιο 1998 η ΔΕΠ μετονομάζεται σε Ελληνικά Πετρέλαια Α.Ε., απορροφά την ΕΚΟ-Ελληνικά Διυλιστήρια & Χημικά Μακεδονίας ΑΒΕΕ, τον βιομηχανικό κλάδο της ΕΚΟ ΑΒΕΕ, τα ΕΛΔΑ Α.Ε. και τη ΔΕΠ-ΕΚΥ. Ο εμπορικός κλάδος της ΕΚΟ ΑΒΕΕ καθώς και η εταιρεία ΕΛΔΑ –Ε, συγχωνεύονται με απορρόφηση τους από την εταιρεία ΕΚΟ – ΕΛΔΑ ΑΒΕΕ, θυγατρική της Ελληνικά Πετρέλαια Α.Ε. και αποτελούν πλέον μια ενιαία εμπορική εταιρεία. Η νέα εμπορική εταιρεία εδραιώνει έτσι την πρωταγωνιστική παρουσία της μεγαλύτερης ελληνικής επιχείρησης στην αγορά της εμπορίας πετρελαιοειδών

και ενισχύει σημαντικά το ρυθμιστικό ρόλο που θα συνεχίσει να ασκεί με την ενιαία μορφή της προς όφελος των καταναλωτών.

Η εξαγορά της Γ. Μαμιδάκης & ΣΙΑ ΑΕΕΠ από την ΕΚΟ – ΕΛΔΑ, που έγινε τον Νοέμβριο 1998, αποτελεί ενέργεια στρατηγικής σημασίας, αφού η απόκτηση έξι εγκαταστάσεων και των 470 περίπου πρατηρίων υγρών καυσίμων ενδυναμώνει σημαντικά την εταιρεία έναντι του ανταγωνισμού.

Το Νοέμβριο του 1999 με ισολογισμό μετασχηματισμού 31/12/1998 η ΕΚΟ ΕΛΔΑ συγχωνεύει δια απορροφήσεως την θυγατρική της εταιρεία ΠΕΤΡΟΛΙΝΑ. Τον Δεκέμβριο του 2000 με ισολογισμό μετασχηματισμού 30/6/2000 η ΕΚΟ ΕΛΔΑ συγχωνεύει δια απορροφήσεων τις θυγατρικές της εταιρείες ΕΚΟΛΙΝΑ ΑΕ εμφιαλώσεως υγραερίου και Γ. ΜΑΜΙΔΑΚΗΣ & ΣΙΑ ΑΕΕΠ και λειτουργεί πλέον όλες τις δραστηριότητές της που σχετίζονται με την εμφιάλωση και εμπορία υγραερίου και τη χονδρική εμπορία πετρελαιοειδών κάτω από ένα νομικό πρόσωπο.

Το 2002, η ΕΚΟ-ΕΛΔΑ ΑΒΕΕ επεκτείνει δυναμικά τις δραστηριότητες της στην ευρύτερη περιοχή της Ν.Α. Ευρώπης και ειδικότερα στα Βαλκάνια, με την ανάπτυξη δικτύων εμπορίας καυσίμων μέσω νεοϊδρυθεισών, σε ποσοστό 100%, θυγατρικών εταιρειών της στην Βουλγαρία και την Σερβία.

Στις 6/3/2003 ιδρύεται η θυγατρική εταιρεία ΕΚΟ Φυσικό Αέριο Α.Ε. με αρχικό Μετοχικό Κεφάλαιο 1.400.000€ το οποίο με μεταγενέστερες αυξήσεις έχει διαμορφωθεί στο ύψος των 2.597.000€ Την 1η Ιουνίου 2005, η εταιρεία τροποποιώντας το καταστατικό της, μετονομάζεται σε «ΕΚΟ Ανώνυμη Βιομηχανική & Εμπορική Εταιρεία Πετρελαιοειδών», με διακριτικό τίτλο «ΕΚΟ ΑΒΕΕ». Επίσης, τον Μάιο 2005 ιδρύεται σε ποσοστό 100% η θυγατρική εταιρεία ΕΚΟ ΚΑΛΥΨΩ, μονοπρόσωπη ΕΠΕ με κεφάλαιο 498.000€

Σήμερα, η ΕΚΟ ΑΒΕΕ αποτελεί μια σημαντικού μεγέθους δομή εμπορικών εταιρειών, με κυρίαρχη παρουσία στην Εμπορία Πετρελαιοειδών της χώρας μας και κατέχει πλήρες εμπορικό δίκτυο με:

- § Δώδεκα εγκαταστάσεις αποθήκευσης και διακίνησης υγρών καυσίμων σε Σκαρμαγκαά, Ελευσίνα, Ασπρόπυργο, Θεσσαλονίκη, Κω, Ρόδο, Κρήτη, Βόλο, Αμφιλοχία, Αλεξανδρούπολη.
- § Τέσσερα εμφιαλωτήρια Υγραερίων σε Ασπρόπυργο, Θεσσαλονίκη, Τρίπολη, Πρέβεζα.
- § Σύγχρονη Μονάδα Ανάμιξης και Συσκευασίας Λιπαντικών υψηλής τεχνολογίας.
- § Δίκτυο Πρατηρίων υγρών καυσίμων, με περισσότερα από 1350 πρατήρια σε όλη την Ελλάδα.
- § Κλάδο Βιομηχανικών Πωλήσεων και Πετρελαίου Θέρμανσης.
- § Κλάδο λιπαντικών για όλες τις χρήσεις.
- § Κλάδο Υγραερίων για Οικιακή και Βιομηχανική Χρήση.
- § Κλάδο Ναυτιλιακών Πωλήσεων, Λιπαντικών και Υγρών Καυσίμων.
- § Κλάδο Αεροπορικών Πωλήσεων, με σταθμούς σε 18 αεροδρόμια της χώρας.
- § Κλάδο Εξαγωγών Υγρών Καυσίμων.
- § Περιφερειακά Γραφεία σε: Πειραιά, Θεσσαλονίκη, Ρόδο, Ηράκλειο Κρήτης, Λάρισα και Πάτρα.

7.2 Πολιτική για την Ποιότητα – Ασφάλεια – Περιβάλλον.

Βασικός άξονας της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΚΟ ΑΒΕΕ, της εταιρικής διοίκησης που ασκεί, αλλά και της κοινωνικής της υπευθυνότητας είναι η προσήλωση στην ποιότητα των προϊόντων και των παρεχόμενων υπηρεσιών, στη μείωση των κινδύνων κατά την εργασία, στην πρόληψη των ατυχημάτων, στην προστασία της υγείας του προσωπικού, στην ασφαλή εργασία και στην προστασία του περιβάλλοντος.

Στα πλαίσια αυτά η ΕΚΟ ΑΒΕΕ θέσπισε και δεσμεύεται να ακολουθεί Πολιτική Ποιότητας, Ασφάλειας και Περιβάλλοντος. Βασικοί άξονες της Πολιτικής αυτής είναι η επιθυμία και η πρόθεση της Εταιρείας να συμβάλλει στην ικανοποίηση των πελατών, των συνεργατών και των εργαζομένων της, ο σεβασμός προς το καταναλωτικό κοινό και το κοινωνικό σύνολο γενικότερα και η καλλιέργεια πνεύματος και αμοιβαίας εμπιστοσύνης.

Πιο συγκεκριμένα η ΕΚΟ ΑΒΕΕ αναπτύσσοντας την επιχειρηματική της δραστηριότητα με γνώμονα τον σεβασμό στον άνθρωπο και το περιβάλλον δεσμεύεται:

1. Να συμμορφώνεται με την ισχύουσα Νομοθεσία.
2. Να μεριμνά για την παροχή προϊόντων και υπηρεσιών σύμφωνων ή / και καλύτερων από τις συμφωνημένες με τον πελάτη προδιαγραφές.
3. Να μεριμνά για τη λήψη μηνυμάτων από κάθε πλευρά (πελάτες, συνεργάτες, εργαζόμενους, κοινωνία) προκειμένου να προβαίνει σε συνεχείς βελτιώσεις των προϊόντων / υπηρεσιών της και των εν γένει δραστηριοτήτων της.
4. Να παρέχει πλήρη και ακριβή τεχνικά στοιχεία σχετικά με την ποιότητα, τις επιδόσεις, την ασφαλή χρήση των προϊόντων προς κάθε ενδιαφερόμενο.
5. Να παρέχει ένα κατάλληλο και ασφαλές περιβάλλον εργασίας.
6. Να μεριμνά για την εξοικονόμηση φυσικών πόρων και ενέργειας και για την πρόληψη της ρύπανσης κατά την εκτέλεση των δραστηριοτήτων της.
7. Να παρέχει κατάλληλη και επαρκή επιμόρφωση του προσωπικού της, με έμφαση σε θέματα Ποιότητας, Υγείας, Ασφάλειας, Περιβάλλοντος.
8. Να παρακολουθεί και να υιοθετεί, στο μέτρο του δυνατού, τις διεθνείς τεχνολογικές και επιστημονικές εξελίξεις, και να συμβαδίζει με τις τάσεις της κοινωνίας και της αγοράς.
9. Να εφαρμόζει Συστήματα Διαχείρισης με σκοπό την συστηματική παρακολούθηση, μέτρηση και συνεχή βελτίωση της λειτουργίας και των επιδόσεών της σε θέματα Ποιότητας, Υγείας, Ασφάλειας και Περιβάλλοντος.
10. Να ενθαρρύνει τους πελάτες και συνεργάτες της να υιοθετήσουν ανάλογη πολιτική και πρακτικές.
11. Να παρέχει όλους τους απαραίτητους πόρους, ανθρώπινους και υλικούς, για την επίτευξη των παραπάνω.
12. Να ανασκοπεί τακτικά και να αξιολογεί τα Συστήματα Διαχείρισης που εφαρμόζονται για την υλοποίηση των ως άνω δεσμεύσεων, με στόχο τη διαρκή βελτίωση της αποτελεσματικότητάς τους.

Απώτερος στόχος των παραπάνω δεσμεύσεων είναι:

- § Η ικανοποίηση των πελατών, των συνεργατών, των στελεχών της και γενικότερα της ευρύτερης κοινωνίας και η καλλιέργεια πνεύματος αμοιβαίας εμπιστοσύνης.
- § Η αποφυγή κάθε φύσεως ατυχημάτων που έχουν επιπτώσεις στην υγεία, την περιουσία και το περιβάλλον.
- § Η προστασία και προαγωγή του φυσικού περιβάλλοντος.

Ευθύνη για την υλοποίηση των παραπάνω δεσμεύσεων και την επίτευξη των στόχων φέρει η Διοίκηση της Εταιρίας αλλά και όλοι οι εργαζόμενοι, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους και της τεχνογνωσίας που διαθέτουν.

Η Διοίκηση της εταιρίας δεσμεύεται να ανασκοπεί και να προσαρμόζει την παρούσα Πολιτική της, σύμφωνα με τις εκάστοτε υφιστάμενες επιχειρηματικές συνθήκες και αναγκαιότητες.

7.2.1 Πιστοποιήσεις.

Αποβλέποντας στην παροχή των καλύτερων δυνατών εγγυήσεων για την βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων προϊόντων και υπηρεσιών και επιθυμώντας να αναβαθμίσει το επίπεδο του ανταγωνισμού στον χώρο των πετρελαιοειδών, το έτος 1993 η ΕΚΟ ΑΒΕΕ απεφάσισε την εφαρμογή Διαδικασιών Διασφάλισης Ποιότητας, σύμφωνα με το πρότυπο ΕΛΟΤ EN ISO 9002 : 1994.

Στα πλαίσια της εφαρμογής των δεσμεύσεων που έχουν διατυπωθεί στην Πολιτική Ποιότητας, Υγείας, Ασφάλειας, Περιβάλλοντος η εταιρεία εφαρμόζει Συστήματα Διαχείρισης Υγείας, Ασφάλειας και Περιβάλλοντος.

Η πρώτη εφαρμογή Συστήματος Διαχείρισης ήταν αυτή της Ποιότητας στη Μονάδα Λιπαντικών του Σκαραμαγκά, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του προτύπου ΕΛΟΤ EN ISO 9002 : 1994. Η επιλογή μιας και μόνο δραστηριότητας είχε ως στόχο την απλοποίηση του έργου και την βαθμιαία προσαρμογή του οργανισμού στην πειθαρχία και τις πρακτικές που επιβάλει το πρότυπο. Η πιστοποίηση πραγματοποιήθηκε από τον ΕΛΟΤ το Νοέμβριο 1997.

Από τις αρχές του 1998, η ΕΚΟ ξεκίνησε σταδιακά την εφαρμογή των Διαδικασιών Διασφάλισης Ποιότητας, σύμφωνα με το πρότυπο ΕΛΟΤ EN ISO

9002 για την Εμπορία Αεροπορικών Καυσίμων στα αεροδρόμια Ηρακλείου Κρήτης, Θεσσαλονίκης, Καβάλας, Κέρκυρας, Κω, Μυτιλήνης, Ρόδου, Σαντορίνης, Χανίων, Χίου, Καλαμάτας, Σκιάθου, Ζακύνθου, Κεφαλονιάς, Σάμου, Καρπάθου, Λήμνου και Μυκόνου. Η πιστοποίηση του Συστήματος πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 2001.

Παράλληλα, η ΕΚΟ ΑΒΕΕ άρχισε την εφαρμογή Διαδικασίας Σχεδιασμού στην Παραγωγή και Εμπορία Λιπαντικών, η οποία επέκτεινε το πιστοποιητικό της από ΕΛΟΤ EN ISO 9002 σε ΕΛΟΤ EN ISO 9001, τον Ιανουάριο του 2002.

Η Δ/ση Διαχείρισης Ποιότητας και Ασφάλειας διαχειρίστηκε τα θέματα ΥΑΠ της εταιρείας με την ίδια λογική που αναπτύχθηκε και το σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας στην Παραγωγή – Διακίνηση Λιπαντικών και συγκεκριμένα:

- Εφάρμοσε Πρόγραμμα Επιθεωρήσεων
- Ξεκίνησε την καταγραφή οδηγιών, διαδικασιών και την συμπλήρωση εντύπων για τις λειτουργίες / εργασίες των εγκαταστάσεων.
- Συνέταξε / Αναθεώρησε ΣΕΑ κλπ.

Οι ενέργειες αυτές αποτέλεσαν το έναυσμα για την λήψη της απόφασης πιστοποιήσεων σε θέματα ΥΑΠ.

Στους τομείς της Υγείας, της Ασφαλείας και του Περιβάλλοντος από το 1995 ενεργοποιήθηκε η Επιτροπή Ασφαλείας, στην οποία συμμετείχαν οι Τεχνικοί Ασφαλείας της εταιρείας, ο Ιατρός Εργασίας και εκπρόσωποι της Δ/σης Διαχείρισης Ποιότητας και Ασφάλειας, με αποστολή την προαγωγή της Ασφάλειας, της Υγείας και της Προστασίας του Περιβάλλοντος σε ολόκληρη την εταιρεία.

Η Δ/ση Διαχείρισης Ποιότητας και Ασφάλειας, με στόχο την πιστοποίηση της διαχείρισης της Ασφάλειας της Υγείας και του Περιβάλλοντος της εταιρείας σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα : 1) άρχισε την κωδικοποίηση, την εγκατάσταση και την επίβλεψη της εφαρμογής των υπαρχουσών και νέων διαδικασιών ΥΑΠ, και 2) εγκαινίασε την εφαρμογή προγραμμάτων επιθεωρήσεων σε όλους τους χώρους εργασίας, με σκοπό την συνολική αποτύπωση της κατάστασης από πλευράς συμμόρφωσης προς την Νομοθεσία, τους Κανονισμούς, τα Πρότυπα και τις διαδικασίες της εταιρείας.

Σαν πρώτο στόχο στον τομέα ΥΑΠ η εταιρεία έθεσε την πιστοποίηση των Εγκαταστάσεων Διακίνησης Καυσίμων και Παραγωγής Λιπαντικών του Σκαραμαγκά και του Σταθμού Ανεφοδιασμού Αεροσκαφών του Ηρακλείου, σύμφωνα με τα πρότυπα ΕΛΟΤ 1801 για την Ασφάλεια και Υγεία και ΕΛΟΤ EN ISO 14001 για το Περιβάλλον. Η πιστοποίηση αυτή πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο του 2003. Μέχρι σήμερα, έχουν επίσης πιστοποιηθεί με τα ίδια πρότυπα οι εγκατάσταση αποθήκευσης και διακίνησης καυσίμων Ελευσίνας και Ασπροπύργου. Συνολικά λοιπόν, οι πιστοποιημένες δραστηριότητες που διαθέτει η εταιρεία είναι:

A. ΠΟΙΟΤΗΤΑ (σύμφωνα με το πρότυπο ΕΛΟΤ EN ISO 9001:2000)

Σχεδιασμός, Παραγωγή, Διακίνηση, Αποθήκευση και Εμπορία Λιπαντικών.

Εμπορία Αεροπορικών Καυσίμων (πωλήσεις και λειτουργία 18 σταθμών ανεφοδιασμού καυσίμων)

B. ΥΓΕΙΑ-ΑΣΦΑΛΕΙΑ-ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (σύμφωνα με τα ΕΛΟΤ 1801/OHSAS 18001 και ΕΛΟΤ EN ISO 14001)

Σχεδιασμός, Παραγωγή, Διακίνηση και Αποθήκευση Λιπαντικών. Διακίνηση και Αποθήκευση Καυσίμων και Χημικών στις Εγκαταστάσεις Σκαραμαγκά, Ελευσίνας, Ασπροπύργου

Λειτουργία Σταθμού Αεροπορικών Καυσίμων (αποθήκευση και εφοδιασμός αεροσκαφών) στο Αεροδρόμιο Ηρακλείου

Μελλοντικός στόχος της εταιρείας είναι η εναρμόνιση και των υπολοίπων εγκαταστάσεων στις απαιτήσεις των Πιστοποιημένων Συστημάτων. Έχει ήδη ξεκινήσει η ανάπτυξη Συστήματος Διαχείρισης για την Υγεία-Ασφάλεια-Περιβάλλον στην εγκατάσταση Αμφιλοχίας και στα αεροδρόμια Θεσσαλονίκης, Κέρκυρας, Ρόδου.

Σημειώνεται τέλος, ότι τα τρία αυτά Διαχειριστικά Συστήματα είναι άρρηκτα δεμένα μεταξύ τους, διέπονται από την ίδια φιλοσοφία, τις ίδιες αρχές, τις ίδιες πρακτικές και έχουν ενοποιηθεί σε ένα ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας, Υγείας, Ασφάλειας και Περιβάλλοντος.

7.2.2 Οργάνωση για την Ποιότητα – Υγεία – Ασφάλεια - Περιβάλλον.

Έχουν συσταθεί και λειτουργούν:

- ~ Διεύθυνση Διαχείρισης Ποιότητας Ασφάλειας και Περιβάλλοντος και έχουν οριστεί υπεύθυνοι ανά εγκατάσταση για την καλύτερη παρακολούθηση και συντονισμό των δράσεων στα θέματα αυτά. Η Διεύθυνση Διαχείρισης Ποιότητας Ασφάλειας και Περιβάλλοντος δημιουργήθηκε το 1994 , με σκοπό κυρίως την ανάπτυξη και εφαρμογή του Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας, Διαχείρισης Υγείας και Ασφάλειας των εργαζομένων, όπως και την Διαχείριση του Περιβάλλοντος. Έχει ρόλο συμβουλευτικό προς τη Διοίκηση, αλλά και τους εργαζόμενους για τα θέματα ΠΥΑΠ. Η συγκεκριμένη διεύθυνση έχει σαν αποστολή:
 - Την εγκατάσταση , εφαρμογή και πιστοποίηση Συστημάτων Διαχείρισης Ποιότητας
 - Τη διαχείριση των θεμάτων ΥΑΠ, η οποία μέχρι την περίοδο εκείνη λειτουργούσε με συντονισμό και εποπτεία του Διυλιστηρίου Θεσσαλονίκης. Έκτοτε όλα τα θέματα ΠΥΑΠ αντιμετωπίζονται ενιαία από τη Διεύθυνση Διαχείρισης Ποιότητας, Ασφάλειας και Περιβάλλοντος.
- ~ Λειτουργεί με συνέπεια ο θεσμός των τεχνικών ασφαλείας ανά εγκατάσταση και ο θεσμός του ιατρού εργασίας καλύπτοντας τις απαιτήσεις της Νομοθεσίας για την υγεία και Ασφάλεια των εργαζομένων.
- ~ Επιπλέον έχει θεσπιστεί και λειτουργεί συστηματικά η Επιτροπή Ασφαλείας, η οποία απαρτίζεται από τους Τεχνικούς Ασφαλείας, τους Ιατρούς Εργασίας και στελέχη της επιχείρησης και αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Διοίκησης σε θέματα Υγείας, Ασφάλειας & Προστασίας του Περιβάλλοντος. Στόχος της επιτροπής είναι να στηρίζει και να συντηρεί αμείωτο το ενδιαφέρον σε θέματα Υγείας, Ασφάλειας, Περιβάλλοντος. Η Επιτροπή Ασφάλειας ακόμη, εισηγείται την εφαρμογή ασφαλών πρακτικών κατά τον σχεδιασμό, τη λειτουργία και τη συντήρηση των Εγκαταστάσεων καθώς και την πρόληψη και τον περιορισμό των συνεπειών σε περίπτωση ατυχήματος.

7.2.3 Εκτίμηση και έλεγχος επαγγελματικών κινδύνων και περιβαλλοντικών πτυχών.

Οι εν δυνάμει κίνδυνοι εντοπίζονται και ελέγχονται σύμφωνα με τα κριτήρια της ελληνικής νομοθεσίας, τους ευρωπαϊκούς και διεθνείς κώδικες και τις καλές πρακτικές. Όλες οι εγκαταστάσεις διαθέτουν γραπτές μελέτες εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου, οι οποίες περιέχουν και τα μέτρα, που λαμβάνονται για την εξάλειψη ή τον έλεγχο των κινδύνων και την διατήρησή τους σε χαμηλά και αποδεκτά επίπεδα. Οι μελέτες αυτές εκπονούνται λαμβάνοντας υπόψη και τη γνώμη και τις απόψεις των εργαζομένων, οι οποίοι καλούνται να συμπληρώσουν ειδικά ερωτηματολόγια για τη φύση και το περιβάλλον εργασίας τους.

Επίσης, οι μελέτες περιλαμβάνουν και τους κινδύνους που πιθανόν να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον, προκειμένου να συνταχθούν προγράμματα βελτίωσης που θα μειώσουν τις επιπτώσεις αυτές. Κατά την εκτίμηση κινδύνου εντοπίζονται οι κίνδυνοι ή οι επικίνδυνες καταστάσεις – επικίνδυνοι χώροι για τους εργαζόμενους και το περιβάλλον, αξιολογείται ο βαθμός επικινδυνότητάς τους και καταρτίζονται προγράμματα άρσης των κινδύνων αυτών.

Οι μελέτες αναθεωρούνται όταν τροποποιηθούν οι συνθήκες και το περιβάλλον εργασίας και κοινοποιούνται σε όλο το προσωπικό, ώστε κάθε εργαζόμενος να γνωρίζει τους κινδύνους που μπορεί να αντιμετωπίσει και τις ενέργειες, που έχουν γίνει ή πρέπει να γίνουν, για την εξάλειψη ή την ελαχιστοποίηση αυτών των κινδύνων.

7.2.4 Διαρκής παρακολούθηση και εφαρμογή της νομοθεσίας.

Όλες οι δραστηριότητες εκτελούνται σύμφωνα με τη σχετική ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία και άλλους διεθνώς αναγνωρισμένους, σχετικούς με το αντικείμενο, κώδικες και πρακτικές. Η περιβαλλοντική νομοθεσία που εφαρμόζεται από την ΕΚΟ ΑΒΕΕ χωρίζεται στις εξής κατηγορίες:

- ~ ΓΕΝΙΚΑ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ
- ~ ΕΓΚΡΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΩΝ
- ~ ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΑΕΡΙΩΝ ΡΥΠΩΝ-ΘΟΡΥΒΟΣ
- ~ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΣ
- ~ ΥΓΡΑ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

Η νομοθεσία και οι κώδικες δίνουν τη δυνατότητα αναγνώρισης και ελέγχου των κινδύνων για την υγεία και ασφάλεια στο χώρο εργασίας προετοιμασίας σχεδίων έκτακτης ανάγκης και βελτίωσης της επίδοσης στην Υ & Α.

Αναφέρονται πρόσφατα ενδεικτικά παραδείγματα:

- Σε συμμόρφωση με την ισχύουσα νομοθεσία για το REACH (Registration, Evaluation & Authorization of Chemical) έγιναν όλες οι απαιτούμενες ενέργειες ώστε να τηρηθούν τα προβλεπόμενα χρονοδιαγράμματα.
- Ξεκίνησε το 2007 η διαδικασία αναθεώρησης των μελετών SEVESO για το σύνολο των Εγκαταστάσεων που εμπίπτουν σε αυτή με στόχο την ολοκλήρωσή τους εντός του 2008. Για τις μελέτες θα χρησιμοποιηθούν νέα υπολογιστικά μοντέλα για την ανάπτυξη των σεναρίων σύμφωνα με τις τελευταίες Διεθνείς Πρακτικές.

7.2.5 Εσωτερικές και εξωτερικές επιθεωρήσεις.

Προγραμματισμένες επιθεωρήσεις ασφάλειας και περιβάλλοντος διεξάγονται από:

- Τη Γενική Διεύθυνση Εκμετάλλευσης και Διασφάλισης Ποιότητας , σε πλήθος τμημάτων και εγκαταστάσεων της Εταιρείας, η οποία συντονίζει και συμμετέχει μέσω των επιθεωρητών που διαθέτει στις επιθεωρήσεις αυτές. Οι επιθεωρήσεις διενεργούνται από εκπαιδευμένους επιθεωρητές της Διεύθυνσης Διαχείρισης Ποιότητας Ασφάλειας και Περιβάλλοντος καθώς και επιθεωρητές λοιπών Διευθύνσεων. Τα αποτελέσματα των επιθεωρήσεων ήταν ιδιαίτερα ικανοποιητικά με εμφανή δείγματα προόδου. Μέσω των συστηματικών εσωτερικών επιθεωρήσεων επιτυγχάνεται τόσο η υλοποίηση μεμονωμένων ενεργειών βελτίωσης όσο και η διάδοση της γνώσης, της εμπειρίας και των καλών πρακτικών.
- Τη Διεύθυνση Υγιεινής και Ασφάλειας καθώς και τη Διεύθυνση Περιβάλλοντος του Ομίλου.
- Ανεξάρτητους διεθνώς αναγνωρισμένους και έμπειρους επιθεωρητές (third party) από πελάτες και συνεργάτες (IATA, ExxonMobil)

Πραγματοποιήθηκε, επίσης, η ετήσια επιθεώρηση από τον φορέα Πιστοποίησης (ΕΛΟΤ), όπου διαπιστώθηκε για μια ακόμη φορά το υψηλό επίπεδο των ήδη

Πιστοποιημένων Συστημάτων. Σημαντικές βελτιώσεις παρατηρήθηκαν τόσο στα θέματα διασφάλισης της Ποιότητας μέσω έργων εκσυγχρονισμού, όσο και στα θέματα της Υγείας, Ασφάλειας και Προστασίας Περιβάλλοντος. Η εφαρμογή των Συστημάτων Διαχείρισης προσδίδει στην εταιρεία διαχρονικά προστιθέμενη αξία.

7.2.6 Ασφάλεια λειτουργίας – Διαχείριση Αλλαγών.

Με στόχο τη διασφάλιση της Υγείας, της Ασφάλειας και του Περιβάλλοντος στο χώρο εργασίας, εφαρμόζονται τεχνικές και μέτρα πάνω και πέραν των επιβαλλομένων από τους κανονισμούς και τη νομοθεσία. Στο πλαίσιο αυτό, έχει διενεργηθεί μελέτη για ανάλυση λειτουργικών κινδύνων (HAZOP ή Hazard & Operability Study) στις μονάδες VRU καθώς και στις μονάδες υγραερίων. Επίσης, HAZOP ανάλυση πρόκειται να διενεργηθεί για τις Εγκαταστάσεις για τις οποίες γίνεται αναθεώρηση των μελετών Ασφάλειας (SEVESO).

Η λειτουργία και η συντήρηση των Εγκαταστάσεων βασίζεται σε καλά εκπαιδευμένο έμπειρο προσωπικό και στη τήρηση διαδικασιών ασφαλούς λειτουργίας. Ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται η διαδικασία έκδοσης αδειών εργασίας για την προστασία του προσωπικού, των εργολάβων και του εξοπλισμού, κατά την εκτέλεση των απαραίτητων εργασιών. Οι εργαζόμενοι έχουν στην διάθεσή τους γραπτές οδηγίες για την αντιμετώπιση έκτακτης ανάγκης διακοπής ρεύματος, απώλεια βοηθητικών παροχών (ατμού, αέρα κ.α.) και εκπαιδεύονται περιοδικά στην εφαρμογή τους.

Οποιοσδήποτε αλλαγές στον εξοπλισμό ή στις συνθήκες εργασίας ελέγχονται από πλευράς ασφάλειας πριν την υλοποίησή τους.

7.2.7 Στόχοι και Δείκτες.

Κάθε εγκατάσταση και πιστοποιημένη δραστηριότητα θέτει μετρήσιμους στόχους για την βελτίωση της επίδοσής της, στον τομέα της Υγείας, της Ασφάλειας και του Περιβάλλοντος. Η επίδοση έναντι των στόχων εξετάζεται σε ετήσια βάση και παρουσιάζεται σχετική έκθεση προς την Διοίκηση της Εταιρείας. Επιπλέον, η ΕΚΟ συμμετέχει στην ετήσια έρευνα και στη συγκριτική αξιολόγηση για τα ατυχήματα που διεξάγει η CONCAWE μέσω της κοινοποίησης στοιχείων στην ΕΛΠΕ ακολουθώντας τις διεθνείς εξελίξεις για τη θέσπιση και πρόσθετων δεικτών μέτρησης της επίδοσης στην ασφάλεια.

Καταγράφονται όλα τα ατυχήματα ή τα παρ' ολίγον ατυχήματα στον άνθρωπο, στον εξοπλισμό, στα προϊόντα, το περιβάλλον. Τα ατυχήματα διερευνώνται από τους καθ' ύλην αρμόδιους και προγραμματίζονται οι κατάλληλες προληπτικές και διορθωτικές ενέργειες. Τα ατυχήματα επίσης ανασκοπούνται και στην Επιτροπή Ασφαλείας κατά τις τακτικές μηνιαίες συνεδριάσεις. Οι πληροφορίες σχετικά με τα ατυχήματα επίσης ανασκοπούνται και στην Επιτροπή Ασφάλειας κατά τις τακτικές μηνιαίες συνεδριάσεις. Οι πληροφορίες σχετικά με τα ατυχήματα γνωστοποιούνται σε όλες τις Εγκαταστάσεις.

Όλα τα συμβάντα αναλύονται στατιστικά με στόχο την βελτίωση της ασφάλειας. Παράλληλα παρακολουθούνται οι διερευνήσεις σημαντικών διεθνών ατυχημάτων και αξιοποιούνται τα συμπεράσματά τους στο εσωτερικό της Εταιρείας.

Όσον αφορά τα ατυχήματα, για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, επιτεύχθηκε απουσία ατυχήματος τραυματισμού με αποχή από την εργασία εργαζομένου της ΕΚΟ εντός των Εγκαταστάσεων της Εταιρείας. Επίσης δεν σημειώθηκε ατύχημα ρύπανσης του περιβάλλοντος, τόσο από τις δραστηριότητες των Εγκαταστάσεων όσο και κατά τη μεταφορά προϊόντων προς πελάτες γεγονός που υποδηλώνει ότι οι δραστηριότητες της Εταιρείας συνεχίστηκαν με απόλυτο σεβασμό προς τον άνθρωπο και το περιβάλλον.

Ειδικά για την επίτευξη επιδόσεων μηδέν ατυχήματος αποχής προβλέπεται η επιβράβευση των εργαζομένων στις εγκαταστάσεις και τα γραφεία με χρηματικό ποσό σε καθορισμένα χρονικά διαστήματα τεσσάρων μηνών και έξι μηνών αντίστοιχα, καθώς και η επιβράβευση του συνόλου των εργαζομένων με αναμνηστικό δώρο μόλις συμπληρωθούν 1.000.000. ανθρωπόωρες χωρίς ατύχημα αποχής.

7.2.8 Σχέδια Έκτακτης Ανάγκης.

Σε όλες τις εγκαταστάσεις της ΕΚΟ που εμπίπτουν στην ευρωπαϊκή οδηγία SEVESO II έχουν εκπονηθεί και κατατεθεί στις αρμόδιες Αρχές οι μελέτες ασφάλειας, στις οποίες περιλαμβάνουν τα σημαντικότερα σενάρια ατυχημάτων και τα μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης, εάν κάποιο από αυτά εκδηλωθεί.

Σχέδια έκτακτης ανάγκης και εκκένωσης εξαιτίας σεισμού, φωτιάς κ.τ.λ., έχουν σχεδιαστεί τόσο για τις εγκαταστάσεις όσο και για τα γραφεία. Οι περιοδικές ασκήσεις πυρασφάλειας και εκκένωσης από κοινού με την Πυροσβεστική Υπηρεσία,

εξασφαλίζουν καλά εκπαιδευόμενο προσωπικό και συντελούν στη διαρκή βελτίωση του εξοπλισμού και των σχεδίων αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης.

Επίσης, έχουν καταρτιστεί Σχέδια Αντιμετώπισης Θαλάσσιας Ρύπανσης σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Νομοθεσίας και τα κατά τόπους Λιμεναρχεία.

Τέλος, έχουν ολοκληρωθεί μελέτες αξιολόγησης Ασφάλειας Λιμενικών Εγκαταστάσεων και έχουν καταρτιστεί Σχέδια Ασφάλειας Λιμενικών Εγκαταστάσεων για όσες Εγκαταστάσεις προβλέπεται στη σχετική νομοθεσία.

7.2.9 Εκπαίδευση στην Υγεία, Ασφάλεια και Προστασία του Περιβάλλοντος.

Η εκπαίδευση του προσωπικού είναι πολύπλευρη και περιλαμβάνει τα εξής θέματα:

- Πυρασφάλεια – χρήση πυροσβεστικών μέσων
- Πρώτες βοήθειες
- Χρήση μέσων ατομικής προστασίας (αναπνευστικές συσκευές, μάσκες, κ.λ.π.)
- Παρουσιάσεις ατυχημάτων (αιτίες – συμπεράσματα)
- Περιοδική επανάληψη – υπενθύμιση σημαντικών διαδικασιών ασφάλειας και έκτακτης ανάγκης
- Συμμετοχή σε ασκήσεις
- Δελτία Δεδομένων Ασφαλείας
- Αμυντική οδήγηση

Η εκπαίδευση επεκτείνεται εκτός των εργαζομένων και σε εργολάβους, επισκέπτες, πελάτες, οδηγούς βυτιοφόρων, πρατηριούχους.

7.3. Προστασία Περιβάλλοντος.

7.3.1. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

7.3.1.1 Διαχείριση αερίων εκπομπών στις εγκαταστάσεις και τα πρατήρια.

Οι φορτώσεις των Βυτιοφόρων αυτοκινήτων σε όλες σχεδόν τις Εγκαταστάσεις γίνονται από τον πυθμένα (bottom loading) τόσο για λόγους ασφαλείας όσο και προστασίας του περιβάλλοντος.

Επίσης σε όλες τις Εγκαταστάσεις της εταιρείας, όπως προβλέπεται από την νομοθεσία, έχουν τοποθετηθεί μονάδες ανάκτησης ατμών για τις φορτώσεις των βενζινών.

Με μονάδες ανάκτησης ατμών, κατά την εκφόρτωση βενζίνης από τα Β/Φ στις δεξαμενές, είναι εφοδιασμένα και τα Πρατήρια της Εταιρείας.

Η Εταιρεία έχει προχωρήσει και στη σταδιακή εφαρμογή (σε ελεγχόμενα και ιδιόκτητα πρατήρια που ανακαινίζονται) ανάκτησης ατμών κατά την παράδοση βενζίνης στο ρεζερβουάρ των αυτοκινήτων.

7.3.1.2 Διαχείριση στερεών αποβλήτων

Για κάθε κατηγορία στερεών αποβλήτων γίνονται οι ακόλουθες ενέργειες (έχει ξεκινήσει πιλοτικά σε κάποιες εγκαταστάσεις και επεκτείνεται):

Ανακύκλωση χαρτιού, μετάλλου, ξύλου και πλαστικού

Συμμετοχή σε πρόγραμμα ανακύκλωσης μπαταριών αυτοκινήτων

Συμμετοχή σε πρόγραμμα ανακύκλωσης λιπαντικών

Συμμετοχή σε πρόγραμμα ανακύκλωσης ελαστικών

Συμμετοχή σε πρόγραμμα ανακύκλωσης ηλεκτρικών-ηλεκτρονικών συσκευών

Διάθεση των χρησιμοποιημένων πλαστικών και μεταλλικών βαρελιών σε τρίτους για επαναχρησιμοποίηση

7.3.1.3 Διαχείριση υγρών αποβλήτων

Εφαρμόζονται ολοκληρωμένες διεργασίες επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, ώστε πέραν της μείωσης του όγκου των επεξεργασμένων αποβλήτων προς τον τελικό αποδέκτη, τα απορριπτόμενα επεξεργασμένα υγρά απόβλητα να έχουν συγκεντρώσεις διαφόρων παραμέτρων πολύ χαμηλότερες από τις προβλεπόμενες στην ισχύουσα νομοθεσία.

Για τη μεταφορά και διάθεση των υγρών αποβλήτων των εγκαταστάσεων έχει συναφθεί σύμβαση με αδειοδοτημένο φορέα, η οποία θα επεκταθεί και στις εγκαταστάσεις των αεροδρομίων.

Η ΕΚΟ ΑΒΕΕ υπήρξε πάντα ευαισθητοποιημένη στα θέματα προστασίας περιβάλλοντος και το αποδεικνύει με την πιστή εφαρμογή της σχετικής ελληνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας, αλλά και με την ενεργό συμμετοχή της σε συναφείς κοινωνικές πρωτοβουλίες, όπως το πρόγραμμα "Υπεύθυνη Φροντίδα για το Περιβάλλον" του Συνδέσμου Ελληνικών Χημικών Βιομηχανιών, του οποίου είναι μέλος.

Η Μονάδα Λιπαντικών στο Σκαραμαγκά, ήδη από το σχεδιασμό της αλλά και με συνεχείς προσαρμογές και βελτιώσεις, λειτουργεί με τη λογική του "κλειστού κυκλώματος" ελαχιστοποιώντας, συχνά μέχρι μηδενισμού, την παραγωγή αποβλήτων, με σωστό σχεδιασμό στο κύκλωμα παραγωγής και διακίνησης, οικονομία στη δημιουργία αποβλήτων, ανακύκλωση και επανεπεξεργασία, συλλογή και διάθεση με περιβαλλοντικά αποδεκτούς τρόπους.

Η πρόσφατη εγκατάσταση της Μονάδας Επεξεργασίας και Διάθεσης Υγρών Αποβλήτων στην Εγκατάσταση Σκαραμαγκά και η λειτουργική ένταξη της Μονάδας Λιπαντικών σ' αυτήν, αποτέλεσε ένα ακόμα βήμα προς την ίδια κατεύθυνση.

Τα απόβλητα που παράγονται στο Χημείο Σκαραμαγκά αποτελούν ειδική κατηγορία καθώς: α) αποτελούν μίγματα από προϊόντα (λιπαντικά, καύσιμα) και χημικά (διαλυτές, αντιδραστήρια), β) πολλές φορές περιέχουν προσμίξεις, που δημιουργούνται κατά τη χρήση των προϊόντων ή από επιμολύνσεις, γ) παράγονται σε μικροποσότητες, που κατατάσσονται σε διάφορες κατηγορίες και αντιμετωπίζονται με διαφορετικούς τρόπους.

Για μερικά από τα απόβλητα αυτά, η ευρωπαϊκή και η προσαρμοσμένη ελληνική νομοθεσία προβλέπουν συγκεκριμένους τρόπους χειρισμού (π.χ. αποτέφρωση σε υψηλή θερμοκρασία 1100-1500 °C, σε ελεγχόμενες συνθήκες) που υλοποιούνται σε ειδικές μονάδες. Επειδή αντίστοιχες μονάδες δεν λειτουργούν στην Ελλάδα, ήδη από την έναρξη της λειτουργίας του Χημείου το 1989, ο τότε Υπεύθυνος Χημείου ξεκίνησε διερευνητικές επαφές με την Esso για διάθεση των αποβλήτων στο εξωτερικό. Διεφάνη τότε ότι η μεγαλύτερη δυσκολία στο όλο εγχείρημα ήταν η συσκευασία και η αποστολή των ποσοτήτων στο εξωτερικό, με ταυτόχρονη κάλυψη των νομικών και άλλων απαιτήσεων. Συγκεκριμένα, η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει:

- Ανάλυση δείγματος των αποβλήτων για συγκεκριμένες ιδιότητες.
- Άδεια της Νομαρχίας για διαχείριση των αποβλήτων.
- Άδεια του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. για διασυνοριακή μεταφορά.
- Βεβαίωση αποδοχής των αποβλήτων από την εταιρία που θα τα αποτεφρώσει.
- Έγκριση των κρατικών υπηρεσιών της χώρας παραλαβής.
- Εξεύρεση κατάλληλου τρόπου μεταφοράς (περιέκτες, φορτηγό, πλοίο, εμπορευματοκιβώτιο), συμβατού με τους διεθνείς κανονισμούς ασφαλείας (IMO-IMDG-ADR).
- Συμπλήρωση των προβλεπόμενων συνοδευτικών παραστατικών.
- Τελωνειακές διαδικασίες.
- Φόρτωση και μεταφορά.
- Βεβαίωση καταστροφής από την εταιρία που έκανε την αποτέφρωση.

Επειδή η παραπάνω διαδικασία είναι εξαιρετικά πολύπλοκη και κυρίως λόγω του μικρού όγκου των ειδικών αποβλήτων έγιναν, από το 1991, επαφές με ελληνικές εταιρίες, οι οποίες αναλαμβάνουν ολοκληρωτικά τη διεκπεραίωση του έργου της διάθεσης των αποβλήτων. Η ΕΚΟ σύνηψε μια κατ' αρχήν συμφωνία με μια τέτοια εταιρία. Η γραφειοκρατία (αδειοληψία κλ.π) από την πλευρά της εταιρίας διαχείρισης ολοκληρώθηκε το 1993. Στη συνέχεια ξεκίνησε περίοδος αναμονής, μέχρις ότου συγκεντρωθούν ικανές ποσότητες, πανελλαδικά, για να συμπληρωθεί το φορτίο. Αξίζει να σημειωθεί ότι επρόκειτο για το πρώτο φορτίο εργαστηριακών αποβλήτων που θα εξηγείτο από την Ελλάδα προς θερμοκαταστροφή, σε εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας που βρίσκεται σε ισχύ ήδη από το 1985.

Τα παραγόμενα απόβλητα, στο ενδιάμεσο διάστημα, συγκεντρώνονται σε κατάλληλα βαρέλια, που αποθηκεύονται σε ειδικό περιέκτη (καμπίνα) ασφαλείας, στον οποίο έχει πρόσβαση μόνο το εξουσιοδοτημένο προσωπικό του Χημείου. Τα άτομα που συμμετέχουν στους χειρισμούς συγκέντρωσης, μεταφοράς, και αποθήκευσης των αποβλήτων, πρέπει να χρησιμοποιούν τα προβλεπόμενα, κατά περίπτωση, Μέσα Ατομικής Προστασίας.

Το 1997, υπεγράφη Σύμβαση Έργου με την εταιρία Envirochem Ελλάς Α.Ε., η οποία ανέλαβε εξ ολοκλήρου το έργο της αποκομιδής και θερμοκαταστροφής, στην Αγγλία, των ποσοτήτων που είχαν συγκεντρωθεί. Μετά από αρκετές παρατάσεις

χρόνου και αλλαγές του τελικού αποδέκτη, που οφείλονταν σε αλλαγές της σχετικής νομοθεσίας στα κράτη-μέλη, οι συγκεντρωμένες ποσότητες μετασυσκευάστηκαν στις 3-11-1998 και παρελήφθησαν στις 24-11-1998 από την εταιρία, για θερμοκαταστροφή στη Γερμανία.

Η συγκέντρωση των αποβλήτων συνεχίζεται με τον ίδιο τρόπο ώστε, όταν συμπληρωθεί και πάλι ικανή ποσότητα, να επαναληφθεί ο κύκλος της αποκομιδής και θερμοκαταστροφής.

◆ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΔΟΜΗΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Βιολογική Αποδόμηση Αποβλήτων Πετρελαιοειδών Στις Εγκαταστάσεις της ΕΚΟ ΑΒΕΕ

Η μέθοδος της βιολογικής αποδόμησης εφαρμόζεται με ιδιαίτερα εντυπωσιακά αποτελέσματα στις Εγκαταστάσεις της ΕΚΟ από το 1999 οπότε και ολοκληρώθηκε η κατασκευή της Μονάδας Επεξεργασίας Υγρών Αποβλήτων των Εγκαταστάσεων Ι Ηρακλείου που θεωρείται πρωτοποριακή για Εγκαταστάσεις Αποθήκευσης Υγρών Καυσίμων. Αντίστοιχη μονάδα παραδόθηκε και λειτουργεί με υψηλή απόδοση και στις Εγκαταστάσεις Σκαραμαγκά από τον περασμένο Μάιο.

Τα υγρά απόβλητα των εγκαταστάσεων υγρών καυσίμων είναι ιδιαίτερα πλούσια σε οργανικό φορτίο, ουσίες δηλαδή όπως οι υδρογονάνθρακες του πετρελαίου, που αποτελούν πηγή ενέργειας για τους μικροοργανισμούς. Η χωρίς επεξεργασία απόρριψη τέτοιων ουσιών σε υδάτινους αποδέκτες (θάλασσες, ποτάμια λίμνες κλπ.) έχει σαν αποτέλεσμα την κατανάλωσή τους από τους υδρόβιους μικροοργανισμούς οι οποίοι χρησιμοποιούν οξυγόνο για τη διάσπαση των οργανικών ουσιών. Έτσι το λιγιστό οξυγόνο που βρίσκεται διαλυμένο μέσα στους υδάτινους αποδέκτες μειώνεται δραστικά και δεν επαρκεί να υποστηρίξει την ύπαρξη των υδρόβιων οργανισμών όπως τα ψάρια.

Οι μονάδες βιολογικού καθαρισμού των Εγκαταστάσεων Ι Ηρακλείου και Σκαραμαγκά δεν είναι τίποτε άλλο από δεξαμενές αερισμού στις οποίες παρέχεται η απαραίτητη ποσότητα οξυγόνου με μηχανικά μέσα και οι οποίες ουσιαστικά

επωμίζονται το βάρος της κατανάλωσης των οργανικών ουσιών των αποβλήτων από τους μικροοργανισμούς αφήνοντας ανέπαφους τους υδάτινους αποδέκτες, εν προκειμένω τους κόλπους Λινοπεραμάτων και Σαρωνικού αντίστοιχα.

Με την προσθήκη κατάλληλων χημικών ουσιών πλούσιων σε άζωτο και φώσφορο (παρόμοιων με τα κοινά φυτικά λιπάσματα) παρέχονται στους μικροοργανισμούς τα θρεπτικά συστατικά που τους είναι απαραίτητα για να υποστηρίξουν την λειτουργία τους μέσα στη δεξαμενή αερισμού. Αξιοσημείωτη είναι η ανθεκτικότητα των μικροοργανισμών σε σημαντικές διακυμάνσεις των συνθηκών του περιβάλλοντος (θερμοκρασία, οξύτητα, τοξικότητα κλπ.).

Η δεξαμενή αερισμού συνήθως πλαισιώνεται από φίλτρα άμμου και ενεργού άνθρακα που αναλαμβάνουν να απαλλάξουν το νερό που την εγκαταλείπει από διάφορα αιωρούμενα σωματίδια που προέρχονται συνήθως από νεκρούς μικροοργανισμούς ή ουσίες που τα βακτήρια δεν μπορούν να μεταβολίσουν.

Τα αποτελέσματα όχι μόνο από οπτική αλλά και από χημική άποψη είναι εντυπωσιακά. Ειδικά στην περίπτωση των Εγκαταστάσεων Ι Ηρακλείου, η ιδιαίτερα επιτυχημένη λειτουργία της μονάδας βιολογικού καθαρισμού αποδεικνύεται από την άδεια που έχει ληφθεί από τις αρμόδιες αρχές για διάθεση των επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων στον κόλπο των Λινοπεραμάτων, ο οποίος, σύμφωνα με στοιχεία του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., διακρίνεται για την υψηλή ποιότητα των νερών του.

Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια η απαίτηση της σύγχρονης νομοθεσίας για βιολογική επεξεργασία των βιομηχανικών όπως και των αστικών αποβλήτων καθώς και η τεχνολογική πρόοδος που έχει επέλθει στον τομέα αυτό έχουν συμβάλλει αποφασιστικά στην αποκατάσταση πολλών υδάτινων οικοσυστημάτων που πριν από μια δεκαετία είχαν αρχίσει να εξαφανίζονται.

Μονάδα Επεξεργασίας Αποβλήτων

Η Μονάδα Επεξεργασίας Αποβλήτων, δυναμικότητας επεξεργασίας 5κ.μ./ώρα, είναι ένα συγκρότημα δεξαμενών, αντλιών, μηχανισμών και διατάξεων φυσικοχημικής επεξεργασίας των υγρών αποβλήτων, που συμπληρώνεται από τους απαραίτητους αυτοματισμούς και βοηθητικά μηχανήματα. Τα υγρά απόβλητα από τη δεξαμενή ισορροπίας προωθούνται στο διαχωριστή κεκλιμένων φύλλων (T.P.S.) όπου γίνεται ο κυρίως διαχωρισμός ελαίων και λάσπης, κατά τρόπο φυσικό σύμφωνα με τους στοιχειώδεις νόμους της βαρύτητας και της άνωσης (φυσική μέθοδος).

Στη συνέχεια τα υγρά απόβλητα διέρχονται μέσα από το φρεάτιο διόρθωσης pH και καταλήγουν στην καρδιά του συγκροτήματος, τη δεξαμενή επίπλευσης με εισαγόμενο αέρα (I.A.F.).

Εκεί καταφθάνουν τα παραμένοντα έλαια σε μορφή γαλακτωμάτων ή διαλυμάτων και στη δεξαμενή I.A.F. με εισαγωγή αέρα και δοσομέτρηση κατάλληλων χημικών (δηλαδή με φυσικοχημικές μεθόδους), τα γαλακτώματα διασπώνται και τα έλαια συσσωματώνονται σε σωματίδια μεγαλύτερου μεγέθους, όπου με την βοήθεια των φυσαλίδων του αέρα επιπλέουν στην ελεύθερη επιφάνεια της δεξαμενής. Με τη βοήθεια περιστρεφόμενων πτερυγίων γίνεται η αφαίρεση των επιπλεόντων αυτών συσσωματωμάτων από τη δεξαμενή.

Το επεξεργασμένο υγρό οδηγείται με φυσική ροή στη βιολογική βαθμίδα της Μονάδας με στόχο την περαιτέρω μείωση των περιεχομένων ορυκτών ελαίων-υδρογονανθράκων και κυρίως τη μείωση των τιμών των βιολογικών παραμέτρων (BOD & COD). Συγκεκριμένα, η βιολογική βαθμίδα αποτελείται από μία ανοικτή δεξαμενή χωρητικότητας 50m³ όπου τα υγρά απόβλητα παραμένουν 3 έως 5 ημέρες υπό συνεχή αερισμό και δοσομέτρηση θρεπτικών (άζωτο, φωσφορικά). Παρακολουθώντας την ένδειξη του οργάνου μέτρησης διαλυμένου οξυγόνου του περιεχομένου της δεξαμενής, καθ' όλη τη διάρκεια παραμονής των αποβλήτων σε αυτή, μειώνουμε προοδευτικά τον αερισμό και τελικά εκκενώνουμε τη δεξαμενή προς τη δεξαμενή τροφοδοσίας φίλτρων και μελλοντικής κροκίδωσης.

Το τρίτο και τελικό στάδιο επεξεργασίας αφορά σε άντληση των επεξεργασμένων αποβλήτων, από την τελευταία δεξαμενή προς το συγκρότημα φίλτρου άμμου και δίδυμου ζεύγους φίλτρων ενεργού άνθρακα.

Η έξοδος του συγκροτήματος τελικά οδηγείται για διάθεση στη θάλασσα μέσω υπόγειου, εντός της εγκατάστασης και υποθαλάσσιου αγωγού, με την παρεμβολή φρεατίου δειγματοληψίας.

Σημειώνεται ότι στο παραπάνω φρεάτιο είναι εγκατεστημένο όργανο συνεχούς παρακολούθησης και καταγραφής της περιεκτικότητας του διατιθέμενου στη θάλασσα επεξεργασμένου αποβλήτου, ως προς τα περιεχόμενα σε αυτό ορυκτά έλαια-υδαγονάνθρακες, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας, ενώ σε 15νήμερη βάση γίνεται δειγματοληψία και προσδιορισμός όλων των απαιτούμενων παραμέτρων ποιότητας για διάθεση στη θάλασσα (Κόλπος Λινοπεραμάτων).

Διαχείριση Έργου

Το έργο στηρίχθηκε σε μελέτες που εκπονήθηκαν για λογαριασμό της ΕΚΟ ΑΒΕΕ από εργολάβο μελετητή, με βάση τις προδιαγραφές και απαιτήσεις που τέθηκαν από το Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Έργων Εγκαταστάσεων της Δ/νσης Εγκαταστάσεων. Για καλύτερο συντονισμό και διοίκηση του έργου και λόγω εξειδίκευσης των εργασιών, το έργο εκτελέστηκε από δύο ξεχωριστές εργολαβίες:

Κατασκευή δικτύων Ομβρίων και Ακαθάρτων και
Μελέτη Εφαρμογής, Προμήθεια και Εγκατάσταση Η/Μηχανολογικού
Εξοπλισμού και Έργα Πολιτικού Μηχανικού Μονάδας Επεξεργασίας.

Σημειώνεται ότι και οι δύο εργολαβίες λειτούργησαν παράλληλα, ενώ την επίβλεψη, το συντονισμό, τον έλεγχο και την έγκριση της μελέτης της Μονάδας Επεξεργασίας έχει το Τμήμα Η/Μ Έργων της Δ/νσης Εγκαταστάσεων.

Τα έργα είναι, όπως προαναφέρθηκε, σε στάδιο οριστικής παραλαβής για τα δίκτυα και δοκιμαστικής λειτουργίας για τη Μονάδα Επεξεργασίας, με ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Συναφή Έργα σε Περιφερειακές Εγκαταστάσεις

Στο τμήμα Η/Μ Έργων Εγκαταστάσεων έχει ανατεθεί η εκτέλεση αντιστοίχων έργων στις Εγκαταστάσεις Ρόδου και Αμφιλοχίας.

Στη Ρόδο έχει ήδη ολοκληρωθεί το έργο των δικτύων διαχωρισμού και συλλογής ακαθάρτων υγρών αποβλήτων και όμβριων υδάτων, ενώ είναι σε στάδιο δημοπράτησης το έργο της κατασκευής της Μονάδας Επεξεργασίας.

Στην Αμφιλοχία έχει ανατεθεί η Μελέτη Εφαρμογής σε εξωτερικό μελετητικό γραφείο, η οποία βρίσκεται σε στάδιο παραλαβής.

◆ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΟ

Έργα Επεξεργασίας και Διάθεσης Υγρών Αποβλήτων στην Εγκατάσταση «Ηράκλειο Ι»

Με αποτελέσματα που κρίνονται ήδη ιδιαίτερα ικανοποιητικά, έχει τεθεί σε δοκιμαστική λειτουργία το σύστημα συλλογής και επεξεργασίας υγρών αποβλήτων της Εγκατάστασης ΕΚΟ ΑΒΕΕ στο Ηράκλειο Κρήτης.

Με την πραγματοποίηση του έργου αυτού η Κατάσταση «Ηράκλειο Ι» διαθέτει πλέον ένα σύγχρονο εργαλείο για την ορθολογική διαχείριση των υγρών αποβλήτων, σε δραστηριότητες αποθήκευσης και διακίνησης πετρελαιοειδών, με σεβασμό στο περιβάλλον και τον άνθρωπο.

Το έργο θεωρείται από τα πιο σημαντικά και πρωτοποριακά της κατηγορίας του στον Ελλαδικό χώρο, καθώς για πρώτη φορά εφαρμόζεται το στάδιο βιολογικής βαθμίδας επεξεργασίας υγρών αποβλήτων σε Εγκατάσταση Εμπορίας

Πετρελαιοειδών και η μονάδα αυτή θα αποτελέσει πιλότο για μελλοντικές αντίστοιχες εγκαταστάσεις.

Μια τέτοια επένδυση που αποσκοπεί στη βελτίωση της σχέσης του ανθρώπου με το περιβάλλον και αποτελεί πολύτιμο ζωτικό όργανο στον ιστό του οργανισμού των εγκαταστάσεων, πρέπει να αφομοιωθεί και να συντηρείται συνεχώς σε επίπεδο βέλτιστης απόδοσης.

Η ανταπόκριση εκ μέρους των στελεχών και του εντεταλμένου για τη λειτουργία του συστήματος προσωπικού των Εγκαταστάσεων Ηρακλείου της **ΕΚΟ ΑΒΕΕ** είναι δεδομένη, αφού από το ξεκίνημα και τις πρώτες δοκιμές διαπιστώθηκε ότι το σύστημα βρίσκεται στα χέρια συναδέλφων που κατανοούν απόλυτα την αξία και τη σημασία του έργου και διαθέτουν την επιδεξιότητα και την εμπειρία για την καλή του λειτουργία.

◆ ΔΙΚΤΥΟ ΟΜΒΡΙΩΝ ΚΑΙ ΑΚΑΘΑΡΤΩΝ

Το σύστημα συλλογής αποτελείται από το ανακαινισμένο δίκτυο συγκέντρωσης υγρών αποβλήτων από τις περιοχές όπου αυτά δημιουργούνται (εξυδατώσεις δεξαμενών, γεμιστήριο και αντλιοστάσιο προϊόντων). Το δίκτυο περιλαμβάνει κατάλληλα φρεάτια χειρισμών με δικλείδες. Μέσω των σωληνώσεων του δικτύου, τα υγρά απόβλητα καταλήγουν με βαρύτητα στο αντλιοστάσιο αρχικής ανύψωσης όπου με τη βοήθεια δίδυμου ζεύγους αντλιών οδηγούνται στις δεξαμενές εξισορρόπησης (2x40m³). Εκεί με πλωτά συστήματα απομάκρυνσης επιπλεόντων ελαίων αφαιρείται το επιφανειακό στρώμα πετρελαιοειδών.

Τα καθαρά όμβρια διαχειρίζονται πλέον ανεξάρτητα από τα υγρά απόβλητα και τα ακάθαρτα όμβρια, με τρόπο ασφαλή, ώστε να ελαχιστοποιείται το υδραυλικό φορτίο της Μονάδας Επεξεργασίας και να αποφεύγεται ο κίνδυνος υπερχειλίσεων σε περιπτώσεις υπερβολικής βροχόπτωσης.

7.3.2 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Τα έργα που πραγματοποιούνται στοχεύουν στον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων υπό το πρίσμα των συνεχών αυξανόμενων απαιτήσεων της Ελληνικής και Κοινοτικής Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας και τον αναβαθμισμένο λειτουργικό ρόλο των Εγκαταστάσεων.

Σε αυτά τα πλαίσια ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο 2006 το Έργο της Αναβάθμισης του Συστήματος Συλλογής και Μεταφοράς Υγρών Αποβλήτων των Εγκαταστάσεων Δενδροποτάμου, συνολικής δαπάνης 1.020.000 € Το έργο, διήρκησε ένα έτος και εκτελέστηκε με ασφάλεια χάρη στη συμβολή του προσωπικού των Εγκαταστάσεων Δενδροποτάμου.

Το σύστημα που υλοποιήθηκε είναι ιδιαίτερα πρωτότυπο για εφαρμογές αυτού του είδους αφού μεταξύ των άλλων ενσωματώνει αισθητήρες συγκέντρωσης ελαιωδών στα κεντρικά αντλιοστάσια που σε συνδυασμό με Κεντρική Μονάδα Επεξεργασίας, Ηλεκτροβάνες και Προγραμματιζόμενο Λογικό Ελεγκτή αποτρέπει τη διαφυγή στον Δενδοπόταμο ομβρίων ρυπασμένων με πετρελαιοειδή και διεκπεραιώνει αυτόματα την απορροή των εκτεταμένων λεκανών ασφαλείας των δεξαμενών ανάλογα με την ένταση της βροχόπτωσης.

Πρόσφατα το έργο συμπληρώθηκε με την εγκατάσταση εξοπλισμού εποπτείας και τηλε-ελέγχου (SCADA) που παρέχει δυνατότητες τηλεχειρισμού του συστήματος συλλογής και μεταφοράς, απεικόνισης της κατάστασης του εξοπλισμού (συναγερμοί, μηνύματα, προβλήματα δικτύου) και ανάπτυξης πληθώρας λειτουργικών σεμιναρίων.

7.3.3 ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

Για την ασφάλεια των μεταφερόμενων προϊόντων εφαρμόζεται Σύστημα Διαχείρισης των Θεμάτων Ασφάλειας κατά την Μεταφορά Επικίνδυνων Ουσιών, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, τις διεθνείς συμφωνίες (ADR, RID) και την Ελληνική Νομοθεσία.

Με στόχο την περαιτέρω αναβάθμιση της Ασφάλειας των Μεταφορών συνεχίστηκε το έργο του Συμβούλου Ασφάλειας Μεταφοράς Επικινδύνων Εμπορευμάτων (ΣΑΜΕΕ). Στους άξονες του τριπτύχου «φόρτωση-μεταφορά-εκφόρτωση» υλοποιήθηκε:

- καταγραφή σε πρατήρια της Εταιρείας ελλείψεων εξοπλισμού καθώς και τυχόν ανασφαλών καταστάσεων κατά την παράδοση καυσίμων από βυτιοφόρα
- πρόγραμμα εμπλουτισμού γραπτών διαδικασιών
- πραγματοποίηση από προσωπικό της Εταιρείας οπτικών ελέγχων πανελλαδικά σε συμβαλλόμενα βυτιοφόρα μεταφοράς λευκών / μαύρων προϊόντων καθώς και υγραερίων
- συνέχιση των εκπαιδεύσεων για την πληρέστερη κατάρτιση των ΔΧ & ΙΧ οδηγών

7.4 ΕΚΟ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

ΕΚΟ & Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Πολύ πριν εισέλθουμε στην εποχή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, η ΕΚΟ είχε διαμορφώσει αντιλήψεις και πρακτικές κοινωνικής υπευθυνότητας δίνοντας το παράδειγμα σε πολλές επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Σήμερα, η ΕΚΟ συνεχίζει μέσα από τις δράσεις της να σηματοδοτεί μία διαφορετική ηθική προσέγγιση σε θέματα όπως:

- ▶ **Το Περιβάλλον και Η Ασφάλεια**
- ▶ **Η Δημόσια Υγεία**
- ▶ **Ο Πολιτισμός**
- ▶ **Η Ευρύτερη κοινωνία**

Στην ΕΚΟ ΑΒΕΕ είναι εδραιωμένη η πεποίθηση ότι η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) δεν μπορεί να συρρικνώνεται σε συζητήσεις θεωρίας και δημόσιες σχέσεις των εταιρειών. Η σύγχρονη έκφραση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης έχει μια πολύ ευρύτερη κοινωνικά και ισχυρά σημειολογικά βάση, κάτι που σηματοδοτείτε ιδιαίτερα και από την ένταξή της, ως πλήρες μέλος, στο Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη .

Οι Έλληνες καταναλωτές θα πρέπει να γνωρίζουν ότι από κάθε λίτρο καυσίμου ή λιπαντικών που αγοράζουν από τα πρατήριά της, δεν προκύπτουν μόνο κέρδη για την εταιρεία, αλλά και σημαντικά οφέλη για την κοινωνία.

~ Η ΕΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ.

(Πρόγραμμα Εξοπλισμού Μονάδων Εντατικής Θεραπείας)

Η ΕΚΟ ΑΒΕΕ, από τον Ιούλιο του 2005, υλοποιεί πρόγραμμα δωρεάς εξοπλισμού σε Μονάδες Εντατικής Θεραπείας (Μ.Ε.Θ), διαφόρων νοσοκομείων της ελληνικής περιφέρειας. Η ίδρυση των Μ.Ε.Θ. στοχεύει στην παροχή κατάλληλης ιατρικής και νοσηλευτικής βοήθειας σε ιδιαίτερα βαρεια πολυσυστηματικούς ασθενείς που πάσχουν από θεωρητικά αναστρέψιμες διαταραχές των ζωτικών λειτουργιών. Κάθε Μ.Ε.Θ αναλαμβάνει επίσης να παρέχει υποστήριξη σε διάφορα τμήματα του νοσοκομείου, ώστε να ενισχυθεί η δυνατότητά τους να αντιμετωπίζουν πολύπλοκες, νοσηρές καταστάσεις (π.χ επιβάρυνση της γενικής κατάστασης ασθενών κατά τη νοσηλεία τους για οποιαδήποτε αιτία, βαρύτερες εγχειρήσεις, αντιμετώπιση επιπλοκών (κ.λ.π)

Η αρχή έγινε με τη Μ.Ε.Θ στο Γενικό Νοσοκομείο της Λαμίας όπου ο εξοπλισμός παραδόθηκε και εγκαταστάθηκε στα μέσα του 2005. Η προσπάθεια συνεχίστηκε με το Γενικό Νοσοκομείο της Κορίνθου στα μέσα του 2006 και ολοκληρώθηκε τον Φεβρουάριο του 2007. Τα νοσοκομεία αυτά βρίσκονται κοντά σε οδικούς άξονες με διαπιστωμένη επικινδυνότητα: στον άξονα Κορίνθου Πατρών και στον άξονα του Μαλλιακού Κόλπου, στους οποίους καταγράφεται αυξημένο ποσοστό τροχαίων ατυχημάτων. Τα σοβαρά περιστατικά δεν ήταν δυνατόν να εξυπηρετηθούν στα κοντινότερα περιφερειακά νοσοκομεία καθώς δεν υπήρχαν αρκετές κλίνες στις εκεί Μ.Ε.Θ., με αποτέλεσμα να τίθεται σε κίνδυνο η ήδη επιβαρυσμένη κατάσταση της υγείας των πολυτραυματιών, κατά την διάρκεια της μεταφοράς τους σε νοσοκομείο μεγάλου αστικού κέντρου.

Το πρόγραμμα δωρεάς της ΕΚΟ συνίσταται στην αγορά και εγκατάσταση όλου του αναγκαίου ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού που απαιτείται για 2 κλίνες της Μ.Ε.Θ. σε κάθε νοσοκομείο και οι οποίες προορίζονται για νοσηλεία πολυτραυματιών τροχαίων ατυχημάτων.

Ο εν λόγω εξοπλισμός περιλαμβάνει:

- Δύο κλίνες εντατικής θεραπείας νέας τεχνολογίας, ηλεκτροκίνητες.
- Ένα αναπνευστήρα πίεσεως όγκου νέας τεχνολογίας, κατάλληλο για Μ.Ε.Θ. με όλα τα απαραίτητα εξαρτήματα για πλήρη λειτουργία.
- Ένα φορητό υπερηχοτομογράφο για καρδιολογικές και διακρανικές εξετάσεις με τροχήλατο και ασπρόμαυρο καταγραφικό.
- Ένα γερανό ανύψωσης βαριά ασθενών με όλα τα απαραίτητα εξαρτήματα και με φορείο σκούπας κατάλληλος για Μ.Ε.Θ.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι το 30% των πολυτραυματιών χάνονται, ενώ θα σώζονταν αν είχαν αναταχθεί τις πρώτες ώρες σε ΜΕ.Θ., η προσφορά της ΕΚΟ με κάθε βεβαιότητα θα συμβάλλει στη διάσωση πολλών, τώρα και στο μέλλον.

~ Η ΕΚΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ.

Η ΕΚΟ έχει θεσπίσει ενιαία πολιτική για το περιβάλλον, την υγιεινή, την ασφάλεια και την πρόληψη μεγάλων ατυχημάτων, η εφαρμογή της οποίας ελέγχεται και αναπροσαρμόζεται κατά τακτά χρονικά διαστήματα.

Οι πιστοποιημένες δραστηριότητες που εφαρμόζει η εταιρεία είναι:

A. Ποιότητα (Σύμφωνα με το πρότυπο ΕΛΟΤ EN ISO 9001:2000),

B. Υγεία – Ασφάλεια – Περιβάλλον (Σύμφωνα με τα ΕΛΟΤ 1801/OHSAS 18001 και ΕΛΟΤ EN ISO 14001)

Όσον αφορά τα ατυχήματα, για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, επιτεύχθηκε απουσία ατυχήματος τραυματισμού με αποχή από την εργασία εργαζομένου της ΕΚΟ εντός των εγκαταστάσεων της εταιρείας. Αυτό το επίτευγμα είναι σε απόλυτη συμφωνία με την παρατηρούμενη συνεχή μείωση των δεικτών σοβαρότητας και συχνότητας των ατυχημάτων αποχής των εργαζομένων κατά την τελευταία πενταετία. Επίσης δεν σημειώθηκε ατύχημα ρύπανσης του περιβάλλοντος, τόσο από τις δραστηριότητες των εγκαταστάσεων όσο και κατά τη μεταφορά προϊόντων προς πελάτες γεγονός που υποδηλώνει ότι οι δραστηριότητες της εταιρείας συνεχίστηκαν με απόλυτο σεβασμό προς το περιβάλλον.

~ Η ΕΚΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ.

Με την αγορά έργων τέχνης, τα οποία υπογράφουν νέοι, πολλά υποσχόμενοι καλλιτέχνες από την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών, η ΕΚΟ θέλησε να ενισχύσει την ανάδειξη και προβολή της δουλειάς τους, με την οποία συνεχίζεται η μακραίωνη παράδοση της χώρας στις τέχνες και τον πολιτισμό. Τα έργα που ήλθαν στην κατοχή της ΕΚΟ και τα οποία δημοσιεύθηκαν στις σελίδες των εταιρικών ημερολογίων που εκδόθηκαν τα έτη 2006 και 2007, κοσμούν και τους χώρους της εταιρείας.

Στο πλαίσιο της προσπάθειας να ενισχύσει πολιτιστικές δραστηριότητες, η ΕΚΟ, το προηγούμενο έτος προέβη στην οικονομική ενίσχυση του Διαβαλκανικού Συλλόγου «Χάρτα του Ρήγα» που προωθεί την προβολή της ελληνικής πολιτισμικής κληρονομιάς και επιχορήγησε μουσικές παραστάσεις, πρωτοβουλίες και δράσεις πολιτιστικών συλλόγων και δήμων, ενώ επίσης η εταιρεία συνέλαβε στην αποκατάσταση και συντήρηση ιστορικών και πολιτισμικών μνημείων.

~ Η ΕΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ.

Ενεργώντας ως δραστήριο και υπεύθυνο μέλος της κοινωνίας, η ΕΚΟ εδώ και δεκαετίες έχει υιοθετήσει μέτρα για την ενίσχυση του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου, σε όλη την επικράτεια:

- Η ΕΚΟ αναλαμβάνει την κοινωνική ευθύνη να εφοδιάζει με καύσιμα ακόμα και τις πιο απομακρυσμένες και ακριτικές γωνιές της χώρας μας, (πρατήρια, σταθμοί ανεφοδιασμού αεροσκαφών), έστω και αν η δραστηριότητα αυτή δεν κρίνεται επωφελής για την εταιρεία, υπό αυστηρά οικονομικούς όρους.
- Η ΕΚΟ πήρε πολλές πρωτοβουλίες υπέρ των πιο ευπαθών κοινωνικών ομάδων, συμβάλλοντας στην βελτίωση των όρων διαβίωσης τους. Υποστήριξε με συνέπεια πανελλήνιους συλλόγους και μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, γηροκομεία, κοινωφελείς εταιρείες που εκπροσωπούν άτομα με κινητικά προβλήματα, με ειδικές και δεξιότητες, κέντρα περιθάλψεως, κ.λ.π.
- Το 2006 συνεχίστηκε με επιτυχία το πρόγραμμα εθελοντικής αιμοδοσίας, στο οποίο συμμετείχαν 230 εργαζόμενοι ενώ διατέθηκαν πάνω από 235 φιάλες αίματος σε περιπτώσεις άμεσης ανάγκης.
- Αναγνωρίζοντας την ανάγκη για ουσιαστική επένδυση στο μέλλον, η εταιρεία παρέχει τη δυνατότητα σε φοιτητές σχολών Α.Τ.Ε.Ι. να κάνουν την πρακτική

τους άσκηση, ενώ κατά τους καλοκαιρινούς μήνες προσφέρει εργασία σε φοιτητές Α.Ε.Ι και Α.Τ.Ε.Ι.

~ Η ΕΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΤΗΣ.

Θεωρώντας πως η αρωγή προς το κοινωνικό σύνολο ξεκινάει πρώτα από τους ανθρώπους της, η εταιρεία παρέχει στο προσωπικό προγράμματα προληπτικής ιατρικής για την προστασία της σωματικής και πνευματικής υγείας, συμπληρωματικό πρόγραμμα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και πρόγραμμα πρόσθετης ασφαλιστικής κάλυψης.

- Η ΕΚΟ απασχολεί περίπου 700 εργαζομένους και οι αποδόσεις φόρων στο ελληνικό δημόσιο, μόνο κατά την τελευταία τριετία, ξεπέρασαν το ποσό των 35 εκατ. Ευρώ.
- Στρατηγική επιλογή της εταιρείας είναι η έμφαση στη διά βίου εκπαίδευση των εργαζομένων. Ειδικά το 2006 διεξήχθησαν πάνω από 70 εκπαιδευτικά σεμινάρια, στα οποία μετείχαν 400 εργαζόμενοι, με συνολικά 742 συμμετοχές, ενώ ανάλογη βαρύτητα δόθηκε και στην επιμόρφωση των συνεργατών της εταιρείας (διαχειριστές πρατηρίων, μεταφορείς κ.ά.)

8.1 ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Η Σ.Σ.Ε.Δ.Φ.Η.Σ Α.Ε. ιδρύθηκε τον Απρίλιο του 2004 (ΦΕΚ 2828/6-4-2004) με σκοπό την οργάνωση συλλογικού συστήματος εναλλακτικής διαχείρισης φορητών ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών.

Από τον Απρίλιο του 2005 ο διακριτικός τίτλος της εταιρείας άλλαξε από Σ.Σ.Ε.Δ.Φ.Η.Σ ΑΕ σε Α.Φ.Η.Σ. ΑΕ (ΦΕΚ 2209/8.4.05) προκειμένου να είναι ένα όνομα πιο εύκολο, εύηχο και αναγνωρίσιμο στον πολίτη.

Η εταιρεία ΑΦΗΣ, από τα αρχικά «Ανακύκλωση Φορητών Ηλεκτρικών Στηλών» λειτουργεί υπό την αιγίδα και την έγκριση του ΥΠΕΧΩΔΕ (ΦΕΚ 1056B/14.7.2004) και δραστηριοποιείται στη συλλογή, αποθήκευση, μεταφορά και ανακύκλωση των φορητών μπαταριών. Ανήκει στις επιχειρήσεις οι οποίες γνωρίζουν καλά τα περιβαλλοντικά ζητήματα και παράλληλα δραστηριοποιούνται στον τομέα του περιβάλλοντος. Οι επιχειρήσεις αυτές δραστηριοποιούνται στη λεγόμενη περιβαλλοντική βιομηχανία, δηλαδή στην ανακύκλωση και διάθεση στερεών αποβλήτων, στην αποκατάσταση ρυπασμένων περιοχών, στον έλεγχο της αέριας ρύπανσης, στην επεξεργασία υδάτων, σε κατασκευαστικές εταιρείες και εταιρείες συμβούλων κτλ.

Στόχοι της ΑΦΗΣ είναι η ευαισθητοποίηση του πολίτη, η συμμετοχή όλων των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, η στήριξη των εισαγωγέων μπαταριών και η επίτευξη των στόχων συλλογής και ανακύκλωσης των φορητών μπαταριών.

Η ΑΦΗΣ ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2005 την τοποθέτηση ειδικών κάδων συλλογής μπαταριών σε όλη την Ελληνική επικράτεια, σε σημεία που είναι εύκολα προσβάσιμα, ώστε να μπορεί ο πολίτης να αφήνει τις χρησιμοποιημένες μπαταρίες του.

Οι κάδοι αυτοί τοποθετούνται χωρίς καμία επιβάρυνση σε σουπερμάρκετ, σχολεία, δήμους, κοινότητες, εμπορικά καταστήματα, ιδιωτικές και δημόσιες επιχειρήσεις, στρατιωτικές μονάδες κ.α.

Μέχρι τέλος του 2007 έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα ανακύκλωσης της ΑΦΗΣ όλες οι αλυσίδες σουπερμάρκετ (Α-Β ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΒΕΡΟΠΟΥΛΟΣ, CARREFOUR, CHAMPION/MARINOΠΟΥΛΟΣ, INKA, LIDL, ΜΑΚΡΟ, ΜΥ MARKET, MARKET IN, ΜΑΣΟΥΤΗΣ, ΠΑΝΕΜΠΟΡΙΚΗ, PLUS, PRAKTIKER,

ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ) οι αλυσίδες κινητής τηλεφωνίας (ΓΕΡΜΑΝΟΣ, COSMOTE NOKIA, ΟΤΕSHOPS, VODAFONE, WIND κ.α.) 8.350 σχολεία, 5.100 δήμοι και δημόσιοι φορείς, 4.650 εμπορικά καταστήματα και 5.250 επιχειρήσεις.

Είναι χαρακτηριστικό ότι μέχρι σήμερα έχουν τοποθετηθεί πάνω από 27.000 κάδοι, σε όλους ανεξαιρέτως τους νομούς της Ελλάδας, αριθμός που ξεπερνάει κάθε αισιόδοξη πρόβλεψη και μας φέρνει στην δεύτερη θέση στην Ευρώπη μετά την Γερμανία.

Η ανταπόκριση του κόσμου στο πρόγραμμα ανακύκλωσης της ΑΦΗΣ είναι από εντυπωσιακή έως συγκινητική. Η εταιρεία λαμβάνει καθημερινά δεκάδες μηνύματα από ανθρώπους που είτε ζητούν κάδους συλλογής, είτε διάφορες πληροφορίες για το πρόγραμμα, είτε ακόμη και να συνεισφέρουν εθελοντικά στο πρόγραμμα ανακύκλωσης της ΑΦΗΣ.

Τα αποτελέσματα της συλλογής φορητών μπαταριών είναι εξ' ίσου εντυπωσιακά και ξεπερνούν τα αποτελέσματα αντίστοιχων Ευρωπαϊκών φορέων.

Συγκεκριμένα σε 2,5 χρόνια αφ' ότου ξεκίνησε η συλλογή μπαταριών, έχουν συλλεχθεί πάνω από 28.500.000 φορητές μπαταρίες και έχουν ήδη ανακυκλωθεί σε εργοστάσια του εξωτερικού.

Στο 2007 οι ρυθμοί συλλογής των μπαταριών εμφάνισαν εντυπωσιακή άνοδο φθάνοντας τους 442 τόνους, αυξημένοι κατά 103% σε σχέση με τους 218 τόνους που συλλέχθηκαν το 2006. Έτσι το ποσοστό συλλογής σε σχέση με το σύνολο των μπαταριών που διακινούνται στην Ελλάδα έφθασε το 21% από 10% που ήταν πέρυσι.

Το ποσοστό αυτό μας φέρνει μπροστά από «παραδοσιακά» αναπτυγμένες χώρες όπως η Αγγλία, η Ιταλία και η Ισπανία αλλά και από χώρες όπως η Πορτογαλία η Πολωνία η Ουγγαρία και η Τσεχία με 5-6 χρόνια λειτουργίας.

Σημειωτέον ότι με βάση την Ευρωπαϊκή Οδηγία που ψηφίστηκε πρόσφατα, όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να συλλέγουν το 25% των χρησιμοποιημένων μπαταριών μέχρι το 2012, στόχος που η Ελλάδα αναμένεται να ξεπεράσει πολύ νωρίτερα.

ΑΠΟΣΤΟΛΗ

«Η ευαισθητοποίηση και συμμετοχή χρηστών και φορέων στην πλέον αποτελεσματική και αποδοτική ανακύκλωση ηλεκτρικών στηλών, μέσα από ένα σύστημα πλήρους διαφάνειας, ειλικρινούς συνεργασίας, τακτικής ενημέρωσης και σεβασμού προς τους πολίτες, υπόχρεους και συνεργάτες με στόχο τη δημιουργία κοινωνικής συνείδησης για ένα καλύτερο περιβάλλον.»

ΣΤΟΧΟΙ

Οι στόχοι της Αφής είναι οι εξής:

- Ευαισθητοποίηση τελικού χρήστη και συμμετοχή του στο πρόγραμμα ανακύκλωσης
- Ενεργή συμμετοχή διαφόρων φορέων με όφελος την δημιουργία κοινωνικής συνείδησης
- Συμβολή και στήριξη των υπόχρεων εισαγωγέων στην ομαλή και αποτελεσματική διαχείριση του συστήματος
- Επίτευξη του στόχου συλλογής του 30% των χρησιμοποιημένων μπαταριών μέχρι τις 31/12/2006

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Α.Φ.Η.Σ.

1. Τοποθέτηση ειδικών κάδων σε σημεία εύκολα προσβάσιμα στον καταναλωτή
2. Συλλογή μπαταριών και μεταφορά σε ειδικούς χώρους αποθήκευσης
3. Διαλογή των μπαταριών ανά τύπο μπαταρίας
4. Αποστολή των μπαταριών για ανακύκλωση
5. Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του πολίτη

6. Συστηματική παρακολούθηση των παραπάνω διαδικασιών ώστε να επιτυγχάνεται η μέγιστη συλλογή μπαταριών με το ελάχιστο δυνατό κόστος

ΜΠΑΤΑΡΙΕΣ ΠΟΥ ΑΝΑΚΥΚΛΩΝΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ Α.Φ.Η.Σ Α.Ε

Οι μπαταρίες που ανακυκλώνονται προέρχονται από:

- Κασετόφωνα, Ραδιόφωνα, Walkman, Discman κλπ
- Κινητά τηλέφωνα, ασύρματα τηλέφωνα
- Παιχνίδια, φακούς κλπ
- Φωτογραφικές μηχανές, βιντεοκάμερες
- Ρολόγια, ακουστικά βαρηκοΐας
- Τηλεχειριστήρια, wacky talky κλπ
- Ηλεκτρικά τρυπάνια και φορητά εργαλεία
- Φορητούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές
- Λοιπές φορητές μπαταρίες

8.2 ΑΦΗΣ, ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΠΑΤΑΡΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η σύγχρονη άσκηση περιβαλλοντικής πολιτικής στον τομέα της διαχείρισης των αποβλήτων σε κοινοτικό και διεθνές επίπεδο, καθώς και η ανάγκη αποτελεσματικής προστασίας του περιβάλλοντος και ελέγχου της ρύπανσης από τα απόβλητα δημιουργούν νέους προσανατολισμούς και επιβάλλουν μία περισσότερο εμπειριστατωμένη αντιμετώπιση και τεκμηριωμένη ανάλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων ρύπανσης από τα απόβλητα. Είναι διαπιστωμένο ότι τα στερεά απόβλητα αποτελούν σημαντική πηγή ρύπανσης με συνεχώς αυξανόμενες αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον δημιουργώντας παράλληλα και μία αδικαιολόγητη σπατάλη των πόρων.

Εναλλακτική διαχείριση είναι:

- § η συλλογή,
- § η μεταφορά,
- § η αποθήκευση,
- § η μεταφόρτωση,

- § η ανακύκλωση / Αξιοποίηση και
- § η επιστροφή στο ρεύμα της αγοράς

8.2.1 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΣΤΗΛΩΝ ΚΑΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΤΩΝ.

Ως «Εναλλακτική διαχείριση Η.Σ. και συσσωρευτών» σύμφωνα με το Π.Δ. 115/04 νοούνται οι εργασίες συλλογής συμπεριλαμβανομένης της εγγυοδοσίας, μεταφοράς, μεταφόρτωσης, προσωρινής αποθήκευσης και αξιοποίησης των χρησιμοποιημένων Η.Σ. και συσσωρευτών, ώστε μετά την αξιοποίησή τους να επιστρέφουν στο ρεύμα της αγοράς

Οι ηλεκτρικές στήλες και οι συσσωρευτές σήμερα αποτελούν σημαντική πηγή ενέργειας και η χρήση τους καλύπτει ένα ευρύ φάσμα προϊόντων και συσκευών από μεγάλο αριθμό καταναλωτών και επαγγελματιών.

Η διαχείριση των χρησιμοποιημένων ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών που περιέχουν βαρέα μέταλλα, όπως υδράργυρο, μόλυβδο και κάδμιο, αποτελεί σημαντικό περιβαλλοντικό πρόβλημα, δεδομένου ότι η εκπομπή των στοιχείων αυτών στο περιβάλλον είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη λόγω της υψηλής τοξικότητάς τους. Το γεγονός έχει ιδιαίτερη σημασία, λαμβάνοντας υπόψη ότι η παγκόσμια ζήτηση ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών προβλέπεται να αυξάνεται κατά 5% τα επόμενα χρόνια λόγω της ανάπτυξης νέων καταναλωτικών ηλεκτρονικών συσκευών.

Οι βασικοί άξονες της πολιτικής διαχείρισης των στερεών αποβλήτων και ως εκ τούτου και των ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών, έχουν διαμορφωθεί από το κοινοτικό κεκτημένο, σύμφωνα με το οποίο οριοθετούνται οι κατευθυντήριες γραμμές και προσδιορίζονται ιεραρχικά οι γενικές αρχές διαχείρισης των στερεών αποβλήτων που συνίσταται στην κατά προτεραιότητα πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων. Σε συνέχεια στην προώθηση της επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης των αποβλήτων και περαιτέρω σε άλλες μορφές αξιοποίησης (ανάκτηση υλικών και ενέργειας), και κατά συνέπεια στη μείωση και εν πάση περιπτώσει στην περιβαλλοντική ασφαλή τελική διάθεση.

8.2.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Η εναλλακτική διαχείριση βασίζεται στις ακόλουθες αρχές:

- 1 Πρόληψη δημιουργίας επικινδύνων αποβλήτων (Αρχή της πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων από τη διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων με τη μείωση του συνολικού όγκου τους και των επικινδύνων συστατικών τους).
- 2 Ευθύνη του προσώπου που ρυπαίνει (Αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»).
- 3 Συμμετοχή / ευθύνη δημοσίων και ιδιωτικών παραγόντων (Αρχή της ευθύνης όλων των εμπλεκόμενων οικονομικών παραγόντων, δημόσιων και ιδιωτικών).
- 4 Ενημέρωση και συμβολή του χρήστη / καταναλωτή (Αρχή της δημοσιότητας προς τους χρήστες και καταναλωτές ως προς τα μέτρα που λαμβάνονται για την εφαρμογή αυτού του νόμου προκειμένου να αναδειχθεί ο ρόλος τους ως παράγοντες συμβολής στην επαναχρησιμοποίηση ή αξιοποίηση (εναλλακτική διαχείριση) των συσκευασιών και άλλων προϊόντων. Στην αρχή της δημοσιότητας υπάγονται και τα μέτρα της υποχρεωτικής αναγραφής στη συσκευασία του εγγυοδοτικού αντιτίμου, όπου επιβάλλεται, καθώς και της ειδικής σήμανσης ότι η συσκευασία υπόκειται σε εναλλακτική διαχείριση).

8.2.3 ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ

Η **ανακύκλωση** είναι η επανεπεξεργασία ήδη επεξεργασμένων υλικών, ιδιαίτερα απορριμμάτων, σε νέα προϊόντα. Η ανακύκλωση μειώνει την κατανάλωση πρώτων υλών και την χρήση ενέργειας και ως εκ τούτου τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Αποτελεί μια βασική έννοια της σύγχρονης διαχείρισης των αποβλήτων. Τα ανακυκλώσιμα υλικά, αποκαλούμενα επίσης "recyclables" ή "recyclates", μπορούν να προέλθουν από πολλές πηγές, συμπεριλαμβανομένων των σπιτιών, των δημόσιων υπηρεσιών και των βιομηχανιών. Περιλαμβάνουν το γυαλί, το χαρτί, το αλουμίνιο και άλλα μέταλλα όπως ο χαλκός και ο σίδηρος, την ασφαλτο, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και τα πλαστικά. Οι ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές είναι ανακυκλώσιμες όχι μόνον γιατί επιβαρύνουν το περιβάλλον αλλά και γιατί βλάπτουν την υγεία μας. Τα βιοδιασπάσιμα απόβλητα, όπως τα υπολείμματα τροφίμων ή τα απόβλητα κήπων και καλλιεργειών, είναι επίσης ανακυκλώσιμα με τη

βοήθεια μικροοργανισμών μέσω της λιπασματοποίησης (κομποστοποίησης) ή της αναερόβιας χώνευσης.

Η φύση δεν παράγει απορρίμματα. Στα φυσικά οικοσυστήματα αυτό που θεωρείται απόβλητο από ένα οργανισμό, αποτελεί χρήσιμη πρώτη ύλη για κάποιον άλλο και έτσι, τίποτα δεν χάνεται και συνεχίζεται αρμονικά ο αένας κύκλος της ζωής.

Αν η φύση δεν έκανε ανακύκλωση και παρήγαγε σκουπίδια όπως παράγει ο άνθρωπος, δε θα υπήρχε σήμερα ζωή στον πλανήτη. Όλα ξεκινούν από το μυαλό μας. Εάν καταλάβουμε ότι τα σκουπίδια δεν είναι άχρηστα υλικά, αλλά χρήσιμες πρώτες ύλες για τις κατάλληλες βιομηχανίες, τότε θα συνειδητοποιήσουμε πόσο λάθος είναι η κατάληξη αυτών των υλικών στις χωματερές, με τεράστιο περιβαλλοντικό αλλά και οικονομικό κόστος.

Αν όλοι οι κάτοικοι της Ελλάδας ανακυκλώναμε τα αλουμινένια κουτάκια που αγοράζουμε (κουτάκια αναψυκτικών, μπίρας, κλπ.) οι ελληνικές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα θα μειώνονταν κατά 250 χιλιάδες τόνους ετησίως; Ή ότι αν ανακυκλώναμε όλα τα υλικά συσκευασίας και χάρτου θα αποφεύγονταν η έκλυση 3,84 εκατομμυρίων τόνων διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα;

Κάθε προϊόν που αγοράζουμε παράγεται με τη χρήση ενέργειας και κάθε επιπλέον κιλοβατώρα επιβαρύνει την ατμόσφαιρα με ένα κιλό διοξειδίου του άνθρακα. Η παραγωγή προϊόντων από ανακυκλωμένο υλικό απαιτεί λιγότερη ενέργεια από ότι η παραγωγή τους από πρώτες ύλες. Συνεπώς, ένα από τα πολλαπλά οφέλη της ανακύκλωσης είναι ότι εξοικονομεί ενέργεια. Η ενέργεια που μπορεί να εξοικονομηθεί με την ανακύκλωση των υλικών συσκευασίας και χάρτου αντιστοιχεί στην ενέργεια που καταναλώνει η πόλη της Αθήνας σε τέσσερις μήνες. Για κάθε τόνο απορριμμάτων που αποτρέπουμε από τις χωματερές και ανακυκλώνεται ή κομποστοποιείται, αποφεύγεται η έκλυση 260-470 κιλών ισοδύναμου διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα.

Σημασία της ανακύκλωσης:

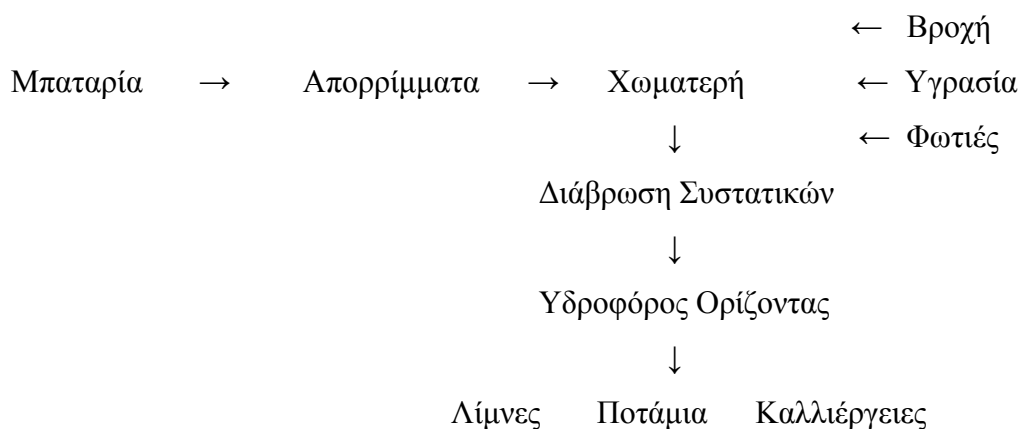
- Πρώτα-πρώτα μειώνονται τα σκουπίδια και τα προβλήματα διαχείρισής τους.
- Εξοικονομούνται ενέργεια και φυσικοί πόροι, που παίρνουμε συνεχώς από τη φύση.
- Μειώνεται η ρύπανση της ατμόσφαιρας, του εδάφους και των υπόγειων νερών (σώζεται το περιβάλλον).
- Εξοικονομείται η ενέργεια που χρειάζεται για την κατασκευή όλων αυτών των πραγμάτων.
- Μακροπρόθεσμη πτώση (ή μη αύξηση) των τιμών των προϊόντων καθώς δεν απαιτείται εκ νέου παραγωγή πρώτης ύλης.
- Σώζεται η υγεία και το μέλλον των παιδιών μας.
- Δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας σε τομείς θετικών ενεργειών για την διάσωση του πλανήτη.
- Δημιουργείται ευχάριστη αίσθηση και ικανοποίηση για την συμμετοχή στην βελτίωση του περιβάλλοντος και των συνθηκών ζωής.

ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΜΠΑΤΑΡΙΩΝ

Ανακύκλωση μπαταριών είναι η διαδικασία ανάκτησης και αξιοποίησης των υλικών που αποτελούν τις μπαταρίες, δηλαδή η απόσπαση των μετάλλων της μπαταρίας και η επαναφορά τους στον φυσικό και οικονομικό κύκλο, με την επαναχρησιμοποίηση τους για την κατασκευή νέων μπαταριών ή άλλων προϊόντων. Τελικός σκοπός της ανακύκλωσης είναι η εξοικονόμηση ενέργειας και πρώτων υλών, καθώς και η μείωση του όγκου απορριμμάτων. Όλα τα είδη μπαταριών μέχρι 1500 γραμμάρια, είτε αυτές είναι πρωτογενείς (μίας χρήσης) είτε δευτερογενείς (επαναφορτιζόμενες) μπορούν να ανακυκλωθούν. Επίσης δεν παίζει ρόλο το είδος της συσκευής από την οποία προέρχονται (κινητά τηλέφωνα, βιντεοκάμερες, ηλεκτρονικούς υπολογιστές) αρκεί να μην είναι ενσωματωμένες στο προϊόν.

Πρέπει να ανακυκλώνουμε μπαταρίες γιατί:

1 Προστατεύουμε το περιβάλλον

- 1 κομβιόσχημη μπαταρία μολύνει 400 λίτρα νερό
- Οι μπαταρίες αποτελούν το 0,2% των απορριμμάτων αλλά αντιπροσωπεύουν το 20% των τοξικών ουσιών.

2 Εξοικονομούμε ενέργεια

Αξιοποίηση Υλικών: Επαναφορά των χρήσιμων υλικών των απορριμμάτων στο φυσικό και οικονομικό κύκλο

Επιτυγχάνεται:

- Εξοικονόμηση ενέργειας
- Εξοικονόμηση πρώτων υλών
- Εξοικονόμηση συναλλάγματος

- Τα μέταλλα από τις μπαταρίες που ανακυκλώνονται αποτελούν το 60% - 80% των μπαταριών
- Η ενέργεια που εξοικονομείται από την ανακύκλωση μπαταριών αρκεί για να καλύψει την κατανάλωση γκαζιού (θέρμανση, νερό, μαγείρεμα) σε 223 νοικοκυριά.

2 Μειώνουμε τα απορρίμματα

Οικιακά απορρίμματα: 17,5 εκατ. κυβικά μέτρα καλύπτουν

την απόσταση Ναύπλιο – Αλεξανδρούπολη με στρώμα ύψους ενός μέτρου

Οργανικά Υλικά: 50% των αστικών απορριμμάτων

Λίπασμα (κομποστοποίηση)

Η παρουσία τοξικών αποβλήτων δυσκολεύει την παραγωγή λιπάσματος (κομπόστ)

- Το 90% των απορριμμάτων μπορεί να ανακυκλωθεί ενώ το 10% (υφάσματα, ξύλο κλπ) μπορούν να καταλήξουν σε χώρους διάθεσης χωρίς προβλήματα για το περιβάλλον

3 Δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας

ΚΥΚΛΟΣ ΖΩΗΣ ΜΠΑΤΑΡΙΑΣ. Πρέπει να μην διακόπτουμε τον κύκλο της πετώντας την στα σκουπίδια, για να μπορούμε να φτιάξουμε νέες μπαταρίες ή άλλα προϊόντα.

8.3 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ο Νόμος 2939/01 για την εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων με τίτλο «Συσκευασίες και εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων - Ίδρυση εθνικού Οργανισμού Εναλλακτικής Διαχείριση Συσκευασιών και άλλων Προϊόντων (ΕΟΕΔΣΑΠ) και άλλες διατάξεις », τέθηκε σε ισχύ στις 6/8/01 και εναρμονίζει την Ελληνική Νομοθεσία με τις διατάξεις της Οδηγίας 94/62/ΕΚ για τις συσκευασίες, καθώς και με τις διατάξεις επιμέρους άλλων οδηγιών που αφορούν άλλα προϊόντα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι ηλεκτρικές στήλες (Η.Σ.) και συσσωρευτές.

§ NOMΟΣ 2939 / 2001

“Όλες οι επιχειρήσεις που εισάγουν, παράγουν ή διαθέτουν στην ελληνική αγορά συσκευασμένα προϊόντα ή άλλα προϊόντα όπως μπαταρίες, συσσωρευτές, ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές, ελαστικά οχημάτων, οχήματα, ορυκτέλαια κλπ είναι υποχρεωμένες να μεριμνούν για την συλλογή και την ανακύκλωσή τους”

Σύμφωνα με το άρθρο 17 του Νόμου, προβλέπεται η οργάνωση συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης Η.Σ. και συσσωρευτών από τους υπόχρεους διαχειριστές, ενώ οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εναλλακτική διαχείριση καθορίστηκαν με το υπ'αρ.115/04 Προεδρικό Διάταγμα «*Μέτρα, όροι και πρόγραμμα για την εναλλακτική διαχείριση ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών*» (ΦΕΚ 80/Α/05.03.04).

§ ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 115/2004

“Η θέσπιση μέτρων για την διαχείριση των ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών που ανταποκρίνονται στις γενικές αρχές του Νόμου 2939 και τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ώστε να επιτυγχάνεται πιο αποτελεσματικά για την υγεία του ανθρώπου και του περιβάλλοντος η πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων και η περαιτέρω αξιοποίηση τους”

Η ισχύουσα έως την έκδοση του εν λόγω Π.Δ. νομοθεσία ήταν η Κοινή Υπουργική Απόφαση 73537/1438/1995 «*Διαχείριση των ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών που περιέχουν ορισμένες επικίνδυνες ουσίες*», ΦΕΚ 781/Β/12.9.95, όπως τροποποιήθηκε από την Κ.Υ.Α. 19817/1702/2000, ΦΕΚ 963/Β/1.8.2000, οι οποίες καταργήθηκαν με την έναρξη ισχύος του Π.Δ.

Το Π.Δ. 115/04 καλύπτει όλες τις Η.Σ. και συσσωρευτές που διατίθενται στην αγορά καθώς και τις χρησιμοποιημένες Η.Σ. και συσσωρευτές, και εκτός των άλλων περιλαμβάνει και τις υποχρεώσεις των εμπλεκομένων στη διαχείριση των Η.Σ. και συσσωρευτών, προγράμματα εναλλακτικής διαχείρισης, όρους, όπως επίσης και προϋποθέσεις για την εναλλακτική διαχείριση και ποσοτικούς στόχους.

Σύμφωνα με το Π.Δ. 115/04, απαγορεύεται:

- η εμπορία Η.Σ. και συσσωρευτών με περιεκτικότητα σε υδράργυρο άνω του 0.0005% κατά βάρος, συμπεριλαμβανομένων και των περιπτώσεων όπου αυτές οι Η.Σ. και συσσωρευτές είναι ενσωματωμένες σε συσκευές.
- Από την απαγόρευση αυτή εξαιρούνται οι Η.Σ. τύπου «κουμπί», των οποίων η περιεκτικότητα σε υδράργυρο δεν υπερβαίνει το 2% κ.β.
- η διάθεση στην αγορά συσσωρευτών Ni cd ηλεκτρικών οχημάτων μετά την 31-12-2005. Μετά την ημερομηνία αυτή επιτρέπεται η διάθεση στην αγορά μόνο για ανταλλακτικά σε οχήματα που έχουν διατεθεί στην αγορά πριν από την ημερομηνία αυτή
- η διάθεση προς πώληση Η.Σ. και συσσωρευτών των οποίων η τοποθέτηση στις αντίστοιχες συσκευές γίνεται κατά τρόπο ώστε να δυσχεραίνεται η εύκολη αφαίρεσή τους από τον καταναλωτή μετά τη χρήση τους, εκτός από κάποιες συγκεκριμένες κατηγορίες συσκευών.
- η συλλογή, προσωρινή αποθήκευση, μεταφορά και διάθεση των χρησιμοποιημένων Η.Σ. και συσσωρευτών από κοινού με τα οικιακά απόβλητα.

Υπόχρεοι

Μέχρι 31/12/2007 είχαν υπογραφεί 147 συμβάσεις με υπόχρεους διαχειριστές, αριθμός που αντιπροσωπεύει πάνω από το 97% της συνολικής αγοράς των φορητών ηλεκτρικών στηλών. Μέσα στο 2008 εκτιμάται ότι θα υπογραφούν περίπου 20-30 επί πλέον συμβάσεις που θα καλύψουν σχεδόν το σύνολο της αγοράς.

Συμβάσεις με τρίτους

Για τη συλλογή των φορητών μπαταριών κατά την διάρκεια του χρόνου η ΑΦΗΣ ΑΕ συνεργάστηκε με τις παρακάτω 5 εταιρείες που έχουν άδεια συλλογής φορητών ηλεκτρικών στηλών:

- 1) Την ΕΝΔΑ ΕΠΕ (υπογραφή σύμβασης 7/1/2005) η οποία και συνέλλεξε 49.797 κιλά φορητών μπαταριών.

- 2) Την ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΕ (υπογραφή σύμβασης 1/9/2005) η οποία και συνέλλεξε 213.462 κιλά φορητών μπαταριών.
- 3) Την ENVIROCHEM ΑΕ (υπογραφή σύμβασης 1/12/2005) η οποία και συνέλλεξε 70.821 κιλά φορητών μπαταριών.
- 4) Την Λ. ΚΡΑΛΛΗΣ (υπογραφή σύμβασης 1/4/2006) η οποία και συνέλλεξε 11.038 κιλά φορητών μπαταριών.
- 5) Την ΤΡΙΑΣ ΕΚΟ ΑΕΒΕ (υπογραφή σύμβασης 1/2/2006) η οποία και συνέλλεξε 79.278 κιλά φορητών μπαταριών.

Επί πλέον συλλέχθηκαν 17.157 κιλά που εστάλησαν από την νησιωτική Ελλάδα με κούριερ.

Παράλληλα υπάρχει σύμβαση με την ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΕ (υπογραφή σύμβασης 1/9/2005) για την προσωρινή αποθήκευση των μπαταριών.

8.4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

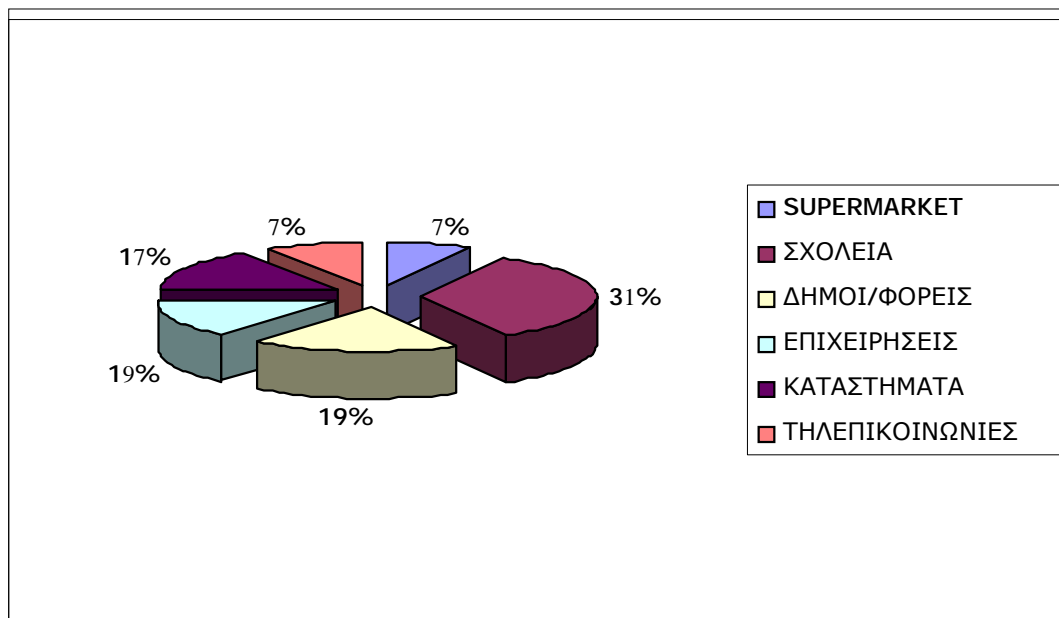
1. Τοποθέτηση κάδων συλλογής

Η τοποθέτηση κάδων συλλογής σε σημεία εύκολα προσβάσιμα στον πολίτη συνεχίστηκε με συνεχώς αυξανόμενους ρυθμούς και περιλάμβανε Δήμους, κοινότητες, σχολεία, σουπερμάρκετ, εμπορικά καταστήματα, δημόσιους φορείς, στρατιωτικές μονάδες, ιδιωτικές επιχειρήσεις, πολυκαταστήματα και άλλα σημεία μεγάλης προσέλευσης του καταναλωτή.

Τα σχολεία έρχονται πρώτα στην τοποθέτηση κάδων και αντιπροσωπεύουν το 31% των συνολικών κάδων με δεύτερους τους δήμους και τις επιχειρήσεις που αντιπροσωπεύουν το 19%.

Αναλυτικά η τοποθέτηση κάδων ανά κατηγορία εμφανίζεται στον παρακάτω πίνακα ΙΙΙ:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙΙ – ΚΑΔΟΙ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Σημαντικός παράγων στη τοποθέτηση κάδων υπήρξε το πρόγραμμα ενημέρωσης ευαισθητοποίησης του κοινού που περιελάμβανε τηλεοπτική καμπάνια με την Χρυσή Ολυμπιονίκη των 20.000 μέτρων βάδην Αθανασία Τσουμελέκα.

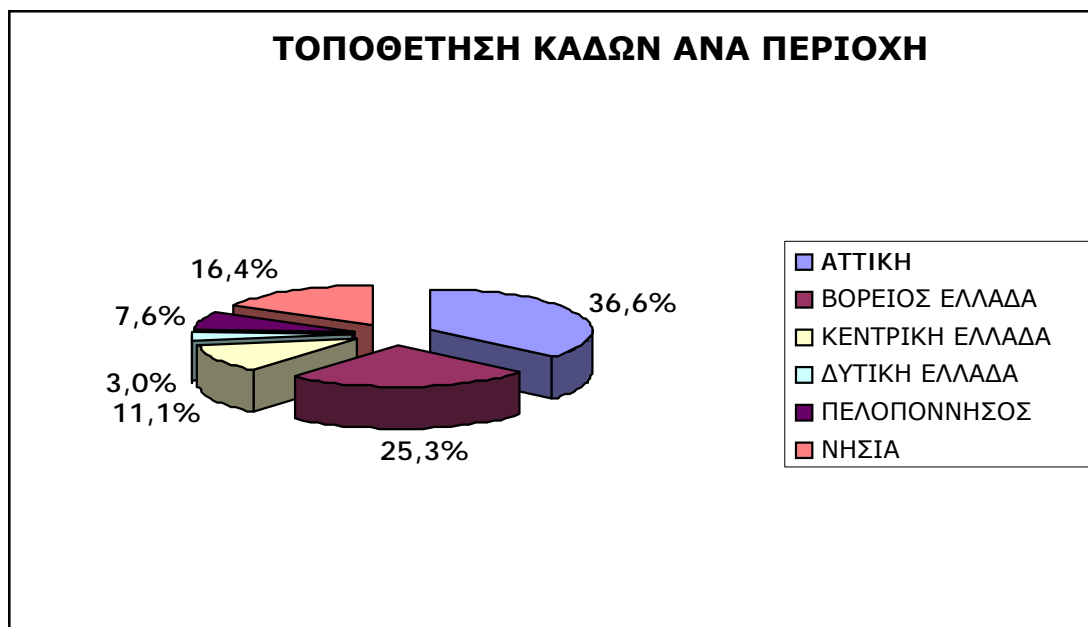
Η ροή της τοποθέτησης κάδων ανά μήνα καθώς και η αθροιστική τοποθέτηση εμφανίζεται στον παρακάτω πίνακα:

Συνολικά τοποθετήθηκαν πανελλαδικά μέσα στο 2007, 10.312 επί πλέον κάδοι συλλογής φθάνοντας συνολικά τους 27.039, υπερβαίνοντας τον στόχο των 10.000 κάδων που είχε τεθεί να καλύψουμε κατά 170.4%

Η τοποθέτηση κάδων περιελάμβανε όλους ανεξαιρέτως τους νομούς της Ελλάδας, ενώ η γεωγραφική κατανομή των κάδων είναι περίπου ανάλογη με την πληθυσμιακή κάλυψη.

Αναλυτικά στην ευρύτερη περιοχή της Αττικής με αναλογία πληθυσμού 34,4% έχει τοποθετηθεί το 36,6% των κάδων, στη Βόρειο Ελλάδα με αναλογία πληθυσμού 25,3% έχει τοποθετηθεί το 25,3% των κάδων, στη κεντρική Ελλάδα με πληθυσμό 12,5% έχει τοποθετηθεί το 11,1% των κάδων, στη δυτική Ελλάδα με πληθυσμό 5,3% έχει τοποθετηθεί το 3,0% των κάδων, στη Πελοπόννησο με πληθυσμό 10,5% έχει τοποθετηθεί το 7,6% των κάδων και τα νησιά με πληθυσμό 12,0% έχει τοποθετηθεί το 16,4% των κάδων.

ΠΙΝΑΚΑΣ V – ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ

2. Ιστοσελίδα ΑΦΗΣ

Από τον Σεπτέμβριο του 2005 έχει δημιουργηθεί η ιστοσελίδα της ΑΦΗΣ www.afis.gr από όπου πολίτες και συνεργάτες μπορούν να αντλήσουν πληροφορίες σχετικά με την εταιρεία, το πρόγραμμα ανακύκλωσης, την πρόοδο των δραστηριοτήτων της ΑΦΗΣ, καθώς και λεπτομέρειες για τον διαγωνισμό ζωγραφικής σχολείων που ξεκίνησε τον Δεκέμβριο του 2007.

Στην ιστοσελίδα επίσης υπάρχει ειδικό πεδίο που αναφέρεται ως «αίτημα κάδου» και όπου η επιχείρηση, σχολείο, δήμος, εμπορικό κατάστημα κλπ που ενδιαφέρεται να συμμετάσχει στο πρόγραμμα ανακύκλωσης μπορεί να στείλει ηλεκτρονικά το αίτημά της, ώστε να της αποσταλεί δωρεάν ο κάδος συλλογής.

Μέσα στο 2007 υπήρξαν πάνω από 30.000 επισκέψεις στην ιστοσελίδα μας ενώ κατά την διάρκεια της διαφημιστικής μας καμπάνιας ξεπερνούσαν τις 3.500-3.800 επισκέψεις το μήνα.

2. Φυλλάδιο Ενημέρωσης

Με σκοπό την ευρύτερη ενημέρωση του πολίτη για το πρόγραμμα ανακύκλωσης της ΑΦΗΣ, δημιουργήθηκε ένα 4σελιδο φυλλάδιο που τοποθετήθηκε ως ένθετο σε περιοδικά, εφημερίδες, ραδιοτηλεοπτικά περιοδικά κλπ. και παράλληλα μοιράστηκε σε σχολεία, εμπορικά καταστήματα, τράπεζες, δήμους, σουπερμάρκετ κ.α.

Μέχρι στιγμής έχουν διατεθεί περίπου 3.000.000 φυλλάδια σε ολόκληρη την επικράτεια.

3. Αποστολή CD-ROM σε σχολεία

Με στόχο την ταχύτερη και εκτενέστερη ενημέρωση των μαθητών για το πρόγραμμα ανακύκλωσης, σε όλα τα σχολεία στα οποία τοποθετήθηκαν κάδοι συλλογής (8.360 σχολεία), εστάλησαν παράλληλα και παρουσιάσεις σε μορφή CD-ROM με θέμα την ανακύκλωση μπαταριών (μία για την πρωτοβάθμια και μία ξεχωριστή για την δευτεροβάθμια εκπαίδευση), τις οποίες οι δάσκαλοι ή οι καθηγητές θα μπορούσαν να παρουσιάσουν στους μαθητές τους.

4. Διαγωνισμός σχολείων

Τον Δεκέμβριο του 2007 ξεκίνησε σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας πανελλήνιος διαγωνισμός ζωγραφικής για όλα τα σχολεία, με θέμα την ανακύκλωση μπαταριών. Το βασικό μήνυμα είναι «Μια ζωγραφιά για τον πλανήτη μας» και δευτερεύον μήνυμα «Για ένα καλύτερο κόσμο...με την ανακύκλωση» κινητοποιεί όλα τα σχολεία που συμμετέχουν στο πρόγραμμα της ΑΦΗΣ να στείλουν μια ζωγραφιά και να κερδίσουν δώρα για τα σχολεία τους.

Τα 100 καλύτερα έργα θα βραβευσθούν και τα σχολεία που θα κερδίσουν θα έχουν μια επιλογή δώρων για τα σχολεία τους όπως παιδότοπους, τραμπάλες, τραμπολίνο, τραπέζια πινγκ-πονγκ, και ορθοστάτες με δίχτυα βόλεϊ.

Η καμπάνια περιλαμβάνει καταχωρήσεις σε εφημερίδες και περιοδικά, ραδιόφωνο, φυλλάδια και αφίσες.

5. Ημερίδες Ενημέρωσης

Μία σειρά από ημερίδες ενημέρωσης έλαβαν χώρα σε τοπικό επίπεδο και σε συνεργασία με δήμους, κοινότητες κ.α προκειμένου να ενημερωθεί η τοπική αυτοδιοίκηση για τα προγράμματα ανακύκλωσης στη χώρα μας.

Στις ημερίδες αυτές συμμετείχαν τοπικοί παράγοντες καθώς και στελέχη της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν άμεσα για την ανακύκλωση αλλά και να συζητήσουν τις διαδικασίες και τους τρόπους συνεργασίας.

6. Συνεντεύξεις

Μια σειρά από συνεντεύξεις σε περιοδικά, εφημερίδες και ραδιοφωνικούς σταθμούς είχαν σαν αποτέλεσμα την γνωστοποίηση του προγράμματος ανακύκλωσης αλλά και των αποτελεσμάτων της ΑΦΗΣ στο ευρύ κοινό.

8. Πρόγραμμα ενημέρωσης κοινού

α) Διαφημιστικοί Στόχοι:

- Επίτευξη αναγνωρισιμότητας του προγράμματος της ΑΦΗΣ κατά 65% το 2007.
- Προτροπή του τελικού χρήστη στην εναπόθεση των μπαταριών στους ειδικούς κάδους.
- Ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνήθειας στον τελικό χρήστη (αυτόματη συμπεριφορά).
- Παρουσίαση συστήματος ως κοινωνικά υπεύθυνου για την προστασία του περιβάλλοντος
- Ενημέρωση του κοινού για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της μη ανακύκλωσης μπαταριών.

β) Κοινό που απευθύνεται η Α.Φ.Η.Σ Α.Ε:

Πρωτεύοντες αποδέκτες:

Παιδιά ηλικίας από 6 – 18 ετών.

- Δεκτικοί στην διαφήμιση
- Είναι οι τακτικότεροι χρήστες μπαταριών

- Ευαισθητοποιούνται εύκολα διότι αποτελούν άμεσους αποδέκτες της περιβαλλοντικής, υγειονομικής και οικιστικής υποβάθμισης
- Ενσωματώνουν συνήθειες εύκολα
- Εξασφαλίζουν την μελλοντική επιρροή της κοινωνίας.

Δευτερεύοντες αποδέκτες:

- Γονείς με περιβαλλοντική συνείδηση. Τείνουν να δώσουν το καλό παράδειγμα στα παιδιά τους.
- Άτομα με γενικότερη υψηλή περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση (οικολόγοι). Γνωρίζουν την σημασία της προσφοράς του κοινού στην προστασία του περιβάλλοντος.

γ) Το μήνυμα

Πρωτεύον μήνυμα:

«Ανακυκλώστε τις μπαταρίες σας, αφήστε τη γη να αναπνεύσει» (προστασία του περιβάλλοντος).

Δευτερεύον μήνυμα:

«Η ανακύκλωση μπαταριών είναι ζωή» (εξοικονόμηση ενέργειας)

δ) Αποτελεσματικότητα διαφημιστικής καμπάνιας

Η διαφημιστική καμπάνια της ΑΦΗΣ «έτρεξε» καθ' όλη τη διάρκεια του 2007 κυρίως μέσω τηλεόρασης.

Η διαφημιστική δαπάνη στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης ανήλθε στο ποσόν των 427.692 ευρώ ενώ ο συνολικός προϋπολογισμός για διαφήμιση, ενημέρωση και προώθηση (αφίσες, καρτολίνες, φυλλάδια, παραγωγές κλπ) ξεπέρασε τα 500.000 ευρώ.

Συνολικά επιτεύχθηκαν μόνο στην τηλεόραση 1.049 μονάδες μέτρησης αποτελεσματικότητας (GRP'S) με 76% κάλυψη του κοινού (REACH) και συχνότητα από 3,7 έως 5,9 (O.T.S.). Δηλαδή το 76% του πληθυσμού είδε ή άκουσε την διαφημιστική καμπάνια της ΑΦΗΣ κατά μέσο όρο 3,7 έως και 5,9 φορές τον μήνα.

Η ένταση της διαφημιστικής καμπάνιας είχε άμεση επίδραση στην τοποθέτηση των κάδων.

Συγκεκριμένα με την έναρξη της τηλεοπτικής καμπάνιας η τοποθέτηση κάδων αυξήθηκε στο πρώτο «κύμα» της καμπάνιας κατά 54% στους 1.322 κάδους τον μήνα, σε σχέση με τον μέσο μηνιαίο όρο των 860 κάδων, για να ανέβει και πάλι στο τελευταίο τρίμηνο με το δεύτερο «κύμα» της διαφημιστικής καμπάνιας κατά 52% στους 1.305 κάδους το μήνα.

Παράλληλα το πρόγραμμα της ανακύκλωσης μπαταριών γνωστοποιήθηκε στην ευρύτερη αγορά με αποτέλεσμα αφ' ενός να δημιουργηθούν προσβάσεις για νέες συνεργασίες (τράπεζες, επιχειρήσεις, καταστήματα κλπ) και αφ' ετέρου να προσχωρήσουν στο σύστημα εισαγωγείς μπαταριών που μέχρι τότε δεν γνώριζαν την ύπαρξη συλλογικού συστήματος ανακύκλωσης φορητών ηλεκτρικών στηλών.

9. Ανταπόκριση κοινού

Η ανταπόκριση των πολιτών στο πρόγραμμα ανακύκλωσης είναι μέχρι στιγμής από εντυπωσιακή έως συγκινητική.

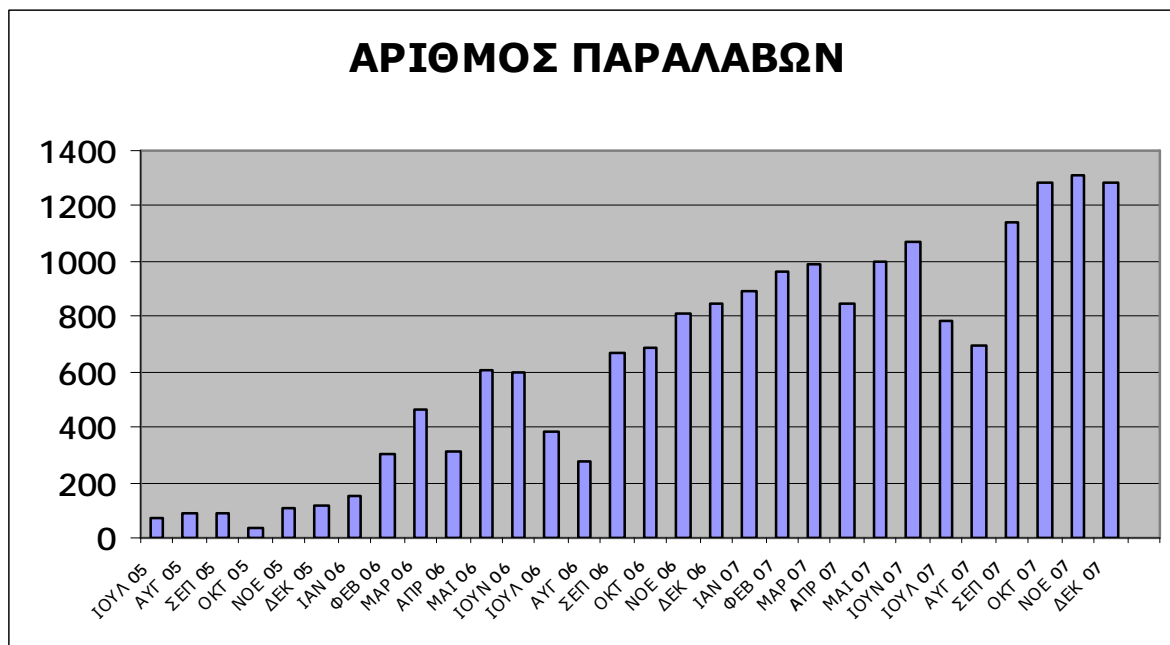
Καθημερινά η εταιρεία λαμβάνει δεκάδες ηλεκτρονικά και τηλεφωνικά μηνύματα από πολίτες που ζητούν να μάθουν περισσότερες πληροφορίες για την ΑΦΗΣ, ζητούν να συμμετάσχουν στη συλλογή των μπαταριών καθώς και τρόπους για να βοηθήσουν εθελοντικά στην επέκταση του προγράμματος ανακύκλωσης της ΑΦΗΣ (ΣΥΝ 15 , 16,).

Αξιοσημείωτο επίσης το γεγονός ότι πολλά μέσα μαζικής ενημέρωσης, ειδικότερα από την περιφέρεια, μας ζήτησαν να στείλουμε τα διαφημιστικά μας μηνύματα ώστε να τα παίζουν δωρεάν στους τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς τους σταθμούς.

Επίσης η διαφημιστική καταχώριση συμπεριελήφθη στο βιβλίο των εκδόσεων Μεταίχιμο «ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ».

Τα αποτελέσματα της εντυπωσιακής ανταπόκρισης του κοινού εμφανίζονται και στον παρακάτω πίνακα όπου τα αιτήματα για συλλογή μπαταριών αυξάνονται σταθερά από μήνα σε μήνα (με εξαίρεση του καλοκαιρινούς μήνες και την περίοδο του Πάσχα) για να φθάσουν στο τέλος του 2007 τα 1.300 αιτήματα σημειώνοντας υπερδιπλάσια αύξηση σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2006 και δωδεκαπλάσια με αυτήν του 2005.

ΠΙΝΑΚΑΣ VII – ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΛΑΒΩΝ

10. Αποτελέσματα συλλογής μπαταριών

Η συλλογή μπαταριών για το 2007 έφθασε τους 442 τόνους σε σχέση με τους 218 τόνους που είχαμε συλλέξει το 2006 σημειώνοντας αύξηση κατά 103%.

Με βάση τα στοιχεία της αγοράς, οι 442 τόνοι που συλλέχθηκαν αντιπροσωπεύουν το 21% των μπαταριών που διακινήθηκαν στην Ελληνική αγορά το 2007, ένα σημαντικό επίτευγμα με βάση τα ποσοστά που επιτυγχάνουν αντίστοιχοι Ευρωπαϊκοί φορείς με σαφώς περισσότερα χρόνια λειτουργίας από την ΑΦΗΣ.

Συγκεκριμένα η Ελλάδα αυτή τη στιγμή έχει από τους υψηλότερους ρυθμούς συλλογής μπαταριών στην Ευρώπη, ξεπερνώντας χώρες όπως η Αγγλία, η Ιταλία, η Ισπανία, η Πορτογαλία, η Τσεχία, η Ουγγαρία, η Πολωνία κ.α. που ξεκίνησαν τα προγράμματα ανακύκλωσης πολύ νωρίτερα από την Ελλάδα.

Συγκεντρωτικά, από τους 442 τόνους που συλλέχθηκαν, οι 176 τόνοι προήλθαν από επιχειρήσεις, 55 τόνοι από δήμους και λοιπούς φορείς, 55 τόνοι από καταστήματα τηλεπικοινωνιών, 53 τόνοι από εμπορικά καταστήματα, 53 τόνοι από σουπερμάρκετ και 49 τόνοι από σχολεία.

Ένα άλλο ενδιαφέρον στοιχείο είναι ότι μέσα στο 2007 έγιναν 12.283 παραλαβές μπαταριών, αυξημένες κατά 112,6% σε σχέση με τις 5.778 συλλογές του 2006.

Ο μέσος όρος κιλών παραλαβής ανά σημείο συλλογής για το 2007 ήταν 36,0 κιλά, ελάχιστα μειωμένος από τον μέσο όρο του 2006 των 37,7 κιλών.

Οι επιχειρήσεις έρχονται πρώτες με 88 κιλά ανά σημείο συλλογής, ακολουθούμενες από τους Δήμους-Φορείς με 66 κιλά, τα καταστήματα τηλεπικοινωνιών με 34 κιλά, τα σουπερμάρκετ με 21 κιλά, τα εμπορικά καταστήματα με επίσης 21 κιλά και τέλος τα σχολεία με 18 κιλά.

Ανάλυση του αριθμού παραλαβών ανά κατηγορία εμφανίζεται στο συνημμένο 20.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ειδικά στο δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα, η καπιταλιστική οικονομία στηρίχθηκε στην υπέρμετρη παραγωγή και κατανάλωση προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς αυτήν την περίοδο αναπτύχθηκε με γνώμονα ένα καταναλωτικό πρότυπο συμβολικής αφθονίας και ευμάρειας, που απευθύνθηκε όχι μόνο σε μια ελίτ αλλά σε ένα αξιοπρόσεχτα μεγάλο κομμάτι του συνολικού πληθυσμού των -δυτικών τουλάχιστον- κοινωνιών. Η παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών δεν πραγματώνεται πλέον για την υποστήριξη βασικών ανθρώπινων αναγκών, αλλά στοχεύει κύρια στην κατανάλωση τους για να αποφέρουν κέρδη και μηχανισμοί όπως τα μέσα μαζικής επικοινωνίας συμβάλλουν στην προώθηση και την δημιουργία νέων αναγκών για τους πολίτες, καθιερώνοντας και επιβάλλοντας κατά τρόπο έμμεσο την ευρεία και μαζική κατανάλωση. Η αλλαγή που προκλήθηκε σε όλα τα επίπεδα της ζωής, υπό την επίδραση των παραπάνω ήταν συνταρακτική και ενισχύθηκε από το ότι –ταυτόχρονα- ολοένα και περισσότερες πλευρές της σύγχρονης παγκόσμιας κοινωνίας και περιοχές του παγκόσμιου χάρτη, εντάχθηκαν στην καπιταλιστική οικονομία.

Η υπέρμετρη παραγωγή και κατανάλωση προϊόντων και υπηρεσιών στο β' μισό του 20^{ου} αιώνα, ενέτεινε ασφυκτικά την πίεση που ασκείται στο περιβάλλον, με αποτέλεσμα την σοβαρή επιβάρυνση και υποβάθμιση της ποιότητας του. Μακροπρόθεσμα, αυτό που υπονομεύεται είναι το μέλλον της φύσης στην εξελικτική και ποικιλόμορφη ολότητα της, αλλά ταυτόχρονα και το μέλλον της ως ουσιαστικής βάσης της ανθρώπινης οικονομίας, καθώς απομυζείται από τους φυσικούς της πόρους και επιβαρύνεται με τις εκροές της παραγωγικής διαδικασίας σε έντονους ρυθμούς.

Η εξάντληση του νερού και των μη ανανεώσιμων φυσικών πόρων, ο περιορισμός των δασών, ο περιορισμός της βιοποικιλότητας με την εξαφάνιση ειδών ζώων και φυτών, η ρύπανση με χημικά στοιχεία των υδάτινων αποδεκτών (ποτάμια, λίμνες θάλασσες) και των υπόγειων αποθεμάτων, τα πυρηνικά και η ραδιενεργός ρύπανση, η ατμοσφαιρική ρύπανση που οδηγεί στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και στην δημιουργία της τρύπας του όζοντος και την όξινη βροχή και η επιβάρυνση του γεωργικού εδάφους από τα βιοκτόνα και τα χημικά λιπάσματα, είναι επιγραμματικά μερικές μόνο από τις συνιστώσες του ζητήματος, καθεμιά από τις οποίες έχει μια σειρά από επιμέρους διαστάσεις και προεκτάσεις που συνολικά ορίζουν το πρόβλημα.

Το πρόβλημα είναι πλέον εμφανές. Για το λόγο αυτό οι επιχειρήσεις συνειδητοποίησαν πως πρέπει να κάνουν στροφή σε ένα αποκεντρωμένο μοντέλο ανάπτυξης και παραγωγής, καθώς και ορθολογικής διαχείρισης των φυσικών πόρων. Διαπίστωσαν επίσης, ότι εκ των πραγμάτων επιβάλλεται η προαγωγή της αειφόρου ανάπτυξης, η στροφή προς τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας αλλά και η αξιοποίηση νέων πράσινων «τεχνολογιών», οι οποίες δημιουργούν νέες προϋποθέσεις για την αναγέννηση της υπαίθρου και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων στις πόλεις. Με λίγα λόγια, όλο και περισσότερες επιχειρήσεις οδεύουν προς τον "πράσινο καπιταλισμό", ένα νέο μοντέλο λειτουργίας των επιχειρήσεων, το οποίο τις βοηθά να αντιληφθούν πλήρως ότι, η επόμενη "βιομηχανική επανάσταση" όπως άλλωστε και οι προηγούμενες, θα είναι στην ουσία μια αντίδραση στις συνθήκες που δημιουργούνται από τον περιορισμό του πιο πολύτιμου κεφαλαίου για την λειτουργία τους: του φυσικού κεφαλαίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ:

1. Ζαγοριανάκος, Ε. (2002). Οικονομία, Περιβάλλον και Βιώσιμη Ανάπτυξη: Βασικές έννοιες της επιστήμης των οικονομικών του περιβάλλοντος. Κείμενο Δημόσιας Διάλεξης για την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος 2002.
2. Θεοδωράτος, Ε. (2004). Διοίκηση και Οργανωτική Συμπεριφορά. Αθήνα: εκδ. Σταμούλη.
3. Θεοδωρόπουλος, Α. (2003). Στρατηγικός Επιχειρηματικός Σχεδιασμός. Αθήνα: Δάρδανος Γ.
4. Θεοφιλίδης, Χ. (1995). Η Συγγραφή Επιστημονικής Εργασίας. Από την Θεωρία στην Πράξη. Αθήνα: Δάρδανος Γ.
5. Μανδαράκα, Μ. (2004). Συστήματα και Εργαλεία Περιβαλλοντικής Διαχείρισης. Διδακτικές Σημειώσεις.
6. Παπαδάκης, Β. (1999). Στρατηγική των Επιχειρήσεων: ελληνική και διεθνής εμπειρία. Αθήνα: εκδ. Ευγ. Μπένου.
7. Υψηλάντης, Π. (2002). Επιχειρησιακή Έρευνα. Αθήνα: εκδ. Έλλην.

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ:

1. <http://www.aagora.gr>
2. <http://www.acci.gr> ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
3. <http://www.acsmi.gr> ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
ΕΛΛΑΔΟΣ
4. <http://www.actclick.com>
5. <http://www.aegean.gr> ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
6. <http://www.afis.gr> ΑΦΗΣ Α.Ε
7. <http://www.agoraideon.gr>
8. <http://www.alpha.gr> ALPHA BANK
9. <http://www.alteren.gr> ALTEREN (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ) -
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

10. <http://www.amacon.gr> ΑΜΑΚΟΝ- ΟΜΙΛΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
11. <http://www.biopolitics.gr>
12. <http://www.cecios.org> ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ
ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
13. <http://www.cecl.gr> ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
14. <http://www.cieel.gr> ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
15. <http://www.cordis.lu> ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΈΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
16. <http://www.cres.gr/assist> ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
17. <http://www.csrhellas.gr> ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ
18. <http://www.disabled.gr>
19. <http://www.dsa.gr> ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
20. <http://www.e-boss.gr> ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΈΝΩΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
21. <http://www.ec.europa.eu> ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
22. <http://www.ecnc.nl> ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ
ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ
23. <http://www.eco-label.com> ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ
24. <http://www.ecocrete.gr> ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ
ΟΜΑΔΑ ΚΡΗΤΗΣ
25. <http://www.econews.gr>
26. <http://www.economia.gr>
27. <http://www.ecosmes.net>
28. <http://www.ecsb.org> ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΜΙΚΡΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
-ΜΕΛΕΤΕΣ, ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΜΕ
29. <http://www.ee.gr> ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
30. <http://www.eea.eu> ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
31. <http://www.eeb.org> ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

32. <http://www.eede.gr> ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
33. <http://www.aget.gr> ΟΜΙΛΟΣ ΗΡΑΚΛΗΣ
34. <http://www.eic.gr> ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
35. <http://www.ekby.gr> ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ-
ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ
36. <http://www.ekem.gr> ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ
ΜΕΛΕΤΩΝ
37. <http://www.ekke.gr> ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
38. <http://www.eko.gr> ΕΚΟ ΑΒΕΕ
39. <http://www.ekpaa.gr> ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ
ΛΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
40. <http://www.ekt.gr> ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
41. <http://www.elanet.gr> ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
42. <http://www.elke.gr>
43. <http://www.emporiki.gr> ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
44. <http://www.entthesis.net>
45. <http://www.environ-sustain.gr> ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ
ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ
46. <http://www.environmental-expert.com> ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
47. <http://www.eommex.gr> ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΓΙΑ
ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
48. <http://www.epem.gr> ΕΠΕΜ Α.Ε. – ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ-
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ
49. <http://www.eubusiness.com> ΔΙΑΔΥΚΤΙΑΚΗ ΠΥΛΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ
ΤΙΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
50. <http://www.eur-lex.europa.eu>
51. <http://www.eurochambres.be> ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΩΝ
52. <http://www.eurocharity.eu>
53. <http://www.eurocert.gr> EUROCERT- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΕΛΕΓΧΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

54. <http://www.eurochamberworld.org> ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
55. <http://www.europa.eu> ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
56. <http://www.europarl.eu.int> ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ
57. <http://www.european-lung-foundation.org>
58. <http://www.exergia.gr> ΕΞΕΡΓΕΙΑ- ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
59. <http://www.financingcp.org> ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΗΝΩΜΕΝΩΝ
ΕΘΝΩΝ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ-
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΘΑΡΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ
60. <http://www.fgi.org.gr>
61. <http://www.geocities.com>
62. <http://www.gonatural.gr> GO NATURAL
63. <http://www.greenpeace.org> GREENPEACE
64. <http://www.group-y.gr> GROUP- Y CONSULTING (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ) -
ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ-
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
65. <http://www.hellenic-petroleum.gr> ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ
66. <http://www.hlhr.gr> ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
67. <http://www.homestead.com>
68. <http://www.ictsd.org> ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΕΝΤΡΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ
ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
69. <http://www.iiice.lu.se/ercp> ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΘΑΡΗ
ΠΑΡΑΓΩΓΗ- ΑΕΙΦΟΡΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ
ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ
70. <http://www.iso14000-iso14001-environmental-management.com>
71. <http://www.isoqar.gr> ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
72. <http://www.itia.ntua.gr> ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ,
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΒ/ΝΤΟΣ, ΕΚΤΙΜΗΣΗ
ΠΕΡΙΒ/ΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ
73. <http://www.iucn.org> ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ
ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ
74. <http://www.kep.gov.gr> ΚΕΝΤΡΑ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

75. <http://www.kepka.org>
76. <http://www.ldkeco.gr> ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
77. <http://www.lib.eap.gr> ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
78. <http://www.lib.aegean.gr> ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
79. <http://www.lib.aueb.gr> ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
80. <http://www.lib.teipat.gr> ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΠΑΤΡΩΝ
81. <http://www.lis.upatras.gr> ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ
82. <http://www.lrqa.com> LOYDS REGISTER QUALITY ASSURANCE - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ, ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ, ΦΟΡΕΑΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
83. <http://www.medregio.org>
84. <http://www.mfhr.gr> ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
85. <http://www.minenv.gr> ΥΠΕΧΩΔΕ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΈΡΓΩΝ
86. <http://www.nd.gr>
87. <http://www.nomosphysis.org.gr>
88. <http://www.oecd.org> ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
89. <http://www.oaed.gr> ΟΑΕΔ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
90. <http://www.panda.org> ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ
91. <http://www.panteion.gr> ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
92. <http://www.plant-management.gr>

93. <http://www.prepare-net.org> PREPARE- NET - ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ
ΕΙΔΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΘΑΡΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ
ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
94. <http://www.priorityqc.gr> ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
95. <http://www.pro-e.org> PRO EUROPE - ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΥΛΙΚΩΝ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ
96. <http://www.project.com.gr> PROJECT Ε.Π.Ε.(ΡΕΘΥΜΝΟ) - ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
97. <http://www.publications.eu.int> ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε.Ε
98. <http://remas.ewindows.eu.org> REMAS PROJECT - ΣΥΝΔΕΣΗ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤ/ΤΑΣ
99. <http://www.seri.at> ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΙΩΣΙΜΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ
100. <http://www.smeforum.org> ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ
ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
101. <http://smite.chemeng.ntua.gr> THE SMITE PROJECT - ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤ/ΤΑΣ ΣΤΙΣ ΜΜΕ ΜΕΣΩ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
102. <http://www.spp.gr> ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΕΣΠΩΝ
103. <http://www.terranova.gr> ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
104. <http://www.tuv.com> ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ
ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
105. <http://www.tuvhellas.gr> ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
106. <http://www.ueapme.com> ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΩΝ
ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
107. <http://www.uehr.panteion.gr> ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
108. <http://www.un.org/esa/sustdev> ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

109.	http://www.unece.org	ΤΩΝ Η.Ε
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ
ΤΩΝ Η.Ε.
110.	http://www.unep.org	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
111.	http://www.uneptie.org	ΗΝΩΜΕΝΑ ΈΘΝΗ- ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΔΗΓΩΝ
ΚΑΘΑΡΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
112.	http://www.unice.org	UNICE - ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ
113.	http://waste.eionet.eu	ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΓΙΑ ΤΗ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ
114.	http://el.wikipedia.org	ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ
115.	http://www.wrcplc.co.uk	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
116.	http://www.yraithros.gr	
117.	http://www.ypan.gr	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
118.	http://www.ypes.gr	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
119.	http://www.ypge.gr	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ:

1. Εκόραμα, Περιοδική έκδοση της ΕΚΟ ΑΒΕΕ, Τεύχος 51, Ιούλιος 2007

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ:

1. Ορδόλης Ηλίας, Γενικός Διευθυντής της ΑΦΗΣ Α.Ε.
2. Δημέα Ασπασία, Τμηματάρχης της Διεύθυνσης Εφοδιασμού και Διαχείρισης Καυσίμων της ΕΚΟ ΑΒΕΕ.
3. Παπαδημητρίου Δήμητρα, Τμηματάρχης της Διεύθυνσης Εκμετάλλευσης και Διασφάλισης Ποιότητας της ΕΚΟ ΑΒΕΕ.

Για την διεκπαιρέωση της εργασίας, μου παραχωρήθηκαν επίσης τα ακόλουθα:

- Εγχειρίδιο Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας – Υγείας – Ασφάλειας – Περιβάλλοντος (ΠΥΑΠ) της ΕΚΟ ΑΒΕΕ. Έκδοση:2, Ημερ/νια: 20/06/06.
- Κοινωνική και Περιβαλλοντική Έκθεση της ΕΚΟ ΑΒΕΕ. Δεκέμβριος 2007.
- Πολιτική Ποιότητας – Ασφάλειας – Περιβάλλοντος της ΕΚΟ ΑΒΕΕ.
- Απολογιστική Έκθεση της ΑΦΗΣ Α.Ε για την περίοδο 1/1/2007 – 31/12/2007.
- Επιχειρησιακό Σχέδιο ΑΦΗΣ Α.Ε

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ, ΔΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ.

ΟΜΙΛΟΣ TITAN

Ο όμιλος TITAN χαρακτηρίζεται από την πλειονότητα των παικτών της ελληνικής επιχειρηματικής σκηνής του τόπου, αλλά και από ειδήμονες του θέματος, ως πρωτοπόρος στην Ελλάδα στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος. Για τις προσπάθειες άλλωστε τις οποίες καταβάλλει για την προστασία του, αλλά και για τις ενέργειές του σε ζητήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, «απέσπασε» αρκετές χρονιές βραβεία από διεθνείς και ελληνικούς οργανισμούς και φορείς. «Εδώ και χρόνια αποδεικνύει με πράξεις την ευαισθησία αλλά και την ανησυχία του για το περιβάλλον, παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις και εναρμονιζόμενος με τις τεχνολογικές και επιστημονικές γνώσεις βελτιώνει συνεχώς το πρόγραμμα περιβαλλοντικής προστασίας, το οποίο έχει ενσωματώσει στο διοικητικό του σύστημα», ανέφερε χαρακτηριστικά ο Κώστας Συμεωνίδης, διευθυντής περιβάλλοντος του κλάδου τσιμέντων Ελλάδος του ομίλου TITANA. Ο TITANΑΣ απέκτησε από το 1998 το πιστοποιητικό συμμόρφωσης συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης σύμφωνα με το πρότυπο ΕΛΟΤ EN ISO 14001 για τα εργοστάσια και τα κεντρικά του γραφεία.

ΜΟΤΟΡ-ΟΙΛ

Η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, η οποία έχει εντάξει ως στόχο στην επιχειρηματική της στρατηγική την προστασία του περιβάλλοντος και την αειφόρο ανάπτυξη, υλοποίησε τα τρία προηγούμενα χρόνια συνολικό πρόγραμμα επενδύσεων της τάξεως των 164 εκατ. ευρώ, το οποίο κατά ένα ποσοστό περίπου 90% «κατευθύνθηκε» προς το διυλιστήριο. Τα έργα για την προστασία του περιβάλλοντος απορρόφησαν το 20% περίπου των επενδύσεων του διυλιστηρίου. «Θα πρέπει όμως να τονίσω ότι πολλά και από τα υπόλοιπα έργα σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την προστασία του περιβάλλοντος. Όπως είναι για παράδειγμα οι σημαντικότερες επενδύσεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν για την παραγωγή βενζινών χαμηλού θείου και βενζολίου, οι οποίες έχουν άμεση περιβαλλοντική επίπτωση όχι πλέον στην περιοχή του διυλιστηρίου αλλά στις περιοχές όπου χρησιμοποιούνται, συμβάλλοντας στη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Επί τη ευκαιρία να επισημάνω ότι η λειτουργία του

διωλιστηρίου της MOTOP ΟΪΛ είναι σύμφωνη με τον περιβαλλοντικό κανονισμό του ΥΠΕΧΩΔΕ και του υπουργείου Ανάπτυξης και πλήρως εναρμονισμένη με τις αυστηρότερες διεθνείς προδιαγραφές για την προστασία του περιβάλλοντος. Καταβάλλεται δε συνεχής και οργανωμένη προσπάθεια για την εφαρμογή μεθόδων και διαδικασιών που αποσκοπούν στην αποτελεσματικότερη περιβαλλοντική προστασία. Βασικό εργαλείο επίτευξης αυτού του στόχου είναι η εφαρμογή Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, σύμφωνα με το πρότυπο ISO 14001, για το οποίο πιστοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2000 για όλες τις δραστηριότητες του διωλιστηρίου. Αυτή η πιστοποίηση για διωλιστήριο είναι μοναδική στην Ελλάδα και από τις ελάχιστες σε ευρωπαϊκό επίπεδο», τόνισε στην ΟΒΕ ο Πέτρος Τζαννετάκης, οικονομικός διευθυντής της MOTOP ΟΪΛ.

BP-HELLAS

Στο τρίπτυχο: «Κανένα ατύχημα, καμία βλάβη σε ανθρώπους, καμία ζημιά στο περιβάλλον» συμπυκνώνεται το περιεχόμενο της εταιρικής δέσμευσης της BP Hellas σε θέματα υγιεινής, ασφάλειας και προστασίας του περιβάλλοντος. Για την επίτευξη αυτής της «υπόσχεσης» η εταιρεία μαύρου χρυσού έχει ξεκινήσει και εφαρμόζει τις ακόλουθες, ενδεικτικά, ενέργειες: • είχε δεσμευτεί να σταματήσει την εμπορία μολυβωμένων βενζινών μέχρι το 2002. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και το πρόγραμμά της με τίτλο «100 καθαρότερες πόλεις», το οποίο προβλέπει την προώθηση καθαρότερων καυσίμων πρωταρχικά σε εκατό πόλεις του κόσμου, ανάμεσα στις οποίες είναι η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη. Ανάμεσα στα καθαρότερα καύσιμα τα οποία προσφέρει η BP Hellas στο ελληνικό επιβατικό κοινό είναι, όπως διαβεβαιώνουν άτομα τα οποία αποφασίζουν τη στρατηγική ανάπτυξής της: α) η βενζίνη Super 2002, β) το Super Diesel και γ) τα λιπαντικά Castrol τα οποία βρίσκονται κάτω από την ομπρέλα του ομίλου BP. • προσφέρει το προληπτικό περιβαλλοντικό πρόγραμμα BP Shield, το οποίο ενδείκνυται για την αποτελεσματική περιβαλλοντική διαχείριση επιχειρήσεων με παραγωγικές μονάδες και στόλους οχημάτων.

• πιστοποιήθηκε —κατά το διεθνές πρότυπο περιβαλλοντικής διαχείρισης ISO 14001— από τον ΕΛΟΤ ο οποίος ήλεγξε τις διαδικασίες και τις εγκαταστάσεις της εταιρείας στον Ασπρόπυργο, στο Καλοχώρι Θεσσαλονίκης, στην Κέρκυρα, στο Ηράκλειο και αποφάνθηκε ότι η BP Hellas εφαρμόζει διαδικασίες αποθήκευσης και διακίνησης υγρών καυσίμων οι οποίες διασφαλίζουν την προστασία του

περιβάλλοντος. Να σημειωθεί ότι ο έλεγχος που διενεργείται στην εγκατάσταση της Ηγουμενίτσας βρίσκεται στο τελικό στάδιο και αναμενόταν ότι θα είχε πιστοποιηθεί μέχρι τα τέλη Μαρτίου. • εγκατέστησε ειδικούς ανιχνευτές ατμών —για την αποφυγή των όποιων κινδύνων (π.χ. ανάφλεξη, έκρηξη)— στα υπόγεια και των 265 πρατηρίων της στην Ελλάδα και το κόστος αγοράς και τοποθέτησής τους ανέλαβε η ίδια η εταιρεία.

EFG EUROBANK ERGASIAS

Αναπόσπαστο κομμάτι της αειφόρου ανάπτυξης του χρηματοοικονομικού ομίλου EFG Eurobank Ergasias αποτελεί, όπως υπογράμμισαν στην ΟΒΕ επιτελικά του στελέχη, ο σεβασμός και η διαφύλαξη του περιβάλλοντος. Γεγονός που «έσπευσε» να το «αποδείξει» ο όμιλος υιοθετώντας επίσημη περιβαλλοντική πολιτική η οποία και ανακοινώθηκε το Φεβρουάριο του 2003. Ταυτόχρονα έχει ξεκινήσει τις διαδικασίες ανάπτυξης και εφαρμογής ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης (environmental management system), το οποίο θα καλύπτει το σύνολο των δραστηριοτήτων του και παράλληλα θα αποσκοπεί στην ελαχιστοποίηση της επίδρασής τους στο περιβάλλον. Σε αυτό το πλαίσιο, η EFG Eurobank Ergasias ήδη εφαρμόζει πρόγραμμα ανακύκλωσης χαρτιού. Επιπλέον, στηρίζει, μέσω της χορηγικής της δραστηριότητας, τις προσπάθειες διαφύλαξης του περιβάλλοντος οι οποίες εκπονούνται από άλλους φορείς. Αξίζει να σημειωθεί ότι η EFG Eurobank Ergasias παρέχει προς το καταναλωτικό κοινό την ειδική πιστωτική κάρτα WWF Eurobank Visa η οποία, όπως επισημαίνουν τα ίδια στελέχη, «είναι η πρώτη πιστωτική κάρτα στην Ελλάδα η οποία συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος, καθώς η Τράπεζα αποδίδει ένα ποσοστό στο WWF Ελλάς κάθε φορά που η συγκεκριμένη κάρτα χρησιμοποιείται για αγορές».

ΕΛΛΗΝΙΚΗ-ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ-ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Στα «μυστικά» της περιβαλλοντικής πολιτικής που υιοθετεί η Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία «μύησε» την ΟΒΕ ο Αναστάσιος Βελισσαρίου, προϊστάμενος επεξεργασίας βιομηχανικών αποβλήτων της ΕΑΒ, αναφέροντας τους κυρίους άξονές της οι οποίοι είναι: • η συνεχής καταγραφή των περιβαλλοντικών επιπτώσεων οι οποίες προκύπτουν από τις βιομηχανικές δραστηριότητές της, με την ταυτόχρονη λήψη μέτρων για την αντιμετώπισή τους (π.χ. σύστημα κατεργασίας υγρών αποβλήτων, παρακολούθηση των αερίων ρύπων προκειμένου οι δείκτες τους να

κυμαίνονται εντός των προβλεπόμενων ορίων). • η λειτουργία συστήματος επεξεργασίας αστικών λυμάτων. • η συστηματική τήρηση της εθνικής νομοθεσίας αλλά και κάθε καινούργιας ευρωπαϊκής οδηγίας. • η καθιέρωση τόσο πρώτων υλών και υλικών «φιλικών προς το περιβάλλον» όσο και της «πράσινης τεχνολογικής υποδομής».

COCACOLA-ΤΡΙΑ-ΕΨΙΛΟΝ

Θέμα της ατζέντας λήψης καίριων αποφάσεων για τους ανθρώπους της Coca-Cola Τρία Έψιλον Ελλάδος αποτελούν εδώ και χρόνια «η προστασία και η διαφύλαξη του περιβάλλοντος και ο αδιαφιλονίκητος τους σεβασμός εκδηλώνεται και εμπράκτως προς: α) τους νόμους, β) τη φύση, γ) τον καταναλωτή και δ) τις αρχές και τις κοινότητες», υπογράμμισε ο Βασίλης Λώλας, διευθυντής επικοινωνίας και δημοσίων σχέσεων της Coca-Cola Τρία Έψιλον Ελλάδος. Συγκεκριμένα, η εταιρεία συμμορφώνεται:

- στους νόμους, με την τήρηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, στην παρακολούθηση των εξελίξεών της και στη λήψη των απαραίτητων μέτρων. Οι εργοστασιακές μονάδες του Σχηματαρίου, της Θεσσαλονίκης, της Κρήτης, του Αιγίου, της Ρόδου και του Βόλου έχουν ήδη πιστοποιηθεί σύμφωνα με τις προδιαγραφές του περιβαλλοντικού προτύπου ISO 14001, ενώ έχουν ξεκινήσει και οι ανάλογες διεργασίες για την πιστοποίηση και των υπολοίπων μονάδων, οι οποίες και θα ολοκληρωθούν κατά τη διάρκεια του 2003.
- στη φύση, προσπαθώντας να επιβαρύνει όσο το δυνατόν λιγότερο την ατμόσφαιρα από τη λειτουργία των εργοστασίων, των προϊόντων και των συσκευασιών της. Γι' αυτό το λόγο αξιοποιεί σύγχρονες μεθόδους ελέγχου της ρύπανσης και διαχείρισης των λυμάτων, σύστημα βιολογικού καθαρισμού και ανακύκλωσης υλικών, δείκτες για τη μέτρηση της καταναλισκόμενης ενέργειας, του νερού και των καυσίμων, στοχεύοντας στην εξοικονόμηση ενέργειας.
- στον καταναλωτή, με την ενημέρωση για την ανακύκλωση των συσκευασιών της και προτροπή για την ενεργό συμβολή του στη σωστή χρήση και στη διαχείριση των απορριμμάτων κ.ά.
- στις αρχές και στις κοινότητες, με την ενεργό συμμετοχή της Coca-Cola Τρία Έψιλον Ελλάδος σε ενέργειες, συνέδρια και έρευνες για την προστασία και την ανάπτυξη του περιβάλλοντος, τη στενή της συνεργασία με δημόσιους, κυβερνητικούς και μη οργανισμούς (όπως WWF, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Medasset κ.ά.).

SHELL-HELLAS

Οι πρωτοβουλίες της Shell Hellas στο καίριο ζήτημα της προστασίας του περιβάλλοντος είναι οι ακόλουθες:

- τοποθέτησε σε όλες τις εγκαταστάσεις και στα πρατήρια Shell μονάδα ανάκτησης ατμών χάρη στην οποία οι ατμοί βενζίνης δεν απελευθερώνονται στο περιβάλλον. Αντιθέτως, υγροποιούνται και επιστρέφουν πίσω στις δεξαμενές.
- συνεργάζεται με τη γνωστή για τη δράση της στην προστασία της άγριας πανίδας και χλωρίδας του τόπου περιβαλλοντική οργάνωση Αρκτούρος, μέσω μιας προωθητικής, όπως τη χαρακτηρίζουν στελέχη της Shell Hellas, ενέργειας. Συγκεκριμένα, ο καταναλωτής, επισκεπτόμενος κατά τη χριστουγεννιάτικη περίοδο κατάστημα Select —τα οποία βρίσκονται στα πρατήρια Shell— θα μπορούσε να εντοπίσει διάφορα αντικείμενα παραγωγής Αρκτούρου. Επιπλέον, στα τέλη του 2002 και μέχρι τις αρχές του 2003 ενίσχυσε την περιβαλλοντική οργάνωση μέσω μιας επικερδούς σχέσης με την «Smart Club» της Shell αλλά και προσφέροντας καύσιμα στα οχήματα του Αρκτούρου.
- χορήγησε την παραγωγή της ενημερωτικής ταινίας γύρω από το έργο και τη δραστηριότητα του Ελληνικού Κέντρου Περιθαλψής Άγριων Ζώων.
- χρηματοδότησε το ενημερωτικό έντυπο της Medasset για την προστασία της θαλάσσιας χελώνας.
- κατά τα έτη 1997 και 1998 δημιούργησε πάρκα κυκλοφοριακής αγωγής στις παιδικές εξοχές του δήμου Αθηναίων και Θεσσαλονίκης αντίστοιχα, προκειμένου τα παιδιά ηλικίας 6-12 ετών να αποκτήσουν τη δυνατότητα θεωρητικής και πρακτικής εκπαίδευσης στους βασικούς κανόνες ασφαλείας, τους οποίους θα πρέπει να ακολουθούν ως πεζοί αλλά και ως οδηγοί.
- χορηγεί την σχολή ασφαλούς οδήγησης Safetrack, η οποία εδρεύει στο αυτοκινητοδρόμιο Μεγάρων και στην οποία οι ενήλικοι εκπαιδεύονται πώς να οδηγούν σε δύσκολες καιρικές συνθήκες, να αποφεύγουν πιθανούς κινδύνους κ.λπ.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Κύριο μοχλό ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας αποτελεί για τον όμιλο εταιρειών Ηρακλής η ύπαρξη αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής η οποία συνοψίζεται σε έξι δεσμεύσεις:

- συνεισφορά στην οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική αειφορία
- συνεχής βελτίωση της περιβαλλοντικής απόδοσης όλων των μονάδων
- υπεύθυνη διαχείριση του περιβάλλοντος και περιορισμός των επιπτώσεων σε αυτό
- ενσωμάτωση του περιβαλλοντικού παράγοντα στη λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα
- διαρκής εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση του προσωπικού
- ανοιχτή

επικοινωνία και συνεργασία με όλους σε θέματα περιβάλλοντος.

Για την προστασία του περιβάλλοντος τα τελευταία 10 χρόνια διατέθηκε το 15% των επενδύσεων του ομίλου. Κατά το 2002, το 30% των επενδύσεων απορρόφησε κυρίως ο τομέας αντιμετώπισης της χαμηλής ρύπανσης από τη διαφυγή σκόνης.

ΦΑΓΕ

Η ΦΑΓΕ, η οποία τιμήθηκε με το πρώτο βραβείο εφαρμοσμένης αρχιτεκτονικής λόγω της αρμονικής παρουσίας του εργοστασίου της στο περιβάλλον της περιοχής, καταβάλλει, όπως επεσήμαναν στελέχη της, «κάθε δυνατή προσπάθεια για την υλοποίηση της περιβαλλοντικής της πολιτικής σε όλους τους τομείς. Έχει επενδύσει σε εγκαταστάσεις ανακτήσεως ενέργειας, προκειμένου να ελαχιστοποιήσει την καταναλισκόμενη ενέργεια και προωθεί για χρήση το «φιλικότερο» στο περιβάλλον καύσιμο, το υγραέριο, και μόλις ολοκληρωθούν οι εργασίες κατασκευής του δικτύου το φυσικό αέριο. Με αυτόν τον τρόπο έχουμε κατορθώσει τα αέρια απόβλητα να βρίσκονται κάτω από το 50% των επιτρεπόμενων ορίων. Επιπλέον, στρεφόμαστε στην λελογισμένη και συνετή χρήση του φυσικού πόρου του νερού (συστήματα CIP, καθαριότητες χώρων κ.λπ.). Ένας ακόμα άξονας της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΦΑΓΕ είναι οι τιμές της περιεκτικότητας των υγρών της αποβλήτων σε ρυπογόνες ουσίες να φτάνουν κάτω από το 50% των ορίων». Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων της η εταιρεία έχει δαπανήσει 2,5 εκατ. ευρώ σε εγκαταστάσεις πρωτογενούς επίπλευσης και δευτερογενούς βιολογικής επεξεργασίας, με ταυτόχρονη έγχυση και καθαρού οξυγόνου επί των υγρών αποβλήτων. Θα πρέπει ωστόσο να πούμε ότι η ΦΑΓΕ είναι ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Εταιρείας Ανάκτησης και Ανακύκλωσης, ενώ υλοποιεί πρόγραμμα συλλογής για ανακύκλωση των χρησιμοποιούμενων από τη βιομηχανία συσκευασιών και ξύλινων παλετών. Επιπλέον, με τα «ενδεδειγμένα» για τους καταναλωτές της παιδικής ηλικίας γιαούρτια Junior, τα οποία βρίσκονται στην γκάμα της, πραγματοποιεί προγράμματα εκπαίδευσής τους σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.

ΟΤΕ

Ο ΟΤΕ, παρακολουθώντας και αναλύοντας το εξωτερικό και εσωτερικό περιβάλλον, προχώρησε στον σχεδιασμό, στην ανάπτυξη και στην εφαρμογή Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο ISO 14001. Το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης ενδεικτικά περιλαμβάνει:

- την καταγραφή τόσο των κυριότερων δραστηριοτήτων οι οποίες λαμβάνουν χώρα

σε λειτουργίες του οργανισμού, όσο και των σημαντικότερων στοιχείων εξοπλισμού.

- την αξιολόγηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από τις δραστηριότητες και τη λειτουργία του οργανισμού.
- την ανάπτυξη πλαισίου περιβαλλοντικής διαχείρισης με κύρια στοιχεία: α) τη διαμόρφωση πολιτικής για την επιχειρηματικότητα στο περιβάλλον, β) τη δημιουργία τεκμηριωμένου συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης (για αξιοποίηση αποβλήτων, απορριμμάτων κ.λπ.), γ) τη δημιουργία μηχανισμού πληροφόρησης του προσωπικού των υπηρεσιών του οργανισμού σε θέματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και δ) την πληροφόρηση άλλων επιχειρήσεων για τις περιβαλλοντικές δραστηριότητες του οργανισμού.
- τη συμμετοχή του οργανισμού σε ομάδες εργασίας οι οποίες δημιουργούνται είτε στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό και οι οποίες επηρεάζουν και διαμορφώνουν τις εξελίξεις σε θέματα περιβαλλοντικής διαχείρισης.
- την παρουσία του οργανισμού σε περιβαλλοντικά βραβεία, τα οποία απονέμονται σε επιχειρήσεις με περιβαλλοντική συνείδηση.

ΣΑΡΑΝΤΗΣ

Στις βιομηχανικές εγκαταστάσεις της εταιρείας Σαράντης στη ΒΙ.ΠΕ. Οινόφυτων, όπου απέκτησαν έδρα και ξεκίνησαν το 1999 τη λειτουργία τους τόσο η παραγωγική μονάδα όσο και το κέντρο διανομής του ομίλου Σαράντης αξιοποιήθηκαν, όπως διαβεβαίωσε την ΟΒΕ ο Ηλίας Φιλίππου, τεχνικός διευθυντής της Σαράντης, «όλες οι πρόσφατες τεχνολογικές εξελίξεις για την άριστη ποιότητα των προϊόντων, την ασφάλεια των εργαζομένων και των εγκαταστάσεων καθώς και για την προστασία του περιβάλλοντος». Συγκεκριμένα, για την υλοποίηση του τελευταίου της στόχου η εταιρεία δαπάνησε: • 1,3 εκατ. ευρώ για την εγκατάσταση μιας πρότυπης μονάδας ανανεώσιμης πηγής ενέργειας, η οποία αξιοποιεί την ηλιακή ενέργεια και παρέχει κλιματισμό σε όλα τα κτίρια του συγκροτήματος. • 160 χιλ. ευρώ για την εγκατάσταση συστήματος βιολογικού καθαρισμού, στην οποία καταλήγουν τα υγρά απόβλητα του εργοστασίου, ενώ το ετήσιο κόστος λειτουργίας της ανέρχεται σε 25 χιλ. ευρώ. Τα στερεά απορρίμματα, κυρίως χαρτικά, συμπιέζονται και παραδίδονται για ανακύκλωση. Η Σαράντης αποτελεί μέλος της Ελληνικής Εταιρείας Ανάκτησης και Ανακύκλωσης και καταβάλλει μια χρηματική εισφορά ανάλογη της ποσότητας και του είδους των συσκευασιών τις οποίες διαθέτει στην ελληνική αγορά.

CARDICO

Στην λήψη κάθε μέτρου με το οποίο θα επιτευχθεί η μη επιβάρυνση της βιοωτικής ατμόσφαιρας από τη λειτουργία των νέων παραγωγικών της εγκαταστάσεων στη ΒΙ.

ΠΕ. Σχηματαρίου έχει προσανατολισθεί η Cardico. Η διοίκηση της εταιρείας φέρεται, όπως χαρακτηριστικά δήλωσαν μέλη της στην ΟΒΕ, «αποφασισμένη να φροντίσει τα μέγιστα για την αποφυγή μόλυνσεως του περιβάλλοντος, παρόλο που η εταιρεία συγκαταλέγεται στην ομάδα των βιομηχανιών που δεν επιβαρύνουν το περιβάλλον. Το αντικείμενο ασχολιών της εταιρείας, δηλαδή η επεξεργασία ξηρών καρπών, δεν δημιουργεί χημικά λύματα». Από το υπουργείο Γεωργίας έχει ήδη εγκριθεί η δαπάνη για το 40% της αξίας του έργου και τα υπόλοιπα θα καλυφθούν από τα ίδια κεφάλαια της εταιρείας. Η λειτουργία της νέας παραγωγικής μονάδας, της οποίας η κατασκευή επιταχύνεται λόγω της πυρκαγιάς που εκδηλώθηκε και κατέστρεψε την μέχρι πρότινος υφισταμένη βιομηχανική εγκατάσταση στην περιοχή του Ρουφ, θα ξεκινήσει μέσα στο 2003. Οι εργασίες κατασκευής της εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθούν μέχρι τον Ιούνιο της τρέχουσας χρήσης, έξι μήνες νωρίτερα από το αρχικό χρονοδιάγραμμα.

SCHNEIDER-ELECTRIC

Η Schneider Electric, η οποία κατασκευάζει προϊόντα διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και βιομηχανικού αυτοματισμού —έχοντας στο portfolio της τις εμπορικές επωνυμίες Merlin, Gerin, Modicon, Square D, Telemecanique και ΕΛΒΗΜ— υλοποιεί επενδύσεις σε ζητήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης της τάξεως των 29 χιλ. ευρώ ετησίως. Το συγκεκριμένο κονδύλι, κατά πλειοψηφικό ποσοστό, απορροφά το εργοστάσιο παραγωγής μετασχηματιστών της εταιρείας στα Οινόφυτα Βοιωτίας για την περιβαλλοντικά φιλική διάθεση των αποβλήτων. Τμήμα ωστόσο των επενδύσεων κατευθύνεται και προς τους τομείς παρακολούθησης των περιβαλλοντικών παραμέτρων και τακτικών επιθεωρήσεων του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

«Η Schneider Electric, που είναι η πρώτη εταιρεία του κλάδου της στην Ελλάδα, η οποία πιστοποιήθηκε από τον Ιούνιο του 2000 κατά ISO 14001, πραγματοποιεί μια σειρά από δράσεις συμβάλλοντας ενεργά στη διατήρηση των φυσικών πόρων. Να αναφέρω ενδεικτικά: α) την οικολογική διαχείριση των υγρών αποβλήτων του εργοστασίου της εταιρείας (πότισμα των δέντρων με το επεξεργασμένο νερό από τα απόβλητα του βαφείου των μετασχηματιστών), β) την ανακύκλωση μέρους των υλικών συσκευασίας των πρώτων υλών, γ) την ανάπτυξη προϊόντων φιλικών προς το περιβάλλον και δ) την υιοθέτηση λιγότερο χρονοβόρων μεθόδων παραγωγής», ανέφερε ο Π. Τσακαλδήμης, υπεύθυνος Ποιότητας και Περιβάλλοντος.

